

คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์

นางสาวนพวรรณ เมืองแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

REQUESTIVE MARKERS IN THAI : A GRAMMATICALIZATION APPROACH

Miss Noppawan Muangkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

คำแสดงการขอรับรองในภาษาไทย: การศึกษาตามแนว
ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์

โดย

นางสาวนพวรรณ เมืองแก้ว

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรุงเกียรติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาสินี ปิยพสุนทรา)

นพวรรณ เมืองแก้ว: คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (REQUESTIVE MARKERS IN THAI: A GRAMMATICALIZATION APPROACH) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร.วิภาส โปธิแพทย์, 183 หน้า

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาที่มาของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยจำนวน 9 คำ ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” “รบกวน” “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ในแง่ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเป็นข้อมูลเฉพาะภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ

ผลการวิจัยพบว่า ในภาษาไทยปัจจุบันมีคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง 9 คำ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” และ 2) กลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ความหมายที่เป็นแหล่งกำเนิดของคำแสดงการขอร้องมี 9 ความหมาย ได้แก่ ความสงสาร การวิงวอน ความอนุเคราะห์ การชักชวน ความพอใจ การทำให้เดือดร้อน การทำให้เพิ่ม จำนวนหนึ่งครั้ง และปริมาณน้อย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ในการจำแนกคำที่ศึกษาออกเป็นหมวดคำต่างๆ และนับความถี่ในการปรากฏเพื่อให้เห็นลักษณะการปรากฏใช้จริงว่า คำคำนี้ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ เป็นจำนวนเท่าใด คำแสดงการขอร้องที่ปรากฏด้วยความถี่น้อยที่สุดคือ คำว่า “ขอ” และ “ช่วย” ซึ่งปรากฏในภาษาเพียง 3.33 % และ 4% ตามลำดับ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องที่ปรากฏด้วยความถี่สูงสุดคือ คำว่า “กรุณา” และ “โปรด” ซึ่งปรากฏในภาษาถึง 52.67% และ 69.33% ตามลำดับ ความถี่ที่แตกต่างกันนี้ แสดงให้เห็นว่า แต่ละคำมีการปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องไม่เท่ากัน นอกจากนี้ คำแสดงการขอร้องทุกคำจะต้องมีคุณสมบัติของคำแสดงการขอร้อง ได้แก่ 1) เป็นคำที่เมื่อเติมลงไปประโยคคำสั่งแล้ว ทำให้ประโยคคำสั่งนั้นกลายเป็นประโยคขอร้อง และ 2) เป็นคำที่สามารถละได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนไป

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) หน่วยสร้างกริยาเรียง 2) หน้าที่ในการขยายกริยาในประโยค และ 3) โครงสร้างลักษณะนาม ปัจจัยทางอรรถศาสตร์ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ปัจจัยความหมายประจำคำที่อยู่ในตัวคำนั้นๆ 2) ปัจจัยอุปลักษณะ และ 3) ปัจจัยนามนัย กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้อง ได้แก่ กระบวนการขยายบริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ โดยมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว เริ่มจากเป็นคำบอกเนื้อความหรือคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย ได้แก่ คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณะนาม แล้วกลายไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้นคือ คำแสดงการขอร้อง นอกจากนี้ สมาชิกทุกคำของคำแสดงการขอร้องมีได้กลายเป็นคำไวยากรณ์อย่างสมบูรณ์เท่าเทียมกันในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ละคำมีพัฒนาการไม่เท่ากัน ทำให้คำแสดงการขอร้องมีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในระดับต่างๆ กัน

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....ภาษาไทย.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2556.....

5380137122: MAJOR THAI

KEYWORDS: GRAMMATICALIZATION / REQUESTIVE MARKERS / A SYNCHRONIC STUDY

NOPPAWAN MUANGKAEW: REQUESTIVE MARKERS IN THAI: A GRAMMATICALIZATION APPROACH. ADVISOR: VIPAS POTHIPATH, Ph.D, 183 pp.

The present study aims at investigating the original sources, factors, and the processes influencing the grammaticalization of the nine requestive markers in Thai, namely /kàrúnaa/, /khǒw/, /chûay/, /chǎn/, /pròot/, /rópkuan/, /dûay/, /thii/, and /nòy/. The data used in the analysis were collected from the Thai National Corpus.

The study found that modern Thai contains 9 requestive markers, which can be categorized into 2 groups: 1) the sentence-initial requestive markers, including /kàrúnaa/, /khǒw/, /chûay/, /chǎn/, /pròot/, and /rópkuan/ and 2) the sentence-final requestive markers, namely /dûay/, /thii/, and /nòy/. The nine requestive markers have nine original source meanings, including kindness, request, assistance, persuasion, contentment, disturbance, increasing action, one time, and little quantity.

The syntactic and semantic criteria were used to classify these words into different word categories. Then the frequency counts of each category were performed. The result shows that the lowest-frequency requestive markers are /khǒw/ and /chûay/, which appear 3.33% and 4% respectively, while the highest-frequency requestive markers are /kàrúnaa/ and /pròot/, appearing 52.67% and 69.33% respectively. Different frequencies show that each word has different levels of requestive meaning. In addition, all the requestive markers must have the characteristics as follows: 1) When each requestive marker is added into an imperative sentence, the sentence become requestive. and 2) The ellipsis of these markers does not change the propositional meaning of a sentence.

The syntactic factors encouraging the use of these requestive markers are 1) serial verb constructions, 2) verb modification, and 3) the structure of the classifiers. The semantic factors include 1) lexical meaning of the word, 2) metaphor, and 3) metonymy. The processes of grammaticalization of the requestive markers include semantic extension, semantic bleaching, semantic persistence, decategorialization, and reanalysis. These processes are unidirectional, developing from a lexical words or less grammatical words, namely verbs, adverbs, and classifiers, into more grammatical words, i.e. the requestive markers. However, the grammaticalization of each requestive marker occurred at different pace. These processes are continual, thus each requestive marker has different levels of grammaticalization.

Department:.....Thai.....

Student's Signature.....

Field of Study: .....Thai.....

Advisor's Signature.....

Academic Year:.....2013.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาถ่ายทอดความรู้รวมทั้งประสบการณ์ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตอันมีประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย ทั้งยังได้แนะนำข้อเสนอแนะต่างๆ อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตลอดจนสละเวลาอ่านตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยความเอาใจอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ ยังคอยอบรมสั่งสอนผู้วิจัยในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเรียนและแนวทางการดำเนินชีวิตให้มีสุข ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ยังเมตตา ดูแลเอาใจใส่ และคอยปลอบโยนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในยามที่ประสบปัญหาเสมอ ความเมตตากรุณาทั้งหมดของอาจารย์ถือเป็นพลังอันสำคัญยิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์อย่างหาที่สุดมิได้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ อาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ปิยพสุนทร ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อแก้ไขอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ได้แก่ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคุณครูจากโรงเรียนสตรีพัทลุงทุกท่าน อันเป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์ อาจารย์ ดร.เทพี จรัสจรวงเกียรติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข อาจารย์ ดร.มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมินทร์ จารูร นอกจากจะให้ความรู้แก่ผู้วิจัยแล้ว ยังให้กำลังใจและความปรารถนาดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ในระหว่างการศึกษา ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (HS1231A) และ “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” (CU.GRADUATE SCHOOL THESIS GRANT) จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2556 จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคน ในภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ม.6/1 โรงเรียนสตรีพัทลุง และชมรมค่ายอาสาพัฒนานานนทรียทักษิณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่คอยช่วยเหลือในด้านการเรียนและห่วงใยเอาใจใส่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณกนกวรรณ วารีเขตต์ คุณนพรัฐ เสน่ห์ และคุณนิโบล ภูระย้า

ที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสมพงศ์และคุณแม่อุไรวรรณ เมืองแก้ว บุคคลอันเป็นที่รักยิ่ง ท่านคอยอบรมให้ผู้วิจัยรักและเห็นความสำคัญของการศึกษา รวมทั้งมอบโอกาสทางการศึกษาที่ล้ำค่าและแรงสนับสนุนทุกด้านให้แก่ผู้วิจัยอย่างเต็มกำลัง นอกจากนี้บุคคลทั้งสองยังคอยเป็นกำลังใจที่สำคัญในยามที่ผู้วิจัยประสบอุปสรรคปัญหา ทั้งยังมอบความรักความเอาใจใส่และดูแลห่วงใยผู้วิจัยอย่างดียิ่งเสมอมา

สุดท้าย ประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่คุณยายหนูวิน รัตนแป้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
1.8 นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย.....	5
1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	7
1.10 ข้อตกลงเบื้องต้น	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	10
2.1 แนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์.....	10
2.1.1 คำหลายหน้าที่.....	10

2.1.2 การจำแนกหมวดคำในภาษาไทย.....	11
2.1.3 การกลายเป็นคำไวยากรณ์.....	17
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย	28
2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย	41
บทที่ 3 เกณฑ์การจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกัน.....	47
3.1 การจำแนกหมวดคำของคำแสดงการขอร้องกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า	47
3.1.1 คำว่า “กรุณา”	47
3.1.2 คำว่า “ขอ”	49
3.1.3 คำว่า “ช่วย”	51
3.1.4 คำว่า “เชิญ”	52
3.1.5 คำว่า “โปรด”	54
3.1.6 คำว่า “รบกวน”	56
3.2 การจำแนกหมวดคำของคำแสดงการขอร้องกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย	57
3.2.1 คำว่า “ด้วย”	57
3.2.2 คำว่า “ที่”	59
3.2.3 คำว่า “หน่อย”	60
3.3 ความถี่ในการปรากฏของคำแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ	64
3.4 การปรากฏของคำแสดงการขอร้อง.....	67
3.5 คุณสมบัติของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย	69
บทที่ 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย.....	72
4.1 ปัจจัยที่ทำให้คำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้ามาเป็นคำแสดงการขอร้อง	72

4.1.1 คำว่า “กรรณา”	74
4.1.2 คำว่า “ขอ”	76
4.1.3 คำว่า “ช่วย”	79
4.1.4 คำว่า “เชิญ”	82
4.1.5 คำว่า “โปรด”	84
4.1.6 คำว่า “รบกวน”	87
4.2 ปัจจัยที่ทำให้คำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้ายกลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง	90
4.2.1 คำว่า “ด้วย”	91
4.2.2 คำว่า “ที่”	93
4.2.3 คำว่า “หน่อย”	96
บทที่ 5 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย	101
5.1 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า	102
5.1.1 คำว่า “กรรณา”	102
5.1.2 คำว่า “ขอ”	109
5.1.3 คำว่า “ช่วย”	116
5.1.4 คำว่า “เชิญ”	122
5.1.5 คำว่า “โปรด”	129
5.1.6 คำว่า “รบกวน”	136
5.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย	143
5.2.1 คำว่า “ด้วย”	143
5.2.2 คำว่า “ที่”	147
5.2.3 คำว่า “หน่อย”	151
5.3 ภาพรวมของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้อง	156

บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	157
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	157
6.2 อภิปรายผล.....	172
6.3 ข้อเสนอแนะ	176
รายการอ้างอิง	177
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	183

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงหน้าที่และความถี่ของคำว่า “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัย-ปัจจุบัน	25
2	แสดงเกณฑ์ในเกณฑ์การจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้อง ออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกัน	63
3	แสดงความถี่ในการปรากฏของคำแสดงแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ	65
4	แสดงความถี่ในการปรากฏของคำบุพบทและคำกริยา (จรัสดาว อินทรทัศน์, 2539: 98)	66
5	แสดงปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงของคำ	99

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	แสดงการจัดลำดับหมวดหมู่อุปลักษณะจากความเป็นนามธรรมน้อย ไปสู่ความเป็นนามธรรมมาก 19
2	แสดงการเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา และคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 78
3	แสดงการเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “หน้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ และคำว่า “หน้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 98
4	แสดงการเปรียบเทียบปริมาณคำแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ 173

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขอร้องเป็นการส่งสารที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารให้ความช่วยเหลือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การกระทำดังกล่าวอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกลำบากใจที่ต้องเลือกว่าจะตอบรับการขอร้องครั้งนั้นหรือไม่ ในขณะที่ผู้ส่งสารก็เกิดความเกรงใจที่จะต้องไปขอความช่วยเหลือจากผู้รับสาร หากผู้ส่งสารต้องการให้การขอร้องในครั้งนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสารแล้ว ผู้ส่งสารจะต้องมีการใช้คำที่สื่อถึงความรู้สึกให้ผู้รับสารหรือใช้คำในลักษณะที่ไม่รบกวนหรือสร้างความลำบากใจให้แก่ผู้รับสาร มากเกินไป ในภาษาไทยมีคำอยู่กลุ่มหนึ่งที่ผู้ใช้ภาษาได้นำมาช่วยเสริมการขอร้อง คำกลุ่มนี้มักปรากฏ ข้างหน้าหรือปรากฏข้างท้ายประโยคขอร้อง ดังตัวอย่าง

- (1) กรุณาอดรอนงเท้าก่อนเข้าห้อง¹
- (2) ช่วยส่งแบบตอบรับที่กล่องด้านล่าง
- (3) โปรดเข้าแถวซื้ออาหาร
- (4) รบกวนจัดข้าวของให้เป็นระเบียบ
- (5) เพื่อความปลอดภัย ช่วยรัดเข็มขัดด้วย
- (6) พาเพื่อนของแม่ขึ้นไปพักบนบ้านที
- (7) หยิบปากกาให้เราหน่อย

หากพิจารณาประโยคขอร้องข้างต้นจะพบว่า แท้จริงแล้วประโยคข้างต้นมีโครงสร้างเป็น ประโยคคำสั่งที่มีการใช้คำเสริมเพื่อทำให้เกิดความสุภาพจนกลายเป็นประโยคขอร้อง คำที่ช่วยเสริม การขอร้องในประโยคตัวอย่างมักจะนำหน้าคำกริยาหลัก เช่น คำว่า “กรุณา” “ช่วย” “โปรด” “รบกวน” หรือจะเป็นคำที่อยู่ส่วนท้ายประโยคก็ได้ เช่น คำว่า “ด้วย” “ที” และ “หน่อย” แม้ว่าคำ กลุ่มนี้ล้วนนำมาใช้เสริมเพื่อทำให้ประโยคคำสั่งกลายเป็นประโยคขอร้องที่สุภาพขึ้นเหมือนกัน แต่คำ ต่างๆ ในกลุ่มดังกล่าวก็มีความหมายประจำคำที่แตกต่างกัน เมื่อผู้ใช้ภาษาได้นำคำเหล่านี้มาช่วยเสริม

---

¹ ตัวอย่างข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การขอเรื่อง ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีความหมายประจำคำ (lexical meaning) กลายมาเป็นคำที่มีความหมายทางไวยากรณ์ (grammatical meaning) ด้วย

ในงานวิจัยนี้จะเรียกคำที่นำมาช่วยเสริมการขอเรื่องว่า คำแสดงการขอเรื่อง (requestive marker) หมายถึง ถ้อยคำที่ผู้พูดใช้ประกอบในประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม หรือประโยคคำสั่ง เพื่อให้มีความหมายสุภาพนุ่มนวลขึ้น เป็นคำที่ผู้พูดใช้เพื่อช่วยแสดงจุดมุ่งหมายที่จะสื่อความต้องการและความคาดหวังให้ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่างไว้ในอนาคต โดยมีได้มีเจตนาบีบบังคับจากตัวอย่างประโยคข้างต้น คำที่ผู้ใช้ภาษานำมาช่วยเสริมการขอเรื่องมีความหมายประจำคำ ดังนี้

ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา หมายถึง “สงสารคิดจะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 70) ตัวอย่างที่ (2) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา หมายถึง “ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 349) ตัวอย่างที่ (3) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจมาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 721) ตัวอย่างที่ (4) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา หมายถึง “ทำให้รำคาญ, ทำให้เดือดร้อน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 924) ตัวอย่างที่ (5) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ หมายถึง “คำแสดงกริยารวมหรือเพิ่ม แสดงกริยาร่วมกันหรือในทำนองเดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 396) ตัวอย่างที่ (6) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม หมายถึง “ครั้ง คราว หน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 530) ตัวอย่างที่ (7) คำว่า “หน่อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ หมายถึง “นิดหนึ่ง, น้อยหนึ่ง, ไม่มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1242) จากความหมายประจำคำดังกล่าว เมื่อผู้ใช้นำคำเหล่านี้มาช่วยเสริมการขอเรื่อง จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีเพียงความหมายประจำคำกลายเป็นคำที่มีความหมายทางไวยากรณ์ คือใช้เป็นคำแสดงการขอเรื่อง (requestive marker) เพิ่มขึ้นเป็นอีกความหมายหนึ่งในภาษาด้วย

นอกจากนี้ ในภาษาไทยยังมีการใช้คำบอกมาลาเพื่อแสดงการขอเรื่องด้วย เช่น คำว่า “นะ” “จ้ะ” “เถอะ” เช่น “ไปกินข้าวกับฉันนะ” “วันนี้ไปว่ายน้ำด้วยกันเถอะ” ซึ่งผู้วิจัยจะไม่ศึกษาคำกลุ่มนี้ เนื่องจากคำกลุ่มนี้ในภาษาไทยปัจจุบันเป็นคำไวยากรณ์อยู่แล้ว และไม่มีคู่คำที่แสดงการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำ

นักภาษาศาสตร์หลายท่านสันนิษฐานว่า ปรากฏการณ์ที่คำคำเดียวมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย กล่าวคือ มีทั้งความหมายประจำคำที่น่าจะเกิดขึ้นก่อน และต่อมามีความหมายทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นในภายหลังนั้น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่คำหลัก (lexical word) ปรากฏในบริบททางภาษาบริบทหนึ่งเพื่อบอกลักษณะทางไวยากรณ์และต่อมาได้พัฒนาเป็นคำไวยากรณ์ไปในที่สุด (Hopper and Traugott, 1993: 24) นอกจากนี้ คำที่นำมาใช้เสริมการขอเรื่องนั้นเป็นคำหลายหน้าที่ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กล่าวคือ การที่คำในภาษาสามารถทำหน้าที่ได้

หลายหน้าที่ และแต่ละหน้าที่มีความหมายเกี่ยวโยงกันนั้น เป็นเพราะคำเหล่านั้นมีต้นกำเนิดมาจากคำบอกเนื้อความเดียวกัน (Hopper and Traugott, 2003: 77)

ผู้วิจัยเห็นว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นเป็นการศึกษาพัฒนาการของคำไวยากรณ์ที่ปรากฏอยู่ในภาษาปัจจุบัน โดยมีคำบอกเนื้อความเป็นแหล่งเดิมของคำไวยากรณ์นั้นๆ และผู้วิจัยเชื่อว่าคำที่นำมาช่วยเสริมการขอร้องนั้น น่าจะผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จึงทำให้คำเหล่านี้มีหน้าที่และความหมายที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยจากข้อมูลเฉพาะสมัย โดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ในภาษาไทยปัจจุบันมีคำใดบ้างที่ใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง และผู้วิจัยเห็นว่าคำแสดงการขอร้องมีที่มาจากหลายแหล่งความหมาย จึงน่าสนใจศึกษาว่าคำแสดงการขอร้องที่ปรากฏในภาษาปัจจุบันมีที่มาจากแหล่งความหมายใดบ้าง นอกจากนี้ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาอีกประเด็นหนึ่งก็คือ คำแสดงการขอร้องอาจไม่ได้ใช้ขอร้องมาแต่เดิม หากแต่เกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาได้นำมาใช้เพื่อช่วยเสริมการสั่งหรือขอร้องให้มีความสุภาพขึ้น จึงทำให้เกิดความหมายที่ช่วยเสริมการขอร้องขึ้นมาในภายหลัง แสดงให้เห็นว่าคำแสดงการขอร้องได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้มีหน้าที่และความหมายที่เปลี่ยนแปลงไป และกลายเป็นคำที่มีหลายความหมายปรากฏใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาต่อไปอีกว่า คำแสดงการขอร้องนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยผ่านปัจจัยและกระบวนการใดจึงได้มาทำหน้าที่แสดงการขอร้องในภาษาไทยปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

1.2.2 วิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1.3.1 ในภาษาไทยมีคำกลุ่มหนึ่งนำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง คำกลุ่มนี้มีความหมายประจำคำที่แตกต่างกัน

1.3.2 ปัจจัยที่ทำให้คำเหล่านี้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยมี 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยทางความหมายของคำ เช่น ความหมายแสดงการอนุเคราะห์ ความหมายแสดงการชักชวน ความหมายแสดงปริมาณน้อย เป็นต้น (2) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ (3) ปัจจัยอุปลักษณ์ และ (4) ปัจจัยนามนัย

1.3.3 กระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการสูญเสียคุณสมบัตินี้ของหมวดคำเดิม กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการจางลงทางความหมาย เป็นต้น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.3 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะภาษาไทยกรุงเทพฯปัจจุบันเท่านั้น ไม่ศึกษาภาษาถิ่นหรือภาษาเก่า

1.4.2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะไม่ศึกษาคำบอกมาลาแสดงการขอร้อง เช่น พวกคำว่า “นะ” “นุ่” “จึ” “เออะ” เป็นต้น เหตุที่ไม่ศึกษาคำบอกมาลาแสดงการขอร้อง เนื่องจากคำกลุ่มนี้ในภาษาไทยปัจจุบันไม่มีคู่คำที่แสดงการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำ หากต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำจะต้องใช้ข้อมูลภาษาเชิงประวัติ ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในข้อมูลภาษาเฉพาะสมัย ดังนั้น ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในคลังข้อมูลนี้มีแหล่งข้อมูลทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ เรื่องแต่ง ข่าวหนังสือพิมพ์ สารคดี งานเขียนวิชาการ กฎหมาย และปกิณกะ (ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ.2541-2550)

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.6.1.1 แนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ คำหลายหน้าที่ การจำแนกหมวดคำในภาษาไทย และการกลายเป็นคำไวยากรณ์

1.6.1.2 งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วยงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการขอร้องในภาษาไทย และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

1.6.2 เก็บข้อมูลคำที่ศึกษาทั้งหมด

1.6.2.1 รวบรวมเฉพาะคำแสดงการขอร้องตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับการขอร้อง ภาษาสนทนาในชีวิตประจำวัน และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้ได้คำแสดงการขอร้องทั้งหมดที่ต้องการศึกษา

1.6.2.2 เก็บข้อมูลโดยค้นหาคำสำคัญคือ คำแสดงการขอร้องที่ได้จากข้อ 1.6.2.1 ทั้งคำและปริบท โดยใช้โปรแกรมคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC : THAI NATIONAL CORPUS) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำหรับค้นหาคำหรือวลีพร้อมทั้งปริบทจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเว็บไซต์ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งหมด 6 ประเภท ประเภทละ 25 ตัวอย่าง จะได้จำนวนข้อมูลคำละ 150 ตัวอย่าง ผู้วิจัยศึกษา 9 คำ รวมตัวอย่างทั้งหมดเป็น 1,350 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่า คำแสดงการขอร้องปรากฏในทุกประเภทของเอกสาร (genre) และเก็บข้อมูลเท่ากันทุกคำ หากเก็บข้อมูลเฉพาะนวนิยาย จะได้ข้อมูลเฉพาะภาษาพูด ซึ่งไม่ครอบคลุมการใช้จริง

1.6.3 วิเคราะห์ข้อมูล

1.6.3.1 แบ่งประเภทของคำแสดงการขอร้องว่ามีแหล่งที่มาจากแหล่งความหมายใดบ้าง โดยพิจารณาจากความหมายที่เป็นความหมายประจำคำของคำแสดงการขอร้องนั้นๆ

1.6.3.2 วิเคราะห์หาเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางความหมายที่จะจำแนกคำแสดงการขอร้องออกจากคำรูปเดียวกันที่ไม่ใช่คำแสดงการขอร้อง

1.6.3.3 วิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

1.6.4 สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และอภิปรายผลการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.7.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาและพัฒนาการของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

1.7.2 เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับคำแสดงการขอร้องในมุมมองแบบลักษณะภาษาเชิงประวัติ

1.7.3 เป็นแนวทางในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย

1.8 นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในงานวิจัย

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) หมายถึง การที่คำบอกเนื้อความได้สูญเสียความหมายที่เป็นเนื้อความไป และมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นมาในบางปริบท จนพัฒนากลายเป็นคำไวยากรณ์ไปด้วย ในบางกรณี คำที่เป็นคำบอกเนื้อความนั้นจะยังคงปรากฏใช้ในภาษาควบคู่กับคำไวยากรณ์

คำหลัก/คำบอกเนื้อความ (content word, lexical item) หมายถึง คำที่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนว่าอ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม เหตุการณ์ การกระทำ สภาพคุณสมบัติ รวมทั้งยังสามารถปรากฏตามลำพังได้ และมีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นน้อย มักจัดอยู่ในหมวดคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำวิเศษณ์

คำไวยากรณ์ (grammatical word) หมายถึง คำที่ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างคำหรืออนุภาค หรือมีความหมายบอกลักษณะไวยากรณ์ เช่น บอกบุรุษ พจน์ กาล การณ์ลักษณะ เป็นต้น คำไวยากรณ์เป็นคำที่ไม่สามารถสื่อความหมายที่เป็นใจความหลักของประโยค รวมทั้งไม่สามารถปรากฏตามลำพังได้ ต้องอาศัยคำหลักหรือบริบทมาช่วย นอกจากนี้ คำไวยากรณ์ยังมีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นมากอีกด้วย

ความหมายประจำคำ (lexical meaning) หมายถึง ความหมายของคำที่บ่งบอกสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม เหตุการณ์ การกระทำ สภาพ คุณสมบัติ สามารถสื่อความหมายหรือเนื้อความของประโยคได้อย่างชัดเจนโดยไม่ต้องอาศัยคำอื่นมาช่วย

ความหมายไวยากรณ์ (grammatical meaning) หมายถึง ความหมายของคำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ในภาษา เป็นความหมายที่ไม่สามารถสื่อความหมายหรือเนื้อความของประโยคได้อย่างชัดเจนชัดเจน และยังมีข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกับคำอื่นอีกด้วย

คำแสดงการขอร้อง (requestive marker¹) เป็นคำที่ผู้วิจัยกำหนดใช้ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ถ้อยคำที่ผู้พูดใช้ประกอบในประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม หรือประโยคคำสั่งเพื่อให้มีความหมายสุภาพนุ่มนวลขึ้น เป็นคำที่ผู้พูดใช้เพื่อช่วยแสดงจุดมุ่งหมายที่จะสื่อความต้องการและความคาดหวังให้ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่างไว้ในอนาคต โดยมีได้มีเจตนาบีบบังคับ ทั้งนี้ คำแสดงการขอร้องดังกล่าวสามารถปรากฏเดี่ยวๆ ในประโยคคำสั่งก็ได้ เช่น โปรดถอดรองเท้าให้เรียบร้อยก่อนเข้าห้อง หรือปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่นด้วยก็ได้ เช่น รบกวนเก็บของให้หน่อย

---

¹ เป็นคำที่มีที่มาจากการศึกษาของ Juliane House (1989 อ้างถึงใน Peterson: 2008: 161) ที่ศึกษาความสุภาพในภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน โดยศึกษาหน้าที่ของคำว่า “bitte” และคำว่า “please” House ได้นิยามให้คำทั้งสองคำเป็นส่วนประกอบพิเศษในภาษาที่ช่วยแสดงการขอร้องโดยเฉพาะ ซึ่งนิยามดังกล่าวก็สอดคล้องกับนิยามคำแสดงความสุภาพที่ Peterson (2008) ได้เสนอเอาไว้ว่า เป็นส่วนประกอบที่สามารถละได้ (optional) ในประโยคคำสั่งที่เป็นการขอความร่วมมือให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อปรากฏในประโยคแล้วจะทำให้ประโยคคำสั่งดังกล่าวสุภาพนุ่มนวลขึ้น แต่ House เรียกคำทั้งสองคำนี้ว่า requestive marker ซึ่งผู้วิจัยแปลเป็นภาษาไทยว่า คำแสดงการขอร้อง และจะใช้คำดังกล่าวเป็นคำเรียกกลุ่มที่ทำหน้าที่ช่วยแสดงการขอร้องในบทความวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากชื่อดังกล่าวสื่อความหมายได้ชัดเจน ครอบคลุมทั้งในส่วนของการขอร้องและความสุภาพ

การขอร้องนั้นจะปรากฏในข้อมูลที่เป็นสนทนาและข้อมูลประเภทอื่นๆ ด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าในงานวิจัยนี้ ประเภทของข้อมูลมีผลอย่างยิ่งต่อผลการวิจัย จึงเลือกศึกษาเฉพาะข้อมูลภาษาปัจจุบัน ซึ่งมีประเภทของข้อมูลที่ครอบคลุมหลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งข้อมูลที่เป็นทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ทั้งนี้ หากศึกษาในเชิงประวัติโดยที่ข้อมูลไม่เป็นประเภทเดียวกันในแต่ละสมัยแล้วอาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยได้ กล่าวคือ หากศึกษาข้อมูลในอดีตแล้วเราไม่พบคำแสดงการขอร้องเลย เราอาจเข้าใจผิดและสรุปผลการวิจัยว่าคำแสดงการขอร้องไม่ปรากฏในข้อมูลสมัยอดีตแต่ปรากฏเฉพาะในภาษาปัจจุบันเท่านั้น

1.10.2 การศึกษาเรื่องคำแสดงการขอร้องในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาในระดับบรรณศาสตร์เท่านั้น คือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของถ้อยคำจากเดิมที่เป็นคำบอกเนื้อความ (lexical word) กลายมาเป็นคำไวยากรณ์ที่ใช้แสดงการขอร้อง (requestive markers) จะไม่ศึกษาในระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์ ดังนั้น ในการเก็บข้อมูลตัวอย่างประโยคที่มีคำแสดงการขอร้องนี้ ผู้วิจัยจะมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า รูปประโยคที่เก็บรวบรวมเป็นรูปประโยคขอร้องที่ผู้พูดมีเจตนาสื่อการขอร้องจริงๆ มิได้สื่อเจตนาอื่น เช่น ประชดประชัน ตัวอย่าง “ถ้าจะทานเอาอิม **รบกวน**ไปทานที่บ้านนะคะ งานนี้จัดเลี้ยงแค่ของว่างคะ” ตามรูปประโยคเป็นการขอร้องอย่างสุภาพ แต่แท้จริงแล้วเป็นการบอกให้กระทำซึ่งเป็นการประชดประชัน ไม่ได้เป็นการขอร้องอย่างสุภาพตามรูปประโยค ผู้วิจัยถือว่าประโยคที่มีลักษณะดังกล่าวอยู่นอกเหนือขอบเขตการศึกษาของผู้วิจัย

1.10.3 การจะคัดเลือกว่าคำใดจะถือเป็นคำแสดงการขอร้องได้นั้น จะต้องสังเกตคำในประโยคขอร้อง โดยพิจารณาคำที่ปรากฏทั้งส่วนต้นและส่วนท้ายของประโยค ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะทดสอบโดยใช้เกณฑ์การละคำ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ปรับมาจากนิยามคำแสดงความรู้สึกที่ Peterson ได้เสนอไว้ คือ เป็นคำที่ช่วยให้ประโยคคำสั่งสุภาพหรือนุ่มนวลขึ้น และเป็นคำที่สามารถละได้ในประโยคดังกล่าว คำแสดงการขอร้องจะไม่ทำให้ความหมายหลัก หรือความหมายเชิงประพจน์ (propositional content) ของประโยคเปลี่ยนไป ดังนั้น หากเราละคำนั้นออกไปจากประโยคแล้ว ประโยคนั้นก็ยังมีความหมายหลักเหมือนเดิม หากคำใดมีคุณสมบัติดังกล่าว ผู้วิจัยก็จะถือว่าคำนั้นเป็นคำแสดงการขอร้อง และจะรวบรวมไว้และวิเคราะห์ในขั้นต่อไป แต่หากคำนั้นออกไปจากประโยคแล้ว ประโยคดังกล่าวเป็นประโยคที่ไม่สามารถสื่อความได้ ผู้วิจัยก็จะถือว่าคำนั้นไม่ใช่คำแสดงการขอร้อง การทดสอบด้วยวิธีดังกล่าวจะทำให้เห็นว่า คำที่ผ่านการทดสอบเป็นคำแสดงการขอร้องนั้นได้ทำหน้าที่เป็นเพียงคำไวยากรณ์ (grammatical word) ที่ใช้แสดงการขอร้องเท่านั้น ไม่ได้เป็นคำบอกเนื้อความ (content word) ที่สื่อความหมายหลักของประโยคอีกต่อไป

ตัวอย่างคำว่า “กรรณา”

(8) “กรรณาลงชื่อก่อนร่วมเข้าประชุม” > $\emptyset$ ลงชื่อก่อนเข้าร่วมประชุม จากตัวอย่างสามารถ
 ละได้ แสดงว่าคำว่า “กรรณา” ในตัวอย่างเป็นคำแสดงการขอร้อง

(9) “ท่านกรรณาดิฉันมาก” > * ท่าน $\emptyset$ ดิฉันมาก จากตัวอย่างไม่สามารถละได้ แสดงว่าคำว่า
 “กรรณา” ในตัวอย่างเป็นคำกริยา

ตัวอย่างคำว่า “รบกวณ”

(10) “รบกวณโทรกลับด้วย” > $\emptyset$ โทรกลับด้วย จากตัวอย่างสามารถละได้ แสดงว่าคำว่า
 “รบกวณ” ในตัวอย่างเป็นคำแสดงการขอร้อง

(11) “สุนัขของผมรบกวณเขา” > * สุนัขของผม $\emptyset$ เขา จากตัวอย่างไม่สามารถละได้ แสดง
 ว่าคำว่า “รบกวณ” ในตัวอย่างเป็นคำกริยา

หากใช้เกณฑ์ข้างต้นในการรวบรวมคำที่ใช้แสดงการขอร้องในภาษาไทย พบว่ามีคำแสดงการ
 ขอร้องที่อยู่ในขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ 9 คำ ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด”
 “รบกวณ” “ด้วย” “ที” และ “หน่อย”

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่อง คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์นี้ แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 2.1 แนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องคำหลายหน้าที่ การจำแนกหมวดคำในภาษาไทย และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และ 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลคำแสดงการขอร้อง โดยใช้แนวคิดหรือทฤษฎี ได้แก่ คำหลายหน้าที่ การจำแนกหมวดคำในภาษาไทย และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังนี้

2.1.1 คำหลายหน้าที่ (polysemy)

2.1.1.1 คำนิยามของคำหลายหน้าที่

ในการศึกษาเรื่อง “คำหลายหน้าที่” นั้นอาจมีข้อสงสัยเกิดขึ้นว่า คำที่มีหลายหน้าที่กับ “คำพ้องรูป” นั้นเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาคำนิยามของคำทั้ง 2 ประเภทนี้ เพื่อตอบข้อสงสัยดังกล่าว ดังนี้

“คำพ้องรูปพ้องเสียง” (homonymy) เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2533: 311-312) ได้ให้นิยามไว้ว่า “คือคำที่มีรูปเหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน เราอาจจะถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นเหตุบังเอิญในภาษา” ซึ่งต่างจากคำหลายหน้าที่ตรงที่ “คำหลายหน้าที่เป็นปรากฏการณ์ปกติในการใช้คำในภาษา เป็นแนวโน้มของคนที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ได้มากที่สุด ส่วนคำพ้องรูปพ้องเสียงเป็นเหตุบังเอิญทางภาษา เราอธิบายไม่ได้ว่าคำพ้องรูปพ้องเสียงนั้นเกิดขึ้นเพราะอะไร”

“คำหลายหน้าที่” เพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2533) ได้ให้คำนิยามว่า “คือคำคำเดียวกันที่ความหมายแก่นเอื้อให้นำไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง”

พิมพา บำรุงสุข (2515) ได้ให้นิยามของคำหลายหน้าที่ว่า “คำคำเดียวซึ่งทำหน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งอย่าง และเมื่อทำหน้าที่ต่างกันความหมายก็ไม่ได้แตกต่างกันโดยเด็ดขาด ยังคงเกี่ยวข้องกันอยู่”

จากนิยามที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า “คำหลายหน้าที่” มีความแตกต่างจาก “คำพ้องรูปพ้องเสียง” อย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ คำหลายหน้าที่เป็นคำที่มาจากแหล่งกำเนิดเดียวกันแต่อาจจะเกิดจากการนำไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง คำหลายหน้าที่ยังมีความหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ ในขณะที่คำพ้องรูปพ้องเสียงเป็นความบังเอิญทางภาษาที่ทำให้คำมีรูปที่เหมือนกันโดยไม่ได้มีแหล่งกำเนิดของคำจากแหล่งเดียวกัน และคำแต่ละคำนั้น ไม่มีความหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันแต่อย่างใด

นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า แม้จะพิจารณาในส่วนของการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์แล้ว คำนิยามข้างต้นที่กล่าวถึง “คำหลายหน้าที่” มีการนิยามที่กล่าวถึง “ความหมาย” อีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า “คำหลายหน้าที่” และ “คำหลายความหมาย” จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

นอกจากนี้ จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) ยังกล่าวด้วยว่า คำหลายหน้าที่ ยังเป็นปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ด้วย กล่าวคือ “ปรากฏการณ์เหล่านี้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ที่กล่าวว่า การที่คำในภาษาสามารถทำหน้าที่เป็นได้ทั้งคำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ในบริบทที่ต่างกัน แสดงว่า คำนั้นๆ ได้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาแล้ว โดยมีคำบอกเนื้อความเป็นแหล่งเดิมของคำไวยากรณ์บางคำ”

กล่าวโดยสรุปว่า “คำหลายหน้าที่” (polysemy) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่คำประเภทหนึ่งๆ สามารถทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้มากกว่าหนึ่งหน้าที่ และความหมายของคำในแต่ละบริบทที่ใช้ อาจมีความแตกต่างกันไป แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันโดยเด็ดขาด ยังคงมีความสัมพันธ์กันอยู่ ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ได้เป็นเหตุบังเอิญในภาษา แต่เป็นลักษณะที่สามารถพิสูจน์ได้จริงว่าคำเหล่านั้นเป็นคำเดียวกัน

2.1.2 การจำแนกหมวดคำในภาษาไทย

การจำแนกหมวดคำในภาษาไทยนั้น นักไวยากรณ์ไทยมีเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นพัฒนาการของการใช้เกณฑ์ต่างๆ ในการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย ดังนี้

พระยาอุปกิตศิลปสาร ((2493) 2546)

เกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำของพระยาอุปกิตศิลปสารมี 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เกณฑ์ความหมาย 2) เกณฑ์ตำแหน่ง และ 3) เกณฑ์หน้าที่ หากจำแนกหมวดคำที่ผู้วิจัยศึกษา โดยใช้เกณฑ์ที่พระยาอุปกิตศิลปสารเสนอไว้พบว่า คำที่ศึกษาเป็นสมาชิกในหมวดคำทั้งหมด 3 หมวดคำ ได้แก่ 1) คำนาม จำพวกคำลักษณนาม ได้แก่ คำว่า “ที่” 2) คำกรรมกริยา ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” 3) คำวิเศษณ์ จำพวกประมาณวิเศษณ์ ได้แก่ คำว่า “น้อย”

จะเห็นได้ว่า คำที่ผู้วิจัยศึกษาจัดอยู่ในหมวดคำอื่นๆ ที่ไม่ใช่คำแสดงการขอร้องซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสารไม่ได้กล่าวถึงหมวดคำแสดงการขอร้องไว้ และไม่ได้เสนอเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำหรือชนิดของคำแสดงการขอร้องไว้ด้วย หากในงานวิจัยนี้ มีการจำแนกหมวดคำหรือชนิดของคำด้วยเกณฑ์ของพระยาอุปกิตศิลปสารอาจยังไม่สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ของคำแสดงการขอร้องได้อย่างชัดเจน

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2538)

เกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำของวิจิตรมี 2 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เกณฑ์ตำแหน่ง และ 2) เกณฑ์หน้าที่ การจำแนกหมวดคำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างจะไม่ใช้เกณฑ์ทางความหมายมาช่วยจำแนกหมวดคำ เนื่องจากความหมายเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล การตีความและการทำความเข้าใจความหมายของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ดังนั้นหากใช้เกณฑ์ความหมายในการจำแนกหมวดคำอาจทำให้เข้าใจตรงกันได้ยาก

การใช้เกณฑ์ตำแหน่ง วิจิตรได้ใช้กรอบประโยคทดสอบเป็นหลักในการจำแนกหมวดคำ ซึ่งได้จากการสังเกตุดำแหน่งของคำต่างๆ ในประโยคหลายประโยคในภาษาไทยเพื่อสร้างเป็นกรอบประโยคทดสอบในการแบ่งคำออกเป็นหมวดคำต่างๆ โดยถือว่าคำใดที่สามารถปรากฏแทนที่ตำแหน่งคำในกรอบประโยคทดสอบหมวดคำนั้นๆ ได้ ถือว่า คำนั้นเป็นสมาชิกในหมวดคำนั้นๆ เมื่อใช้เกณฑ์ตำแหน่ง ทำให้สามารถจำแนกคำออกเป็น 26 หมวดคำ ได้แก่

1) หมวดคำนาม	2) หมวดคำกริยาธรรม
3) หมวดคำกริยากรรม	4) หมวดคำกริยาวิกรรม
5) หมวดคำกริยากรรมย่อ/คำคุณศัพท์	6) หมวดคำช่วยหลังกริยา
7) หมวดคำช่วยหน้ากริยา	8) หมวดคำปฏิเสธ

9) หมวดคำน้ากริยา	10) หมวดคำหลังกริยา
11) หมวดคำลงท้าย	12) หมวดคำกริยาวิเศษณ์
13) หมวดคำพิเศษ	14) หมวดคำสรรพนาม
15) หมวดคำลักษณนาม	16) หมวดคำจำนวนนับ
17) หมวดคำลำดับที่	18) หมวดคำน้าจำนวน
19) หมวดคำหลังจำนวน	20) หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา
21) หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท	22) หมวดคำบอกเวลาประเภทที่ 1
23) หมวดคำบอกเวลาประเภทที่ 2	24) หมวดคำบุพบท
25) หมวดคำเชื่อมนาม	26) หมวดคำเชื่อมอนุพากย์

หากจำแนกหมวดคำที่ผู้วิจัยศึกษา โดยใช้เกณฑ์ที่วิจิตรนเสนอไว้พบว่า เป็นสมาชิกในหมวดคำทั้งหมด 4 หมวดคำ ได้แก่ หมวดคำกริยากรรม หมวดคำช่วยหน้ากริยา หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และหมวดคำลักษณนาม ดังนี้

1) หมวดคำกริยากรรม

คำที่ผู้วิจัยศึกษาที่สามารถแทนที่คำในกรอบประโยคทดสอบข้างล่างนี้ได้ ถือว่าเป็นคำกริยากรรม ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” คำเหล่านี้สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

กรอบ 2ก.   นาม   _____   นาม   แล้ว

กรอบ 2ข.   นาม   กำลัง   _____   นาม

(วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2538: 52)

ตัวอย่าง คำว่า “ช่วย” เช่น “พี่ช่วยน้องแล้ว” (กรอบที่ 2ก.) พี่กำลังช่วยน้อง (กรอบที่ 2ข.), คำว่า “เชิญ” เช่น “เจ้าสาวเชิญแขกคนสำคัญ” (กรอบที่ 2ก.) “เจ้าสาวกำลังเชิญแขกคนสำคัญ” (กรอบที่ 2ข.), คำว่า “รบกวน” เช่น “เสียงนาฬิกาปลุกรบกวนทุกคน” (กรอบที่ 2ก.) “เสียงนาฬิกาปลุกกำลังรบกวนทุกคน” (กรอบที่ 2ข.) เป็นต้น

2) หมวดคำช่วยหน้ากริยา

คำที่สามารถปรากฏแทนที่คำว่า “กำลัง” ในกรอบประโยคทดสอบข้างล่างได้ ถือว่าเป็นสมาชิกในหมวดคำช่วยหน้ากริยา ดังนี้

- กรอบ 1ก.   ฝน กำลัง   ตก
- กรอบ 2ข.   น้ำ กำลัง   ทำ   กับข้าว
- กรอบ 3ข.   ครู กำลัง   บอก   คะแนน   นักเรียน

(วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์, 2538: 57)

ทั้งนี้ วิจิตรนัฏจำแนกหมวดคำช่วยหน้ากริยา โดยอาศัยคำว่า “ไม่” เป็นเกณฑ์ร่วมด้วย คือ คำช่วยหน้ากริยาชนิดที่อยู่หน้าคำ “ไม่” เช่น การบ้านเกือบ(ไม่)เสร็จแล้วละ, ฉันซั๊ก(ไม่)ชอบเขาแล้ว คำช่วยหน้ากริยาชนิดที่อยู่หลังคำ “ไม่” เช่น ขนมน(ไม่)น่ากิน, เมื่อวานฉัน(ไม่)ได้ไปดูหนัง และคำช่วยหน้ากริยาชนิดที่อยู่หน้าหรือหลังคำ “ไม่” ก็ได้ เช่น เขา(ไม่)เคยเอาใจใส่, เขาเคย(ไม่)เอาใจใส่ เป็นต้น

แม้วิจิตรนัฏจะไม่ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องไว้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากวิเคราะห์คำแสดงการขอร้องโดยอาศัยคำว่า “ไม่” เป็นเกณฑ์ร่วมกับเกณฑ์การแทนที่คำในกรอบประโยคทดสอบแล้ว คำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษาสามารถปรากฏแทนที่คำช่วยหน้ากริยาในกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ โดยเมื่อแทนที่แล้ว คำแสดงการขอร้องจะเป็นสมาชิกของหมวดคำช่วยหน้ากริยาชนิดที่อยู่หน้าคำ “ไม่” เช่น กรุณา(ไม่)สูบบุหรี่, โปรด(ไม่)ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยสามารถใช้เกณฑ์ตำแหน่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของกรอบประโยคทดสอบที่วิจิตรนัฏเสนอไว้ มาใช้จำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้ากริยาออกจากหมวดคำกริยาได้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจะประยุกต์ใช้แนวคิดของกรอบประโยคทดสอบเพื่อจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้ากริยาออกจากหมวดคำกริยาด้วย

3) หมวดคำกริยาวิเศษณ์

คำกริยาวิเศษณ์ คือ คำที่ปรากฏหลังคำกริยา คำที่ผู้วิจัยศึกษาสามารถแทนที่คำในกรอบประโยคทดสอบข้างล่างนี้ได้ ถือว่าเป็นคำกริยาวิเศษณ์ ได้แก่ คำว่า “ด้วย” และ “หน่อย” คำเหล่านี้สามารถปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ ดังนี้

- กรอบ (5)   นาม   กริยากรรม   _____

คำกริยาวิเศษณ์จะปรากฏในตำแหน่งช่องว่างในกรอบประโยคทดสอบนี้ได้ และมีเงื่อนไขว่า จะต้องไม่ใช่คำกริยา ไม่ใช่คำช่วยหลังกริยา และไม่ใช่คำลงท้าย จึงจะถือว่าเป็นคำวิเศษณ์ โดยวิจิตรน ได้จัดให้คำว่า “ด้วย” และ “หน่อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2538: 63-64)

แม้วิจิตรนจะไม่ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องไว้ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า หากวิเคราะห์คำแสดงการขอร้องโดยการแทนที่คำในกรอบประโยคทดสอบของคำกริยาวิเศษณ์แล้ว คำในหมวดคำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษา ได้แก่ คำว่า “ด้วย” และ “หน่อย” มีตำแหน่ง การปรากฏตำแหน่งเดียวกับคำว่า “ด้วย” และ “หน่อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ คือ ปรากฏหลังกริยา และทำหน้าที่ขยายกริยาลีในประโยค เช่น เก็บกระดาษให้ด้วย, ช่วยเดินมาทางนี้หน่อย, เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยสามารถใช้เกณฑ์ตำแหน่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบของกรอบประโยคทดสอบที่วิจิตรน เสนอไว้ มาสนับสนุนข้อสรุปเบื้องต้นได้ว่า ตำแหน่งการปรากฏหลังกริยาลี เพื่อทำหน้าที่ขยาย กริยาลีนั้นเป็นตำแหน่งซึ่งช่วยเอื้อให้คำว่า “ด้วย” และ “หน่อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้องได้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจะใช้แนวความคิดการจำแนกหมวดคำโดยเกณฑ์ตำแหน่ง ในการอธิบาย ปัจจัยที่ช่วยเอื้อให้เกิดคำแสดงการขอร้องด้วย

4) หมวดคำลักษณนาม

วิจิตรนได้กล่าวถึงคำลักษณนามไว้ว่า คำลักษณนามในภาษาไทยอาจใช้ในความหมายว่า “หนึ่ง” ได้ในตัวของมันเอง ใน 2 กรณี คือ 1) กรณีที่คำลักษณนามตามหลังคำนามชนิดเดียวกัน เช่น ขอมือเล่มชิ (มือ 1 เล่ม), เขามีเสื้อผืนหมอนใบเท่านั้น (เสื้อ 1 ผืน, หมอน 1 ใบ) และ 2) กรณีที่มี คำหน้าจำนวนอยู่ระหว่างคำนามกับคำลักษณนาม เช่น ขอมือดักเล่มชิ (มือดัก 1 เล่ม), เขากินข้าวตั้ง หม้อ (ข้าวตั้ง 1 หม้อ) (วิจิตรน ภาณุพงศ์, 2538: 68)

คำแสดงการขอร้องที่มีลักษณะสอดคล้องกับหมวดคำลักษณนามที่วิจิตรนเสนอไว้ ได้แก่ คำว่า “ที” กล่าวคือ คำว่า “ที” ที่ใช้เป็นคำแสดงการขอร้องจะสื่อความหมายว่า “หนึ่ง” ซึ่งความหมายนี้เป็นปัจจัยทางความหมายของคำซึ่งช่วยเอื้อให้คำลักษณนาม “ที” กลายเป็นคำแสดง การขอร้อง “ที” ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจะใช้แนวคิดของวิจิตรนที่ว่า คำลักษณนามใน ภาษาไทยอาจใช้ในความหมายว่า “หนึ่ง” ได้ในตัวของมันเองได้ มาช่วยอธิบายปัจจัยที่ช่วยเอื้อให้เกิด คำแสดงการขอร้องด้วย

นอกจากจะใช้เกณฑ์ “ตำแหน่ง” แล้ว วิจิตรนยังใช้เกณฑ์ “หน้าที่” เพื่อจัดแบ่งประเภทของ หมวดคำทั้ง 26 หมวดที่แบ่งไว้แล้วนั้น ตามหน้าที่ของคำแต่ละหมวด โดยเฉพาะหน้าที่ในฐานะที่เป็น ส่วนของประโยคซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) **คำหลัก** คือ คำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ มี 7 หมวดคำ ได้แก่ คำนาม คำกริยาอาการ คำกริยากรรม คำกริยาวิกรรม คำสรรพนาม คำบอกเวลา ประเภทที่ 1 ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมบอกเวลาตามลำพังได้ โดยอาจจะปรากฏต้นหรือท้ายประโยคก็ได้ และคำพิเศษซึ่งทำหน้าที่ตามลำพังเป็นส่วนประกอบของประโยคประเภทหน่วยเสริมพิเศษได้ โดยอาจจะปรากฏต้นหรือท้ายประโยคก็ได้

2) **คำไวยากรณ์** คือ คำที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยค ตามลำพังในประโยคเริ่มได้ ต้องทำหน้าที่ร่วมกับคำหลัก แบ่งเป็น 2 พวก คือ คำขยาย ได้แก่ คำขยายนาม คำขยายกริยา และคำเชื่อม ได้แก่ คำเชื่อมนาม และคำเชื่อมอนุพากย์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกันตามตำแหน่งการปรากฏ โดยประยุกต์ใช้จากแนวคิดกรอบประโยคทดสอบ รวมทั้งใช้แนวคิดดังกล่าวประกอบการอธิบายในส่วนของปัจจัยที่ทำให้คำต่างๆ กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยด้วย

นววรรณ พันธุมธา (2553)

นววรรณได้จำแนกคำเป็น 2 ระดับ ในระดับแรก ได้จำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสาร และในระดับต่อมาจำแนกประเภทย่อยๆ ตามความหมาย เนื่องจากเห็นว่าเกณฑ์ที่ควรใช้จำแนกคำได้ถูกต้องที่สุด คือ ความหมาย เพราะคำใช้สื่อความหมาย นววรรณจำแนกคำออกเป็น 6 หมวดใหญ่ คือ คำหลัก คำแทน คำขยาย คำเชื่อม คำเสริม และคำเรียก-ร้อง งานของนววรรณไม่ได้เน้นเรื่องของตำแหน่งที่คำปรากฏ แต่เน้นไปยังส่วนของความหมายและหน้าที่ในการใช้สื่อสารของหมวดคำนั้นๆ

การจำแนกหมวดคำโดยใช้เกณฑ์ของนววรรณ อาจจะไม่ได้กล่าวถึง คำแสดงการขอร้องไว้อย่างชัดเจน แต่นววรรณก็ได้กล่าวถึงคำในการขอร้องเอาไว้ให้เป็นข้อสังเกตว่า ในการขอร้องอาจมีคำว่า “โปรด” “กรุณา” หรือ “ช่วย” อยู่หน้าคำกริยา คำเหล่านี้ล้วนใช้เป็นคำกริยาได้ จึงน่าจะถือเป็นคำกริยาที่ขยายกริยาอื่น (นววรรณ พันธุมธา, 2553: 74) นววรรณจัดให้คำว่า “โปรด” “กรุณา” และ “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นอยู่ในหมวดคำเดียวกับคำกริยา เป็นเพียงคำกริยาที่มีหน้าที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า หน้าที่ในการแสดงการขอร้องที่เพิ่มขึ้นมานั้นมีความน่าสนใจ และสามารถศึกษาต่อได้ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงของคำ ทั้งทางด้านปัจจัยที่ช่วยกระตุ้น รวมทั้งกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ ดังนั้น การจำแนกหมวดคำให้คำว่า “โปรด” “กรุณา” และ “ช่วย” ที่เป็นคำกริยาและคำแสดงการขอร้องอยู่ในหมวดคำเดียวกัน อาจไม่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงใดๆ ของคำ ในงานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาโดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งมี

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคำจากหมวดคำหนึ่งไปอีกหมวดคำหนึ่ง หากคำที่ศึกษาไม่มีการเปลี่ยนหมวดคำ อาจไม่สามารถอธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า นักไวยากรณ์แต่ละคนได้เลือกใช้เกณฑ์การจำแนกหมวดคำที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกใช้เกณฑ์การจำแนกหมวดคำที่สอดคล้องเหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยจะวิเคราะห์ตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้าง โดยใช้แนวคิดกรอบประโยคทดสอบมาประยุกต์ใช้ในการจำแนกคำแสดงการขอร้องออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกัน รวมทั้งใช้เกณฑ์ทางความหมายประกอบด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจะเรียกชื่อหมวดคำที่ศึกษาตามชื่อหมวดคำของวิจิตรด้วย

2.1.3 การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)

การศึกษาคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ในส่วนที่เป็นการศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของคำแสดงการขอร้องจากเดิมที่เป็นคำบอกเนื้อความหรือคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยและต่อมาได้มีความหมายที่เป็นความหมายทางไวยากรณ์มากขึ้นคือ ใช้เป็นคำแสดงการขอร้องนั้น เป็นผลมาจาก “การกลายเป็นคำไวยากรณ์” เป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะอธิบายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.3.1 นิยามของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

แนวคิดเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นแนวคิดที่มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ศึกษาไว้ คนที่ใช้คำว่า “Grammaticalization” เป็นคนแรกคือ Antoine Meillet ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ว่า

‘Le passage d’un mot autonome au rôle d’élément grammatical’

(Meillet, 1912: 131)

เป็นเส้นทางการเปลี่ยนแปลงจากคำอิสระหรือคำบอกเนื้อความไปเป็นคำไวยากรณ์ และเน้นว่าคำที่ผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์จะค่อยๆ สูญเสียลักษณะที่เป็นเนื้อความที่มีอยู่ในคำนั้นไป และมีลักษณะที่เป็นไวยากรณ์เพิ่มเข้ามาแทนที่

Kurylowicz (1965) ได้ให้นิยามของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ไม่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความไปเป็นคำไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นหน่วยที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้นด้วย

จะเห็นได้ว่า ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์มีลักษณะที่กว้างขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่จำกัดเพียงการที่คำบอกเนื้อความได้สูญเสียความหมายที่เป็นเนื้อความไป และกลายมาเป็นคำไวยากรณ์ ต่อมาก็ขยายขอบเขตกว้างขึ้น จากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้นด้วย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้นิยามการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ Kurylowicz (1965) เนื่องจากนิยามดังกล่าวครอบคลุมการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในทุกลักษณะ กล่าวคือ การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องนั้น มี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความไปเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำกริยา “โปรด” > คำแสดงการขอร้อง “โปรด” และ 2) การเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยไปเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากขึ้น เช่น คำลักษณนาม “ที่” > คำแสดงการขอร้อง “ที่” ดังนั้น การเลือกใช้นิยามของ Kurylowicz (1965) จึงเหมาะสมกับงานวิจัยในครั้งนี้

2.1.3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ปัจจัยเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์กล่าวถึง ได้แก่ ปัจจัยอุปลักษณ์ (metaphor) และปัจจัยนามนัย (metonymy) มีรายละเอียด ดังนี้

1) **ปัจจัยอุปลักษณ์** เป็นการรับรู้ความคล้ายคลึงกันของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เกิดจากการนำเอาประสบการณ์ที่มีอยู่หรือสิ่งที่คุ้นเคยมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย เป็นปรากฏการณ์การมองสิ่งหนึ่งผ่านอีกสิ่งหนึ่งในเชิงเปรียบเทียบ โดยตั้งอยู่บนหลักการของความคล้ายคลึงทางความหมาย (similarity of sense) ซึ่งทั้งสองสิ่งนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มทางความหมายที่ต่างกัน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ Tenor คือ สิ่งที่ต้องการทำความเข้าใจ และ Vehicle คือ สิ่งที่น่ามาเปรียบ เช่น ความรักเหมือนยาพิษ สิ่งที่ต้องการทำความเข้าใจคือ ความรัก และสิ่งที่น่ามาเปรียบคือ ยาพิษ ความคล้ายคลึงกันของทั้งสองสิ่งคือ ความทรนทานเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส (Kingkarn Thepkanjana, 1986: 13)

Heine, Claudi and Hünnemeyer (1991) ได้กล่าวถึงปัจจัยอุปลักษณ์ว่า เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการถ่ายโอนทางความหมายจากคำบอกเนื้อความที่มีความเป็นรูปธรรมมาเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงความหมายบอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และมีลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ ปัจจัยอุปลักษณ์ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงจากวงความหมายที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่าไปสู่วงความหมายที่มีความเป็นนามธรรมมากกว่า (Bybee, Perkins & Pagliuca, 1994: 281-297) ลักษณะสำคัญคือ จะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง ซึ่งมีระดับของความเป็นรูปธรรมจากมากไปน้อย

Heine, Claudi and Hünemeyer (1991: 48, 55) ได้กล่าวถึงหมวดหมู่ของอุปลักษณ์ (categorical metaphors) ไว้ 6 กลุ่ม ได้แก่

หมวดหมู่ที่ 1 คือ มนุษย์ (person)

หมวดหมู่ที่ 2 คือ วัตถุ (object)

หมวดหมู่ที่ 3 คือ กิจกรรม (activity) หรือกระบวนการ (process)

หมวดหมู่ที่ 4 คือ พื้นที่ (space)

หมวดหมู่ที่ 5 คือ เวลา (time)

หมวดหมู่ที่ 6 คือ คุณสมบัติ/ลักษณะนามธรรม (quality)

มนุษย์ > วัตถุ > กิจกรรม/กระบวนการ > พื้นที่ > เวลา > คุณสมบัติหรือลักษณะนามธรรม

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดลำดับหมวดหมู่อุปลักษณ์จากความเป็นนามธรรมน้อยไปสู่วินิจฉัยความเป็นนามธรรมมาก

ในกรณีการขยายความหมายของคำแสดงการขอร้อง ปัจจัยอุปลักษณ์ได้เข้ามาช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นการขยายความหมายในลักษณะการถ่ายโอนความหมายจากคำบอกเนื้อความที่มีความเป็นรูปธรรม เช่น คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ มาเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงความหมายบอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และมีลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้นคือ คำแสดงการขอร้อง

2) ปัจจัยนามนัย เป็นการเชื่อมโยงความหมายภายในแวดวงความหมาย (semantic domain) เดียวกัน โดยการอ้างถึงส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วนำเอาส่วนนั้นมาแทนความหมายทั้งหมด เช่น ใช้ส่วนของหน้าแทนคน เช่น “*นักแสดงหน้าใหม่*” ใช้ส่วนของใบหน้าแทนตัวนักแสดงทั้งหมด เป็นต้น

Riemer (2005, อ้างถึงใน จิรัชย์ หิรัญรัตน์, 2550: 21, 99) ได้ศึกษาลักษณะของคำหลายความหมายตลอดจนกระบวนการทางปริธานที่จะนำมาใช้ในการอธิบายการเกิดความหมายใหม่ของคำ Riemer วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มกริยาที่เรียกว่า “คำกริยาเกี่ยวกับการกระทบกันและการมีผลต่อกัน” ในภาษาอังกฤษเปรียบเทียบกับภาษาวาลปิรี (Walpiri) ในแถบหมู่เกาะทางมหาสมุทรแปซิฟิก และสามารถแบ่งประเภทของการขยายความหมายออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) อุปลักษณ์ที่ความหมายแก่น 2) นามนัยแบบเน้นผลลัพธ์ 3) นามนัยโดยอาศัยปริบท และ 4) นามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อย ในส่วนนี้เป็นการอธิบายปัจจัยนามนัย ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอรายละเอียดของนามนัยแบบต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- **นามนัยแบบเน้นผลลัพธ์ (effect metonymy)** คือ การขยายความหมายไปสู่ผลลัพธ์ของการกระทำโดยคำกริยาคำนั้นๆ ไม่ได้เน้นที่ตัวเหตุการณ์ของการกระทำดังกล่าว เช่น

(1) “ทุบแรงๆ สิ เอาให้แตกเลย”

จากตัวอย่างที่ (1) คำกริยา “แตก” มีบทบาทที่ทำให้คำว่า “เอา” เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย กล่าวคือ การที่ประธานมี “อำนาจ” เหนือกว่าวัตถุเป้าหมายคือ “กระจก” และอำนาจดังกล่าวทำให้ประธานสามารถกระทำการ “เปลี่ยนสภาพ” ของวัตถุเป้าหมายดังกล่าวให้ “แตก” ได้ เป็นผลมาจากการที่ประธานรู้สึกว่าจะตนเองได้ทำการครอบครองวัตถุเป้าหมายนั้น จึงเกิดมีอำนาจที่จะเปลี่ยนสภาพของวัตถุขึ้นมาในท้ายที่สุด หรือกล่าวได้ว่า ความสามารถในการเปลี่ยนสภาพวัตถุนั้น เป็นเสมือนผลลัพธ์ที่ได้มาจากกระบวนการ “ย้ายวัตถุเป้าหมายมาไว้กับตัว” จึงทำให้ผลลัพธ์ของการกระทำ “เอา” โดดเด่นขึ้นมาและผลลัพธ์นี้ได้กลายเป็นความหมายที่ถูกเน้น ส่งผลให้เป็นความหมายใหม่ของคำว่า “เอา” ถือได้ว่าเป็นผลจากนามนัยแบบเน้นผลลัพธ์ (จิรัชย์ หิรัญรัตน์, 2550: 106)

- **นามนัยโดยอาศัยบริบท (contextual metonymy)** คือ การขยายความหมายไปสู่บริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจาก “กรอบ” เหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยาคำนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้เราทำความเข้าใจความหมายใหม่ได้นั้น คือ ความรู้ในตัวคำกริยาที่ประกอบอยู่ในเหตุการณ์ของบริบทใหม่นั้น เป็นสิ่งที่เราจะใช้ตีความว่าเกิดการขยายความหมายได้อย่างไร โดยความหมายของคำกริยาจะเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละประเภทของบริบท เช่น

(2) “อย่างอ้อรเมียมึงนะ กูไม่เอาให้เมื่อยหรอก”

จากตัวอย่างที่ (2) ประธานมิได้ระบุชัดเจนว่ากระทำการอะไรกับวัตถุเป้าหมายคือ “อ้อร” แต่ผู้พูดภาษาไทยสามารถเข้าใจได้จากบริบท โดยใช้ความรู้เชื่อมโยงกับตัวกริยา “เอา” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งมีพื้นฐานว่าประกอบด้วยการกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนที่มากกว่าความหมายพื้นฐาน โดยอาศัยแง่มุมของการ “ครอบครอง” มาเป็นเสมือนความรู้ภายในตัวคำกริยาซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างบริบทที่แตกต่างกัน การย้ายวัตถุเป้าหมายมาไว้กับตัว ก็คือการกระทำเพื่อเป็นเจ้าของและมีอำนาจเหนือสิ่งนั้น ในขณะเดียวกันการมีเพศสัมพันธ์ ก็แฝงความหมายของการครอบครองหรือเป็นเจ้าของตัวผู้ถูกกระทำ

ความหมาย “การมีเพศสัมพันธ์” เป็นการขยายความหมายจากเหตุผลทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรม คือ การยกย่องผู้ชายให้มีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้หญิง จึงมีมุมมองว่า ผู้หญิงเป็นวัตถุที่ผู้ชายสามารถครอบครองเป็นเจ้าของได้ นอกจากนี้อาจใช้คำว่า “เอา” แทนคำต้องห้าม เนื่องจากคำ

ว่า “เอา” เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างขวางอยู่ในตัว จึงนำมาใช้แทนฉากเหตุการณ์ทั้งหมดของการมีเพศสัมพันธ์ (จิรัชย์ หิรัญรัศ, 2550: 111)

- **นามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อย (constituent metonymy)** คือ การขยายความหมายจากการเลือกส่วนประกอบหนึ่งจากเหตุการณ์ทั้งหมดของคำกริยามาใช้แทน นามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อยนี้ต่างจากสองประเภทแรก คือ นามนัยแบบสองประเภทแรกนั้นเป็นการดึง “ข้อมูลใหม่” เข้ามาเป็นความหมายใหม่ ในขณะที่กระบวนการนามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อยนี้เป็นการใช้เฉพาะข้อมูลเดิมที่มีอยู่ในตัวกริยานั้นอยู่แล้ว เป็นเสมือนการทำให้ความหมายของคำให้แคบลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่ากระบวนการนามนัยคือการ “นำส่วนย่อยมาแทนส่วนใหญ่ (หรือแทนทั้งหมด)”

(3) “ลูกค้าโต๊ะนั้นเอาน้ำส้มแก้วหนึ่ง”

จากตัวอย่างที่ (3) ความหมายของการ “ต้องการ” ถือเป็นความหมายที่เป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของความหมาย “ย้ายวัตถุเป้าหมายมาไว้กับตัว” โดยปกติแล้วเมื่อคนเรากระทำกริยา “เอา” หรือหยิบฉวยวัตถุเป้าหมายโดยมือเรานั้น สามารถแสดงนัยว่า ผู้กระทำนั้นมีความต้องการที่จะครอบครองวัตถุนั้นอยู่ก่อนแล้ว การแสดงความต้องการของผู้พูดแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจก่อนที่จะลงมือกระทำกริยา “ย้ายวัตถุเป้าหมายมาไว้กับตัว” ถือได้ว่าการตัดสินใจที่จะลงมือกระทำนั้น เป็นขั้นตอนย่อยขั้นตอนหนึ่งที่จะนำไปสู่การย้ายวัตถุเป้าหมายมาไว้กับตัวนั่นเอง การที่ความหมายย่อยของคำว่า “เอา” จำกัดเฉพาะส่วนของการตัดสินใจแสดงให้เห็นว่า คำว่า “เอา” ในความหมาย “ต้องการ” เป็นความหมายที่เป็นส่วนประกอบย่อยของเหตุการณ์ทั้งหมด (จิรัชย์ หิรัญรัศ, 2550: 113)

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาที่มาของคำแสดงการขอร้อง ซึ่งคำแสดงการขอร้องจำนวนหนึ่งมีที่มาจากหมวดคำกริยา ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” ผู้วิจัยเห็นว่า นามนัยโดยอาศัยปริบท น่าจะเป็นประเภทของนามนัยที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้คำกริยาเกิดการขยายความหมายกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งเป็นการขยายความหมายของคำโดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการขอร้องมาใช้แทนเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด เช่น เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก หนึ่งในนั้นก็คือ ฉากเหตุการณ์ที่ผู้ถูกขอร้องอาจได้รับความเดือดร้อนจากการช่วยเหลือ กล่าวคือ ผู้ถูกขอร้องอาจต้องกระทำบางสิ่งบางอย่างให้แก่ผู้ขอร้อง ซึ่งสิ่งนั้นอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ถูกขอร้องได้ ด้วยฉากเหตุการณ์ที่เป็นความเดือดร้อนนี้ จึงทำให้ความหมายของคำกริยา “รบกวน” ซึ่งหมายถึง “ทำให้เดือดร้อน” ได้ถูกเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ดังกล่าวและนำมาใช้แทนความหมายทั้งหมดของเหตุการณ์การขอร้อง ดังนั้นจึงทำให้คำกริยา “รบกวน” ได้ขยายความหมายและมีหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการของนามนัยโดยปริบทนี้สามารถใช้อธิบายการขยายความหมายของคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องได้ ผู้วิจัยจึงจะใช้นามนัยประเภทดังกล่าว มาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องในงานวิจัยครั้งนี้ด้วย

2.1.3.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

นักภาษาศาสตร์ได้ศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้มากมาย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ Heine และ Kuteva (2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์คำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษาทั้งหมด เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้มีเนื้อหากล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทางภาษาในทุกระดับทั้งระดับบรรณศาสตร์และระดับวากยสัมพันธ์ และมีการอธิบายที่เป็นลำดับขั้น น่าจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน แต่หากการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษานั้นมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากแนวคิดของ Heine และ Kuteva (2007) ผู้วิจัยก็จะใช้แนวคิดของนักภาษาท่านอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องกันมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของ Heine และ Kuteva (2007: 33-44) มี 4 กระบวนการ ซึ่งเรียงลำดับตามกระบวนการที่เกิดก่อนหลังได้แก่

- กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension)
- กระบวนการที่ความหมายจางลง (desemanticization/semantic bleaching)
- กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization)
- กระบวนการกร่อนเสียง (erosion/phonetic reduction)

1) กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension)

กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ หมายถึง กระบวนการที่คำคำหนึ่งขยายไปปรากฏในบริบทอื่น ทำให้สามารถใช้คำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้หลากหลายขึ้น คำจะสูญเสียความหมายเดิมที่มีความเฉพาะเจาะจงไป กลายเป็นคำที่มีความหมายกลางๆ หรือมีความหมายทั่วไปมากขึ้น เมื่อความหมายที่ถูกตีความใหม่ปรากฏใช้บ่อยขึ้นเรื่อยๆ ก็จะทำให้ผู้ใช้ภาษายอมรับว่าเป็นความหมายในบริบทใหม่ กลายเป็นอีกความหมายหนึ่งในภาษาไปในที่สุด

ตัวอย่างคำว่า “in” ในภาษาอังกฤษ จากที่คำว่า “in” เป็นคำบุพบทบอกความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (spatial preposition) เช่น John died in London. ต่อมาคำว่า “in” ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่เท่านั้น แต่สามารถบอกความสัมพันธ์เชิงเวลา (temporal preposition) ได้ด้วย เช่น John died in Iraq. ซึ่งอาจตีความได้ว่า เป็นประเทศอิรักหรือเป็นเหตุการณ์สงครามในอิรักก็ได้ ต่อมาคำว่า “in” สามารถตีความได้ว่าเป็นคำบุพบทบอกความสัมพันธ์เชิงเวลาของเหตุการณ์เท่านั้น เช่น John died in a car accident. และไม่สามารถตีความว่าเป็นคำบุพบทบอกความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ได้อีก (Heine & Kuteva, 2007: 34-39)

2) กระบวนการที่ความหมายจางลง (desemanticization/semantic bleaching)

กระบวนการที่ความหมายจางลง หมายถึง กระบวนการที่คำสูญเสียความหมายแสดงเนื้อความไปเรื่อยๆ หรือการทำให้ความหมายเชิงเนื้อความนั้นจางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายจากบริบทใหม่มาแทน

ตัวอย่างการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากคำกริยา “go” ไปเป็นคำช่วยกริยาแสดงการณลักษณะ “be going to” ถือว่าเป็นการเปลี่ยนนวงความหมายให้มีความเป็นนามธรรมมากขึ้นจากการเคลื่อนที่ทางกายภาพไปเป็นการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา (การเคลื่อนที่ไปสู่อนาคต) (Heine & Kuteva, 2007: 39-40)

3) กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization)

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม หมายถึง การสูญเสียลักษณะทางหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ของคำเดิม ซึ่งเป็นคำบอกเนื้อความ หรือหน่วยอื่นๆ ที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย แต่ในขณะเดียวกันก็จะได้คุณสมบัติจากหมวดคำใหม่ด้วย (Heine & Kuteva, 2007: 40-42) ลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมมีหลายลักษณะ ดังนี้

- สูญความสามารถในการลงวิภัติปัจจัย เช่น ถ้าคำกริยาผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว จะไม่มีการผันรูปคำตามกาลหรือการณลักษณะอีก

- สูญความสามารถในการเติมหน่วยคำแปลง (derivational morphology) เช่น ถ้าเป็นคำคุณศัพท์ ก็อาจจะเติมหน่วยคำแปลงเพื่อทำให้เป็นคำนาม เช่น “kind” เป็น “kindly” ได้ แต่ถ้าหากเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำบุพบท จะไม่สามารถทำได้

- สูญความสามารถในการเติมส่วนขยาย (modifiers) เช่น ถ้ากริยาผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นหมวดคำอื่นแล้ว ก็จะไม่สามารถมีคำปฏิเสธหรือคำวิเศษณ์มาขยายได้อีก

- สูญความเป็นอิสระในฐานะที่เป็นคำอิสระ (autonomous form) และสูญเสียทางวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ สูญความสามารถในการปรากฏในส่วนต่างๆ ของประโยค เช่น การเปลี่ยนจากรูปอิสระ (free form) ไปเป็นรูปติด (clitic) หรือไปเป็นหน่วยคำเติม (affix)
- สูญความสามารถในการมีค่าแทนหรือมีค่าที่จะมาอ้างถึงหน่วยนั้นได้ เช่น ถ้าเป็นคำกริยาก็จะมีคำกริยาแทนมาอ้างถึงคำกริยานั้นได้ แต่เมื่อคำกริยานั้นผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้วก็ขาดคุณสมบัตินี้

4) กระบวนการกร่อนเสียง (erosion/phonetic reduction)

กระบวนการกร่อนเสียง หมายถึง กระบวนการที่หน่วยทางภาษาสูญเสียลักษณะทางเสียงบางประการไป ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ แต่ไม่ใช่การกลายเป็นคำไวยากรณ์ทุกกรณีที่จะส่งผลให้เกิดการกร่อนเสียง (Heine และ Kuteva, 2007: 34-35, 42-43)

ตัวอย่างการกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้วทำให้เกิดการกร่อนเสียง เช่น “pa hwile pe” หมายถึง ‘that time that’ ในภาษาอังกฤษสมัยเก่า > “while” ซึ่งเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ในภาษาอังกฤษปัจจุบัน

ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องตามแนวคิดของ Heine และ Kuteva (2007) แล้ว การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่ผู้วิจัยศึกษานั้นยังสอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ท่านอื่นๆ ด้วย ได้แก่

กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม เป็นกระบวนการทางอรรถศาสตร์ ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่เค้าความหมายเดิมของคำยังคงปรากฏอยู่ในคำใหม่ แม้จะได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความมาเป็นคำไวยากรณ์แล้วก็ตาม (Hopper, 1991: 90)

กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ เป็นกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึง การขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ จากคำซึ่งแต่เดิมมีฐานะเป็นหน่วยประกอบ (constituent) หน่วยหนึ่ง ได้เพิ่มฐานะไปเป็นหน่วยประกอบหน่วยอื่น หรือกลายเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยประกอบหน่วยอื่น ทำให้หน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำนั้นๆ เปลี่ยนไปจากเดิม (Hopper and Traugott, 1993: 40-49)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายกระบวนการวิเคราะห์ใหม่โดยใช้การวิเคราะห์ส่วนประชิด (Immediate Constituent Analysis) มาช่วยเสริม การวิเคราะห์ส่วนประชิดเป็นแนวคิดของ ไวยากรณ์โครงสร้าง โดยเป็นการวิเคราะห์ประโยค วลี และคำ ออกเป็นส่วนที่เล็กกว่าส่วนเดิม ส่วนที่ แยกออกนั้นเราเรียกว่า “ส่วนประชิด” โดยมีการวิเคราะห์เป็นแบบตัดออกเป็นชั้นๆ (อุดม วโรตม์ สิกขิตต์, 2556: 140) ผู้วิจัยเห็นว่าการวิเคราะห์ดังกล่าวเข้าใจง่ายและยังสามารถทำให้เห็น ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของแต่ละคำระหว่างหน่วยต่างๆ ในระดับวลีและระดับประโยคได้ชัดเจนกว่า วิธีการวิเคราะห์แนวอื่นๆ

2.1.3.4 มุมมองในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์

□ มุมมองในการศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ แบ่งออกเป็น 2 มุมมอง ได้แก่ มุมมอง การศึกษาภาษาข้ามสมัยและมุมมองการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย มีรายละเอียดดังนี้

1) มุมมองการศึกษาภาษาข้ามสมัย (diachronic)

ในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองข้ามสมัยเป็นการสืบค้นที่มาของคำ ไวยากรณ์ โดยศึกษาจากการเก็บข้อมูลสมัยต่างๆ และเปรียบเทียบหมวดคำ ความหมาย และหน้าที่ ทางไวยากรณ์ เป็นการศึกษาที่เน้นวิวัฒนาการของคำไวยากรณ์ว่า พัฒนามาจากคำเดิมคำใดและใน ช่วงเวลาใด เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษาจากสมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาจะ มีการสันนิษฐานว่าคำไวยากรณ์ในภาษาสมัยปัจจุบันพัฒนามาจากคำบอกเนื้อความโดยผ่านปัจจัย หรือกระบวนการต่างๆ

ตัวอย่างการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองข้ามสมัย เช่น การศึกษาคำว่า “อยาก” เชิงประวัติ (ปิ่นกาญจน์ วัชรปาดม, 2548) มีการศึกษาหมวดคำ ความหมาย และหน้าที่ของ คำว่า “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน และมีการนับความถี่ของคำว่า “อยาก” ในแต่ละช่วงสมัย โดยนับทั้งคำว่า “อยาก” ที่เป็นคำบอกเนื้อความและคำไวยากรณ์ พบจำนวนคำว่า “อยาก” ดังนี้

ช่วงเวลา	“อยาก”/คำกริยา	“อยาก”/คำขยายกริยา	“อยาก”/คำนาม
สุโขทัย – ร.3	30	10	-
ร.4 – ร.7	19	370	21
ปัจจุบัน	-	100	30

ตารางที่ 1 แสดงหน้าที่และความถี่ของคำว่า “อยาก” ตั้งแต่สมัยสุโขทัย-ปัจจุบัน

จากข้อมูลอาจแบ่งการปรากฏที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “อยาก” ได้เป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่ 1 สมัยสุโขทัย-ร.3, ช่วงเวลาที่ 2 ร.4 – ร.7 และช่วงเวลาที่ 3 สมัยปัจจุบัน

การปรากฏของคำว่า “อยาก” ในข้อมูลช่วงที่ 1 พบคำว่า “อยาก” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “หิว, กระจาย, ไม่มีกิน” เช่น “*เพราะว่าเขาอยากอาหารนักหนาแล ผุ่งเปรตทั้งหลายนั้นเขายังหาแรงบ่มีได้*” และคำขยายกริยา มีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” เช่น “*ไม่มีใครอยากกลับไปอยู่เมืองจีน*” พบหน้าที่ทั้งสองในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ต่อมาในช่วงที่ 2 พบคำว่า “อยาก” ปรากฏเป็นคำกริยาในปริมาณที่ลดลง แต่พบคำขยายกริยาในปริมาณมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังพบการปรากฏเป็นคำนามในข้อมูลเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งปรากฏร่วมกับคำว่า “ความ” ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำนาม จากคำกริยากลายเป็นคำนามที่มีความหมายว่า “ความต้องการ” เช่น “*ความอยาก*” “*ความอยากได้*” และในช่วงที่ 3 ไม่พบคำว่า “อยาก” ที่เป็นคำกริยา แต่พบการปรากฏเป็นคำนามเพิ่มขึ้น และพบการปรากฏเป็นคำขยายกริยา จำนวนลดลง (ปิ่นกาญจน์ วัชรปาณ, 2548 :72)

มุมมองการศึกษาภาษาข้ามสมัยหรือการศึกษาเชิงประวัติของคำนั้นเหมาะสมกับการศึกษา คำที่มีหมวดคำซับซ้อนหลากหลาย ซึ่งต้องใช้ข้อมูลเชิงประวัติในการยืนยันข้อสันนิษฐาน (วิภาส โภธิแพทย์, 2554) เช่น การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า “แล้ว อยู่ อยู่แล้ว” (มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์, 2546) “ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ (สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ, 2551) เป็นต้น

2) มุมมองการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย (synchronic)

ในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองเฉพาะสมัย เป็นการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ปรากฏผลอยู่ในภาษาปัจจุบัน เน้นการศึกษาในแง่ปรากฏการณ์ทางวากยสัมพันธ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาหลักเกณฑ์ในการปรากฏของหมวดคำไวยากรณ์ในหมวดย่อยต่างๆ รวมทั้งกล่าวถึงปัจจัยและกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้น การศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มีข้อสรุปเบื้องต้น (โดยอ้างอิงทฤษฎี) ว่า คำบอกเนื้อความเป็นคำที่เกิดขึ้นก่อน และคำไวยากรณ์เกิดขึ้นในภายหลัง

ตัวอย่างการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในมุมมองเฉพาะสมัย เช่น การศึกษากระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทยของจรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) เป็นการศึกษาที่ใช้ข้อมูลภาษาในสมัยปัจจุบันเท่านั้น การศึกษาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อสรุปเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ซึ่งสามารถใช้จำแนกคำเหล่านั้นได้ชัดเจนว่า คำใดเป็นคำกริยา และคำใดเป็นคำบุพบท และส่วนที่สำคัญคือ การอธิบายกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ทำให้คำกริยากลายเป็นคำบุพบท

ผลการวิจัยพบว่า คำบุพบทจำนวน 23 คำเป็นคำบุพบทที่เกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยารูปเดียวกัน ได้แก่ คำว่า *ใกล้ ข้าม ขึ้น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ตาม ถึง ประจำ เป็น ผ่าน ยัง ลง ลอด เลย สู้ เหนือ เหมือน ให้ อยู่ ออก* คำเหล่านี้ทำหน้าที่ต่างกันในแต่ละหมวดคำ และมีลักษณะต่างกันทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อย่างชัดเจน จรัสดาวกล่าวถึง ลักษณะของคำบุพบทที่ต่างกับคำกริยา คือ คำบุพบทไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่” ในขณะที่คำกริยาสามารถปรากฏได้ คำบุพบทจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ เช่น

ตัวอย่าง คำบุพบท “สู้” ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่” เช่น “*ऊँझागंरुडडडडडडडडडडडड ไม่สู้สายตาของนักท่องเที่ยว” และจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ จากตัวอย่างคือ “สายตาของนักท่องเที่ยว”, คำบุพบท “ออก” ไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่” เช่น “*ऊँझागंरुडडडडडडडडडडडड ออกทางทิศเหนือ” และจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ จากตัวอย่างคือ “ทางทิศเหนือ”, คำบุพบท “ตาม” จะไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่” เช่น “*पुलसुडडडडडडडडडडडड ไม่ตามโชดहनและแนวปะการัง” และจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ จากตัวอย่างคือ “โชดहनและแนวปะการัง” เป็นต้น

จรัสดาวได้ยกตัวอย่างกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทั้งในด้านอรรถศาสตร์ และวากยสัมพันธ์ ที่เกี่ยวข้องกับคำที่ศึกษา เช่น กระบวนการในด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ การเกิดความหมายทั่วไป ร่วมกับการที่ความหมายเดิมจางลง และการคงเค้าความหมายเดิม ซึ่งต่อมาอาจทำให้มีการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ และกระบวนการในด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การบังคับการปรากฏ ซึ่งนำไปสู่ การวิเคราะห์ใหม่ ทำให้คำหลักกลายเป็นคำไวยากรณ์ไปในที่สุด จะเห็นได้ว่า ผลจากกระบวนการเหล่านี้ ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างคำหลัก (คำกริยา) ที่เป็นแหล่งเดิมกับคำไวยากรณ์ (คำบุพบท) ที่เกิดขึ้นใหม่ทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ควบคู่กัน

มุมมองการศึกษาภาษาเฉพาะสมัยนั้นเหมาะสมกับการศึกษาคำที่มีหมวดคำไม่ซับซ้อนหลากหลาย โดยเป็นคำที่มีการเปลี่ยนแปลงจากหมวดคำหนึ่งไปอีกหมวดคำหนึ่งเท่านั้น เช่น กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย (จรัสดาว อินทรทัศน์, 2539) คำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชในภาษาไทยล้านนา (นันทริยา ลำเจียกเทศ, 2539) เป็นต้น และจะใช้วิธีการศึกษานี้ในกรณีที่ข้อมูลเชิงประวัติไม่เหมาะสมกับการศึกษา เช่น คำแสดงการขอร้อง (วิภาส โปธิแพทย์, 2554) เนื่องจากคำที่ศึกษามักปรากฏอยู่ในบริบทภาษาพูด ซึ่งไม่พบข้อมูลที่เป็นภาษาพูดในสมัยอดีต เช่น สมัยสุโขทัยและอยุธยา

งานวิจัยในครั้งนี้ ถือว่ามีความสอดคล้องกับมุมมองการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย เนื่องจากคำที่ศึกษามีหมวดคำไม่ซับซ้อน โดยเป็นคำที่มีการเปลี่ยนแปลงจากหมวดคำหนึ่งไปอีกหมวดคำหนึ่ง เช่น คำกริยา > คำแสดงการขอร้อง, คำกริยาวิเศษณ์ > คำแสดงการขอร้อง เป็นต้น อีกทั้งข้อมูลภาษาที่

ใช้ในงานวิจัยนี้ ก็ต้องใช้ทั้งข้อมูลภาษาพูดและภาษาเขียน ดังนั้นจึงเป็นการศึกษาที่เหมาะสมกับการใช้ข้อมูลภาษาสมัยปัจจุบันซึ่งมีการบันทึกข้อมูลที่ครอบคลุมประเภทของข้อมูลทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ดังนี้

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ใช้ข้อมูลภาษาข้ามสมัยหรือเชิงประวัติ ได้แก่ งานของไพทยา มีสตัย (2540) รุ่งอรุณ ทิมชุลนหเถียร (2545) มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) ปิ่นกาญจน์ วัชรปาน (2548) Pranee Kullavanijaya (2002) และสุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ (2551)

กลุ่มที่ 2 คือ ใช้ข้อมูลภาษาเฉพาะสมัย ได้แก่ งานของจรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) นันทริยา ลำเจียกเทศ (2539) นฤตล จันทร์จากรู (2552) และจิรัชย์ ทิรัญรัฐ (2554)

ส่วนการศึกษาของผู้วิจัย คือ การศึกษาคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย โดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นมีลักษณะสอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มที่ 2 คือ ศึกษาโดยใช้ข้อมูลภาษาเฉพาะสมัย ในส่วนต่อมา ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ใช้ข้อมูลภาษาเชิงประวัติ

ไพทยา มีสตัย (2540) ได้ศึกษาเรื่องคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย คำที่นำมาศึกษามี 6 คำ ได้แก่ “คง ควร ต้อง ได้ น่า อาจ” โดยศึกษาว่าทั้ง 6 คำนี้มีพัฒนาการมาจากคำกริยาหรือไม่ และศึกษาลักษณะการกลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาทั้งในระดับวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารสมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์

ไพบทยาใช้เกณฑ์ในการแบ่งหมวดคำ 2 เกณฑ์ เกณฑ์แรก คือ เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ โดยใช้กรอบประโยคทดสอบของวิจิตร ภาณุพงศ์ อีกเกณฑ์หนึ่งคือ เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ เหตุที่ต้องใช้ทั้งสองเกณฑ์ เนื่องจากเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เพียงเกณฑ์เดียวไม่สามารถจำแนกหมวดคำกริยาออกจากหมวดคำช่วยหน้ากริยาได้ทั้งหมด มีรายละเอียด ดังนี้

- การทดสอบคำช่วยหน้ากริยา จะใช้เกณฑ์ด้านความหมายเพื่อวิเคราะห์ว่า คำใดบ้างที่ให้ความหมายบอกกาล การณ์ลักษณะ หรืออรรถาณูเคราะห์ประเภทใดประเภทหนึ่ง หากมีคุณสมบัติดังกล่าวถือว่าเป็นคำช่วยหน้ากริยา เช่น คำว่า “คง” ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาจะแสดงอรรถาณูเคราะห์และแสดงความคาดคะเน เป็นต้น

- การทดสอบคำกริยา จะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ไพบทยาเรียกว่า “การแทนที่ด้วยคำหรือวลีที่มีความหมายพ้องหรือเกือบพ้อง” เช่น คำกริยา “ต้อง” สามารถนำคำกริยา “ถูก” “โดน” มาแทนที่ได้

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า “คง ควร ต้อง ได้ นำ อาจ” มีการเปลี่ยนแปลง 3 ลักษณะ คือ การขยายความหมายแบบอุปลักษณะ การขยายความหมายให้กว้างขึ้น และการดูดซับความหมายทางปริบท ด้านวิวัฒนาการของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “คง ควร ต้อง ได้ นำ อาจ” พบว่ามีวิวัฒนาการในช่วงเวลาที่ต่างกัน คำว่า “ได้” มีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไปแล้วตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย คำว่า “คง” กลายเป็นคำไวยากรณ์หลังสมัยสุโขทัย คำว่า “ควร” และ “ต้อง” กลายเป็นคำไวยากรณ์ประมาณช่วยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนคำว่า “นำ” ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา พบตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา

จากวิวัฒนาการข้างต้นทำให้เราเห็นว่า คำทั้ง 6 คำนี้ สามารถแบ่งขั้นตอนของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่กลายเป็นระดับคำช่วยหน้ากริยา หรือ คำที่กลายเป็นคำกริยาไปเป็นคำช่วยหน้ากริยาเท่านั้น ได้แก่ “คง ควร ต้อง ได้ อาจ” และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่พัฒนาไปถึงระดับส่วนหนึ่งของคำประสม หรือ คำที่กลายเป็นคำกริยาไปเป็นคำช่วยหน้ากริยาและพัฒนาจนไปเป็นส่วนหนึ่งของคำประสม ได้แก่ “นำ” การศึกษาด้านความหมายและวิวัฒนาการของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทำให้สมมติฐานที่ว่า คำทั้ง 6 คำกลายเป็นคำกริยามาเป็นคำช่วยกริยานั้นเป็นจริง และแต่ละคำก็มีระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงไม่เท่ากัน

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาของไพบทยาที่มีเกณฑ์การทดสอบคำที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ไพบทยาเรียกว่า “การแทนที่ด้วยคำหรือวลีที่มีความหมายพ้องหรือเกือบพ้อง” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นแนวทางในการศึกษาของผู้วิจัยที่จะใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งที่จะนำมาประยุกต์เพื่อใช้ใน

การทดสอบคำแสดงการขอร้อง นอกจากนี้ไวยากรณ์ศึกษาเน้นส่วนของการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมาย ซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้วิจัยในการนำมาเป็นแนวทางให้แก่การวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยได้

รุ่งอรุณ ทิฆุณห์เถียร (2545) ศึกษาความสัมพันธ์ของอนิยมสรรพนามและปลุจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่างๆ ในด้านวากยสัมพันธ์อรรถศาสตร์ และหน้าที่ รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของอนิยมสรรพนามและปลุจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันในสมัยต่างๆ ข้อมูลที่นำมาจากเอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

อนิยมสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามทั่วไปไม่ชี้เฉพาะเจาะจง ส่วนปลุจฉาสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามแต่มีเนื้อความเป็นคำถาม ผลการวิจัยพบว่า อนิยมสรรพนามและปลุจฉาสรรพนามที่มีรูปเดียวกันมีจำนวน 30 รูป เช่น “อะไร ใคร ไหน ไต” โดยแบ่งตามรูปภาษาได้ 2 ประเภท คือ คำมูลและคำประสม ในสมัยสุโขทัยพบ รูปภาษาทั้งสองประเภทนี้ ส่วนในสมัยอื่นๆ พบเฉพาะคำประสมเพียงประเภทเดียว

ในด้านวากยสัมพันธ์พบว่า อนิยมสรรพนามสามารถปรากฏในบริบทต่อไปนี้ ได้แก่ ปรากฏหน้าหน่วยขยายนาม ตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ ในประโยคที่มีคำสั่งท้ายแสดงการถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ในอนุประโยค และประโยคเชื่อม เช่น “*ในบรรดาเพื่อนทั้งหลายไม่มีใครดีเท่าเธออีกแล้ว*” (ตำแหน่งกรรมของกริยาวลีบอกปฏิเสธ) ในขณะที่ปลุจฉาสรรพนามปรากฏในบริบทเหล่านี้ไม่ได้

ในด้านอรรถศาสตร์พบว่า อนิยมสรรพนามจะปรากฏในบริบทที่แสดงความหมายเจาะจงหรือไม่เจาะจงก็ได้ ผู้พูดรู้ข้อมูลหรือไม่ก็ไม่ และผู้พูดไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เช่น “*จะอะไรกันหนักันหนักกับรูปร่างของฉัน*” ในขณะที่ปลุจฉาสรรพนามจะปรากฏได้เฉพาะในบริบทที่แสดงความหมายเจาะจง ผู้พูดไม่รู้ข้อมูล และผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง เช่น “*พอจะมีอะไรกินแล้วหาขาดบ้าง*”

ในด้านหน้าที่ พบว่าอนิยมสรรพนามเป็นคำที่กลายมาจากปลุจฉาสรรพนาม โดยผ่านกระบวนการวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การแยกคำ การบังคับการปรากฏ การสูญคุณสมบัติของหมวดคำการวิเคราะห์ใหม่ และผ่านกระบวนการทางความหมาย ได้แก่ การทำให้มีความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันแต่มีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป

ผู้วิจัยเห็นว่าการวิเคราะห์เรื่องกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของรุ่งอรุณเน้นการวิเคราะห์ทั้งกระบวนการทางวากยสัมพันธ์และกระบวนการทางความหมาย ดังนั้นการวิเคราะห์ในส่วนดังกล่าวจึงเป็นแนวทางให้แก่การศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องของผู้วิจัยต่อไปได้

มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์ (2546) ศึกษาคำว่า “แล้ว อยู่ อยู่แล้ว” ในเชิงประวัติ โดยสนใจกลุ่มคำที่ อ.วิจิตร ภาณุพงศ์ ได้จัดให้อยู่ในหมวดคำช่วยหลังกริยา ได้แก่ คำว่า “แล้ว” “อยู่” และ “อยู่แล้ว” มิ่งมิตรศึกษาทั้งสามคำในเชิงประวัติ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกันในภาษาแต่ละสมัย รวมทั้งเห็นเส้นทางการเปลี่ยนแปลงของคำ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน หรือตั้งแต่ พ.ศ.1836-2546

ผลการวิจัยพบว่า คำว่า “แล้ว” ใช้ครั้งแรกในสมัยสุโขทัย และมีหน้าที่ไม่เท่ากันในแต่ละสมัย คือ เพิ่มจาก 3 หน้าที่ ได้แก่ คำกริยา คำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ และคำเชื่อมอนุพากย์ เป็น 7 หน้าที่ ได้แก่ คำกริยา คำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ คำเชื่อมอนุพากย์ วลีตายตัวที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ วลีตายตัวที่เป็นคำกริยา วลีตายตัวที่เป็นคำบอกเวลา และดัชนีปริจเฉท ด้านความหมายของคำว่า “แล้ว” เป็นคำกริยาที่มีหลายความหมาย น่าจะกลายมาเป็นความหมายบอกการณลักษณะ หากเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ รวมทั้งวลีตายตัวจะมีความหมายว่า “เสร็จสิ้น” มากกว่าความหมายอื่นๆ เนื่องจากความหมายต่างๆ เหล่านี้ มีมโนทัศน์ของการสิ้นสุดในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันอยู่

ผลการวิจัยคำว่า “อยู่” ใช้ครั้งแรกในสมัยสุโขทัยและมีหน้าที่ไม่เท่ากันในแต่ละสมัยคือเพิ่มจาก 1 หน้าที่ คือ คำกริยา เป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ คำกริยา คำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์บอกการดำเนินอยู่ คำเชื่อมอนุพากย์ และวลีตายตัวที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ด้านความหมายของคำว่า “อยู่” เป็นคำกริยาที่มีหลายความหมายแต่ความหมายที่เกิดกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ ความหมาย “พักอาศัย, ไม่ไปจากที่” และ “มี, ปรากฏ”

ผลการวิจัยคำว่า “อยู่แล้ว” ใช้ครั้งแรกในสมัยอยุธยา และมีหน้าที่ไม่เท่ากันในแต่ละสมัย คือเพิ่มจาก 1 หน้าที่ ได้แก่ คำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์บอกการดำเนินอยู่และการณลักษณะสมบูรณ์ เป็น 2 หน้าที่ คือ มีหน้าที่ที่เป็นตัวดัชนีปริจเฉทเพิ่มขึ้นมาในสมัยปัจจุบัน คำว่า “อยู่แล้ว” เกิดจากการปรากฏร่วมกันของคำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะบอกการดำเนินอยู่ “อยู่” กับคำช่วยหลังกริยาแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ “แล้ว” ต่อมาจึงรวมเป็นหนึ่งหน่วยและมีความหมายแสดงความแน่ใจ พบในข้อมูลสมัยรัชกาลที่ 1-3 และหน้าที่เดิมนี้อีกยังปรากฏใช้อยู่ในภาษาด้วยเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยของมิ่งมิตรเป็นแนวทางการศึกษาให้แก่การศึกษาค่าแสดงการขอรับรองของผู้วิจัยได้ โดยมีมิ่งมิตรเน้นที่กระบวนการทางวากยสัมพันธ์และกระบวนการทางความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์เช่นเดียวกัน และเป็นการศึกษาค่าที่เป็นชุดคำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัยที่ศึกษาชุดคำแสดงการขอรับรองในภาษาไทย

ปีนกาญจน์ วัชรปาน (2548) ได้ศึกษาคำว่า “อยาก” ในเชิงประวัติ โดยได้สังเกตการศึกษาของ Givon (1984) ศึกษาคำว่า “want” ในภาษาอังกฤษ โดยปีนกาญจน์มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมายของคำว่า “อยาก” ในเชิงประวัติ โดยใช้ข้อมูลเอกสารที่ตีพิมพ์และเผยแพร่แล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ปีนกาญจน์ตั้งสมมติฐานไว้ว่า คำว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและความหมายจากการแสดงความหมายหลักในประโยค เช่น ความหมายของคำกริยา “อยาก” หมายถึง “หิว” เป็นการแสดงอรรถาณูเคราะห์ เช่น คำขยายกริยา “อยาก” หมายถึง “ต้องการ, อยากได้”

ในการจำแนกหมวดคำนั้น ปีนกาญจน์ใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เป็นเกณฑ์สำคัญ โดยใช้เกณฑ์การจำแนกคำของนวรรณ พันธุเมธา (2527) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการปรากฏของคำว่า “อยาก” มี 6 แบบ ข้อมูลในการวิจัยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันสามารถจำแนกคำว่า “อยาก” ออกเป็นหมวดคำได้ 3 ประเภท ได้แก่ คำกริยา คำขยายกริยา และคำนาม มีลักษณะดังนี้

- 1) ปรากฏเป็นคำกริยาเดี่ยวในประโยค
- 2) ปรากฏเป็นคำกริยาร่วมกับคำกริยาอีกตัวหนึ่ง
- 3) ปรากฏเป็นคำที่ขยายคำกริยา
- 4) ปรากฏเป็นคำกริยา “อดอยาก”
- 5) ปรากฏเป็นสำนวน “อยากเผ็ดเร็ดไร้” มีความหมายว่า ไม่มีจะกิน
- 6) ปรากฏเป็นคำนาม “ความอยาก” “ความอดอยาก”

ผลการวิจัยของปีนกาญจน์สอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ คำว่า “อยาก” มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและความหมาย ดังนี้ ช่วงที่ 1 ข้อมูลสมัยอยุธยา คำว่า “อยาก” เป็นคำกริยา มีหน้าที่แสดงความหมายหลักในประโยค หมายถึง “หิว กระจาย” และ “ไม่มีจะกิน” ช่วงที่ 2 ข้อมูลสมัยรัชกาลที่ 3 คำว่า “อยาก” เริ่มปรากฏในบริบทที่กว้างขึ้น โดยปรากฏร่วมกับกริยารูปธรรม คำว่า “อยาก” จึงมีหน้าที่ขยายคำกริยาหลักในประโยค และมีความหมายแสดงอรรถาณูเคราะห์ว่า “ต้องการ” เพิ่มขึ้น ช่วงที่ 3 ข้อมูลสมัยรัชกาลที่ 4 นอกจากคำว่า “อยาก”

จะปรากฏร่วมกับกริยาที่มีความเป็นรูปธรรมหลายตัวในกริยาวลีแล้ว ยังพบ “อยาก” ปรากฏร่วมกับกริยาที่มีความเป็นนามธรรม และพบว่า คำว่า “อยาก” และ “อดอยาก” ปรากฏร่วมกับคำว่า “ความ” โดยผ่านกระบวนการกลายเป็นคำนาม มีการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยากลายเป็นคำนามว่า “ความอยาก” และ “ความอดอยาก” ช่วงที่ 4 ข้อมูลสมัยรัชกาลที่ 4-7 พบการปรากฏของคำว่า “อยาก” ที่มีความหมายว่า “ต้องการ” และ “ความอยาก” ที่มีความหมายว่า “ความต้องการ” และพบว่า “อยาก” ที่เป็นคำกริยา มีความหมาย “หิวกระหาย” พบในจำนวนที่น้อยลงและไม่พบการปรากฏเลยในข้อมูลสมัยปัจจุบัน

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้งานวิจัยของปิ่นกาญจน์จะเป็นการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำคำเดียวในข้อมูลเชิงประวัติ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของผู้วิจัยที่ศึกษาคำเป็นชุดคำ แต่การศึกษาของปิ่นกาญจน์ก็เอื้อประโยชน์แก่แนวทางการศึกษาของผู้วิจัยได้ในส่วนที่เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างและความหมายของคำจนทำให้มีหน้าที่และความหมายที่เพิ่มมากขึ้นในภาษาปัจจุบัน

Pranee Kullavanijaya (2002) ศึกษาเรื่อง A Historical study of /thii/ in Thai มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาคำว่า “ที่” ที่ปรากฏในบริบทต่างๆ ในภาษาไทยปัจจุบันว่า ทำหน้าที่อย่างไรบ้าง และเพื่อศึกษาพัฒนาการของคำว่า “ที่” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มศึกษาจากหน้าที่ของคำว่า “ที่” ในปัจจุบันก่อน ซึ่งพบว่ามี 9 หน้าที่ ดังนี้

(1) คำนามสามัญ หมายถึง “ส่วนของแผ่นดิน” มักปรากฏร่วมกับคำนาม “ดิน” เป็น “ที่ดิน” (2) คำบอกหมวดหมู่ ซึ่งจัดว่าเป็นคำประสมชนิดหนึ่ง เช่น “ที่ตากอากาศ ที่ว่าการอำเภอ ที่พักผู้โดยสาร” เป็นต้น จะเห็นว่าไม่มีความหมายเกี่ยวกับที่ดิน แต่ยังคงมีความหมายเกี่ยวกับสถานที่อยู่ (3) ส่วนประกอบของคำประสม หมายถึง คนหรือกลุ่มคน เช่น “ที่ปรึกษา ที่ฟัง” หรือหมายถึง เครื่องมือหรืออุปกรณ์ เช่น “ที่เย็บกระดาษ ที่เป่าผม ที่นอน” หรือถ้าเป็นคำกริยา ก็มีความหมายเชิงอุปลักษณ์ เช่น “กินที่ ถึงที่” หน้าที่ในส่วนนี้จะไม่เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายอย่างเด่นชัดกับคำนาม “ที่” ที่แปลว่า “ส่วนของแผ่นดิน” (4) ลักษณนาม เช่น “ขอน้ำชาสองที่” (5) คำบอกลำดับที่ เช่น “ลูกคนที่สองของเขาเก่ง” จะปรากฏในตำแหน่งหน้าคำบอกจำนวน (6) คำบุพบท เช่น “เด็ก ๆ ที่บ้านเขาไม่สบายบ่อย” มีข้อสังเกตว่าหากเป็น “ที่” ที่ตามหลังกริยา บ่งสถานที่ เช่น “เขาอยู่ที่บ้าน” นั้น จะสามารถละ “ที่” ออกไปได้ “เขาอยู่บ้าน” (7) คำเชื่อมอนุพากย์คุณศัพท์ กล่าวคือ เชื่อมอนุพากย์รองที่ซ้อนอยู่ในอนุพากย์หลักกับคำนามที่นำมาข้างหน้า เช่น “หุ่นละครเล็กที่เขาหลงไหล” “เด็กที่มีอาการดังกล่าวต้องรีบพาไปหาหมอ” (8) ตัวนำส่วนเติมเต็ม (complementizer) มี 2 ประเภท ได้แก่ คำว่า “ที่” นำหน้าส่วนเติมเต็มของคำนาม เช่น “เรื่องที่เขาไม่พูดกับใครเลยเป็นเรื่องเก่า” และคำว่า “ที่” นำหน้าส่วนเติมเต็มของคำกริยา เช่น

“เขาคิดที่จะออกจากงาน” มักปรากฏร่วมกับคำว่า “จะ” และ (9) คำที่แสดงนามวลีแปลง (nominalizer) หน้าที่นี้ทำให้เกิดอนุพากย์นาม เพื่อทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาในประโยค เช่น “ที่เขาไม่เถียงทำให้เธอโกรธ”

ส่วนการศึกษาคำว่า “ที่” เชิงประวัตินั้น แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 สมัย ได้แก่ สุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ตอนกลาง (รัชกาลที่ 4-5) และสมัยปัจจุบัน ในสมัยสุโขทัยและอยุธยา คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ได้เพียง 3 หน้าที่ ได้แก่ คำนาม คำนามบอกหมวดหมู่ และส่วนประกอบของคำประสม ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ได้ 8 หน้าที่ หน้าที่ที่เพิ่มมาจากสมัยสุโขทัยและอยุธยา ได้แก่ คำบอกลำดับที่ คำบุพบท คำเชื่อมอนุพากย์คุณศัพท์ คำแสดงส่วนเติมเต็ม และคำแสดงนามวลีแปลง ในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ได้มากที่สุด คือ 9 หน้าที่ ดังกล่าวไปแล้วข้างต้น

ในการเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย คำว่า “ที่” ที่เป็นคำนามและมีความหมายเป็นรูปธรรมอย่าง “ที่ดิน” หรือ “ส่วนของที่ดิน” ได้พัฒนาไปเป็นคำบอกหมวดหมู่ ซึ่งมีความหมายบอกสถานที่ และพัฒนาไปเป็นคำประสม ซึ่งหมายถึง “คน สิ่งของ” หรือ “สภาพ” และพัฒนาไปสู่ความเป็นนามธรรมมากขึ้นจนเป็นดัชนีปริจเฉท ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

ผู้วิจัยเห็นว่า งานวิจัยของ Pranee เป็นประโยชน์ในส่วนของเส้นทางการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำที่ปรากฏใช้มากที่สุดในภาษาไทย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเห็นการศึกษาด้านหน้าที่ทางไวยกรณ์และความหมายในเชิงประวัติของคำว่า “ที่” และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาคำแสดงการขอร้องของผู้วิจัยต่อไปได้

สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ (2551) ได้ศึกษาคำว่า “ยัง” เชิงประวัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหน้าที่ทางไวยกรณ์และความหมายของคำว่า “ยัง” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำว่า “ยัง” สุรีเนตรตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ว่า คำว่า “ยัง” ในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน มีความแตกต่างกันในด้านหน้าที่ทางไวยกรณ์และความหมาย และคำว่า “ยัง” ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ตามลักษณะที่เป็นสากลกล่าวคือ เป็นการกลายเป็นคำวิเศษณ์เดี่ยว จากคำหลักกลายเป็นคำไวยกรณ์ หรือจากคำที่มีความเป็นไวยกรณ์น้อยกลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยกรณ์มาก

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเป็นการเก็บข้อมูลตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน เป็นการเก็บข้อมูลแบบต่อเนื่อง เนื่องจากสุรีเนตรเห็นว่าการเก็บข้อมูลแบบเว้นช่วงเวลาอาจทำให้ไม่ได้พิจารณาข้อมูลสำคัญบางส่วนซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ สุรีเนตรจึงแบ่งการศึกษาออกเป็น 5 สมัย ได้แก่ สมัยสุโขทัย, สมัยอยุธยา ธนบุรีและรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 แห่ง

กรุงรัตนโกสินทร์, สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์, สมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 8 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และสมัยปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9 ถึง พ.ศ. 2551)

สุรีเนตรจำแนกหมวดคำโดยใช้กรอบประโยคทดสอบที่สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการของวิจิตร ภาณุพงศ์ (2538) ร่วมกับการทดสอบทางวากยสัมพันธ์ที่ประมวลได้จากงานวิจัยต่างๆ และใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ช่วยในการตัดสินหมวดคำของคำว่า “ยัง” ด้วย

ผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่าเส้นทางการเปลี่ยนแปลงหรือเส้นทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” มี 4 เส้นทาง และแต่ละเส้นทางมีกลไกการเปลี่ยนแปลงภาษาดังต่อไปนี้

เส้นทางที่ 1 คำกริยา “ยัง” ที่มีความหมายว่า “มีอยู่” > คำช่วยหน้ากริยา “ยัง”

เริ่มจากคำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” ซึ่งปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว เมื่อไปปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ได้แก่ คำกริยา “มี” หรือ “เหลือ” หรือ คำกริยา/คำช่วยหน้ากริยา “อยู่” ในตำแหน่งหน้าคำเหล่านั้น ส่งผลให้คำว่า “ยัง” มีคุณสมบัติ 2 ชนิด คือ เป็นคำกริยาตัวแรกในกริยาที่เรียงต่อกันแบบคำซ้อนเพื่อความหมายก็ได้หรือเป็นคำช่วยกริยาก็ได้ จากจุดนี้เองที่ทำให้เห็น “รอยต่อ” ระหว่างคำทั้ง 2 ชนิดนี้ได้ ขั้นสุดท้าย คำว่า “ยัง” ได้สูญเสียความเป็นคำกริยาไปอย่างสมบูรณ์ จนสามารถพิจารณาให้เป็นคำช่วยหน้ากริยาได้เพียงอย่างเดียวในที่สุด

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ ได้แก่ กลไกการเกิดความหมายทั่วไป กลไกการสูญเสียฐานะของโครงสร้างในหน่วยประกอบหรือการวิเคราะห์ใหม่ และกลไกการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญ

เส้นทางที่ 2 คำกริยา “ยัง” ที่มีความหมายว่า “อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง” > คำบุพบท “ยัง”

เริ่มจากคำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง” ซึ่งปรากฏเป็นกริยาเดี่ยว เมื่อไปปรากฏในตำแหน่งหลังกริยาอื่น ส่งผลให้มีคุณสมบัติ 2 ชนิด คือ เป็นคำกริยาตัวสุดท้ายของกริยาเรียงก็ได้ หรือเป็นเพียงคำบุพบทก็ได้ จากจุดนี้เองทำให้เห็นรอยต่อระหว่างคำทั้งสองชนิด ขั้นสุดท้าย คำว่า “ยัง” ได้สูญเสียความเป็นคำกริยาไปอย่างสมบูรณ์ จนสามารถพิจารณาให้เป็นคำบุพบทได้เพียงอย่างเดียวในที่สุด

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ ได้แก่ กลไกการเกิดความหมายทั่วไป กลไกการสูญเสียฐานะของโครงสร้างในหน่วยประกอบหรือการวิเคราะห์ใหม่ และกลไกการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม ส่วนกลไกการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์เป็นกลไกที่ทำให้คำบุพบท “ยัง” ปรากฏร่วมกับนามวลีได้หลากหลายขึ้น

เส้นทางที่ 3 คำกริยา “ยัง” ที่มีความหมาย “มีอยู่” > คำเชื่อมอนุพากย์ “ยัง”

เริ่มจากคำกริยา “ยัง” ที่หมายถึง “มีอยู่” มีตำแหน่งอยู่หน้านามวลีที่เป็นประธาน เมื่อไปปรากฏหน้าหน่วยที่สามารถพิจารณาว่าเป็นนามวลีขนาดยาวก็ได้หรือเป็นอนุพากย์ก็ได้หรือไปปรากฏหน้านามวลีที่สามารถพิจารณาว่าเป็นประธานของกริยาก็ได้หรือเป็นแก่นความของอนุพากย์ก็ได้ ส่งผลให้คำว่า “ยัง” มีคุณสมบัติ 2 ชนิด คือ เป็นคำกริยาที่มีตำแหน่งหน้านามวลีที่เป็นประธานก็ได้หรือเป็นเพียงคำเชื่อมอนุพากย์ที่มีตำแหน่งหน้าอนุพากย์ก็ได้ จากจุดนี้เองทำให้เห็นรอยต่อระหว่างคำทั้งสองชนิด ขั้นสุดท้ายคำว่า “ยัง” ได้สูญเสียความเป็นคำกริยาไปอย่างสมบูรณ์ จนสามารถพิจารณาให้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ “ยัง” ได้เพียงอย่างเดียวในที่สุด

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ ได้แก่ กลไกการเกิดความหมายทั่วไป กลไกการสูญเสียฐานะของโครงสร้างในหน่วยประกอบหรือการวิเคราะห์ใหม่ และกลไกการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม นอกจากนี้กลไกการเกิดความหมายทั่วไปยังเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำไวยากรณ์อย่างคำเชื่อมอนุพากย์ “ยัง” ปรากฏในบริบทที่หลากหลายขึ้นด้วย

เส้นทางที่ 4 คำกริยา “ยัง” ที่มีความหมาย “มีอยู่” > คำกริยาการิต “ยัง”

เป็นการขยายขอบเขตทางไวยากรณ์ที่ยังอยู่ในขอบเขตของหมวดคำหลักอย่างคำกริยาอยู่ โดยเริ่มจากคำกริยา “ยัง” ที่มีความหมายประจำคำ คือ “มีอยู่” เมื่อไปปรากฏในโครงสร้างการิต [“ยัง + นามวลี + “ให้” + กริยาวลี] ทำให้สูญเสียความหมายประจำคำไปและกลายเป็นคำที่แสดงความหมายบ่งการิตซึ่งเป็นความหมายทางไวยากรณ์แทน

กลไกสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเส้นทางนี้ ได้แก่ กลไกการวิเคราะห์ใหม่ และกลไกการดูดซับความหมายบริบท ทั้ง 2 กลไกนี้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คำกริยา “ยัง” ซึ่งเป็นคำหลักกลายเป็นคำกริยาการิต “ยัง” ซึ่งเป็นคำกริยาที่แสดงความหมายทางไวยากรณ์ ทั้งๆ ที่ยังคงมีสถานะเป็นคำกริยาหลักอยู่ นอกจากนี้กลไกการดูดซับความหมายบริบทยังเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้คำกริยาการิต “ยัง” ซึ่งแต่เดิมต้องปรากฏในโครงสร้างการิตเท่านั้น สามารถปรากฏเดี่ยวได้ และพบว่าพัฒนาการในเชิงประวัติและกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ยัง” แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปและเป็นแบบทิศทางเดียว ซึ่งสอดคล้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามลักษณะที่เป็นสากล

การศึกษาของสุรีเนตรถือเป็นการวิจัยเชิงประวัติที่มีประโยชน์และทำให้เห็นประเด็นที่น่าสนใจของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ แม้งานวิจัยของสุรีเนตรจะเป็นการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำคำเดียวในเชิงประวัติ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของผู้วิจัยที่ศึกษาคำเป็นชุดคำ แต่การศึกษาดังกล่าวก็เอื้อประโยชน์แก่แนวทางการศึกษาของผู้วิจัยได้ในส่วนที่เป็นการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างและความหมายของคำซึ่งทำให้คำมีหน้าที่และความหมายที่เพิ่มมากขึ้นในภาษาปัจจุบัน

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่ใช้ข้อมูลภาษาเฉพาะสมัย

จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) ศึกษากระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย จรัสดาวมีข้อสันนิษฐานว่า การที่คำบุพบทบางคำมีรูปเดียวกับคำกริยานั้น เป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของคูริโลวิช (Kurylowicz, 1965) จรัสดาวใช้ข้อมูลจากภาษาเขียนเฉพาะสมัย โดยสุ่มข้อมูลจากวารสารและนิตยสารที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2533-2537

ผลการวิจัยพบว่า คำบุพบทจำนวน 23 คำ เป็นคำบุพบทที่เกิดจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยารูปเดียวกัน ได้แก่ คำว่า “ใกล้ ข้าม ขึ้น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ตาม ถึง ประจำ เป็น ผ่าน ยัง ลง ลอด เลย ลู่ เหนือ เหมือน ให้ อยู่ ออก” คำเหล่านี้ทำหน้าที่ต่างกันในแต่ละหมวดคำ และมีลักษณะต่างกันทั้งทางด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อย่างชัดเจน

จรัสดาวแสดงให้เห็นว่า คำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยานั้นเป็นคำที่กลายมาจากคำกริยาโดยมีลักษณะของหมวดคำต่างจากหมวดคำเดิมซึ่งเป็นหมวดคำหลักทั้งในด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อย่างชัดเจน คำในหมวดคำบุพบทแต่ละคำก็มีลักษณะความเป็นบุพบทไม่เท่ากัน เช่น คำว่า “ให้” ปรากฏเป็นคำกริยามากถึงกว่าร้อยละ 96 ส่วนคำรูปเดียวกันที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทนั้นพบเพียงประมาณร้อยละ 4 เท่านั้น คำว่า “ยัง” ปรากฏเป็นคำบุพบทด้วยความถี่สูงกว่าร้อยละ 90 ในขณะที่คำรูปเดียวกันที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยานั้น พบเพียงประมาณร้อยละ 10 เป็นต้น

จรัสดาวสรุปว่า ทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยากลายเป็นคำบุพบทเป็นไปในทิศทางเดียว จากรูปธรรมไปสู่ลักษณะความหมายที่เป็นนามธรรม นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงยังเป็นลักษณะที่ต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเห็นได้จากคำกริยาที่กลายเป็นคำบุพบททุกคำไม่ได้กลายเป็นคำบุพบทอย่างสมบูรณ์เท่าเทียมกันทั้งหมด ดังนั้นจึงพบคำที่มีลักษณะของคำกริยามากบ้างน้อยบ้างไม่เท่ากัน

จากงานวิจัยของจรัสดาว ผู้วิจัยได้เห็นว่า การศึกษาโดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้น ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องศึกษาในข้อมูลภาษาเชิงประวัติเท่านั้น แต่สามารถศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของหมวดคำต่างๆ ผ่านภาษาเฉพาะสมัยได้ โดยศึกษาคำหรือชุดคำที่มีหมวดคำไม่ซับซ้อนหลากหลาย โดยที่ยังสามารถสังเกตเห็นร่องรอยความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากหมวดคำหนึ่งกลายเป็นอีกหมวดคำหนึ่งได้ และสามารถหาข้อสรุปการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นจากข้อมูลภาษาเฉพาะสมัยได้ โดยวิเคราะห์ว่าคำไวยากรณ์ที่ศึกษานั้นกลายมาจากคำบอกเนื้อความที่อยู่ในหมวดคำใด และสามารถวิเคราะห์ต่อเนื่องไปสู่ปัจจัยและกระบวนการของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย นอกจากนี้ สมาชิกของชุดคำที่ศึกษาจะมีความถี่ใน

การปรากฏที่ไม่เท่ากัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า คำที่เป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกันจะมีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไม่สมบูรณ์เท่ากันทุกคำ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัยที่ศึกษาเฉพาะภาษาสมัยปัจจุบัน โดยมีการนับความถี่ของการปรากฏและศึกษาปัจจัยกระบวนการของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ด้วย อีกทั้งเป็นการศึกษาคำที่เป็นชุดคำ ดังนั้น การศึกษาของจรัสดาวจึงเป็นแนวทางศึกษาที่สำคัญให้แก่งานของผู้วิจัย

นันทริยา ลำเจียกเทศ (2539) การศึกษาครั้งนี้เป็นการรวบรวมและแยกประเภทคำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืช และวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืช โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารคัมภีร์ไบเบิลที่มีการปริวรรตเป็นอักษรไทยระหว่างปี พ.ศ. 2200-2500

ผลการวิจัยของนันทริยาสรุปได้ว่า พบคำเรียกอวัยวะที่ปรากฏในข้อมูล 41 คำ และพบคำเรียกส่วนของพืชที่ปรากฏในข้อมูล 23 คำ คำเรียกอวัยวะที่กลายเป็นคำไวยากรณ์มี 11 คำ ส่วนคำเรียกส่วนของพืชที่กลายเป็นคำไวยากรณ์มี 17 คำ คำเรียกอวัยวะและส่วนของพืชทั้ง 28 คำ ปรากฏเป็นคำนามและปรากฏเป็นคำไวยากรณ์ได้ 4 ประเภท ได้แก่

คำลักษณนาม พบมากที่สุด 27 คำ มาจากคำเรียกอวัยวะ ได้แก่ นิ้ว ตีน หัว ตา หน้า ข้าง หลัง ตน ตั้ว ขา มาจากคำเรียกส่วนของพืช ได้แก่ ต้น ลูก เครือ ลำ ดอก ใบ หน่อ ยอด ปลี หลี กิ่ง ฝัก เม็ด รวง หน่วย ก้าน กาบ คำเชื่อมอนุภาคย์ พบ 5 คำ มาจากคำเรียกอวัยวะ ได้แก่ ตน ตั้ว หลัง มาจากคำเรียกส่วนของพืช ได้แก่ ต้น ลูก คำสรรพนาม พบ 4 คำ มาจากคำเรียกอวัยวะ ได้แก่ ตน ตั้ว ขา ติง คำบุพบท พบ 3 คำ มาจากคำเรียกอวัยวะ ได้แก่ หน้า ข้าง หลัง

ปัจจัยที่ทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยทางความหมาย ได้แก่ ความหมายแสดงปริมาณ ความหมายบ่งจำนวนเจาะจง ความหมายบอกทั้งสิ่ง ความหมายบอกบริเวณ นอกจากนี้ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยอุปลักษณะก็มีส่วนช่วยให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ด้วย ส่วนกระบวนการที่ทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวด กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป กระบวนการเจาะจงเลือก และกระบวนการอุปลักษณะ

จากงานวิจัยของนันทริยา ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะของการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของหมวดคำผ่านภาษาถิ่นเหนือ ซึ่งเป็นเฉพาะสมัยเช่นเดียวกัน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของจรัสดาวในส่วนการวิเคราะห์เพื่อหาเกณฑ์ในการแบ่งหมวดคำ ตามคุณสมบัติของคำนั้นๆ เพื่อจะสามารถหาข้อสรุปจากข้อมูลภาษาเฉพาะสมัยว่า เกิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำหมวดนั้นๆ

หรือไม่ และผู้วิจัยยังได้เห็นแนวทางการวิเคราะห์ปัจจัย เช่น ปัจจัยทางความหมายของคำ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ และปัจจัยอุปลักษณะ และกระบวนการต่างๆ ของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ผู้วิจัยจะได้นำไปเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

Naruadol Chancharu (2009) ศึกษาคำว่า “ต้อง” ในภาษาไทยปัจจุบัน ลักษณะของคำว่า “ต้อง” เป็นกรณีพหูพจน์ที่ของคำที่น่าสนใจ Naruadol ศึกษาว่าหน้าที่และความหมายของคำว่า “ต้อง” มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไรทั้งในเชิงพัฒนาการและเชิงมนทัศน์ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำว่า “ต้อง” เป็นสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “ต้อง” มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ 2 หน้าที่ คือ ทำหน้าที่เป็นกริยา เช่น “เขา**ต้อง**อาญาแผ่นดิน” และกริยานุเคราะห์ เช่น “เธอ**ต้อง**กินข้าวให้หมดจาน” ซึ่งสามารถแยกออกจากกันโดยใช้เกณฑ์ 3 เกณฑ์ ได้แก่ ตำแหน่งการวาง การควบคุม และการปฏิเสธ และพบว่า ทั้ง 8 ความหมายของคำว่า “ต้อง” สามารถแยกออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ ความหมายเชิงศัพท์ ได้แก่ “สัมผัสทางกายภาพ” “สอดคล้องกัน” “จำนวนต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ” และ “ได้รับข้อกำหนดทางสังคม” และความหมายเชิงมาลา ได้แก่ “มีข้อกำหนดต้องทำ” “มีความจำเป็นต้องทำ” “มีความต้องการทำ” และ “มีความแน่นอนว่าจะทำ”

พัฒนาการของคำว่า “ต้อง” จากหน้าที่ที่เป็นคำกริยาไปสู่หน้าที่ที่เป็นคำกริยานุเคราะห์ มี 6 ขั้นตอน สอดคล้องกับกลไกการวิเคราะห์ใหม่และการเทียบแบบ นอกจากนี้ ยังพบว่า อุปลักษณะและนามนัย คือ กลไกทางปริชานที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ต้อง” อีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาคำว่า “ต้อง” ซึ่งเป็นคำที่มีหน้าที่และความหมายหลากหลายนั้น สามารถใช้ข้อมูลในกลุ่มที่เป็นการศึกษาภาษาเฉพาะสมัยได้ โดยการใช้ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาช่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งการใช้ทฤษฎีดังกล่าว เป็นประโยชน์กับการวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของชุดคำที่ผู้วิจัยศึกษาด้วย

จิรัชย์ หิรัญรัตน์ (2554) ศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ทำให้คำกริยา “เอา” ในภาษาไทยพัฒนาจากคำกริยากลายเป็นคำบ่งชี้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติซึ่งเป็นภาษาเฉพาะสมัย จากการศึกษาพบว่า นอกจากคำว่า “เอา” จะสามารถเปลี่ยนสถานะจากคำกริยาไปเป็นคำทางไวยากรณ์ได้แล้ว ยังสามารถเปลี่ยนสถานะไปเป็นคำบ่งชี้ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ได้อีกด้วย ซึ่งเส้นทางของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ “เอา” แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน โดยอาศัยเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงในด้านชนิดของคำ ตำแหน่งในประโยค และประเภทของความหมาย ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำว่า “เอา” มีสถานะเป็นคำกริยา หมายถึง “การหยิบฉวยวัตถุมาไว้กับตัวเอง” ปรากฏในตำแหน่งคำกริยา และแสดงความหมายประจำคำหรือความหมายไวยากรณ์ เช่น “*เขาหยิบเอาปากกาออกมา*”, “*เขาตัดเอาเขาควาย*” ขั้นที่ 2 คำว่า “เอา” ยังคงสถานะของคำกริยาแต่เปลี่ยนไปปรากฏหลังภาคแสดงแทน เช่น “*เขาจะโกรธเราเอามากๆ*” (คำว่า “เรา” ที่เป็นกรรมของคำว่า “โกรธ” ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมของ “เอา”) คำว่า “เอา” ในขั้นนี้ยังคงต้องการสิ่งที่จะมาทำหน้าที่เป็นกรรมอยู่ เพียงแต่กรรมของคำว่า “เอา” ในขั้นนี้เปลี่ยนจากที่เคยเป็นนามวลีกลายมาเป็นส่วนขยายกริยาแทน ทั้งยังพบในภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน และส่วนขยายกริยาจะมีลักษณะของ “การซ้ำคำ” เท่านั้น เช่น มากๆ ตรงๆ ดื้อๆ เป็นต้น จะใช้คำว่า “เอา” กับส่วนขยายที่ต้องการแสดงหรือเน้นย้ำแสดง “ความตั้งใจ” หรือ “เงาะจง” เช่น “*พลอยถามสามีเอาตรงๆ*” ขั้นที่ 3 คำว่า “เอา” เปลี่ยนไปเป็นคำลงท้ายที่ปรากฏท้ายประโยคและแสดงความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น “*เขาเข้าใจความหมายเพราะเปิดพจนานุกรมเอา*” คำว่า “เอา” ไม่ต้องการหน่วยคำที่ทำหน้าที่เป็นกรรม ดังนั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านประเภทของคำ (word-class) จากเดิมที่คำว่า “เอา” เป็นคำกริยา กลายมาเป็นคำลงท้าย คำว่า “เอา” ทำหน้าที่ในการเน้นย้ำความหมายในแง่มุมมองของ “วิธีการ” ที่ประธานประกอบกริยานั้นๆ ขั้นที่ 4 คำว่า “เอา” กลายเป็นดัชนีปริจเฉทซึ่งปรากฏด้านหน้าของประโยค ดัชนีปริจเฉท “เอา” จะใช้เพื่อเป็นการเกริ่นนำเข้าสู่ประโยค ลักษณะเด่นของดัชนีปริจเฉท “เอา” คือ ไม่สามารถใช้เฉพาะคำว่า “เอา” คำเดียวในการทำหน้าที่ทางปริจเฉทได้ แต่จำเป็นต้องมีหน่วยคำอื่นปรากฏร่วมด้วยเสมอ เช่น คำสรรพนาม (อย่างนี้, จ้) คำลงท้าย (ละ, เอะ) เช่น “*เออะ ทีนี้เป็นตาของผมบ้างละ*”

ด้านหน้าที่ระดับปริจเฉทของคำว่า “เอา” คือ การดึงผลัดในการสนทนามาเป็นของตนเอง เช่น การโต้เถียงกันของคนสองคน หากมีคนใดคนหนึ่งต้องการที่จะปิดบทสนทนานั้น ก็อาจจะใช้ดัชนีปริจเฉท “เอา” เพื่อเป็นการแย้งชิงผลัด มาไว้ที่ตนเองโดยไม่สนใจท่าทีของคู่สนทนาจึงเป็นได้ กระบวนการทางปริจเฉทที่มีบทบาท ได้แก่ อุปลักษณะและนามนัย ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนจากคำกริยาไปเป็นคำลงท้ายและดัชนีปริจเฉทตามลำดับ มีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการอุปลักษณะ ADVERBIAL (MANNER, DEGREE, TIME) is TARGET OBJECT OF TAKING กระบวนการอุปลักษณะมีผลทำให้คำว่า “เอา” ที่เป็นคำกริยา กลายเป็นคำหลังภาคแสดงได้ หากพิจารณาถึงฉากเหตุการณ์ของความหมายพื้นฐานของคำว่า “เอา” พบว่า วัตถุประสงค์เป้าหมายของการหยิบฉวย โดยปกติแล้วจะต้องเป็นสิ่งของที่มีขนาดเล็กและเคลื่อนย้ายตำแหน่งได้ เช่น “*เขาคววเอาส้มมาไว้กับตัว*” แต่เมื่อคำว่า “เอา” ปรากฏนำหน้าส่วนขยายในประโยคแทนที่จะเป็นนามวลี เช่น “*เขาจะโกรธเราเอามากๆ*” “*เขาไม่ไปเอาดื้อๆ*” เปรียบได้กับการที่ผู้พูดต้องการครอบครองระดับอาการหรือเวลา เป็นเสมือนเป้าหมายแทนที่จะเป็นสิ่งของ จากเดิมที่คำว่า “เอา” มีความหมายของการหยิบฉวยจึงได้จางลงกลายเป็นความหมายเฉพาะของการครอบครองเท่านั้น

กระบวนการนามนัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายความหมายของคำว่า “เอา” แบ่งออกได้เป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) นามนัยแบบเน้นผลลัพธ์ 2) นามนัยโดยใช้ปริบท และ 3) นามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อย ตัวอย่างการขยายความหมายของคำว่า “เอา” จากคำกริยา เช่น “เขาหยิบเอา ข้อนี้มา หนึ่ง” กลายเป็นคำลงท้าย เช่น “เขาจะโกรธเอา” สอดคล้องกับกระบวนการนามนัยแบบที่ 3 กล่าวคือ ทำให้มีโน้ตส์ของ “ความตั้งใจในการเลือก” ซึ่งเป็นส่วนประกอบย่อยหนึ่งของฉากเหตุการณ์ของการใช้มือหยิบฉวยวัตถุมาไว้กับตัวนั้นเด่นชัดขึ้นมาจนกลายเป็นความหมายใหม่ของคำคำนี้ สังเกตได้ว่า การหยิบของมาเก็บไว้ที่ตัวนั้นสามารถอนุมานได้ว่า เป็นผลมาจากความตั้งใจของประธานหรือผู้กระทำเอาโดยเป็นการเลือกวัตถุนั้นออกมาจากวัตถุอื่นๆ ด้วยตัวเราเอง

ผู้วิจัยเห็นว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ที่ทำให้คำกริยา “เอา” พัฒนาจากคำกริยา กลายมาเป็นคำบ่งชี้ทางวจนปฏิบัติศาสตร์ทำให้เห็นปัจจัยทางภาษา ซึ่งช่วยเอื้อให้คำนั้นเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นประโยชน์แก่งานของผู้วิจัย โดยทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางการวิเคราะห์ในส่วนของปัจจัยที่หลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

ปิยะวัลย์ วิรุฬหชัยพงษ์ (2543) ศึกษาวจนกรรมการขอร้องเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรมระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน โดยศึกษาในเรื่องของโครงสร้างและกลวิธีของวจนกรรมการขอร้อง นอกจากนี้ยังศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและกลวิธีการขอร้องกับสถานภาพทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟังด้วย

จากการศึกษาพบว่าส่วนประกอบของโครงสร้าง ได้แก่ ส่วนหลักและส่วนขยายมีความแตกต่างกันในเชิงปริมาณ กล่าวคือ การขอร้องในภาษาไทยจะใช้โครงสร้างส่วนขยายในปริมาณที่มากกว่าการขอร้องในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันอย่างเด่นชัดมาก คือ มีจำนวนมากกว่าเป็นเท่าตัว สำหรับโครงสร้างการขอร้องในภาษาไทยพบ 5 รูปแบบ โดยเรียงตามความถี่ที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ โครงสร้างส่วนขยายตามด้วยส่วนหลักและตามด้วยส่วนขยาย โครงสร้างส่วนขยายตามด้วยส่วนหลัก โครงสร้างส่วนหลักตามด้วยส่วนขยาย โครงสร้างส่วนหลักเพียงอย่างเดียว และโครงสร้างส่วนขยายเพียงอย่างเดียว ส่วนโครงสร้างการขอร้องที่พบในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันนั้นพบเพียง ๔ รูปแบบ เรียงตามความถี่ที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ โครงสร้างส่วนหลักเพียงอย่างเดียว โครงสร้างส่วนขยายตามด้วยส่วนหลัก โครงสร้างส่วนหลักตามด้วยส่วนขยาย และโครงสร้างส่วนขยายตามด้วยส่วนหลักและตามด้วยส่วนขยาย ส่วนโครงสร้างส่วนขยายเพียงอย่างเดียวไม่พบในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

ส่วนกลวิธีที่ใช้ในส่วนขยายการขอร้องในภาษาไทยปรากฏทั้งสิ้น 12 กลวิธีย่อย โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล การเกริ่นนำ การทักทาย การขอโทษ การขอบคุณ การให้คำสัญญา การยกย่องผู้ฟัง การเน้นย้ำคำขอร้อง การให้ข้อเสนอทดแทน การเสนอข้อต่อรองให้กับผู้ฟัง การแสดงความกังวลใจ การแสดงความเกรงใจ ส่วนในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันพบเพียง 8 กลวิธี เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล การขอโทษ การเกริ่นนำ การทักทาย การขอบคุณ การให้ข้อเสนอทดแทน การให้คำสัญญา การยกย่องผู้ฟัง และการเน้นย้ำคำขอร้อง สำหรับกลวิธีย่อยการเสนอข้อต่อรองให้กับผู้ฟัง การแสดงความกังวลใจ และการแสดงความเกรงใจนั้น ไม่พบการใช้ในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้ขอร้องกับผู้ถูกขอร้อง มีบทบาทต่อการใช้โครงสร้างและกลวิธีในการขอร้องในภาษาไทย เช่น กรณีที่ผู้ขอร้องมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้ถูกขอร้อง ผู้พูดภาษาไทยจะแสดงวัจนกรรมการขอร้องทางตรงมากกว่า แต่ในผู้พูดภาษาอังกฤษแบบอเมริกันนั้นไม่ชัดเจนว่าสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้ขอร้องกับผู้ถูกขอร้องมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีในการขอร้อง

งานวิจัยของปิยะวัลย์จะเป็นการศึกษาการขอร้องในแนวทางของวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาคนละแนวทางกับผู้วิจัยที่เน้นศึกษาแหล่งที่มาของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย อย่างไรก็ตาม งานดังกล่าวก็เป็นประโยชน์กับผู้วิจัย ในส่วนของรูปแบบหรือโครงสร้างของประโยคขอร้อง ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นค่าต่างๆ ที่ผู้ใช้ภาษาได้นำมาใช้ในการขอร้อง รวมทั้งเห็นประเภทของโครงสร้างประโยคขอร้องแบบต่างๆ ทั้งส่วนหลักและส่วนขยาย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้เห็นการปรากฏของคำแสดงการขอร้องหลายคำ และได้เห็นตัวอย่างของประโยคขอร้องมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังสามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคำแสดงการขอร้องได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังได้เห็นความสำคัญของสถานภาพทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งอาจส่งผลต่อผู้พูดในการเลือกใช้คำแสดงการขอร้องด้วย

สุนัดดา วิริยา (2544) ศึกษาการขอร้องในภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีและรูปภาษาที่ใช้แสดงการขอร้อง รวมถึงวิเคราะห์การขอร้องที่แปรตามปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟัง และความยากง่ายของเรื่องที่ขอร้อง ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างคนไทยที่เป็นอาจารย์และนักเรียน จำนวนกลุ่มละ 50 คน

ผลการศึกษากลวิธีในการขอร้องในภาษาไทย พบว่าแบ่งได้เป็น 2 กลวิธีใหญ่ ได้แก่ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาและการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมา การขอร้องอย่างตรงไปตรงมานั้นแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้อีก 2 กลวิธี ได้แก่ การขอร้องที่ไม่มีส่วนตกแต่ง และการขอร้องที่มีส่วนตกแต่ง การขอร้องที่มีส่วนตกแต่งมีกลวิธีแยกย่อยออกได้อีกเป็น 8 กลวิธี ได้แก่ การลดความรุนแรงของ

สถานการณ์ การยกย่องและให้เกียรติผู้ฟัง การแสดงความเป็นกันเอง การเสนอทางเลือก การแสดง ความเกรงใจ การแสดงเหตุผล การเสนอข้อแลกเปลี่ยน และการสำนึกบุญคุณ

ในด้านรูปภาพ พบว่าการขอเรื่องอย่างตรงไปตรงมาชนิดที่ไม่มีส่วนตกแต่งจะมีกริยาที่ บ่งเจตนาขอเรื่อง ได้แก่ คำว่า “ขอ” “ขอยืม” ส่วนชนิดที่มีส่วนตกแต่งจะมีกริยาบ่งเจตนาขอเรื่อง และตกแต่งด้วยการใช้คำต่างๆ ในขณะที่การขอเรื่องอย่างไม่ตรงไปตรงมาจะไม่มียุทธศาสตร์ที่บ่งเจตนา ขอเรื่อง

ผลการศึกษาการขอเรื่องที่แปรตามปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟัง และ ความยากง่ายของเรื่อง พบว่าไม่ว่าผู้พูดจะมีสถานภาพเช่นใดและขอเรื่องด้วยเรื่องที่ยากหรือยาก ต่างก็นิยมใช้การขอเรื่องอย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนตกแต่งมากที่สุด ตามด้วยการขอเรื่องอย่างไม่ ตรงไปตรงมา และการขอเรื่องอย่างตรงไปตรงมาที่ไม่มีส่วนตกแต่ง ตามลำดับ แต่จะพบว่าการขอเรื่อง อย่างไม่ตรงไปตรงมานั้นจะมีจำนวนการใช้มากขึ้นเมื่อผู้พูดมีสถานะต่ำกว่าผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเรื่องที่ขอเรื่องเป็นเรื่องยาก ส่วนการขอเรื่องอย่างตรงไปตรงมาชนิดที่ไม่มีส่วนตกแต่งจะมีจำนวน การใช้มากขึ้นเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

งานวิจัยของสุนัดดาเป็นการศึกษาการขอเรื่องเน้นการวิเคราะห์ไปในส่วนกลวิธีและรูปภาพ ของการขอเรื่องอย่างตรงไปตรงมาและการขอเรื่องอย่างไม่ตรงไปตรงมา รวมทั้งการขอเรื่องที่แปรตาม ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟังและความยากง่ายของเรื่องที่ขอเรื่อง โดยใช้ภาษาพูด จากแบบสอบถาม ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของผู้วิจัยที่มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความหมายและ วากยสัมพันธ์ของชุดคำที่ใช้ในการขอเรื่อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสุนัดดาเป็นประโยชน์กับงานวิจัย ของผู้วิจัย กล่าวคือ ผู้วิจัยจะศึกษาคำแสดงการขอเรื่องในภาษาไทยว่ามีคำใดบ้าง โดยรวบรวมคำแสดง การขอเรื่องจากตัวอย่างประโยคขอเรื่องในงานวิจัยของสุนัดดา ซึ่งเป็นประโยคขอเรื่องที่เก็บข้อมูลจาก การตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของข้อมูลภาษาในการสนทนา ทั้งนี้ ผู้วิจัยก็จะรวบรวม คำแสดงการขอเรื่องจากงานวิจัยที่ศึกษาการขอเรื่องอื่นๆ ด้วย เพื่อที่จะรวบรวมคำแสดงการขอเรื่องได้ อย่างหลากหลายและครอบคลุม

Jatuporn Khahua (2003) ได้ศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ รูปแบบ ระดับ และประเภท ของวัจนกรรมการขอเรื่องในภาษาไทย โดยรวบรวมจากบทสนทนาในชีวิตประจำวันของคนไทย การวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์และรูปแบบการเกิดของวัจนกรรมการขอเรื่องพบว่า โครงสร้าง ทางไวยากรณ์ของวัจนกรรมการขอเรื่องมี 2 โครงสร้างหลัก ได้แก่

โครงสร้างที่ 1 คือ +กริยาวลี ±คำลงท้าย (+VP ±FP)

โครงสร้างที่ 2 คือ +กริยาวลี +คำลงท้าย +ได้ไหม (+VP +FP +ได้ไหม)

สำหรับการศึกษาระดับและประเภทของวัจนกรรมการขอร้องนั้นพบว่า มีทั้งสิ้น 3 ระดับ ดังนี้

(1) วัจนกรรมการขอร้องทางตรง แบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ (ก) การแสดงเจตนาของผู้พูดโดยตรง ซึ่งมีลักษณะเหมือนการสั่ง คำกริยาที่แสดงเจตนาของผู้ขอร้อง ได้แก่ “นะ” “สิ” และ “หน่อย” (ข) การแสดงเจตนาของผู้พูดโดยใช้คำกริยาแสดงเจตนาโดยตรง ได้แก่ “ขอ” “เชิญ” “ช่วย”

(2) วัจนกรรมการขอร้องทางอ้อม โดยมีบริบทบ่งชี้ว่าเป็นการขอร้อง ประเภทย่อยของวัจนกรรมระดับนี้ คือ การเกริ่นนำของการแสดงเจตนาการขอร้อง ซึ่งโครงสร้างประโยคที่พบจะปรากฏในรูปของประโยคคำถาม เช่น “รบกวนช่วยดูให้หน่อยได้ไหมคะ” จะเห็นว่าผู้พูดไม่ได้ใช้รูปประโยคการขอร้องโดยตรง

(3) วัจนกรรมการขอร้องทางอ้อมโดยไม่มีบริบทที่บ่งชี้ว่าเป็นการขอร้อง แบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ (ก) การกล่าวถ้อยที่แสดงบริบทของการขอร้องอยู่ในถ้อยคำนั้น เช่น “หิวน้ำ” แสดงเจตนาของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังช่วยหยิบน้ำให้ (ข) การกล่าวถ้อยโดยไม่มีบริบทเกี่ยวกับการขอร้องอยู่ในถ้อยคำนั้น เช่น “ขอโทษค่ะ” ถ้อยคำนี้ไม่ได้แสดงความหมายของการขอร้อง แต่เจตนาของผู้พูดต้องการขอให้ผู้ฟังหลีกเลี่ยง

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีคำกริยาที่เป็นตัวชี้เฉพาะว่าเป็นวัจนกรรมการขอร้องคือ “ขอ” “เชิญ” และ “ช่วย” นอกจากนี้ยังพบว่ามีคำลงท้ายที่เป็นส่วนสำคัญในการเน้นย้ำการขอร้องในภาษาไทยด้วย คือ “นะ” “สิ” และ “หน่อย” ซึ่งนอกจากคำว่า “หน่อย” จะเป็นคำลงท้ายที่แสดงการเน้นย้ำการขอร้องแล้ว ยังทำให้การขอร้องนั้นมีความสุภาพมากขึ้นด้วย นอกเหนือจากคำลงท้ายที่แสดงความสุขภาพ เช่น “ค่ะ” “ครับ”

งานวิจัยของ Jatuporn มีการวิเคราะห์ในส่วนของคำที่ใช้ในการขอร้อง ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของผู้วิจัย คือ Jatuporn ได้กล่าวถึง การใช้คำต่างๆ เพื่อบ่งชี้การขอร้อง เช่น คำว่า “ขอ” “ช่วย” และ “หน่อย” ซึ่งคำแสดงการขอร้องนี้อยู่ในขอบเขตการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งมีความแตกต่างจากการศึกษาของ Jatuporn ซึ่งเป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดทางเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ ในขณะที่กรอบแนวคิดของผู้วิจัย คือแนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งมุ่งศึกษาชุดคำที่ใช้ในการขอร้องในแง่ของพัฒนาการของคำ รวมทั้งแหล่งที่มา ปัจจัยและกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นสำคัญ

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2548) ศึกษาคำแสดงอนุภาคแสดงการขอร้อง “หน่อย” “ด้วย” “ที” ซึ่งเป็นโครงสร้างประโยคแสดงการขอร้องที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมักจะใช้ “ขอ” หรือ “ช่วย” เป็นคำนำหน้าคำกริยาหลัก และใช้คำอนุภาค “หน่อย” “ด้วย” “ที” ลงท้ายประโยค คำสั่งเพื่อสื่อการขอร้อง การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาพบว่า คำอนุภาคแสดงอารมณ์ความรู้สึก “หน่อย ด้วย ที” ในวัจนกรรมขอร้อง จะเกิดในตำแหน่งท้ายสุดของถ้อยคำขอร้อง เมื่อนำคำว่า “หน่อย ด้วย ที” มาต่อท้ายถ้อยคำขอร้อง ซึ่งมีโครงสร้างเป็นแบบประโยคคำสั่ง ทั้งสามคำนี้ช่วยทำให้โครงสร้างประโยคคำสั่งสื่อถึงการสั่งที่นุ่มนวลขึ้นและกลายเป็นการสื่อถึงการขอร้อง ในขณะที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่สื่อการขอร้องที่นุ่มนวล ทั้งสามคำนี้ก็ยังคงรักษาความหมายที่เกี่ยวกับปริมาณหรือจำนวนที่เล็กน้อย ไม่เป็นภาระหรือไม่เป็นการรบกวนต่อผู้ถูกขอร้อง

ความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic meaning) ของการใช้คำว่า “หน่อย” “ด้วย” และ “ที” เพื่อลดภาระ ลดการรบกวน ลดความลำบาก เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้พูดกำลังขอร้องให้ผู้รับสารช่วยเหลือดำเนินการให้ หรือสิ่งของที่ผู้พูดกำลังขอจากผู้รับสาร หรือสิ่งที่ผู้พูดกำลังขอเพื่อตนเองจะได้ทำอะไรสิ่งหนึ่งนั้น เป็นเรื่องเล็กน้อย จัดเป็นความหมายทางการใช้ในบริบทการสนทนาเพื่อสื่อภาระหรือสิ่งทีน้อยลงของคำว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที” ดังนั้นในภาษาไทยคำว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที” จึงทำหน้าที่เป็นตัวสื่อการทำให้น้อยลง (minimizer) ในการใช้เป็นอนุภาคแสดงการขอร้องในวัจนกรรมขอร้องจึงทำให้ต่างจากคำอนุภาคแสดงอารมณ์ความรู้สึกอื่นๆ ในภาษาไทย

แม้ว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที” จะเป็นคำที่มีความหมายประจำคำ แต่ก็ถูกนำมาใช้เป็นคำอนุภาคในบริบทการสนทนาในวัจนกรรมขอร้องในชีวิตประจำวันอีกหน้าที่หนึ่ง ด้วยเหตุนี้คำว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที” จึงแตกต่างจากคำอนุภาคลงท้ายที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกคำอื่นๆ ในภาษาไทย ซึ่งไม่มีความหมายประจำคำ และในขณะเดียวกันก็ถูกใช้ในลักษณะทางภาษาที่จัดเป็น “คำอนุภาคทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic particles)” เพื่อสื่อถึงการขอร้อง ซึ่งน่าจะเป็นคำอธิบายประการหนึ่งของการที่บางผลงานที่ศึกษาเรื่องคำอนุภาคลงท้ายไม่รวม “หน่อย ด้วย ที” ไว้ในการศึกษา หรือบางผลงานก็ศึกษาคำ หน่อย ด้วย ที ไว้ในหัวข้ออื่นที่ไม่ใช่หัวข้อคำอนุภาคลงท้าย แต่เป็นคำที่ใช้แสดงการทำให้น้อยลง

งานวิจัยของสุจริตลักษณ์มุ่งศึกษาประโยคขอร้องในรูปแบบที่เฉพาะ คือ จำกัดเฉพาะโครงสร้างประโยคซึ่งมักจะใช้ “ขอ” หรือ “ช่วย” เป็นคำนำหน้าคำกริยาหลัก และใช้คำอนุภาค “หน่อย” “ด้วย” “ที” ลงท้ายประโยคคำสั่งเพื่อสื่อการขอร้อง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่านอกจาก

คำเหล่านี้ที่สุจริตลักษณะเสนอไว้ ยังมีคำอื่นๆ อีกหลายคำที่ผู้ใช้ภาษาได้เลือกใช้เสริมในประโยคขอร้อง ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมและศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที่” ของสุจริตลักษณะที่กล่าวถึง ความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic meaning) ของการใช้คำทั้งสามเพื่อลดภาระ ลดการรบกวน ลดความลำบากในการขอร้องนั้น ความหมายเหล่านี้มีลักษณะที่สอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัยในส่วนของปัจจัยทางความหมายที่มีอยู่ตัวคำ ทั้งสามคำอยู่ในกลุ่มความหมาย แสดงการทำให้เพิ่มและปริมาณน้อย ด้วยเหตุนี้ความหมายดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้ทั้งสามคำกลายเป็นคำแสดงการขอร้องได้ ดังนั้น การศึกษาของสุจริตลักษณะจึงถือว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในส่วนของ การอธิบายปัจจัยทางความหมายที่ช่วยเอื้อให้คำว่า “หน่อย” “ด้วย” “ที่” ได้เข้ามาทำหน้าที่ในการช่วยเสริมการขอร้อง ผู้วิจัยจะนำการอธิบายส่วนนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้การศึกษาของสุจริตลักษณะจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการศึกษาของผู้วิจัย แต่ก็ยังมีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาของสุจริตลักษณะเน้นไปยังการศึกษาโดยใช้แนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ในขณะที่การศึกษาของผู้วิจัยเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปยังพัฒนาการของคำแสดงการขอร้องรวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำ

การทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดตามที่ได้กล่าวมานั้น เป็นประโยชน์และสามารถนำมาใช้ประกอบเป็นแนวทางการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ กล่าวคือ การศึกษาการขอร้องในภาษาไทยสามารถใช้ในการรวบรวมคำแสดงการขอร้องที่จะนำมาศึกษาได้ และการจำแนกหมวดคำตามทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างก็นำมาประยุกต์ใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกคำที่ผู้วิจัยศึกษาออกเป็นหมวดคำต่างๆ ได้ ทั้งยังใช้ความรู้ในเรื่องอุปลักษณะและนามนัยมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้อง รวมทั้งใช้ทฤษฎีเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาอธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาด้วย

อย่างไรก็ตาม การทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้นี้ยังพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยจากข้อมูลภาษาเฉพาะสมัยโดยใช้แนวคิดการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องนี้ ดังจะนำเสนอรายละเอียดต่างๆ ในบทต่อไป

บทที่ 3

เกณฑ์การจำแนกหมวดคำแสดงการขอร้องออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกัน

การจำแนกหมวดคำของคำที่ผู้วิจัยศึกษา ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” “รบกวน” “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เป็นเกณฑ์การจำแนกหมวดคำในลำดับแรก โดยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์นี้ ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้ตามแนวคิดกรอบประโยคทดสอบที่วิจิตร ภาณุพงศ์ (2538) ได้เสนอไว้ในหนังสือโครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์ หากเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ยังไม่สามารถตัดสินจำแนกหมวดคำได้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์มาเสริมด้วย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยการจำแนกหมวดคำของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” ตามด้วยการจำแนกหมวดคำของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ซึ่งการนำเสนอในแต่ละคำจะเริ่มต้นจากการจำแนกหมวดคำด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และส่วนต่อมา คือ การจำแนกหมวดคำด้วยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ รวมทั้งนำเสนอความถี่ในการปรากฏของคำที่ศึกษาว่า ปรากฏในหมวดคำต่างๆ เป็นจำนวนเท่าใด รวมทั้งผู้วิจัยจะนำเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับคำเหล่านี้ที่ปรากฏในหมวดคำต่างๆ ไว้ในส่วนสุดท้าย นอกจากนี้ จะนำเสนอลักษณะการปรากฏร่วมของคำแสดงการขอร้องคำต่างๆ และส่วนสุดท้ายจะกล่าวถึงคุณสมบัติของคำแสดงการขอร้องด้วย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจำแนกหมวดคำของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน”

3.1.1 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “กรรณา”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “กรรณา” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกคำว่า “กรรณา” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

- กรอบประโยคทดสอบที่ ①   นามวลี¹ _____
- กรอบประโยคทดสอบที่ ②   นามวลี₁ _____ นามวลี₂
- กรอบประโยคทดสอบที่ ③   นามวลี _____ กริยาวลี²
- กรอบประโยคทดสอบที่ ④   นามวลี _____ บุพบทวลี

คำว่า “กรรณา” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ทั้งนี้ นามวลีที่ปรากฏหน้าตำแหน่ง _____ จะต้องไม่ใช่คำเรียกขาน ตัวอย่างการใช้คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยา ดังนี้

- (1)   ถ้าท่านกรรณาครั้งนี้ เราจะไม่มีบุญคุณไปตลอดชีวิต - กรอบที่ ①
- (2)   หากพ่อกรรณาครอบครัวเรา เราก็จะสบาย - กรอบที่ ②
- (3)   คุณครูสุวรรณกรรณาชวนไปบ้านที่กรุงเทพฯ - กรอบที่ ③
- (4)   ท่านกรรณาต่อหน่วยงานของเราเป็นอย่างมาก - กรอบที่ ④

คำว่า “กรรณา” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (1) คำกริยา “กรรณา” เป็นกริยาหลักของประโยค ปรากฏร่วมกับนามวลี “ท่าน” ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค ตัวอย่างที่ (2) คำกริยา “กรรณา” เป็นกริยาหลักของประโยคและปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธาน คือ “พ่อ” และนามวลีที่เป็นกรรม คือ “ครอบครัวเรา” ตัวอย่างที่ (3) คำกริยา “กรรณา” เป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “กรรณาชวนไป” และตัวอย่างที่ (4) คำกริยา “กรรณา” ปรากฏร่วมกับนามวลี “ท่าน” ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค และปรากฏหน้าบุพบทวลี คือ “ต่อหน่วยงานของเรา”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

- กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤   _____ กริยาวลี
- กรอบประโยคทดสอบที่ ⑥   คำเรียกขาน _____ กริยาวลี

¹ นามวลี หมายถึง คำนามคำเดียว คำสรรพนามคำเดียว คำนามกับส่วนขยาย หรือคำสรรพนามกับส่วนขยาย

² กริยาวลี หมายถึง คำกริยาคำเดียว หรือคำกริยากับส่วนขยาย

ผู้วิจัยใช้ตามไวยากรณ์โครงสร้าง (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, 2538: 79-80)

คำว่า “กรรณา” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ดังนี้

(5) กรรณาอย่าเดินลัดสนาม - กรอบที่ ⑤

(6) อาจารย์ กรรณาลงชื่อรับรองเอกสารการประชุมครับ - กรอบที่ ⑥

คำว่า “กรรณา” ในประโยคข้างต้น อยู่ในหมวดคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (5) คำแสดงการขอร้อง “กรรณา” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค และตัวอย่างที่ (6) คำแสดงการขอร้อง “กรรณา” อาจปรากฏร่วมกับคำเรียกขาน ซึ่งปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค วิธีการทดสอบว่านามวลีดังกล่าวทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นคำเรียกขาน สามารถทำได้ โดยการเติมคำลงท้าย เช่น ค่ะ, ครับ ลงไปหลังนามวลีนั้น โดยที่ความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยน หากเติมลงไปได้แสดงว่านามวลีนั้นเป็นคำเรียกขาน เช่น “อาจารย์ (ครับ) กรรณาลงชื่อรับรองเอกสาร การประชุมครับ”

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “กรรณา” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยา 71 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 47.33 และมีคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 79 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 52.67

3.1.2 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ขอ”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “ขอ” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกคำว่า “ขอ” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

กรอบประโยคทดสอบที่ ①   นามวลี _____

กรอบประโยคทดสอบที่ ②   นามวลี₁ _____ นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ③   นามวลี₁ _____ กริยาวลี   นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ④   นามวลี₁ กริยาวลี _____ นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤   นามวลี₁ กริยาวลี₁ _____ กริยาวลี₂ นามวลี₂

คำว่า “ขอ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ตัวอย่างการใช้คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา มีดังนี้

- (8) เขามองขนมด้วยดวงตาก็ยิ้มๆ แล้วพูดว่า ผมขอนะ - กรอบที่ ①
- (9) ส่วนใหญ่ผมจะขอความช่วยเหลือจากท่านครับ - กรอบที่ ②
- (10) ผมขอปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา - กรอบที่ ③
- (11) เอกชนมายื่นขอสิทธิการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศ - กรอบที่ ④
- (12) พนักงานประท้วงขอเพิ่มโบนัสหรือขึ้นเงินเดือน - กรอบที่ ⑤

คำว่า “ขอ” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (8) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาหลักของประโยค ตัวอย่างที่ (9) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาหลักของประโยค และปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธาน คือ “ผม” และนามวลีที่เป็นกรรม คือ “ความช่วยเหลือจากท่าน” ตัวอย่างที่ (10) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “ขอปฏิเสธ” ตัวอย่างที่ (11) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “มายื่นขอ” และตัวอย่างที่ (12) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาตัวที่สองในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “ประท้วงขอเพิ่ม”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑥   _____ (นามวลี) กริยาวลี

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑦   _____ ประโยค

คำว่า “ขอ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีดังนี้

- (13) ขออย่าได้นำสัตว์นั้นไปปล่อยในธรรมชาติอย่างเด็ดขาด - กรอบที่ ⑥
- (14) ขอจงได้ช่วยกันร่วมมือกับรัฐบาลนี้- กรอบที่ ⑦

คำว่า “ขอ” ในประโยคข้างต้น อยู่ในหมวดคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (13) คำแสดงการขอร้อง “ขอ” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยคและจะปรากฏหน้ากริยาแสดงคำสั่ง “อย่า” และตัวอย่างที่ (14) คำแสดงการขอร้อง “ขอ” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของ

ประโยคและปรากฏหน้ากริยาวลี “จงได้ช่วยกันร่วมมือ” คำว่า “ขอ” ทำให้ประโยคคำสั่งสุภาพนุ่มนวลมากขึ้น มีความหมายที่เป็นการขอร้องเพิ่มขึ้น ทำให้ประโยคคำสั่งกลายเป็นประโยคขอร้องได้

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “ขอ” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา 145 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 96.67 และมีคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.33

3.1.3 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ช่วย”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “ช่วย” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกคำว่า “ช่วย” ออกเป็นหมวดคำต่างๆ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

กรอประโยคทดสอบที่ ①	นามวลี ₁ ____ (นามวลี ₂)
กรอประโยคทดสอบที่ ②	นามวลี ₁ ____ กริยาวลี (นามวลี ₂)
กรอประโยคทดสอบที่ ③	นามวลี ₁ กริยาวลี ₁ ____ กริยาวลี ₂ (นามวลี ₂)
กรอประโยคทดสอบที่ ④	นามวลี ₁ กริยาวลี ____ (นามวลี ₂)

คำว่า “ช่วย” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง ____ ของกรอประโยคทดสอบกรอใดกรอหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ทั้งนี้ นามวลีที่ปรากฏหน้าตำแหน่ง ____ จะต้องไม่ใช่คำเรียกขาน ตัวอย่างการใช้คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยา มีดังนี้

- (15) ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบกช่วยงานในสำนักนโยบายและกลาโหม - กรอที่ ①
- (16) นิติกร สธ. ช่วยเจรจาต่อรองคํารักษาใน รพ.เอกชน- กรอที่ ②
- (17) รัฐบาลจะเข้าไปช่วยแบ่งเบาภาระหรือรับผิดชอบส่วนหนึ่ง - กรอที่ ③
- (18) เครื่องจำหน่ายสลากเข้ามาช่วยในการคำนวณหยอออนไลน์ - กรอที่ ④

คำว่า “ช่วย” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (15) คำกริยา “ช่วย” เป็นกริยาหลักของประโยคและปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธาน คือ

“ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก” และนามวลีที่เป็นกรรม คือ “งานในสำนักนโยบายและกลาโหม” ตัวอย่างที่ (16) คำกริยา “ช่วย” เป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “ช่วยเจรจาต่อรอง” ตัวอย่างที่ (17) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาตัวที่สามในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เข้าไปช่วยแบ่งเบา” และตัวอย่างที่ (18) คำกริยา “ขอ” เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เข้ามาช่วย”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤ _____ กริยาวลี

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑥ คำเรียกขาน _____ กริยาวลี

คำว่า “ช่วย” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีดังนี้

(19) ช่วยเจียบเสียงสักครู่ - กรอบที่ ⑤

(20) น้องเบลขา ช่วยอ้าปากกว้างๆ หมอจะฉีดยาชา - กรอบที่ ⑥

คำว่า “ช่วย” ในประโยคข้างต้น เป็นคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (19) คำแสดงการขอร้อง “ช่วย” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค และตัวอย่างที่ (20) คำแสดงการขอร้อง “ช่วย” อาจปรากฏร่วมกับคำเรียกขาน ซึ่งปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค วิธีการทดสอบว่านามวลีดังกล่าวทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นคำเรียกขาน สามารถทำได้โดยการเติมคำลงท้าย เช่น คะ, ครับ ลงไปหลังนามวลีนั้น โดยที่ความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยน หากเติมลงไปได้แสดงว่านามวลีนั้นเป็นคำเรียกขาน เช่น “น้องเบลขา(คะ)ช่วยอ้าปากกว้างๆ หมอจะฉีดยาชา” นอกจากนี้ คำกริยาที่ตามหลังคำแสดงการขอร้อง “ช่วย” นั้นต้องเป็นกริยาของผู้ฟัง ได้แก่ คำกริยาวลีในตัวอย่างคือ “เจียบเสียง” และ “อ้าปาก” ตามลำดับ

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “ช่วย” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยา 144 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 96 และมีคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4

3.1.4 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “เชิญ”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “เชิญ” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกคำว่า “เชิญ” ออกเป็นหมวดคำต่างๆ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

กรอบประโยคทดสอบที่ ①	นามวลี ₁ _____ นามวลี ₂
กรอบประโยคทดสอบที่ ②	นามวลี ₁ _____ กริยาวลี นามวลี ₂
กรอบประโยคทดสอบที่ ③	นามวลี ₁ กริยาวลี ₁ _____ กริยาวลี ₂ นามวลี ₂
กรอบประโยคทดสอบที่ ④	นามวลี ₁ กริยาวลี _____ นามวลี ₂

คำว่า “เชิญ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ทั้งนี้นามวลีที่ปรากฏหน้าตำแหน่ง _____ จะต้องไม่ใช่คำเรียกขาน ตัวอย่างการใช้คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยา มีดังนี้

- (21) งานนี้เขาเชิญผู้ปกครองอยู่แล้ว - กรอบที่ ①
- (22) ท่านเจ้าเมืองเชิญไปแสดงการเต้นอย่างตะเกือกหน - กรอบที่ ②
- (23) โฆษกของงานกล่าวเชิญให้ไปรับรางวัลจากผู้ว่าราชการจังหวัด - กรอบที่ ③
- (24) ดีเอสไอเตรียมเชิญพนักงานสอบสวนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ- กรอบที่ ④

คำว่า “เชิญ” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (21) คำกริยา “เชิญ” เป็นกริยาหลักของประโยค ปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธานในประโยคคือ “เขา” และนามวลีที่เป็นกรรมในประโยคคือ “ผู้ปกครอง” ตัวอย่างที่ (22) คำกริยา “เชิญ” เป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เชิญไปแสดง” ตัวอย่างที่ (23) คำกริยา “เชิญ” เป็นกริยาตัวที่สองในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “กล่าวเชิญให้ไปรับ” และตัวอย่างที่ (24) คำกริยา “เชิญ” เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เตรียมเชิญ”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤	_____ กริยาวลี
----------------------	----------------

คำว่า “เชิญ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีดังนี้

(25) ผู้กองมาเมื่อไหร่ครับ เชิญนั่งพักก่อน - กรอบที่ ⑤

(26) เชิญมาร่วมทำบุญกัน - กรอบที่ ⑤

คำว่า “เชิญ” ในประโยคข้างต้น อยู่ในหมวดคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (25) และ (26) คำแสดงการขอร้อง “เชิญ” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค และคำกริยาที่ตามหลังคำแสดงการขอร้อง “เชิญ” นั้นจะต้องเป็นกริยาของผู้ฟัง ไม่ใช่กริยาของผู้พูด เช่น ในตัวอย่างที่ (25) คำกริยา “นั่ง” เป็นกริยาของผู้ฟัง และในตัวอย่างที่ (26) คำกริยา “มาร่วมทำ” ก็เป็นกริยาของผู้พูดเช่นกัน เมื่อนำคำแสดงการขอร้อง “เชิญ” มาใช้ประกอบหน้าประโยคคำสั่ง คือ “นั่งก่อน” และ “มาร่วมทำบุญกัน” จึงทำให้ประโยคคำสั่งนั้นฟังนุ่มนวลมากขึ้นและกลายเป็นประโยคขอร้อง

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “เชิญ” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยา 143 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 95.34 และมีคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.66

3.1.5 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “โปรด”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “โปรด” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่ง ในการจำแนกคำว่า “โปรด” ออกเป็นหมวดคำต่างๆ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

กรอบประโยคทดสอบที่ ①   นามวลี₁ _____ นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ②   นามวลี₁ _____ กริยาวลี นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ③   นามวลี₁ กริยาวลี _____ นามวลี₂

คำว่า “โปรด” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ทั้งนี้ นามวลีที่ปรากฏหน้าตำแหน่ง _____ จะต้องไม่ใช่คำเรียกขาน ตัวอย่างการใช้คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยา มีดังนี้

- (27) อาสาสมัครโปรดแซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า - กรอบที่ ①
- (28) เมื่อมีงานฤดูหนาวที่วังสราญรมย์ พระวิมาดาโปรดให้จัดรถไปเที่ยวงาน - กรอบที่ ②
- (29) พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดอุรุเวลกัสสปะ - กรอบที่ ③

คำว่า “โปรด” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (27) คำกริยา “โปรด” เป็นกริยาหลักของประโยคและปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธาน คือ “อาสาสมัคร” และนามวลีที่เป็นกรรม คือ “แซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า” ของประโยค ตัวอย่างที่ (28) คำกริยา “โปรด” เป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “โปรดให้จัด” และตัวอย่างที่ (29) คำกริยา “โปรด” เป็นกริยาตัวที่สามในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เสด็จไปโปรด”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ④ _____ กริยาวลี

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤ คำเรียกขาน _____ กริยาวลี

คำว่า “โปรด” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง เช่น

- (30) ขอร้องได้ไหม โปรดยืนรออยู่ตรงนี้ - กรอบที่ ④
- (31) คุณแม่ โปรดอย่ามองโลกในแง่ร้ายนักเลย จะทุกซ์ไปเปล่าๆ - กรอบที่ ⑤

คำว่า “โปรด” ในประโยคข้างต้น อยู่ในหมวดคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (30) คำแสดงการขอร้อง “โปรด” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค และตัวอย่างที่ (31) คำแสดงการขอร้อง “โปรด” อาจปรากฏร่วมกับคำเรียกขาน ซึ่งปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค วิธีการทดสอบว่านามวลีดังกล่าวทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นคำเรียกขานนั้น สามารถทำได้โดย การเติมคำลงท้าย เช่น คะ, ครับ ลงไปหลังนามวลีนั้น โดยที่ความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยน หากเติมลงไปได้แสดงว่านามวลีนั้นเป็นคำเรียกขาน เช่น “คุณแม่(คะ)โปรดอย่ามองโลกในแง่ร้ายนักเลย จะทุกซ์ไปเปล่าๆ”

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “โปรด” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยา 46 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.67 และมีคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 104 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 69.33

3.1.6 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “รบกวณ”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “รบกวณ” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยา และคำแสดงการขอร้อง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกคำว่า “รบกวณ” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1) หมวดคำกริยา

กรอบประโยคทดสอบที่ ① นามวลี₁ _____ นามวลี₂

กรอบประโยคทดสอบที่ ② นามวลี₁ กริยาวลี _____ (นามวลี₂)

กรอบประโยคทดสอบที่ ③ นามวลี₁ กริยาวลี₁ _____ กริยาวลี₂ (นามวลี₂)

คำว่า “รบกวณ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใด กรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยา ทั้งนี้ นามวลีที่ปรากฏหน้าตำแหน่ง _____ จะต้องไม่ใช่คำเรียกขาน ตัวอย่างการใช้คำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำกริยา มีดังนี้

(32) สุนัขของผมรบกวณเขา - กรอบที่ ①

(33) ขยะส่งกลิ่นเหม็นรุนแรงรบกวณพื้นที่ชุมชน - กรอบที่ ②

(34) โรคและแมลงเข้ามารบกวณกัดกินใบและดอกของพืช - กรอบที่ ③

คำว่า “รบกวณ” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยา กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (32) คำกริยา “รบกวณ” เป็นกริยาหลักของประโยคและปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธาน คือ “สุนัขของผม” และนามวลีที่เป็นกรรม คือ “เขา” ของประโยค ตัวอย่างที่ (33) คำกริยา “รบกวณ” เป็นกริยาตัวสุดท้ายในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “ส่งกลิ่นเหม็นรุนแรงรบกวณ” และตัวอย่างที่ (34) คำกริยา “รบกวณ” เป็นกริยาตัวที่สามในหน่วยสร้างกริยาเรียง คือ “เข้ามารบกวณกัดกิน”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ④ _____ กริยาวลี

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑤ คำเรียกขาน _____ กริยาวลี

กรอบประโยคทดสอบที่ ⑥ _____ ประโยค

คำว่า “รบกวณ” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีดังนี้

- (35) รบกวณเซ็นชื่อในเอกสารสรุปการประชุมค่ะ - กรอบที่ ④
- (36) คุณนกคะรบกวณช่วยมารับบัตรจอดรถของคุณกรีซให้หน่อยค่ะ- กรอบที่ ⑤
- (37) รบกวณคุณหมอช่วยแสดงความคิดเห็นด้วยค่ะ- กรอบที่ ⑥

คำว่า “รบกวณ” ในประโยคข้างต้น เป็นคำแสดงการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (35) คำแสดงการขอร้อง “รบกวณ” จะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยคและจะปรากฏร่วมกับกริยาวลี เช่น “เซ็นชื่อ” ตัวอย่างที่ (36) คำแสดงการขอร้อง “รบกวณ” อาจปรากฏร่วมกับคำเรียกขาน “คุณนก” ซึ่งปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยคและมีคำลงท้าย “คะ” ปรากฏร่วมด้วย และตัวอย่างที่ (37) คำแสดงการขอร้อง “รบกวณ” ปรากฏหน้าประโยคคำสั่ง “คุณหมอช่วยแสดงความคิดเห็นด้วยค่ะ” คำว่า “รบกวณ” เป็นคำที่ช่วยแสดงการขอร้อง โดยนำมาเติมลงไปหน้าประโยคคำสั่งเพื่อให้ประโยคคำสั่งนั้นนุ่มนวลมากขึ้นหรือกลายเป็นประโยคขอร้อง

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “รบกวณ” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำกริยา 141 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 94 และมีคำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6

3.2 การจำแนกหมวดคำของคำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย”

3.2.1 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ด้วย”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของคำว่า “ด้วย” ที่ปรากฏอยู่ส่วนท้ายของประโยคเท่านั้น ส่วนข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งอื่นๆ เช่น ปรากฏระหว่างประโยคสองประโยค หรือปรากฏหน้านามวลีบ่งสถานที่ ผู้วิจัยถือว่าอยู่นอกเหนือขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้และจะไม่เก็บข้อมูลนั้น เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า คำว่า “ด้วย” ที่ปรากฏอยู่ท้ายประโยคเป็นตำแหน่งการปรากฏที่ทำให้คำว่า “ด้วย” เกิดการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จากการวิเคราะห์พบว่า คำว่า “ด้วย” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์ และคำแสดงการขอร้อง โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ดังนี้

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ตำแหน่ง ในการจำแนกคำว่า “ด้วย” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง ดังนี้

1) หมวดคำกริยาวิเศษณ์

กรอบประโยคทดสอบที่ ①   นามวลี กริยาวลี _____

คำว่า “ด้วย” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำกริยาวิเศษณ์ ตัวอย่างการใช้คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ มีดังนี้

(38) ดิฉันทั้งหน้ามืดและหน้าด้านด้วย - กรอบที่ ①

(39) ใครเค้าก็ยินดีด้วย - กรอบที่ ①

คำว่า “ด้วย” ในประโยคตัวอย่างข้างต้น อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์ คำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ปรากฏติดอยู่กับกริยาวลีในประโยค กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (38) คำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” เป็นคำขยายกริยาวลีที่มีความหมายว่า รวมหรือเพิ่มกริยานั้นๆ คือ “รวมทั้งหน้ามืดด้วยหน้าด้านด้วย” ตัวอย่างที่ (39) คำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” เป็นคำขยายกริยาวลีที่มีความหมายว่าร่วมกันหรือในทำนองเดียวกัน คือ “ร่วมยินดีด้วย”

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

กรอบประโยคทดสอบที่ ②   กริยาวลี (นามวลี) _____

กรอบประโยคทดสอบที่ ③   คำเรียกขาน กริยาวลี (นามวลี) _____

คำว่า “ด้วย” ที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง _____ ของกรอบประโยคทดสอบกรอบใดกรอบหนึ่งข้างต้นได้ ถือว่าเป็นคำในหมวดคำแสดงการขอร้อง ตัวอย่างการใช้คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีดังนี้

(40) หมดแก้วนี้แล้วห้ามสั่งต่อ ช่วยเตือนด้วย เดี่ยวขับรถกลับไม่ได้ - กรอบที่ ②

(41) รั๊ดเข้มซัดด้วยนะ เพื่อความปลอดภัย - กรอบที่ ②

(42) หลวงพี่ ให้อภัยเราด้วยเถิด - กรอบที่ ③

คำว่า “ด้วย” ในประโยคข้างต้น อยู่ในหมวดคำแสดงการขอร้อง ซึ่งจะปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยคคำสั่ง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (40) คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” ปรากฏร่วมกับกริยาวลี “ช่วยเตือน” และจะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค ตัวอย่างที่ (41) คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” ปรากฏร่วมกับกริยาวลี “รั๊ด” และนามวลี “เข้มซัด” และจะไม่ปรากฏร่วมกับประธานของประโยค และตัวอย่างที่ (42) คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” อาจปรากฏร่วมกับคำเรียกขาน ซึ่งปรากฏ

ในตำแหน่งประธานของประโยค วิธีการทดสอบว่านามวลีดังกล่าวทำหน้าที่เป็นประธานหรือเป็นคำเรียกขาน สามารถทำได้โดยการเติมคำลงท้าย เช่น ค่ะ, ครับ ลงไปหลังนามวลีนั้น โดยที่ความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยน หากเติมลงไปได้แสดงว่านามวลีนั้นเป็นคำเรียกขาน เช่น “หลวงพี่ (ครับ) ให้อภัยเราด้วยเถิด”

เมื่อใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “ด้วย” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์มี 134 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 89.34 และมีว่า “ด้วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องมี 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.66

3.2.2 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “ที่”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “ที่” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำลักษณนาม และคำแสดงการขอร้อง ขั้นตอนของการหาเกณฑ์ในการจำแนกคำว่า “ที่” ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เพียงเกณฑ์เดียว ส่วนเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์หรือตำแหน่งนั้น ไม่สามารถจะแยกคำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนามออกจากคำว่า “ที่” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ เนื่องจากคำว่า “ที่” ทั้งสองหมวดคำนั้นมีการปรากฏในตำแหน่งเดียวกันคือ จะปรากฏในตำแหน่งข้างหลังกริยาวลี ดังนี้

(43) ผมไม่ได้รำคาญเลย แต่เมื่อผมมันคอยจะหยิบจับโน่นนี่หลุดมืออยู่หลายที่

(44) ข้าว่าจะปลุกผัก รบกวนท่านช่วยหาเมล็ดพันธุ์ให้ข้าที่

ตัวอย่างที่ (43) คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม และตัวอย่างที่ (44) คำว่า “ที่” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นจะปรากฏในตำแหน่งเดียวกันคือ ตำแหน่งหลังกริยาวลี ซึ่งเป็นตำแหน่งของหมวดคำลักษณนาม เมื่อคำว่า “ที่” ทั้งสองหมวดคำปรากฏในตำแหน่งเหมือนกันเช่นนี้ ก็ไม่อาจจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เข้ามาช่วยในการจำแนก

เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ในการจำแนกคำว่า “ที่” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำลักษณนาม และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียดดังนี้

1) หมวดคำลักษณนาม

คำว่า “ที่” ในหมวดคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลีในประโยค สามารถนำคำว่า “ครั้ง” ที่มีความหมายเกือบพ้องกันมาแทนที่ได้ มีตัวอย่างดังนี้

(45) พี่ไปมีลานตั้งหลายที่ แต่ไม่เคยไปดู ‘เดอะลาสต์ซัปเปอร์’ ของจริง

(46) กรีดหน้ามันซึกสองสามที เอาให้เหวอะเลย

ตัวอย่างที่ (45) และ (46) คำว่า “ที” เป็นคำลักษณนามใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี “ไป” และกริยาวลี “กรีด” ตามลำดับ ในตำแหน่งของคำว่า “ที” ที่เป็นคำลักษณนามนั้น สามารถนำคำว่า “ที” ที่มีความหมายเกือบพ้องกันมาแทนที่ได้ เป็น “พีไปมิลานตั้งหลายครั้ง” แต่ไม่เคยไปดู ‘เดอะลาสต์ซิปเปอร์’ ของจริง” และ “กรีดหน้ามันซึกสองสามครั้ง เอาให้เหวอะเลย” ตามลำดับ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “ที” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียคุณสมบัติของคำลักษณนามไป กลายเป็นคำที่ช่วยเสริมให้เกิดความหมายขอร้องแทน ดังนั้นจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากคำว่า “ที” ที่เป็นคำลักษณนาม กล่าวคือ นำคำว่า “ครั้ง” ที่มีความหมายเกือบพ้องกันมาแทนที่ไม่ได้ มีตัวอย่าง ดังนี้

(47) เลี้ยงลูกที จะไปเสริมสวยชะหน่อย

(48) พาหมาไปหาหมอที วันนี้ไม่ว่างจริงๆ

ตัวอย่างที่ (47) และ (48) คำว่า “ที” เป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งช่วยแสดงจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องและผู้พูดต้องการจะขอร้องผู้ฟัง ดังนั้นเมื่อคำว่า “ที” กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความนั้นสูญเสียไป จึงแทนที่ด้วยคำว่า “ครั้ง” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเกือบพ้องกันไม่ได้ หากแทนที่ลงไปจะทำให้ประโยคนั้นฟังแปลก เช่น ตัวอย่างที่ (47) “*เลี้ยงลูกครั้ง จะไปเสริมสวยชะหน่อย” และตัวอย่างที่ (48) “*พาหมาไปหาหมอครั้ง วันนี้ไม่ว่างจริงๆ” ทั้งนี้ เมื่อคำว่า “ที” ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว ก็ยังคงค่าความหมายที่เป็นการแสดงจำนวนครั้งอยู่ ดังนั้น ผู้พูดจึงได้ใช้คำว่า “ที” เสริมในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังเห็นว่า การขอให้เลี้ยงลูกและการพาสัตว์เลี้ยงไปหาหมอเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ใช่เรื่องที่จะสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟัง

เมื่อใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “ที” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “ที” ที่เป็นคำลักษณนาม 132 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 88 และมีคำว่า “ที” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12

3.2.3 การจำแนกหมวดคำของคำว่า “หน่อย”

จากขอบเขตข้อมูลของงานวิจัยนี้ คำว่า “หน่อย” สามารถจัดอยู่ในหมวดคำได้ 2 หมวดคำ ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์ และคำแสดงการขอร้อง ขั้นตอนของการหาเกณฑ์ในการจำแนกคำว่า “หน่อย” ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เพียงเกณฑ์เดียว ส่วนเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์หรือ

ตำแหน่งนั้น ไม่สามารถจะแยกคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ออกจากคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ เนื่องจากคำว่า “น้อย” ทั้งสองหมวดคำนี้มีการปรากฏในตำแหน่งเดียวกันคือ ปรากฏหลังกริยาวลีในประโยค เช่น

(49) มีคนขับรถ เลยทำให้สบายขึ้นมาน้อย

(50) พี่ช่วยหนูคิดน้อย

ตัวอย่างที่ (49) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ และตัวอย่างที่ (50) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นจะปรากฏในตำแหน่งเดียวกันคือ ปรากฏหลังกริยาวลีในประโยค เมื่อคำว่า “น้อย” ทั้งสองหมวดคำปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยคเหมือนกันเช่นนี้ ก็ไม่อาจจะใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เข้ามาช่วยในการจำแนก

เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์แยกคำว่า “น้อย” ออกเป็น 2 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และ 2) หมวดคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียดดังนี้

1) หมวดคำกริยาวิเศษณ์

คำว่า “น้อย” ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์ จะมีความหมายที่เป็นเนื้อความ หมายถึง ปริมาณน้อยของกริยาวลีในประโยค สามารถนำคำว่า “มาก” ที่มีความหมายตรงข้ามมาแทนที่ได้ มีตัวอย่าง ดังนี้

(51) ผัดไทยจานนี้เผ็ดน้อยนะจะกินได้ไหม

(52) ถ้าไปเจอของแพงน้อยก็ซื้อได้ไม่เยอะขนาดนี้

ตัวอย่างที่ (51) และ (52) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ใช้บอกปริมาณน้อยของกริยาวลี “เผ็ด” และกริยาวลี “แพง” ตามลำดับ ในตำแหน่งของคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์นั้น สามารถนำคำว่า “มาก” ที่มีความหมายตรงข้ามมาแทนที่ได้ เป็น “ผัดไทยจานนี้ เผ็ดมากนะจะกินได้ไหม” และ “ถ้าไปเจอของแพงมากก็ซื้อได้ไม่เยอะขนาดนี้” ตามลำดับ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์

2) หมวดคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียความหมายที่เป็นเนื้อความไป กลายเป็นคำที่ช่วยเสริมให้เกิดความหมายขอร้องแทน ดังนั้น จึงมีลักษณะที่แตกต่างกับคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ กล่าวคือ นำคำว่า “มาก” ที่มีความหมายตรงข้ามมาแทนที่ไม่ได้ มีตัวอย่าง ดังนี้

(53) ก้มหัวลงน้อย คนข้างหลังมองไม่เห็นครับ

(54) พ่อจำ พาหนูไปเที่ยวเขาดินน้อย

ตัวอย่างที่ (53) และ (54) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ช่วยแสดงปริมาณน้อยของเรื่องและผู้พูดต้องการจะขอร้องผู้ฟัง ดังนั้นเมื่อคำว่า “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความนั้นสูญเสียไป และไม่สามารถบอกระดับปริมาณมากน้อยได้เหมือนกับคำกริยาวิเศษณ์ ดังนั้นจึงไม่สามารถแทนที่ด้วยคำว่า “มาก” ที่เป็นคำที่มีความหมายตรงกันข้ามได้ หากแทนที่ลงไปจะทำให้ประโยคนั้นฟังแปลก เช่น ตัวอย่างที่ (53) “*ก้มหัวลงมาก คนข้างหลังมองไม่เห็นครับ” และตัวอย่างที่ (54) “*พ่อจำ พาหนูไปเที่ยวเขาดินมาก” ทั้งนี้ เมื่อคำว่า “น้อย” ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว ก็ยังคงเค้าความหมายที่เป็นปริมาณน้อยอยู่ ดังนั้นผู้พูดจึงได้ใช้คำว่า “น้อย” เสริมในประโยคคำสั่งเพื่อทำให้เรื่องที่ขอร้องสื่อความหมายถึงความเล็กน้อย ให้ผู้ฟังเห็นว่า ตัวอย่างที่ (53) การก้มหัวลงเพื่อไม่ให้บังคนข้างหลัง และตัวอย่างที่ (54) การที่พ่อพาลูกไปเที่ยวเขาดินเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ได้สร้างภาระหรือความลำบาก

เมื่อใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ข้างต้น พบว่าจากตัวอย่างข้อมูลคำว่า “น้อย” ทั้งหมด 150 ตัวอย่าง มีคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 27.34 และมีคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ 109 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 72.66

จากเกณฑ์ในการจำแนกหมวดคำข้างต้น พบว่าสามารถจำแนกคำแสดงการขอร้องออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวได้ด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ คือ การใช้กรอบประโยคทดสอบที่ประยุกต์ขึ้นจากโครงสร้างของประโยค และอาจใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ คือ การแทนที่ด้วยคำที่มีความหมายเกือบพ้องกันหรือการแทนที่ด้วยคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน โดยส่วนใหญ่เกณฑ์ที่จะใช้จำแนกหมวดคำของคำออกเป็นหมวดต่างๆ ได้ คือ เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ ส่วนเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์จะนำมาประกอบเมื่อไม่สามารถใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์จำแนกได้ ซึ่งสามารถสรุปเกณฑ์ทั้งหมดที่ใช้ในการจำแนกหมวดคำตามตาราง ดังนี้

คำที่ศึกษา	เกณฑ์ที่ใช้	โครงสร้างประโยค
กรรณา	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP ____ NP1 ____ NP2 NP ____ VP NP ____ PP
		<u>ขอรับรอง</u> ____ VP คำเรียกขาน ____ VP
ขอ	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP ____ NP1 ____ NP2 NP1 ____ VP NP2 NP1 VP ____ NP2 NP1 VP1 ____ VP2 NP2
		<u>ขอรับรอง</u> ____ VP ____ ประโยค
ช่วย	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP1 ____ (NP2) NP1 ____ VP (NP2) NP1 VP1 ____ VP2 (NP2) NP1 VP ____ (NP2)
		<u>ขอรับรอง</u> ____ VP คำเรียกขาน ____ VP
เชิญ	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP1 ____ NP2 NP1 ____ VP NP2 NP1 VP1 ____ VP2 NP2 NP1 VP ____ NP2
		<u>ขอรับรอง</u> ____ VP
โปรด	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP1 ____ NP2 NP1 ____ VP NP2 NP1 VP ____ NP2
		<u>ขอรับรอง</u> ____ VP คำเรียกขาน ____ VP
รบกวน	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยา</u> NP ₁ ____ NP ₂ NP ₁ VP ____ (NP ₂) NP ₁ VP ₁ ____ VP ₂ (NP ₂)

คำที่ศึกษา	เกณฑ์ที่ใช้	โครงสร้างประโยค
รบกวน (ต่อ)	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ (ต่อ)	<u>ขอรับรอง</u> _____ VP คำเรียกขาน _____ VP _____ ประโยค
ด้วย	เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์	<u>กริยาวิเศษณ์</u> NP VP _____
		<u>ขอรับรอง</u> VP (NP) _____ คำเรียกขาน VP (NP) _____
ที่	เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์	<u>ลักษณนาม</u> แทนที่ด้วยคำว่า “ครั้ง” ได้
		<u>ขอรับรอง</u> แทนที่ด้วยคำว่า “ครั้ง” ไม่ได้
หน่อย	เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์	<u>กริยาวิเศษณ์</u> แทนที่ด้วยคำว่า “มาก” ได้
		<u>ขอรับรอง</u> แทนที่ด้วยคำว่า “มาก” ไม่ได้

ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์ในเกณฑ์การจำแนกหมวดคำแสดงการขอรับรองออกจากหมวดคำอื่นที่มีรูปเดียวกัน

3.3 ความถี่ในการปรากฏของคำแสดงการขอรับรองและหมวดคำอื่นๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ค่าละ 150 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ข้างต้นในการจำแนกคำที่ศึกษาออกเป็นหมวดคำต่างๆ แล้ว ในขั้นต่อไป ผู้วิจัยจะนับความถี่ในการปรากฏของคำที่ศึกษาทั้งหมด เพื่อทำให้เห็นลักษณะการปรากฏใช้จริงว่า จากข้อมูล 150 ตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษานี้ปรากฏใช้ในหมวดคำแสดงการขอรับรองและปรากฏใช้ในหมวดคำอื่นๆ เป็นจำนวนเท่าใด และคิดเป็นร้อยละเท่าใด

ผู้วิจัยพบว่าคำที่ศึกษาทั้ง 9 คำ แต่ละคำมีการปรากฏในภาษาด้วยความถี่ที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ คำบางคำปรากฏเป็นคำแสดงการขอรับรองด้วยความถี่สูงมาก ในขณะที่คำบางคำปรากฏเป็นคำแสดงการขอรับรองด้วยความถี่น้อย โดยผู้วิจัยจะแสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการปรากฏของคำที่ศึกษาทั้งหมด โดยเรียงลำดับคำต่างๆ ที่ศึกษาตามความถี่ในการปรากฏเป็นคำแสดงการขอรับรองจากมากไปหาน้อย ตามตารางดังต่อไปนี้

ลำดับที่	คำที่ศึกษา	ค่าแสดงการขอร้อง		หมวดคำอื่นๆ	
		(ร้อยละ)	(จำนวนตัวอย่าง)	(ร้อยละ)	(จำนวนตัวอย่าง)
1	โปรด	69.33	104	30.67	46
2	กรุณา	52.67	79	47.33	71
3	หน่อย	27.34	41	72.66	109
4	ที	12	18	88	132
5	ด้วย	10.66	16	89.34	134
6	รบกวน	6	9	94	141
7	เชิญ	4.66	7	96.34	143
8	ช่วย	4	6	96	144
9	ขอ	3.33	5	96.67	145

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ในการปรากฏของคำแสดงแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ

จากตารางแสดงความถี่ในการปรากฏพบว่า คำแสดงการขอร้องที่ปรากฏด้วยความถี่สูงสุดคือ คำว่า “โปรด” และ “กรุณา” ซึ่งปรากฏในภาษาถึงร้อยละ 69.33 และร้อยละ 52.67 ตามลำดับ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องที่ปรากฏด้วยความถี่น้อยที่สุดคือ คำว่า “ขอ” และ “ช่วย” ซึ่งปรากฏในภาษาเพียงร้อยละ 3.33 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ในส่วนของคำที่ปรากฏในหมวดคำอื่นๆ เช่น หมวดคำลักษณนามและหมวดคำกริยาวิเศษณ์ ก็มีความถี่ในระดับที่แตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า “ที” ปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องเพียงร้อยละ 12 ในขณะที่คำว่า “หน่อย” ปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องร้อยละ 27.34

ความถี่ในการปรากฏสะท้อนให้เห็นว่า ทุกคำไม่ได้ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในปริมาณที่เท่ากัน โดยคำที่ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่สูง จะปรากฏใช้ในหมวดคำอื่นๆ น้อยกว่า เช่น คำว่า “โปรด” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่สูงมาก ในขณะที่เดียวกันจะปรากฏใช้เป็นคำกริยาน้อยกว่า และคำที่ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่น้อย จะปรากฏใช้ในหมวดคำอื่นๆ มากกว่า เช่น คำว่า “ขอ” ปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่น้อยมาก ในขณะที่เดียวกันจะปรากฏใช้เป็นคำกริยามากกว่า

คำแสดงการขอร้องแต่ละคำที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และลักษณะทางอรรถศาสตร์ที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกในหมวดคำหนึ่งๆ อาจมีลักษณะของหมวดคำนั้นๆ ไม่เท่ากัน แม้คำทั้ง 9 คำจะเป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกัน คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง แต่ก็มีลักษณะของคำแสดงการขอร้องมากน้อยแตกต่างกัน

ผลการศึกษาที่พบว่า แม้คำทั้ง 9 คำจะเป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกัน คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง แต่ก็มีลักษณะของคำแสดงการขอร้องมากน้อยแตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการศึกษาของจรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) ที่ศึกษากระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย โดยผลการศึกษาของจรัสดาวพบว่า คำบุพบททั้ง 9 คำ แม้จะเป็นสมาชิกในหมวดคำบุพบทเหมือนกัน แต่ก็มีลักษณะของหมวดคำบุพบทมากน้อยแตกต่างกัน

จรัสดาวชี้ให้เห็นว่า คำบางคำมีการปรากฏเป็นคำบุพบทด้วยความถี่สูง แสดงว่าคำนั้นมีลักษณะเป็นคำบุพบทมาก และมีลักษณะเป็นคำกริยาน้อยในสัดส่วนที่ตรงกันข้าม ส่วนคำบางคำยังคงมีการปรากฏเป็นคำกริยาด้วยความถี่สูงในภาษา ซึ่งแสดงว่าคำนั้นยังมีลักษณะเป็นคำกริยามาก และมีการกลายเป็นคำบุพบทน้อย

ผู้วิจัยจะนำเสนอความถี่ในการปรากฏของคำที่จรัสดาวศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของผู้วิจัยในประเด็นที่ว่า สมาชิกในหมวดคำหนึ่งๆ อาจมีลักษณะของหมวดคำนั้นๆ ไม่เท่ากัน โดยผู้วิจัยจะเลือกนำเสนอบางคำที่มีการปรากฏเป็นคำบุพบทด้วยความถี่สูง และเลือกนำเสนอบางคำที่มีการปรากฏเป็นคำกริยาด้วยความถี่สูงด้วย เพื่อให้ให้เห็นสัดส่วนที่ตรงกันข้ามกันอย่างชัดเจน ดังจะนำเสนอตามตารางที่ปรับมาจากการศึกษาของจรัสดาว ดังนี้

ลำดับที่	รูปคำ	ปรากฏเป็นคำบุพบท (ร้อยละ)	ปรากฏเป็นคำกริยา (ร้อยละ)
1	สู่	99.47	0.53
2	จาก	98.80	1.20
3	ยัง	98.33	1.67
4	ตาม	95.84	4.16
5	ประจำ	87.71	12.29
6	เหมือน	83.87	16.13
7	ตรง	81.70	18.30
8	ลง	22.00	78.00
9	เลย	20.00	80.00
10	อยู่	9.97	90.03
11	ขึ้น	7.80	92.20
12	เข้า	5.57	94.43
13	ออก	5.47	94.53
14	ให้	4.31	95.69

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ในการปรากฏของคำบุพบทและคำกริยา (จรัสดาว อินทรทัศน์, 2539: 98)

จากตารางจะเห็นว่า คำว่า “ให้” ปรากฏเป็นคำกริยามากถึงร้อยละ 95 ส่วนคำรูปเดียวกันที่ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทนั้น พบเพียงประมาณร้อยละ 4 เท่านั้น ในขณะที่คำว่า “สู่” จริสดาวพบว่า ปรากฏเป็นคำบุพบทด้วยความถี่สูงมากถึงร้อยละ 99.47 ส่วนคำรูปเดียวกันกับคำว่า “สู่” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาปรากฏในความถี่ที่น้อยมาก เพียงร้อยละ 0.53 เท่านั้น

การศึกษาของจริสดาวทำให้ผู้วิจัยเห็นประเด็นที่สอดคล้องกับการศึกษาของผู้วิจัย ทั้งยังเป็นการศึกษาที่ช่วยยืนยันประเด็นที่ว่า สมาชิกในหมวดคำหนึ่งๆ อาจมีลักษณะของหมวดคำนั้นๆ ไม่เท่ากัน ซึ่งงานของจริสดาวเป็นตัวอย่างการศึกษาในประเด็นดังกล่าวของคำในหมวดคำบุพบทและคำในหมวดคำกริยา ในขณะที่การศึกษาของผู้วิจัยเป็นตัวอย่างการศึกษาคำแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ เช่น หมวดคำกริยา หมวดคำกริยาวิเศษณ์ และหมวดคำลักษณนาม

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความถี่ในการปรากฏที่ไม่เท่ากันของคำที่ศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า คำแต่ละคำเกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำบอกเนื้อความไปเป็นคำไวยากรณ์ไม่เท่ากัน หรืออาจกล่าวได้ว่า คำที่ศึกษามีได้มีความเป็นไวยากรณ์เท่าเทียมกันทุกคำ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีส่วนทำให้คำแสดงการขอร้องบางคำสามารถปรากฏเดี่ยวๆ ได้ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องบางคำต้องปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่น ซึ่งประเด็นการปรากฏของคำแสดงการขอร้องนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นต่อไป

3.4 การปรากฏของคำแสดงการขอร้อง

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอการปรากฏของคำแสดงการขอร้อง โดยผู้วิจัยประมวลขึ้นมาจากข้อมูลที่ปรากฏในขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยประกอบการอธิบายความถี่ในการปรากฏของคำแสดงการขอร้องว่า ความถี่ในการปรากฏที่แตกต่างกันนี้เกิดขึ้นเพราะคำแต่ละคำมีระดับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ไม่เท่ากัน

จากข้อมูลที่ปรากฏในขอบเขตการศึกษาครั้งนี้พบว่า หากพิจารณาจากการปรากฏของคำแสดงการขอร้องแล้ว สามารถแบ่งกลุ่มคำแสดงการขอร้องได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำแสดงการขอร้องที่สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ได้ และ 2) คำแสดงการขอร้องที่มักปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่น รายละเอียด ดังนี้

3.4.1 คำแสดงการขอร้องที่สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ได้

คำแสดงการขอร้องในกลุ่มนี้ได้แก่ คำว่า “โปรด” และ “กรุณา” ทั้งสองคำสามารถปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องเดี่ยวๆ ได้ไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่น เช่น

- การปรากฏเดี่ยวๆ ของคำแสดงการขอร้อง “โปรด” เช่น “โปรดตอบคำถามในแผ่นแบบสอบถามแล้วส่งกลับให้กรรมการสอบ”, “ขอภัยในความไม่สะดวก มีงานก่อสร้าง โปรดหลีกเลี่ยงใช้เส้นทางอื่น”, “เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของท่าน โปรดให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ” เป็นต้น

- การปรากฏเดี่ยวๆ ของคำแสดงการขอร้อง “กรุณา” เช่น “กรุณาลงชื่อไว้เป็นหลักฐานขอบคุณสำหรับความร่วมมือ”, “กรุณาอย่าเพิ่งถอดเข็มขัดจนกว่าสัญญาณไฟเตือนจะดับ”, “กรุณาแต่งกายให้เหมาะสมก่อนขึ้นอาคารเรียน” เป็นต้น

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำแสดงการขอร้อง “โปรด” และ “กรุณา” สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ได้ โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำแสดงการขอร้องทั้งสองคำมีความถี่ในการปรากฏมากกว่าคำรูปเดียวกันที่เป็นคำกริยา กล่าวคือ คำว่า “โปรด” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องร้อยละ 69.33 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยาร้อยละ 30.67 คำว่า “กรุณา” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องร้อยละ 52.67 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยาร้อยละ 47.33

ผู้วิจัยเห็นว่า ทั้งสองคำเริ่มมีการกลายเป็นคำแสดงการขอร้องอย่างสมบูรณ์ จึงทำให้สองคำนี้สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ในประโยคคำสั่งได้ เป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มาก จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเสริมจากคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ ทั้งยังส่งผลให้ทั้งสองคำนี้มีความถี่ในการปรากฏที่สูงมากกว่าคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ ด้วย

3.4.2 คำแสดงการขอร้องที่มักปรากฏร่วมกับคำแสดงการขอร้องคำอื่น

คำแสดงการขอร้องในกลุ่มนี้ได้แก่ คำว่า “ขอ” “ช่วย” และ “รบกวน” เมื่อคำเหล่านี้ได้ทำหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะต้องอาศัยคำแสดงการขอร้องคำอื่นมาช่วยเสริมด้วย โดยพบโครงสร้างที่คำแสดงการขอร้องปรากฏร่วมกัน ดังนี้

- การปรากฏร่วมกันของคำแสดงการขอร้อง “ขอ” กับ “หน่อย” เช่น “ขอให้เดินชิดด้านใน หน่อย” “ขอให้ร้องเพลงชาติดังๆ หน่อย”

- การปรากฏร่วมกันของคำว่า “ช่วย” กับ “ด้วย” เช่น “ช่วยตัดสินใจให้เราด้วย”, “คุณนกคะช่วยเรียนคุณกริชด้วยค่ะว่า ฉันไม่ว่าง มีธุระอะไรก็ฝากเรื่องไว้กับคุณนกได้”

- การปรากฏร่วมกันของคำว่า “ช่วย” กับ “หน่อย” เช่น “ช่วยชี้ตัวให้ฉันดูหน่อย”, น้องทิพ ช่วยคิดให้หน่อยสิ

- การปรากฏร่วมกันของคำว่า “รบกวน” กับ “ด้วย” เช่น “รบกวนคุณหมอช่วยแสดงความคิดเห็นด้วยค่ะ”

- การปรากฏร่วมกันของคำว่า “รบกวน” กับ “ที่” เช่น “รบกวนคุณนกช่วยมารอรับที่ล็อบบี้แล้วพาไปนอนบนห้องที่”, “รบกวนท่านช่วยหาเมล็ดพันธุ์ให้ข้าที่”

- การปรากฏร่วมกันของคำว่า “รบกวน” กับ “หน่อย” เช่น “คุณนกคะ รบกวนช่วยมารับบัตรจอดรถของคุณกรีชไปเสตมป์ให้หน่อยค่ะ”

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำแสดงการขอร้อง “ขอ” “ช่วย” และ “รบกวน” มักจะต้องอาศัยคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ มาช่วยเสริมในประโยคคำสั่งด้วย เป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ได้ด้วยตัวของมันเอง จึงทำให้คำแสดงการขอร้องเหล่านี้มีความถี่ในการปรากฏน้อยกว่าคำรูปเดียวกันที่เป็นคำกริยา

ผู้วิจัยเห็นว่า คำแสดงการขอร้องในกลุ่มนี้น่าจะเป็นคำที่เพิ่งเริ่มกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จึงไม่สามารถที่จะปรากฏเดี่ยวๆ ในประโยคคำสั่งได้ จำเป็นจะต้องอาศัยคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ มาช่วยเสริมเพื่อให้เกิดความหมายขอร้องในประโยคคำสั่ง ถือได้ว่ายังเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย จึงส่งผลให้คำแสดงการขอร้องกลุ่มนี้มีความถี่ในการปรากฏในปริมาณที่น้อยกว่าคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า คำที่ปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องในความถี่ที่น้อย เช่น คำว่า “ขอ” “ช่วย” และ “รบกวน” นั้น ถือว่ายังมีการใช้เป็นคำบอกเนื้อความอยู่มาก ยังไม่ได้เป็นคำแสดงการขอร้องอย่างสมบูรณ์เหมือนกับคำว่า “โปรด” และ “กรุณา” ซึ่งมีการใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในความถี่ที่สูงกว่า ซึ่งลักษณะดังกล่าวสนับสนุนประเด็นที่ว่า คำแต่ละคำที่ผู้วิจัยศึกษามีการกลายเป็นคำแสดงการขอร้องไม่เท่ากัน

3.5 คุณสมบัติของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

เมื่อกล่าวถึงสมาชิกทั้งหมดของคำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษา 9 คำ พบว่า ทุกคำจะต้องมีคุณสมบัติของหมวดคำแสดงการขอร้องอย่างครบถ้วน ซึ่งคุณสมบัติของคำแสดงการขอร้องมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) เป็นคำที่เมื่อเติมลงไปประโยคแล้ว ทำให้ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง หรือประโยคที่ต้องการให้กระทำบางสิ่งบางอย่างนั้นกลายเป็นประโยคขอร้อง เช่น

ตัวอย่าง คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง จะมีคุณสมบัติที่เมื่อเติมลงไปประโยคแล้ว ทำให้กลายเป็นประโยคขอร้อง จากประโยค “ลงชื่อก่อนเข้าประชุม” เป็นประโยคคำสั่ง เมื่อเติมคำว่า “กรรณา” ลงไปข้างหน้าประโยคเป็น “กรรณาลงชื่อก่อนเข้าประชุม” จากเดิมที่เป็นประโยคคำสั่ง เมื่อเติมลงไปก็ทำให้ประโยคมีความหมายขอร้อง และกลายเป็นประโยคขอร้องได้

ตัวอย่าง คำว่า “หนอย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง จะมีคุณสมบัติที่เมื่อเติมลงไปประโยคแล้ว ทำให้กลายเป็นประโยคขอร้อง จากประโยค “หยิบปากกาให้เรา” เป็นประโยคคำสั่ง เมื่อเติมคำว่า “หนอย” ลงไปข้างหน้าประโยคเป็น “หยิบปากกาให้เราหนอย” จากเดิมที่เป็นประโยคคำสั่ง เมื่อเติมลงไปก็ทำให้ประโยคมีความหมายขอร้อง และกลายเป็นประโยคขอร้องได้

2) สามารถละได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนไป เช่น

ตัวอย่าง พิสูจน์ คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ในตัวอย่าง “กรรณาลงชื่อก่อนเข้าประชุม” จะมีคุณสมบัติที่สามารถละได้ ประโยคใหม่ที่ได้จะถูกไวยากรณ์และความหมายหลักของประโยคไม่เปลี่ยนแปลง คือ “ลงชื่อก่อนเข้าประชุม”

ตัวอย่าง คำน คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาในตัวอย่าง “ท่านกรรณาดิฉันมาก” เมื่อละคำนี้ไป ประโยคใหม่ที่ได้จะเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์และ/หรือทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนไป คือ “*ท่านดิฉันมาก” (ละไม่ได้) ดังนั้น คำว่า “กรรณา” ในตัวอย่างนี้จึงไม่ได้มีคุณสมบัติของคำแสดงการขอร้อง เป็นต้น

นอกจากคำแสดงการขอร้องทุกคำจะมีคุณสมบัติข้างต้นแล้ว คำแสดงการขอร้องยังมีคุณสมบัติเฉพาะกลุ่มอีกด้วย โดยผู้วิจัยจะแบ่งคุณสมบัติเฉพาะของคำแสดงการขอร้องออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) คุณสมบัติเฉพาะของคำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า และ 2) คุณสมบัติเฉพาะของคำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย มีรายละเอียด ดังนี้

3.5.1 คุณสมบัติเฉพาะของคำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า

จากข้อมูลพบว่า คำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้ามีรูปเดียวกับคำกริยา 6 คำ ได้แก่ คำว่า “กรรณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” คำแสดงการขอร้องที่มีรูปเดียวกับคำกริยานั้นจะมีคุณสมบัติเฉพาะกลุ่ม ดังนี้

1) มีตำแหน่งนำหน้าคำกริยาอื่นเสมอ เช่น “กรรณาถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง” “โปรดรักษาความสะอาด” คำแสดงการขอร้อง “กรรณา” และ “โปรด” ปรากฏหน้ากริยา “ถอด” และ “รักษา” ตามลำดับ

2) ทำเป็นรูปปฏิเสธไม่ได้ (ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ “ไม่ได้”) “ไม่ได้” เช่น “เธอๆ รบกวนย้ายโต๊ะไปวางตรงโน้น” เมื่อทำเป็นรูปปฏิเสธจะได้ประโยคใหม่ว่า “*เธอๆ (ไม่)รบกวนย้ายโต๊ะไปวางตรงโน้น” ซึ่งเป็นประโยคที่ฟังแปลก ดังนั้น จึงทำเป็นรูปปฏิเสธไม่ได้

3) ไม่ปรากฏร่วมกับนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค เช่น “ขอย่านำสัตว์ไปปล่อย โดยไม่ได้รับอนุญาต” “กรุณาเข้าแถวให้เป็นระเบียบ” จากประโยคดังกล่าวจะเห็นว่า ไม่ปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นประธานของประโยค

3.5.2 คุณสมบัติเฉพาะของคำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า

จากข้อมูลพบว่า คำแสดงการขอร้องในกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้ามี 3 คำ ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที” และ “หน่อย” จะมีคุณสมบัติเฉพาะกลุ่ม ดังนี้

1) ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีในประโยคคำสั่ง เช่น “หาอะไรให้กินหน่อย” คำว่า “หน่อย” ทำหน้าที่ขยายกริยาวลี “หา” ในประโยคคำสั่ง “หาอะไรให้กิน”, “ป่าคะ เพิ่มลูกขึ้นด้วย” คำว่า “ด้วย” ทำหน้าที่ขยายกริยาวลี “เพิ่ม” ในประโยคคำสั่ง “เพิ่มลูกขึ้น”

2) มีความหมายบอกปริมาณน้อยของการขอร้อง เช่น “พาไปเลี้ยงข้าวที” คำว่า “ที” มีความหมายว่า “หนึ่ง” ครั้ง ซึ่งเป็นความหมายแสดงปริมาณน้อยของเรื่องที่ต้องการขอร้อง, “จอดรถด้วย” คำว่า “ด้วย” แม้ว่าจะมีความหมายแสดงการเพิ่มของการกระทำ แต่ก็ยังสามารถตีความได้ว่าเป็นการทำเพิ่มเพียงเล็กน้อย ซึ่งก็ยังมีความหมายเกี่ยวข้องกับปริมาณน้อยอยู่

คุณสมบัติต่างๆ ของคำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยนำเสนอข้างต้น ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติของหมวดคำเดิมซึ่งน่าจะเกิดขึ้นก่อนกับคำแสดงการขอร้องซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง การเปลี่ยนแปลงทั้งทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้อง รวมทั้งนำไปสู่การวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคำที่ศึกษาอีกด้วย

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำที่ผู้วิจัยศึกษา ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ระหว่างคำบอกเนื้อความหรือคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อยกับคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ คำลักษณนามกับคำแสดงการขอร้อง ซึ่งเป็นการสนับสนุนว่า คำแสดงการขอร้องมีที่มาจากหลายหมวดคำ ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

บทที่ 4

ปัจจัยที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้คำบอกเนื้อความที่ผู้วิจัยศึกษากลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง คำที่ผู้วิจัยศึกษามีตำแหน่งการปรากฏอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) คำที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน”

2) คำที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย”

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำทั้ง 9 คำนั้นล้วนเป็นปัจจัยทางภาษา ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ ในส่วนของปัจจัยที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 4.1 ปัจจัยที่ทำให้คำที่ปรากฏข้างหน้า กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง 4.2 ปัจจัยที่ทำให้คำที่ปรากฏข้างท้ายกลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ปัจจัยที่ทำให้คำที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ปัจจัยทางภาษาที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ คือ หน่วยสร้างกริยาเรียง และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ คือ ปัจจัยทางความหมายของคำ ปัจจัยอุปลักษณะ และปัจจัยนามนัย มีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างประโยคในภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาในประโยคนั้นสามารถเกิดเรียงต่อกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำเชื่อม หรือที่เรียกว่า “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำกลุ่มนี้เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคบอกเล่าที่มีคำกลุ่มนี้เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดังนี้

คำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” เดิมเป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายคำบอกเนื้อความ เช่น “พ่อกรุณาฉัน”, “คุณตาช่วยเด็กยากจน” ได้กลายมามีความหมายทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำช่วยหน้ากริยา เนื่องจากคำกริยาในภาษาไทยสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำในกลุ่มนี้จึงสามารถปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียงได้ เช่น “พ่อกรุณาสอนขับรถ”, “คุณตาช่วยยกสำหรับในครัว” ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่ได้ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป จะเปลี่ยนการเน้น โดยไปเน้นในส่วนที่เป็นคำกริยาหลักของประโยคมากกว่า ดังนั้น เมื่อคำดังกล่าวถูกลดการเน้นลง จึงช่วยเอื้อให้คำเหล่านี้ได้กลายมาทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น คือ กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงการขอร้อง เช่น “กรุณาเดินให้เป็นระเบียบ”, “ช่วยลงมารับบัตรจอดรถด้วย” เป็นต้น

2) ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

- ปัจจัยความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยาซึ่งเป็นแหล่งเดิมของคำแสดงการขอร้อง ความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยามี 6 ความหมาย ได้แก่ (1) ความหมายแสดงความสงสาร (2) ความหมายแสดงการวิงวอน (3) ความหมายแสดงความอนุเคราะห์ (4) ความหมายแสดงการชักชวน (5) ความหมายแสดงความพอใจ และ (6) ความหมายการทำให้เดือดร้อน ความหมายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการขอร้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ใช้ภาษาได้นำคำที่มีความหมายเหล่านี้มาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

- ปัจจัยอุปลักษณะ เป็นการรับรู้ความคล้ายคลึงกันของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยตั้งอยู่บนหลักการของความคล้ายคลึงทางความหมาย (similarity of sense) โดยที่ทั้งสองสิ่งนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มทางความหมายที่ต่างกัน เป็นการเปลี่ยนแปลงจากวงความหมายที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่าไปสู่วงความหมายที่มีความเป็นนามธรรมมากกว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง ระดับของความเป็นรูปธรรมจากมากไปน้อย

ลักษณะของอุปลักษณะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ขอ” จากเดิมที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องในเวลาต่อมา ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายต่อไปในส่วนของปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ขอ” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

- ปัจจัยนามนัย เป็นการเชื่อมโยงความหมายภายในแวดวงเดียวกัน โดยมีพื้นฐานอยู่บนการอ้างถึงหรือการใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในการอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมนุษย์เรามักจะพูดถึงส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วนำเอาส่วนนั้นมาแทนความหมายทั้งหมด

ผู้วิจัยเห็นว่า นามนัยโดยอาศัยปริบท ซึ่งเป็นการขยายความหมายของคำโดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการขอร้องมาใช้แทนเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด น่าจะเป็นประเภทของนามนัยที่สำคัญที่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้คำกริยาเกิดการเปลี่ยนแปลงและได้ขยายความหมายและหน้าที่กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง

ในขั้นต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอปัจจัยที่ทำให้คำกลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “กรุณา” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายบอกเนื้อความในประโยคจึงสามารถละคำว่า “กรุณา” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “กรุณา” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างประโยคในภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาในประโยคนั้นสามารถเกิดเรียงต่อกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำเชื่อม หรือที่เรียกว่า “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “กรุณา” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มีคำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) ต้องดูเหตุการณ์ก่อนว่าฝ่ายค้านจะกรุณาต่อสภามากน้อยแค่ไหน
- (2) อายุท่านก็มากแล้วแต่อาจารย์ก็กรุณาอ่านผลงานของเราจนจบ
- (3) กรุณาส่งความเห็นหรือความต้องการต่างๆ มาตามที่อยู่ข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค และเมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (2) คำว่า “กรุณา” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “กรุณาอ่าน” และปรากฏร่วมกับนามวลี “อาจารย์” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำกริยา “กรุณาอ่าน” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “กรุณา” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “กรุณา” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็น

คำที่ช่วยแสดงการขอร้องดังตัวอย่างที่ (3) คำว่า “กรุณา” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้ากริยาประโยค คำสั่ง “ส่งความเห็นหรือความต้องการต่างๆ มาตามที่อยู่ข้างล่างนี้” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็น การขอร้องอย่างสุภาพ ประโยคดังกล่าวไม่มีประธานของประโยค เป็นประโยคที่ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟัง ส่งความเห็นหรือความต้องการให้โดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “กรุณา” ซึ่งแต่เดิมเป็นคำกริยาได้มาทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงการขอร้อง

4.1.1.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา “กรุณา” หมายถึง “สงสารคิดจะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 70) หาก พิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “กรุณา” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงความสงสาร เช่น

(4) ท่านได้กรุณาสอนลูกหลายประการเกี่ยวกับชีวิตใหม่

ตัวอย่างที่ (4) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ ความหมายของ ความสงสารที่จะช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องมีลักษณะเป็นการขอให้ผู้ฟังสงสารและช่วยเหลือผู้ขอร้อง ด้วยความหมายของ คำกริยา “กรุณา” ที่เด่นในการสื่อความหมายของความสงสาร จึงทำให้ผู้พูดเลือกความหมายที่ โดดเด่นของคำว่า “กรุณา” นั้นมาใช้เป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้อง ส่งผลให้คำว่า “กรุณา” ทำหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(5) กรุณาอย่าแสดงความรังเกียจเดียดฉันท์ต่อผู้ป่วยเลยนะครับ

ตัวอย่างที่ (5) คำว่า “กรุณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง โดยมีปัจจัยทางความหมายของคำที่ อยู่ในกลุ่มความหมายแสดงความสงสารเป็นปัจจัยกระตุ้น จะเห็นได้ว่า ในการขอร้องครั้งนี้เป็น การขอความร่วมมือจากผู้ฟังไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย โดยใช้ความหมายเด่นของคำว่า “กรุณา” คือ ความสงสาร ให้เข้ามาช่วยเสริมในประโยคคำสั่งเพื่อทำให้ประโยคคำสั่งนั้นมีนัยของการขอร้องเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้พูดจะเติมคำว่า “กรุณา” ไว้หน้าประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “อย่า” ซึ่งถือว่าเป็นคำที่มี ความหมายในการสั่งห้าม เมื่อใช้ความหมายของความสงสารเข้ามาช่วยทำให้ประโยคคำสั่งฟังดู นุ่มนวลขึ้น และอาจที่ทำให้การขอร้องครั้งนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ได้

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัย บริบท คือ การขยายความหมายไปสู่บริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูก ขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมาย

พื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้อง และนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก หนึ่งในนั้นก็คือ ฉาก เหตุการณ์ที่ผู้ฟังเมตตาสงสารและช่วยเหลือตามที่ถูกร้อง คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “สงสารคิดช่วยเหลือให้พ้นทุกข์” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่ผู้ฟังเมตตาสงสารและช่วยเหลือตามที่ ถูกร้องได้ ความหมายของคำกริยา “กรุณา” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์ การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “กรุณา” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(6) กรุณาลงชื่อก่อนเข้าประชุม

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจบริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการเชื่อมโยงตัวกริยา “กรุณา” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยการกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมของความเมตตาสงสารคิดช่วยเหลือมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง ความเมตตาสงสารคิดช่วยเหลือก็คือ สิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการขอร้องได้ ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายที่เป็นความเมตตาสงสารคิดที่จะช่วยเหลือของผู้ที่ถูกขอร้องด้วย

4.1.2 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ขอ” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายบอกเนื้อความในประโยค จึงสามารถละคำว่า “ขอ” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้ คำว่า “ขอ” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัย ทางวากยสัมพันธ์ และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.2.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจาก “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้าง ประโยคขอร้องที่มีคำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มี คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

(7) สงสัยจริงว่าคุณขออะไรก่อนเป่าเค้ก

(8) ผู้อำนวยการขอรับบริจาคเงินทุนสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า

(9) **ขออย่าได้นำสัตว์นั้นไปปล่อยในธรรมชาติ**

ตัวอย่างที่ (7) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (8) คำว่า “ขอ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ขอพักผ่อน” นอกจากนี้ยังปรากฏในโครงสร้างประโยคบอกเล่า และปรากฏร่วมกับนามวลี “ผู้อำนวยการ” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำกริยา “ขอรับบริจาค” ของประโยคบอกเล่า นั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “ขอ” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “ขอ” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็นคำที่ช่วยแสดงการขอร้องดังตัวอย่างที่ (9) คำว่า “ขอ” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่ง “อย่าได้นำสัตว์นั้นไปปล่อยในธรรมชาติอย่างเด็ดขาด” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ เป็นประโยคขอร้องให้ผู้ฟังไม่นำสัตว์ไปปล่อยในธรรมชาติโดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาแสดงการขอร้อง

4.1.2.2 **ปัจจัยทางอรรถศาสตร์**

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา “ขอ” หมายถึง “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ, วิงวอน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 171) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “ขอ” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงการวิงวอน เช่น

(10) เขาพยายามตะโกนขอเยี่ยมมณฑาทองเพราะทราบข่าวว่าหล่อนป่วย

ตัวอย่างที่ (10) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ วิงวอนขอให้เขาให้สิ่งที่เราต้องการ ซึ่งเป็นความหมายโดยตรงของการขอร้องอยู่แล้ว จากตัวอย่างมีความหมายว่าประธานของประโยคแสดงความพยายามและอ่อนวอนเพื่อให้ได้เยี่ยมคนป่วยตามความต้องการ

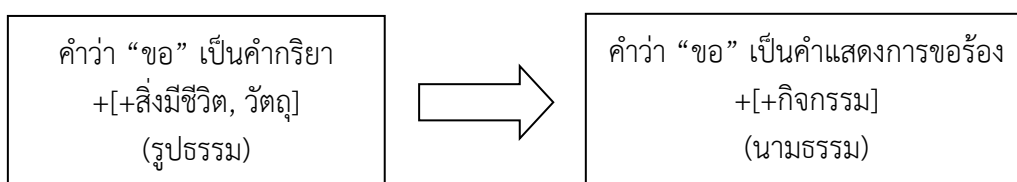
ด้วยความหมายของคำกริยา “ขอ” ที่เด่นในการสื่อความหมายของการขอสิ่งที่ต้องการ จึงทำให้ผู้พูดเลือกความหมายนั้น มาใช้เป็นความหมายที่ช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังนั้นกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ ส่งผลให้คำว่า “ขอ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(11) **ขอ**จึงได้ช่วยกันร่วมมือกับรัฐบาลนี้

ตัวอย่างที่ (11) คำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยปัจจัยทางความหมายของคำ คือ ความหมายแสดงการเรียกร้องหรือวิงวอน เนื่องจากความหมายของคำว่า “ขอ” เด่นในเรื่องการขอร้องอยู่แล้ว จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่ผู้พูดจะเลือกใช้ความหมายขอร้องโดยตรงนี้มาช่วยเสริม

ในประโยคคำสั่งเพื่อสื่อความหมายขอร้อง จากตัวอย่างประโยคคำสั่ง “จงได้ช่วยกันร่วมมือกับรัฐบาลนี้” ผู้พูดเติมคำว่า “ขอ” ไว้หน้าประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “จง” เพื่อให้ประโยคคำสั่งนั้นฟังดูนุ่มนวลขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ขอ” นั่นคือ ปัจจัยอุปลักษณะ คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยากับคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีความแตกต่างกัน โดยมีอุปลักษณะเป็นปัจจัยกระตุ้น กล่าวคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องจากสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาและคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ แม้ทั้งสองคำจะอยู่คนละกลุ่มความหมายกันแต่ก็สามารถทำความเข้าใจทั้ง 2 ความหมายนี้ผ่านลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ข้ามขอบเขตกัน จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่ เป็นนามธรรม

แผนภูมิที่ 2 แสดงการเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา และคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา จะใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยมักปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นสิ่งมีชีวิต วัตถุหรือสิ่งของ เช่น

- (12) แม่ขอแมวด่วนนั้นมาจากหลวงตาที่วัด
- (13) คุณตาคนนั้นขอเงินจากแม่ทุกวัน
- (14) เด็กขอทานพวกนั้นน่าสงสารขอเดินมาขอข้าวชาวบ้านแถวนี้เป็นประจำ

ตัวอย่างที่ (12) (13) และ (14) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น แมว, เงิน และข้าว ตามลำดับ ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จะใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยมักปรากฏร่วมกับสิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ กิจกรรม เช่น

- (15) ขออย่าได้นำสัตว์ไปปล่อยตามธรรมชาติ
- (16) ขอจงได้ช่วยกันร่วมมือกับรัฐบาลในครั้งนี้

(17) ถนนฝั่งนี้ชำรุด ขอให้เดินฝั่งตรงข้าม

ตัวอย่างที่ (15) (16) และ (17) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง จะใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น คือ กิจกรรมที่ช่วยเหลือ เช่น การไม่นำสัตว์ไปปล่อยตามธรรมชาติ การให้ความร่วมมือกับรัฐบาล และการเปลี่ยนไปเดินฝั่งตรงข้ามถนนที่ชำรุด ตามลำดับ คำว่า “ขอ” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าทั้งสิ่งมีชีวิต วัตถุ สิ่งของ หรือแม้แต่กิจกรรมการช่วยเหลือ ถือเป็นสิ่งที่เหมือนกันในแง่ที่สามารถครอบครองได้เช่นเดียวกัน มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัยปริบท คือ การขยายความหมายไปสู่ปริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้อง และนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือฉากเหตุการณ์ที่ผู้พูดแสดงความต้องการที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งช่วยเหลือ คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ, วิงวอน” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่ผู้พูดแสดงความต้องการที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งช่วยเหลือได้ ความหมายของคำกริยา “ขอ” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “ขอ” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(18) ขออย่าส่งเสียงดังรบกวนผู้ใช้บริการท่านอื่น

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจปริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการใช้เชื่อมโยงตัวกริยา “ขอ” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยกรกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมของการแสดงความต้องการที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งช่วยเหลือมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง การวิงวอนให้เขาให้สิ่งที่ต้องการก็คือการกระทำหนึ่งที่ทำให้อีกฝ่ายรับรู้ความต้องการของตน ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายที่เป็นการแสดงความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้และดำเนินการช่วยเหลือตามที่ขอร้อง

4.1.3 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ช่วย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายบอกเนื้อความในประโยค จึงสามารถละคำว่า “ช่วย” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้

คำว่า “ช่วย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.3.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจาก “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มีคำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (19) มาตรการทั้งปวงล้วนช่วยชีวิตมนุษย์ในทะเล
- (20) ประชาชนธรรมดาช่วยจับกุมผู้กระทำผิดที่หมายจับระบุไว้
- (21) สุริยฉาย ช่วยตัดสินใจให้เราด้วยนะ เราจะคอยคำตอบ

ตัวอย่างที่ (19) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (20) คำว่า “ช่วย” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ช่วยจับกุม” และปรากฏร่วมกับนามวลี “ประชาชน” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำกริยา “ช่วยจับกุม” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “ช่วย” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “ช่วย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็นคำที่ช่วยแสดงการขอร้องดังตัวอย่างที่ (21) คำว่า “ช่วย” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่ง “ตัดสินใจให้เราด้วยนะ” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ เป็นประโยคที่ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังตัดสินใจให้โดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาแสดงการขอร้อง

4.1.3.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา “ช่วย” หมายถึง “ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 349) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “ช่วย” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงการอนุเคราะห์ เช่น

- (22) รองประธานช่วยประธานในกิจการอันเป็นอำนาจของประธานเอง

ตัวอย่างที่ (22) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การส่งเสริมผู้อื่นเพื่อให้สำเร็จผลประโยชน์ จากตัวอย่างที่มีความหมายว่า รองประธาน ได้อนุเคราะห์หรือส่งเสริมให้ประธานอีกคนหนึ่งสำเร็จประโยชน์ในกิจการนั้นๆ

ด้วยความหมายของคำกริยา “ช่วย” ที่เด่นในการสื่อความหมายของการอนุเคราะห์หรือส่งเสริมของผู้ฟัง ทั้งยังเป็นคำที่มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องกับการอนุเคราะห์ถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน เมื่อเกิดการขอร้องแล้วย่อมมีการอนุเคราะห์เพื่อให้สำเร็จประโยชน์เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมา ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้พูดเลือกคำว่า “ช่วย” มาใช้เป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังนั้นกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการหรืออนุเคราะห์ให้เกิดผลสำเร็จ ส่งผลให้คำว่า “ช่วย” กลายเป็นคำแสดงการช่วยร้อง เช่น

(23) ช่วยตัดเล็บตัดผมให้ด้วย

ตัวอย่างที่ (23) คำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยปัจจัยทางความหมายของคำซึ่งเป็นความหมายแสดงการอนุเคราะห์ จากตัวอย่างการขอร้องในรูปประโยคคำสั่งคือ “ตัดเล็บตัดผมให้ด้วย” กับการอนุเคราะห์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน เมื่อเกิดการขอร้องแล้วย่อมมีการอนุเคราะห์เพื่อให้สำเร็จประโยชน์เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมา โดยการขอร้องเกิดขึ้นจากฝ่ายผู้พูด ส่วนการช่วยเหลือหรือการอนุเคราะห์ที่เกิดขึ้นตามมานั้นเกิดจากฝ่ายผู้ฟัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าด้วยความหมายของคำว่า “ช่วย” ซึ่งเด่นในเรื่องการอนุเคราะห์ จึงทำให้ผู้ใช้ภาษาเลือกคำว่า “ช่วย” มาใช้เป็นคำช่วยเสริมในประโยคคำสั่งเพื่อสื่อความหมายที่เน้นให้ผู้ฟังอนุเคราะห์หรือส่งเสริมการขอร้องครั้งนั้นให้สำเร็จประโยชน์

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัยปริบท คือ การขยายความหมายไปสู่ปริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้องและนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือฉากเหตุการณ์ที่ผู้ถูกขอร้องกระทำการช่วยเหลือ คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่ผู้ถูกขอร้องกระทำการช่วยเหลือได้ ความหมายของคำกริยา “ช่วย” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “ช่วย” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(24) **ช่วย**ปิดกวาดเช็ดถูห้องก่อนแขกจะมาด้วย

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจบริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการเชื่อมโยงตัวกริยา “ช่วย” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยกริยากระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมของการที่ผู้ถูกขอร้องกระทำการช่วยเหลือมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง การส่งเสริมให้สำเร็จประโยชน์ก็คือการอนุเคราะห์เพื่อให้เกิดประโยชน์กับอีกฝ่ายหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายของการที่ฝ่ายหนึ่งอนุเคราะห์กระทำบางสิ่งบางอย่างให้อีกฝ่ายหนึ่งตามที่ถูกขอร้อง

4.1.4 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “เชิญ” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายบอกเนื้อความในประโยค จึงสามารถละคำว่า “เชิญ” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “เชิญ” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.4.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจาก “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มีคำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดังตัวอย่างต่อไปนี้

(25) งานนี้เขาเชิญผู้ปกครองอยู่แล้ว

(26) ท่านเจ้าเมืองเชิญไปแสดงการต้อนรับอย่างตะก๊ากอีกหน

(27) เชิญครับ เชิญมาร่วมทำบุญกัน

ตัวอย่างที่ (25) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (26) คำว่า “เชิญ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “เชิญไปแสดง” และปรากฏร่วมกับนามวลี “เจ้าเมือง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำกริยา “เชิญไปแสดง” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “เชิญ” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “เชิญ” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็น

คำที่ช่วยแสดงการขอร้องดังตัวอย่างที่ (27) คำว่า “เชิญ” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่ง “มาร่วมทำบุญกัน” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ เป็นประโยคที่ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังมาร่วมกันทำบุญโดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงการขอร้อง

4.1.4.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา “เชิญ” หมายถึง “ถือ อุ้ม ชู หรือนำไปด้วยความเคารพ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 371) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “เชิญ” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงการชักชวน เช่น

(28) เขาเชิญท่านประธานมาชิมอาหารที่ร้าน

ตัวอย่างที่ (28) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การชักชวน จากตัวอย่างมีความหมายว่า เขาได้ชักชวนให้ท่านประธานมาลองชิมอาหารที่ร้านของเขา ซึ่งคำว่า “เชิญ” ในความหมายดังกล่าวไม่ได้มีความหมายว่า “ชักชวน” เพียงอย่างเดียวแต่ยังแฝงความหมายของความสุภาพเอาไว้ด้วย

ด้วยความหมายของคำกริยา “เชิญ” ซึ่งเด่นในการสื่อความหมายแสดงการชักชวนของผู้พูด ความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ผู้พูดอาจจะใช้วิธีการพูดในลักษณะต่างๆ ที่จะเอื้อให้เกิดการช่วยเหลือได้ ซึ่งลักษณะการพูดเชิงชักชวนอาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ฟังคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับการช่วยเหลือในเรื่องที่ขอร้องครั้งนั้นๆ นอกจากนี้ คำว่า “เชิญ” ก็ยังแฝงความหมายของความสุภาพ โดยเป็นการให้สิทธิ์การตัดสินใจแก่ผู้ฟังว่าจะช่วยเหลือหรือไม่ ทั้งยังแสดงถึงการที่ผู้พูดให้เกียรติผู้ฟัง ดังนั้น การชักชวนจึงเป็นความหมายที่นุ่มนวลและเหมาะสมที่จะใช้กับการขอร้องและไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกถูกบีบบังคับมากเกินไป เช่น

(29) ผู้กองมาเมื่อไหร่ครับ เชิญนั่งก่อน

ตัวอย่างที่ (29) คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้อง ผู้พูดชักชวนให้ผู้ฟังนั่งลงก่อน คำว่า “เชิญ” อยู่ในกลุ่มความหมายแสดงการชักชวน ความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการขอร้องในตัวอย่าง กล่าวคือ เมื่อผู้พูดต้องการขอร้องให้ผู้ฟังนั่งลง ผู้พูดก็ได้เลือกใช้ความหมายของการชักชวนแทนความหมายของการสั่งเพื่อเน้นความสุภาพ การชักชวนเป็นความหมายที่นุ่มนวลเหมาะกับการขอร้องและไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกถูกบีบบังคับมากเกินไป อาจทำให้ผู้ฟังคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับการขอร้องนั้น นอกจากนี้ คำว่า “เชิญ” ก็ยังแฝงความหมายของความเคารพซึ่งช่วย

แสดงถึงความสุภาพ ความหมายดังกล่าวอาจมีผลทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณพูดให้เกียรติและมีความนอบน้อม คำว่า “เชิญ” จึงกลายเป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้อง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัยปริบท คือ การขยายความหมายไปสู่ปริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้อง และนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือนฉากเหตุการณ์ที่คุณพูดกล่าวชักชวนผู้ฟังให้ช่วยเหลือตามที่ขอร้อง คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “นำไปด้วยความเคารพ, ชักชวน” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่คุณพูดกล่าวชักชวนผู้ฟังให้ช่วยเหลือตามที่ขอร้องได้ ความหมายของคำกริยา “เชิญ” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “เชิญ” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(30) **เชิญ**ออกไปข้างนอกก่อน ครูขอคุยธุระสักครู่

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจปริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการเชื่อมโยงตัวกริยา “เชิญ” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยการกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมของการที่คุณพูดกล่าวชักชวนผู้ฟังให้ช่วยเหลือตามที่ขอร้องมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง การชักชวนก็คือการกระทำที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นด้วยหรือคล้อยตาม ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายของการที่คุณพูดต้องการให้ผู้ฟังเห็นด้วยหรือคล้อยตามกับเรื่องที่ขอร้องและตัดสินใจช่วยเหลือตามที่ผู้พูดขอร้อง

4.1.5 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “โปรด” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายบอกเนื้อความในประโยค จึงสามารถละคำว่า “โปรด” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “โปรด” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.5.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจาก “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยค

ที่มีคำว่า “โปรด” เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค โดยมีพัฒนาการดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (31) อาสาสมัครโปรดแซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า
- (32) พระวิมาดาโปรดให้จัดรถพาไปเที่ยวงาน
- (33) โปรดรักษาความสะอาดบริเวณอาคารเรียน

ตัวอย่างที่ (31) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อคำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ ดังตัวอย่างที่ (32) คำว่า “โปรด” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “โปรดให้จัด” ของประโยคบอกเล่า นั่น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “โปรด” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “โปรด” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็นคำที่ช่วยแสดงการขอร้อง ดังตัวอย่างที่ (33) คำว่า “โปรด” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่ง “รักษาความสะอาดบริเวณอาคารเรียน” ผู้พูดกล่าวขอร้องให้ผู้ฟังรักษาความสะอาดโดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาแสดงการขอร้อง

4.1.5.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในงานวิจัยนี้พบว่า คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยามีหลายความหมาย ซึ่งสามารถอธิบายความหมายต่างๆ ได้จากตัวอย่าง ดังนี้

- (34) คุณติณณ์โปรดนายคนนั้นมาก
- (35) พระวิมาดาโปรดให้จัดรถพาไปเที่ยวงาน
- (36) พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดอูเรลก็สสปะ

คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยามี 3 ความหมาย ได้แก่ จากตัวอย่างที่ (34) มีความหมายว่า “ชอบ, พอใจ, ถูกใจ” จากตัวอย่างที่ (35) มีความหมายว่า “มีความต้องการ, สั่งให้” และจากตัวอย่างที่ (36) มีความหมายว่า “บรรเทาความเดือดร้อน” ความหมายของคำกริยา “โปรด” เปลี่ยนแปลงไปตามประธาน¹ที่มาปรากฏร่วม

¹ คำกริยา “โปรด” จะปรากฏในบริบทเฉพาะคือ มักปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงทางสังคม เช่น เจ้านาย, เชื้อพระวงศ์ หรือบุคคลที่มีสถานภาพสูงทางศาสนา เช่น พระพุทธเจ้า เป็นต้น

จากความหมายต่างๆ ของคำกริยา “โปรด” ผู้วิจัยเห็นว่า ความหมายเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน โดยมีหนึ่งความหมายเป็นความหมายพื้นฐานซึ่งถือเป็นความหมายแกนที่ทำให้เกิดการขยายความหมายเป็นความหมายอื่นๆ ต่อไป ความหมายพื้นฐานของคำกริยา “โปรด” คือ “ชอบ, พอใจ, ถูกใจ” ความหมายนี้ทำให้คำว่า “โปรด” ได้ขยายเป็นความหมายอื่นๆ ได้แก่ ความหมายว่า “มีความต้องการ, สั่งให้” และความหมายว่า “บรรเทาความเดือดร้อน”

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางความหมายของคำที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะยึดความหมายประจำคำที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึง “ถูกใจหรือพอใจมาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 721) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “โปรด” แล้ว จัดอยู่ในความหมายของความพอใจ

ด้วยความหมายของคำกริยา “โปรด” ที่เด่นในการสื่อความหมายแสดงความพอใจของผู้ฟัง ความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดจะขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ จะต้องเกิดความพอใจหรือไม่รู้สึกขัดเคืองในการขอร้องของผู้พูดก่อน จึงจะทำให้ผู้ฟังช่วยเหลือในเรื่องที่ขอร้องได้ นอกจากนี้ คำว่า “โปรด” ก็ยังแฝงความหมายของความเมตตา ซึ่งอาจเป็นความหมายที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ฟังช่วยเหลือผู้พูดได้ ทั้งยังช่วยเสริมให้การขอร้องมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ผู้พูดเลือกความหมายที่โดดเด่นของคำว่า “โปรด” มาใช้เป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้อง ส่งผลให้คำว่า “โปรด” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(37) โปรดอย่าส่งฉันกลับไปอยู่กับครอบครัวนั้นอีกเลย

ตัวอย่างที่ (37) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง ในตัวอย่างมีความหมายว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังไม่ส่งตัวของตนกลับไป คำว่า “โปรด” อยู่ในกลุ่มความหมายแสดงความพอใจ ความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ เมื่อผู้พูดต้องการขอร้องให้ผู้ฟังไม่ส่งตัวของตนกลับไป ผู้พูดก็ต้องเลือกใช้ความหมายของการทำให้เกิดความพอใจแทนความหมายของการสั่งเพื่อบังคับการขอร้อง เนื่องจากความพอใจของผู้ฟังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้ฟังช่วยเหลือตามการขอร้องนั้นๆ หากผู้ฟังพอใจในการขอร้องครั้งนั้นแล้วก็จะช่วยเหลือผู้พูดให้สำเร็จประโยชน์ ทั้งนี้ ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่จะใช้กับบุคคลที่มีอำนาจหรือฐานะสูงกว่า นอกจากนี้คำว่า “โปรด” ยังแฝงความหมายของความเมตตาเอาไว้ ซึ่งความหมายดังกล่าวอาจมีผลทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเมตตาและกระทำการช่วยเหลือผู้พูด ทั้งยังเป็นการให้เกียรติผู้ฟังว่าเป็นบุคคลที่มีอำนาจหรือฐานะเหนือกว่าและแสดงถึงความนอบน้อมต่อตัวผู้ฟังอีกด้วย ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้อง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัยบริบท คือ การขยายความหมายไปสู่บริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้อง และนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือนักเหตุการณ์ที่ผู้ฟังมีความพอใจที่จะช่วยเหลือ คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ถูกใจหรือพอใจ” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่ผู้ฟังมีความพอใจที่จะช่วยเหลือได้ ความหมายของคำกริยา “โปรด” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “โปรด” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(38) โปรดเข้าแถวซื้ออาหาร

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจบริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการเชื่อมโยงตัวกริยา “โปรด” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยการกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมของการที่ผู้ฟังมีความพอใจที่จะช่วยเหลือมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง ความพอใจก็คือความชอบรวมทั้งความไม่รู้สึกรัดเคือง ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายของความพอใจหรือความไม่รู้สึกรัดเคืองของผู้ฟังต่อเรื่องที่ถูกขอร้อง ส่งผลให้ผู้ฟังลงมือกระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ถูกร้องได้โดยที่ผู้พูดไม่ต้องบีบบังคับ

4.1.6 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “รบกวน” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจะไม่มี ความหมายบอกเนื้อความในประโยค จึงสามารถละคำว่า “รบกวน” ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายหลักของประโยคเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “รบกวน” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.6.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “รบกวน” ปรากฏใน “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มีคำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยาหลักในหน่วยสร้างกริยาเรียง โดยมีพัฒนาการดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (39) สุนัขของผมรบกวนเขา
- (40) เราเข้าไปนั่งรบกวนเจ้าของบ้านอยู่หลายนาที่จึงลากลับ
- (41) รบกวนคุณลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ

ตัวอย่างที่ (39) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (40) คำว่า “รบกวน” จึงปรากฏเป็นคำกริยาตัวหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียง “เข้าไปนั่งรบกวน” จึงทำให้เกิดโครงสร้างที่คำว่า “รบกวน” ปรากฏอยู่ติดกับนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมและทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคต่อมา ดังตัวอย่างที่ (41) “ฉันรบกวนคุณลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ” คำว่า “คุณ” ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคแรก คือ “ฉันรบกวนคุณ” และคำว่า “คุณ” ก็ยังทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคต่อมา คือ “คุณลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ” ต่อมาเมื่อเกิดการละนามวลี “ฉัน” และ “คุณ” จะได้ประโยคว่า “รบกวนลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ” คำว่า “รบกวน” มาปรากฏติดกับกริยาตัวถัดมา จึงทำให้กลายเป็นคำกริยาตัวหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียง “รบกวนลงมารับ” ด้วยลักษณะเช่นนี้ คำว่า “รบกวน” จึงมีหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง จะเห็นได้ว่า โครงสร้างดังกล่าวและการที่กริยาเกิดเรียงต่อกันได้จึงเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้คำว่า “รบกวน” ซึ่งเดิมเป็นคำกริยาได้มาทำหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

4.1.6.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยา “รบกวน” หมายถึง “ทำให้รำคาญ, ทำให้เดือดร้อน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 924) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “รบกวน” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงการทำให้เดือดร้อน เช่น

- (42) เสียงที่ดังมาก ๆ จะรบกวนการทำงาน

ตัวอย่างที่ (42) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การทำให้รำคาญหรือเดือดร้อน จากตัวอย่างมีความหมายว่า เสียงที่ดังมาก ๆ จะทำให้คนที่ทำงานรำคาญหรือเดือดร้อนได้ ซึ่งคำว่า “รบกวน” ในความหมายดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการขอร้องอย่างมาก กล่าวคือ การขอร้องก็คือการไปทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนหรือรำคาญเพราะต้องให้ความช่วยเหลือ

ความหมายของคำกริยา “รบกวน” เด่นในการสื่อความหมายถึง ความเดือดร้อน ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายในระดับอรรถศาสตร์ ซึ่งน่าจะเป็นความหมายที่เกิดขึ้นก่อน คำนี้อาจมีความหมายโดยนัยว่าผู้พูดกำลังขอความช่วยเหลือจากผู้ฟังให้กระทำการบางอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงทำให้ผู้พูดได้นำความหมายโดยนัยของคำว่า “รบกวน” นี้มาใช้ในบริบทที่เป็นการขอร้อง คำว่า “รบกวน”

จึงได้ขยายความหมายและเพิ่มหน้าที่กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งความหมายที่เกิดขึ้นภายหลังนี้เป็นความหมายในระดับวจนปฏิบัติศาสตร์ กล่าวคือ ผู้พูดไม่พูดตรงๆ ว่า ขอให้ผู้ฟังทำอะไร หากแต่บอกว่า การขอร้องนี้เป็นการรบกวนทำให้เดือดร้อนแทน (วิภาส โภธิแพทย์, ม.ป.ป.)

ผู้วิจัยเห็นว่าความหมายของคำว่า “รบกวน มี” ความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดจะขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนได้ เมื่อเกิดการขอร้องขึ้น ผู้ฟังก็ย่อมต้องเดือดร้อนหรืออาจรำคาญตามมาด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การเลือกใช้ความหมายดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเนื่องจาก ผู้พูดรับรู้และตระหนักว่า ผู้ฟังอาจต้องได้รับความเดือดร้อนจากการขอร้องครั้งนั้นของผู้พูด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความเกรงใจที่จะต้องทำให้ผู้ฟังเดือดร้อน เช่น

(43) **รบกวน**ช่วยเป็นหูเป็นตาที่ว่ามีใครเข้ามาป่วนเปี่ยนแฉวนี่บ้างหรือเปล่า

ตัวอย่างที่ (43) คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้อง ใช้ประกอบหน้าประโยคคำสั่ง “ช่วยเป็นหูเป็นตาที่ว่ามีใครเข้ามาป่วนเปี่ยนแฉวนี่บ้างหรือเปล่า” แทนที่ผู้พูดจะพูดอย่างตรงไปตรงมาว่า ขอความช่วยเหลือ ก็บอกว่าการที่ผู้พูดต้องการให้คุณช่วยดูแลเป็นหูเป็นตาให้ นั้นเป็นการทำให้คุณยุ่งเดือดร้อน ผู้พูดจึงแสดงการขอร้องที่ไม่ได้เป็นการสั่งอย่างตรงไปตรงมา แต่ได้แสดงออกถึงความเกรงใจต่อผู้ฟัง โดยใช้คำว่า “รบกวน” มาช่วยในประโยคคำสั่ง เพื่อสื่อให้เห็นว่า ผู้พูดรับรู้และตระหนักว่าการขอร้องของตนอาจทำให้คุณยุ่งได้รับความเดือดร้อนจากการขอร้องนั้น คำว่า “รบกวน” จึงกลายเป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้อง ส่งผลให้คำว่า “รบกวน” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกหนึ่งปัจจัยคือ ปัจจัยนามนัย เป็นนามนัยโดยอาศัยปริบท คือ การขยายความหมายไปสู่ปริบทใหม่ที่มีคำกริยานั้นเป็นส่วนประกอบอยู่ ความหมายที่ถูกขยายนั้นได้มาจากฉากเหตุการณ์ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดของเหตุการณ์มากกว่าความหมายพื้นฐานของคำกริยา โดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงเข้ากับกรอบเหตุการณ์การขอร้องและนำมาใช้แทนเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือฉากเหตุการณ์ที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ทำให้เดือดร้อน, ทำให้รำคาญ” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญ ได้ ความหมายของคำกริยา “รบกวน” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ส่งผลให้คำว่า “รบกวน” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง เช่น

(44) **รบกวน**จัดข้าวของให้เป็นระเบียบ

จากตัวอย่าง สามารถเข้าใจปริบทเหตุการณ์การขอร้องได้ โดยการเชื่อมโยงตัวกริยา “รบกวน” เข้ากับฉากเหตุการณ์ของการขอร้อง ซึ่งประกอบด้วยการกระทำที่มากกว่า 1 การกระทำขึ้นไป โดยอาศัยแง่มุมที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญมาเป็นจุดเชื่อมโยงเหตุการณ์ทั้งหมดของการขอร้อง การทำให้เดือดร้อนหรือรำคาญก็คือผลกระทบที่เกิดจากการถูกรบกวนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายของการที่ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ผู้พูดขอร้อง ซึ่งเรื่องที่ขอร้องนั้นอาจส่งผลกระทบให้ผู้ฟังเกิดความเดือดร้อนหรือรำคาญได้

4.2 ปัจจัยที่ทำให้คำที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ปัจจัยทางภาษาที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ คือ การทำหน้าที่ขยายกริยา และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ คือ ปัจจัยทางความหมายของคำและปัจจัยอุปลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ล้วนเป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค เช่น ประโยค “ผู้หญิงคนนั้นสวยและรวยด้วย” คำว่า “ด้วย” ทำหน้าที่ขยายกริยา “สวย” และ “รวย” ว่ามีกริยาเพิ่มขึ้น และประโยค “พ่อเคยไปภูเก็ตมาตั้งหลายที่” คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ขยายกริยา “ไป” ว่าไปมาหลายครั้ง เป็นต้น การที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่ขยายกริยามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องมีความเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยให้คำเหล่านี้เปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ขยายกริยากลายมาเป็นคำไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องอีก คือ โครงสร้างลักษณนาม ในภาษาไทยอนุญาตให้คำลักษณนามสามารถปรากฏหลังหรืออยู่ติดกับคำกริยาได้โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน ถ้าคำลักษณนามนั้นไม่ปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน เราสามารถเข้าใจได้ว่า มีความหมายแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้ง และกลายเป็นคำที่รวบรวมทั้งความหมายของการบอกจำนวน “หนึ่ง” ครั้งและความหมายที่เป็นคำลักษณนามเข้าไปไว้ในคำๆ เดียว

2) ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำ ผู้วิจัยพบว่า คำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้ายประโยคทั้งสามคำ ได้แก่ “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” อยู่ในกลุ่ม

ความหมายของการทำเพิ่ม จำนวนหนึ่งครั้ง และจำนวนน้อย ตามลำดับ ความหมายเหล่านี้ช่วยทำให้ การขอร้องเป็นเรื่องเล็กน้อย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

นอกจากนี้ ปัจจัยทางอรรถศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดไว้แล้วข้างต้น โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอุปสรรคช่วยกระตุ้นให้ คำว่า “น้อย” เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์มาเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายต่อไปในส่วนของปัจจัยที่ทำให้คำว่า “น้อย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ในขั้นต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอปัจจัยที่ทำให้คำกลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “น้อย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ด้วย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ส่วนนี้จะอธิบายปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายมาเป็น คำแสดงการขอร้องที่ใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายขอร้องให้แก่ประโยคคำสั่งนั้น ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ด้วย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “ด้วย” เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค การขอร้องมีความเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำว่า “ด้วย” ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ ขยายกริยา กลายมาเป็นคำไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- (45) ดิฉันไม่นำพาต่อคำครหา เพราะดิฉันทั้งหน้ามิดและหน้าด้านด้วย
- (46) เราจะพามันไปด้วย มันจะได้ไม่ต่อว่าเราอีก
- (47) อย่าให้ใครมายุ่งย่าม จัดเวรยามเฝ้าให้ดีด้วย
- (48) ผูกูร้านด้วย ไม่รู้วันนี้จะมีลูกค้าหลงมาหรือเปล่า

ตัวอย่างที่ (45) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีในประโยค คือ “หน้ามิดและหน้าด้าน” จากประโยคประธานคือ “ดิฉัน” นอกจากจะมีอาการหน้ามิดแล้วยังมี ลักษณะเป็นคนหน้าด้านเพิ่มขึ้นมาอีกด้วย ตัวอย่างที่ (46) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีในประโยค คือ “พาไป” จากประโยคประธานคือ “เรา” จะนำสิ่งหนึ่งไป

เพิ่มเติมหรือนำสิ่งนั้นร่วมไปด้วย ต่อมาด้วยหน้าที่ที่ใช้ขยายคำกริยาในประโยค ซึ่งกริยา มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง จึงทำให้คำว่า “ด้วย” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นดังตัวอย่างที่ (47) และ (48) คำว่า “ด้วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ปรากฏในส่วนท้ายของประโยคคำสั่ง คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องมิได้ทำหน้าที่ขยายเพียงส่วนของกริยาวิเศษณ์เพียงส่วนเดียว แต่ได้เพิ่มหน้าที่ ในการขยายส่วนของประโยคคำสั่งทั้งประโยค คือ “จัดเวรยามเฝ้าให้ดี” และ “ฝากดูร้าน” ตามลำดับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “ด้วย” ซึ่งเป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

4.2.1.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ใน ตัวคำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” หมายถึง “คำแสดงกริยารวมหรือเพิ่ม, แสดงกริยาร่วมกันหรือในทำนอง เดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 396) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “ด้วย” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงการทำเพิ่ม เช่น

(49) ตัวละครเอกต้องสามารถขับร้องบทของตนและเจรจาได้อย่างไพเราะด้วย

(50) สาวผิวคล้ำสะบัดหน้าเดินนำไป ท่าทางส่อชัดว่าไม่อยากเสวนาด้วย

ตัวอย่างที่ (49) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ช่วยแสดงความหมายรวมหรือเพิ่มของ กริยาทั้ง 2 คำในประโยค ได้แก่ “ขับร้อง” และ “เจรจา” คำว่า “ด้วย” ช่วยแสดงความหมายว่า ตัวละครนั้นมีความสามารถสองอย่างรวมอยู่ในตัวละครเดียวหรืออาจจะหมายความว่า นอกจากจะมีความสามารถในการขับร้องแล้ว ตัวละครนั้นยังมีความสามารถที่เพิ่มขึ้นมาอีกคือ การเจรจาอย่าง ไพเราะ ตัวอย่างที่ (50) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ช่วยแสดงความหมายร่วมกันของกริยา “เสวนา” คำว่า “ด้วย” ช่วยแสดงความหมายว่า “ไม่อยากพูดคุยสนทนาร่วมกัน”

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความหมายการเพิ่มของกริยานั้นน่าจะเป็นความหมายสำคัญที่ช่วย เอื้อให้คำว่า “ด้วย” เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาวิเศษณ์ไปเป็นคำแสดงการขอร้อง เนื่องจาก ความหมายการเพิ่มของกริยาที่มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ ผู้ฟังจะต้องทำสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้ฟังต้องทำอยู่แล้ว เพียงแต่ผู้ฟังทำเพิ่มสิ่งที่ผู้พูดขอร้องไปอีกเพียงเล็กน้อย เท่านั้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

(51) ป้าคะ ขามของหนูช่วยเพิ่มลูกขึ้นให้ด้วยนะคะ

(52) พี่มีรถนี่นา ขับมารับหนูด้วย

ตัวอย่างที่ (51) และ (52) คำว่า “ด้วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยปัจจัยทางความหมายของคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายแสดงการทำให้เพิ่ม จากตัวอย่างคำว่า “ด้วย” ใช้แสดงการเพิ่มของกริยา ได้แก่ การสั่งเพิ่มลูกขึ้นในกวัยเดียว และการขับรถมารับ ตามลำดับ ซึ่งการเพิ่มของกริยาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ (51) สิ่งและผู้พูดขอร้องคือ การเพิ่มลูกขึ้นลงไปในช่วงเส้นหมี่ ซึ่งการทำกวัยเดียวก็เป็นภาระหน้าที่ของผู้ฟังที่จะต้องกระทำอยู่แล้ว ดังนั้นการใส่ลูกขึ้นเพิ่มลงไปก็คงไม่ทำให้เกิดความลำบากมากนัก สิ่งและผู้พูดขอร้องเป็นสิ่งที่ผู้ฟังทำเพิ่มไปอีกเล็กน้อยเท่านั้น และตัวอย่างที่ (52) สิ่งและผู้พูดขอร้องคือ การให้พี่ขับรถมารับ ซึ่งการที่มีรถเป็นของตัวเองและต้องขับรถเพื่อเดินทางไปทำธุระนั้นก็ถือเป็นภาระหน้าที่ที่ผู้ฟังจะต้องกระทำอยู่แล้ว ดังนั้นการขับรถแวะมารับน้องก็คงไม่ทำให้เกิดความลำบากมากนัก ถือว่าอาจเป็นเส้นทางที่ผู้ฟังจะต้องเดินทางผ่านไปอยู่แล้ว เพียงแต่เพิ่มเส้นทางมารับน้องเข้าไปอีกเล็กน้อยเท่านั้น

สุจริตลักษณ์ ตีพิมพ์ (2548: 52-58) ได้ศึกษาคำว่า “ด้วย” ในวัจนกรรมการขอร้อง โดยจัดให้คำว่า “ด้วย” เข้าไปอยู่ในกลุ่มการสื่อความหมายตามหน้าที่แสดงการขอร้อง โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มความหมายที่สื่อถึงการทำให้น้อยลง ไม่ใช่ภาระหนักหรือไม่ใช่การรบกวน เพราะคำว่า “ด้วย” ช่วยสื่อความหมายว่า สิ่งที่ถูกขอร้องให้กระทำหรือสิ่งของที่ถูกขอร้องนั้นไม่ใช่ภาระและไม่ใช่การรบกวน แต่เป็นสิ่งที่ผู้ถูกขอร้องต้องกระทำสิ่งนั้นๆ หรือต้องกระทำสิ่งที่เกี่ยวข้องกันอยู่แล้ว เพียงแต่ทำเพิ่มขึ้นเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับสุจริตลักษณ์ว่า คำว่า “ด้วย” ใช้แสดงการขอร้องโดยสื่อความหมายว่า สิ่งที่ถูกขอร้องนั้น เป็นสิ่งที่ผู้ฟังต้องกระทำหรือเกี่ยวข้องกันอยู่แล้ว เพียงแต่ทำเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น จึงอาจไม่ใช่ภาระและไม่ใช่การรบกวนมากนัก ซึ่งสามารถจัดกลุ่มความหมายของคำว่า “ด้วย” ให้อยู่ในกลุ่มความหมายที่สื่อถึงการทำให้น้อยลง ผู้วิจัยมีความเห็นแตกต่างออกไป กล่าวคือ คำว่า “ด้วย” น่าจะอยู่ในกลุ่มความหมายของการทำให้เพิ่ม คำว่า “ด้วย” ที่ใช้ในการขอร้องนั้น มีลักษณะเด่นในเรื่องของการแสดงถึงการเพิ่มของการกระทำ โดยผู้ฟังต้องกระทำสิ่งนั้นอยู่แล้ว เพียงเพิ่มการกระทำที่เกี่ยวข้องกันอีกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้ต้องกระทำอะไรใหม่เพิ่มขึ้น

4.2.2 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ที่” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ส่วนนี้จะอธิบายปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนามได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องที่ใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายขอร้องให้แก่ประโยคคำสั่งนั้น ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “ที่” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.2.2.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์เกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างลักษณะนาม ในภาษาไทยอนุญาตให้คำลักษณะนามสามารถปรากฏหลังหรืออยู่ติดกับคำกริยาได้โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดโครงสร้างประโยคไร้คำบอกจำนวน โดยผู้ใช้ภาษาสามารถเข้าใจได้ว่า หากไม่มีการระบุคำบอกจำนวนในประโยคก็หมายความว่า ประโยคนั้นต้องการแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้งหรืออาจกล่าวได้ว่า คำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำที่รวบรวมทั้งความหมายของการบอกจำนวน “หนึ่ง” ครั้งและความหมายที่เป็นคำลักษณะนามเข้าไปไว้ในคำๆ เดียว ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามตัวอย่าง ดังนี้

- (53) มือผมมันคอยจะหยิบจับโน่นนี่หลุดมืออยู่หลายที่
- (54) เขาอยู่กรุงเทพฯ ก็ไม่ค่อยได้เจอกันหรือครับ เจอกันที่ก็ต้องมากรุงเทพฯ
- (55) ข้าทำขวานตักน้ำ ได้โปรดช่วยงมขึ้นมาให้ข้าที่

ตัวอย่างที่ (53) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณะนามใช้บอกจำนวนครั้งของกริยา “หลุดมือ” ปรากฏหลังคำกริยาลีและคำบอกจำนวน “หลาย” ตัวอย่างที่ (54) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณะนามปรากฏในโครงสร้างประโยคที่ไม่มีคำบอกจำนวน ซึ่งแสดงความหมายว่า “หนึ่ง” ของกริยาลี “เจอกัน” โดยคำว่า “ที่” กลายเป็นคำที่รวบรวมความหมายบอกจำนวนเอาไว้ด้วย และตัวอย่างที่ (55) คำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ปรากฏในโครงสร้างประโยคไร้คำบอกจำนวน แสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้ง คำว่า “ที่” ในตัวอย่างนี้ไม่ได้บอกจำนวนครั้งของกริยาลีเพียงส่วนเดียว แต่ได้ขยายขอบเขตความหมายบอกจำนวนครั้งของการขอร้องทั้งหมดคือ “ได้โปรดช่วยงมขึ้นมาให้ข้า” โดยใช้คำว่า “ที่” ช่วยแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้งของการขอร้อง

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องอีก เกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “ที่” เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค การขอร้องมีความเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ขยายกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- (56) ผมม่โหจนคว้นขึ้นก็เลยชกตบไปสองที่
- (57) บ้านเราสุตแสนจะมีอาหารหลากหลาย ทุกคนกลับมาที่ก็กินไปยกใหญ่
- (58) เอน้ำจิ้มบ๊วยไปให้พี่จันทร์ใสถ้วยให้ที่

ตัวอย่างที่ (56) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค คือ ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยา “ชก” ปรากฏหลังคำกริยาวลีและคำบอกจำนวน “สอง” ตัวอย่างที่ (57) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค คือ ใช้บอกจำนวนหนึ่งครั้งของกริยา “กลับมา” และตัวอย่างที่ (58) คำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง แสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้ง คำว่า “ที่” ในตัวอย่างนี้ไม่ได้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลีเพียงส่วนเดียว แต่ได้ขยายขอบเขตความหมายบอกจำนวนครั้งของการขอร้องทั้งหมดคือ “เอาน้ำจิ้มบ๊วยไปให้พี่จันทร์ใส่ถ้วย” โดยใช้คำว่า “ที่” ช่วยแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้งของการขอร้อง

4.2.2.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำลักษณนาม “ที่” หมายถึง “ครั้ง, คราว, หน, ลักษณนามบอกจำนวนครั้ง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 530) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “ที่” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงจำนวนหนึ่งครั้ง มีรายละเอียด ดังนี้

(59) ฉันจะกรีดหน้ามันซักสองสามที่ เอาให้เหวอะเลย

(60) ไม่รู้ว่าน้กเตะอิหร่านล้มง่ายหรือเราป้องกันไม่ดีเอง ผมต้องดูเทปอีกที่

ตัวอย่างที่ (59) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี คือ จำนวน “สาม” ครั้งของกริยาวลี “กรีด” ปรากฏหลังคำกริยาวลีและหลังคำบอกจำนวน และตัวอย่างที่ (60) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี คือ จำนวน “หนึ่ง” ครั้งของกริยาวลี “ดู” ปรากฏหลังคำกริยาวลี โดยไม่ปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน จากตัวอย่างที่ (60) จะเห็นว่า คำว่า “ที่” ใช้แสดงจำนวนเพียง “หนึ่ง” ครั้งนั้นจะบอกจำนวนที่น้อยที่สุด ซึ่งเป็นความหมายเด่นของคำว่า “ที่” ผู้วิจัยจึงจัดให้คำว่า “ที่” เป็นคำที่มีความหมายแสดงจำนวนหนึ่งครั้ง เนื่องจากคำว่า “ที่” มีจุดเด่นทางความหมายในเรื่องการแสดงจำนวนน้อยของกริยาวลี จึงทำให้ผู้พูดได้เลือกคำว่า “ที่” มาใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเสริมให้เกิดความหมายแสดงจำนวนน้อยของการขอร้อง เช่น

(61) ตอบปัญหาหนูที่ จะแนะนำอย่างไรก็ตาม

(62) พาหลานฉันกับแขกของเขาขึ้นไปบนเรือนที่ ดูแลรับรองให้เรียบร้อยด้วย

ตัวอย่างที่ (61) และ (62) คำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยปัจจัยทางความหมายของคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายแสดงจำนวนน้อย จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้พูดใช้คำว่า

“ที่” เพื่อแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้งของกิจกรรมที่ขอร้อง ได้แก่ การตอบปัญหาและการพาหลานและแขกขึ้นไปบนบ้าน ตามลำดับ การใช้ความหมายของคำว่า “ที่” อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยและให้ความรู้สึกที่ไม่เป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากนัก

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2548: 52-58) ได้ศึกษาคำว่า “ที่” ในวัจนกรรมการขอร้อง สรุปได้ว่า คำว่า “ที่” จะเกิดในตำแหน่งท้ายของถ้อยคำขอร้องซึ่งมีโครงสร้างเป็นแบบประโยคคำสั่ง จะช่วยให้โครงสร้างประโยคคำสั่งสื่อถึงการสั่งที่นุ่มนวลขึ้น โดยผู้พูดต้องการสื่อการขอร้องว่า ผู้รับสารสามารถทำให้สำเร็จด้วยการกระทำเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คำว่า “ที่” ทำหน้าที่สื่อการทำให้สั้นลง กล่าวคือ เป็นการกระทำเพียงครั้งหนึ่งเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับงานวิจัยข้างต้นว่า เพราะความหมายของคำว่า “ที่” ที่มีจุดเด่นในเรื่องการแสดงจำนวนที่น้อยคือ จำนวนเพียงครั้งเดียวเท่านั้น จึงทำให้ผู้พูดนำไปเชื่อมโยงกับจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องที่ขอหรือสิ่งที่ขอ ความหมายของคำดังกล่าวอาจส่งผลต่อความรู้สึกให้ผู้ฟังตัดสินใจลงมือช่วยเหลือผู้ขอร้อง เนื่องจากมีความหมายแสดงจำนวนหนึ่งครั้งของการขอร้อง

4.2.3 ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “น้อย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

ส่วนนี้จะอธิบายปัจจัยที่ทำให้คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องที่ใช้เติมลงไปท้ายประโยคเพื่อเพิ่มความหมายขอร้องให้แก่ประโยคนั้น ปัจจัยที่ทำให้คำว่า “น้อย” กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องสามารถจำแนกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

4.2.3.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “น้อย” เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค การขอร้องมีความเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำว่า “น้อย” ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ขยายกริยากลายมาเป็นคำไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

(63) ถ้าเขามีวาสนาได้เมียสวยๆ อย่างนี้ก็ดี เสียแต่ว่าเธออายุมากไปน้อย

(64) พุดอะไรนะไม่ค่อยไต่ยีน มาพุดไถ่ๆ น้อย ทุมันไม่ดี

ตัวอย่างที่ (63) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีในประโยคปรากฏหลังกริยาวลี “อายุ” ใช้บอกปริมาณน้อยของความสูงอายุ ต่อมาการที่คำว่า “น้อย”

ทำหน้าที่ขยายกริยา ซึ่งกริยาในประโยคมีความสัมพันธ์กับการขอร้อง จึงทำให้คำว่า “น้อย” มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นดังตัวอย่างที่ (64) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้อง มิได้ทำหน้าที่ขยายเพียงส่วนของกริยาวลีเพียงส่วนเดียว หากแต่ทำหน้าที่ในการขยายส่วนของประโยคคำสั่งทั้งประโยค คือ “มาพูดใกล้ๆ” ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “น้อย” ซึ่งเป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง

4.2.3.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำกริยาวิเศษณ์ “น้อย” หมายถึง “นิดหนึ่ง, น้อยหนึ่ง, ไม่มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1242) หากพิจารณาความหมายประจำคำของคำว่า “น้อย” แล้ว จัดอยู่ในความหมายแสดงปริมาณน้อย เช่น

(65) เหลือกะป็น้ำตาลติดกันขวด เอามาปนกับมะนาวบีบ พริกปนโรยลงไป
น้อย คลุกเข้ากันกับหมูแฮมแลกับฝรั่งเพลีนอิมสบายดี

ตัวอย่างที่ (65) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งเด่นในเรื่องความหมายบอกปริมาณน้อย จากตัวอย่างเป็นการบอกปริมาณน้อยของพริกปนที่โรยลงไปในอาหาร

เนื่องจากจุดเด่นในเรื่องความหมายแสดงปริมาณน้อยของคำว่า “น้อย” จึงทำให้ผู้พูดได้เลือกคำว่า “น้อย” มาใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเสริมให้เกิดความหมายแสดงปริมาณน้อยของการขอร้อง เช่น

(66) แม่ครับ ผมหิวแล้ว หออะไรให้กินน้อย

(67) หยิบขนมในครัวให้น้อย น้องซีเกียจเดิน

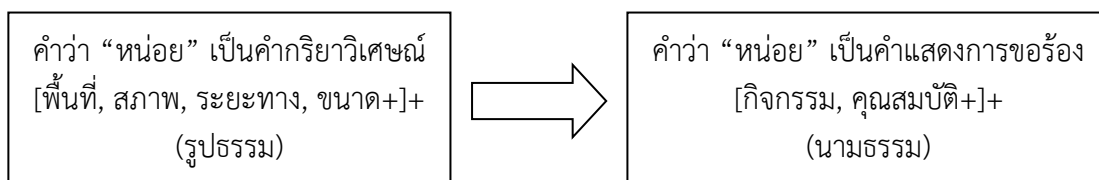
ตัวอย่างที่ (66) และ (67) คำว่า “น้อย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยปัจจัยทางความหมายของคำที่มีความหมายแสดงปริมาณน้อย จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้พูดใช้คำว่า “น้อย” เพื่อแสดงปริมาณน้อยของกิจกรรมที่ขอร้อง ได้แก่ การหาของกินให้และการหยิบขนม ตามลำดับ ซึ่งความหมายของคำว่า “น้อย” ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า การหาของกินให้และการหยิบขนม เป็นเรื่องเล็กน้อยและไม่เป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากจนเกินไป

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2548: 52-58) ได้ศึกษาคำว่า “น้อย” ในวัจนกรรมการขอร้อง สรุปได้ว่า คำว่า “น้อย” จะเกิดในตำแหน่งท้ายของถ้อยคำขอร้องซึ่งมีโครงสร้างเป็นแบบประโยคคำสั่ง จะช่วยทำให้โครงสร้างประโยคคำสั่งสื่อถึงการสั่งที่นุ่มนวลขึ้นและกลายเป็นการสื่อถึงการขอร้อง

โดยที่คำว่า “น้อย” ยังคงรักษาความหมายที่เกี่ยวกับปริมาณหรือจำนวนที่เล็กน้อย สื่อความถึงการลดภาระ ลดการรบกวน ลดความลำบากของผู้ได้รับการขอร้อง เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ต้องการให้ช่วยเหลือหรือสิ่งของที่กำลังขอนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับงานวิจัยข้างต้นว่า เพราะความหมายของคำว่า “น้อย” ที่มีจุดเด่นในเรื่องการแสดงปริมาณน้อย จึงทำให้ผู้พูดนำไปเชื่อมโยงกับปริมาณของเรื่องที่ขอร้องหรือสิ่งที่ขอ ความหมายของคำดังกล่าวอาจส่งผลต่อความรู้สึกให้ผู้ฟังตัดสินใจลงมือช่วยเหลือผู้ขอร้อง เนื่องจากสื่อความหมายให้การขอร้องเป็นเรื่องเล็กน้อย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางอรรถศาสตร์อีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “น้อย” นั่นคือ ปัจจัยอุปลักษณ์ คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์กับคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีความแตกต่างกัน โดยมีอุปลักษณ์เป็นปัจจัยกระตุ้น กล่าวคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องจากสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์และคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ แม้ทั้งสองคำจะอยู่คนละกลุ่มความหมายกันแต่ก็สามารถทำความเข้าใจ ทั้ง 2 ความหมายนี้ผ่านลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ข้ามขอบเขตกัน จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นามธรรม

แผนภูมิที่ 3 แสดงการเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ และคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ จะบอกปริมาณของสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า ได้แก่ พื้นที่ สภาพ ระยะทาง และขนาด เช่น

- (68) คุณทำเป็นวิดีโอ คอนเฟอร์เรนซ์ก็ได้ แต่มันอาจจะเป็นจอเล็ก**น้อย**
- (69) ขนาดข้าวไร่นี้ ที่จริงเราว่าอร่อย แต่มันออกจะร่วนไป**น้อย**

ตัวอย่างที่ (68) และ (69) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ใช้บอกปริมาณน้อยของสิ่งที่เป็นรูปธรรมคือ ขนาดเล็กของจอภาพและสภาพร่วนของข้าวในไร่ ตามลำดับ ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จะใช้บอกปริมาณของสิ่งที่เป็นรูปธรรมน้อยกว่า ได้แก่ กิจกรรม คุณสมบัติ เช่น การช่วยเหลือหรือเวลา เช่น

(70) เย็นนี้กลับบ้านเร็วหน่อยได้มั๊ย

(71) นั่งรถไปเป็นเพื่อนแม่เขาหน่อย

ตัวอย่างที่ (70) และ (71) คำว่า “หน่อย” ใช้บอกปริมาณของสิ่งที่เป็นรูปธรรมน้อย (หรือเป็นนามธรรม) คือ เวลาในการกลับบ้าน และกิจกรรมที่ช่วยเหลือ ตามลำดับ คำว่า “หน่อย” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าทั้งขนาด, สภาพ, เวลา หรือแม้แต่การช่วยเหลือ ถือเป็นสิ่งที่เหมือนกันในแง่ที่สามารถบอกปริมาณได้เช่นเดียวกัน ด้วยปัจจัยอุปลักษณะซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง จึงช่วยกระตุ้นให้คำว่า “หน่อย” ที่เป็นคำกริยวิเศษณ์ได้ขยายความหมายกลายเป็นคำแสดงการขอร้องได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะสรุปปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ข้างต้นเพื่อให้เห็นภาพรวมและลักษณะต่างๆ ที่น่าสนใจของคำที่ศึกษา โดยจะนำเสนอเป็นตาราง ดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย					
ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์			ปัจจัยทางอรรถศาสตร์		
หน่วยสร้าง กริยาเรียง	หน้าที่ขยาย กริยา	โครงสร้าง ลักษณะนาม	ความหมาย ประจำคำ	อุปลักษณะ	นามนัย
กรุณา	ด้วย	ที่	กรุณา	ขอ	กรุณา
ขอ	ที่		ขอ	หน่อย	ขอ
ช่วย	หน่อย		ช่วย		ช่วย
เชิญ			เชิญ		เชิญ
โปรด			โปรด		โปรด
รบกวน			รบกวน		รบกวน
			ด้วย		
			ที่		
			หน่อย		

ตารางที่ 5 แสดงปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำ

จากตารางพบว่า ปัจจัยที่มีส่วนช่วยกระตุ้นทุกคำที่ศึกษาให้มีหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง คือ ปัจจัยทางความหมายของคำ ความหมายของคำทั้งหมดถือเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญที่ช่วยเอื้อให้ผู้ใช้งานนำคำเหล่านี้ไปใช้ช่วยเสริมการขอร้อง ความหมายที่เป็นแหล่งกำเนิดของคำแสดงการขอร้องมี 9 ความหมาย ได้แก่ 1) ความหมายของความสงสาร 2) ความหมายของการวิงวอน 3) ความหมาย

ของความอนุเคราะห์ 4) ความหมายของการชักชวน 5) ความหมายของความพอใจ 6) ความหมายของการทำให้เดือดร้อน 7) ความหมายของการทำเพิ่ม 8) ความหมายของจำนวนหนึ่งครั้ง และ 9) ความหมายของปริมาณน้อย

ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นคำที่ปรากฏข้างหน้าหรือคำกริยาให้มาเป็นคำแสดงการขอร้อง ได้แก่ ปัจจัยของหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งช่วยให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ และส่งผลทำให้คำแสดงการขอร้องปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ ในประโยคได้ และปัจจัยนามนัยโดยอาศัยบริบท เป็นการให้ความหมายที่มีอยู่ในตัวคำกริยามาเชื่อมโยงกับฉากเหตุการณ์หนึ่งเพื่อนำมาใช้แทนเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

ปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นคำที่ปรากฏข้างท้ายให้มาเป็นคำแสดงการขอร้องคือ ปัจจัยของการทำหน้าที่ขยายกริยา การขอร้องมีความเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยเอื้อให้คำเหล่านี้เปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ขยายกริยากลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องได้

ปัจจัยอุปลักษณะเข้ามาช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ขอ” และ “น้อย” เป็นการเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำบอกเนื้อความซึ่งเกิดขึ้นก่อนกับคำแสดงการขอร้องซึ่งเกิดขึ้นในภายหลังได้ แม้จะอยู่คนละกลุ่มความหมายกันแต่ก็สามารถทำความเข้าใจทั้ง 2 ความหมายนี้ผ่านลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ข้ามขอบเขตกัน จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมได้

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เข้ามาช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ที่” คือ โครงสร้างลักษณนาม ในภาษาไทยอนุญาตให้คำลักษณนามสามารถปรากฏหลังหรืออยู่ติดกับคำกริยาได้โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน ถ้าคำลักษณนามนั้นไม่ปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน เราสามารถเข้าใจได้ว่าสื่อความหมายแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้ง

การวิเคราะห์ในบทนี้ ทำให้เห็นปัจจัยต่างๆ ที่ช่วยเอื้อหรือกระตุ้นให้เกิดคำแสดงการขอร้องในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

บทที่ 5

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้อง คำที่ผู้วิจัยศึกษามีตำแหน่งการปรากฏอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) คำที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน”

2) คำที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที” และ “หน่อย”

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ Heine และ Kuteva (2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์คำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษาทั้งหมด เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้มีเนื้อหาครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางภาษาในทุกระดับทั้งระดับบรรณศาสตร์และระดับวากยสัมพันธ์และเป็นลำดับขั้น น่าจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน แต่หากการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษานั้นมีลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากแนวคิดของ Heine และ Kuteva (2007) ผู้วิจัยก็จะใช้แนวคิดของนักภาษาศาสตร์อื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกันมาช่วยเสริมในการวิเคราะห์ด้วยเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ รายละเอียดของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ Heine และ Kuteva (2007) ทั้งหมด ผู้วิจัยได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 หัวข้อ 2.1 แนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ในส่วนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ในส่วนของการนำเสนอกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่ปรากฏข้างหน้า 2) กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่ปรากฏข้างท้าย มีรายละเอียดดังนี้

5.1 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน”

5.1.1 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “กรุณา”

เมื่อคำว่า “กรุณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension) และกระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “กรุณา” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ในงานวิจัยนี้ ขอกล่าวถึง 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏและกระบวนการที่ความหมายจางลง มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1.1 กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ

คำกริยา “กรุณา” มีความหมายว่า “ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 70) จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายเกี่ยวกับความมีน้ำใจหรือความเมตตาของประธานในประโยค เช่น

- (1) ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน ได้กรุณาถ่ายทอดให้เราได้ทราบแล้ว
- (2) อาจารย์เศรษฐพงษ์ จงสงวน ได้ช่วยกรุณาตรวจสอบให้กับผู้เขียน

ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลี “ถ่ายทอด” แสดงความหมายเกี่ยวกับความมีน้ำใจและเมตตาของประธานในประโยค คือ กริยาวลี “ถ่ายทอด” การที่ประธานได้ถ่ายทอดความรู้ที่ตนเองมีอยู่ให้ผู้อื่นเข้าใจเรื่องราวนั้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน ประธานย่อมต้องมีน้ำใจและความเมตตาแก่ผู้อื่น ตัวอย่างที่ (2) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลี “ช่วยตรวจสอบ” แสดงความหมายเกี่ยวกับความมีน้ำใจและเมตตาของประธานในประโยค การที่ประธานช่วยตรวจสอบเนื้อหาให้แก่ผู้เขียน ประธานย่อมต้องมีน้ำใจและความเมตตาแก่ผู้เขียน

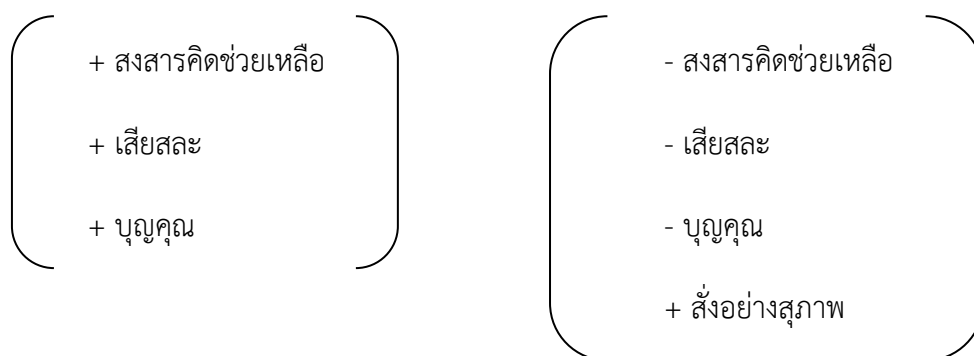
ต่อมาเมื่อคำกริยา “กรุณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมาย จึงสามารถที่จะขยายปรับทในการปรากฏออกไปได้กว้างขึ้น คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำกริยานั้นจะสูญเสียความหมายเดิมที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงไป จนมีความหมายกลางๆ หรือมีความหมายทั่วไปมากขึ้น ทำให้คำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่นั้นสามารถใช้ร่วมกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ที่มีความหมายได้หลากหลายมากขึ้นด้วย เช่น

- (3) ขอร้องเถอะ กรุณาอย่ามองผมแบบนั้น
- (4) กรุณาอย่าเพิ่งถอดเข็มขัดจนกว่าสัญญาณไฟเตือนจะดับ
- (5) กรุณาอ่านรายละเอียดในหนังสือ “สร้างวินัยให้ลูก”

ตัวอย่างที่ (3) (4) และ (5) คำว่า “กรุณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถปรากฏกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาวลีที่แสดงความหมายเกี่ยวกับความมีน้ำใจหรือความเมตตาสงสารเท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาวลีแสดงกิริยาอาการต่างๆ ไป เช่น กริยาในตัวอย่างที่ (3) (4) และ (5) ได้แก่ กริยา “มอง” “ถอด” และ “อ่าน” ตามลำดับ กริยาวลีกลุ่มนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้โดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีน้ำใจหรือความเมตตาสงสาร และถือเป็นกริยาพื้นฐานที่ทุกคนสามารถกระทำได้ในชีวิตประจำวัน

5.1.1.2 กระบวนการที่ความหมายจางลง

“กรุณา” ที่เป็นคำกริยา > “กรุณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการ การประสบ หรือสภาพ และความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

(6) ขอบคุณพี่มากคะที่กรรณาเลี้ยงคีนนี้ อาหารอร่อยและการแสดงก็น่าดู

ตัวอย่างที่ (6) คำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธาน หมายถึง “สงสาร คิดจะช่วยเหลือ” และคำว่า “กรรณา” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ อย่างชัดเจน ได้แก่ ความเสียสละของผู้ที่ช่วยเหลือและเป็นบุญคุณแก่ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ จากตัวอย่าง พี่เสียสละช่วยเหลือน้องและเมื่อน้องได้รับความกรรณานั้นก็จะรู้สึกถึงบุญคุณของพี่

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรรณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว มีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความ จางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(7) กรรณาอธิบายมาว่าทำไมท่านถึงเห็นด้วยกับข้อความทั้งสองนี้

ตัวอย่างที่ (7) คำว่า “กรรณา” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์ จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความ ได้แก่ ความหมายบอกอาการและความหมายบอกอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นจางไป ไม่ได้มีลักษณะเหมือนคำกริยา กล่าวคือ คำว่า “กรรณา” ได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน จึงกลายเป็นคำที่เติมลงไปหน้าประโยค คำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องให้มีความสุขพามากขึ้น และไม่ได้มีความหมายที่แสดงถึงความสงสารที่จะต้องอธิบายข้อความหรือความหมายที่เป็นการเสียสละของผู้ฟังที่จะอธิบายข้อความ รวมทั้งความหมายของบุญคุณที่เกิดจากการช่วยเหลือด้วย

5.1.1.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “กรรณา” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ในงานวิจัยนี้ ขอกล่าวถึง 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.2.1 กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “กรรณา” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “กรรณา”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “กรรณา”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]

คำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายอ้างอิงถึงการกระทำของประธานในประโยค และสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(8) คุณตากรรณาฉันมาก ท่านเอ็นดูฉันเท่ากับบุตรคนหนึ่ง

ตัวอย่างที่ (8) คำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาคือ บอกการกระทำของประธานคือ ประธานช่วยเหลือผู้อื่นเหมือนเป็นลูกของตนเอง และคำว่า “กรรณา” สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์คือ “คุณตาไม่ได้กรรณาฉันมาก”

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรรณา” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(9) กรรณาถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องนะคะ

ตัวอย่างที่ (9) คำว่า “กรรณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่ช่วยเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องนะคะ” คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “*ไม่ได้กรรณาถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องนะคะ”

นอกจากนี้ ยังสามารถทดสอบการสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายของคำว่า “กรรณา” ด้วยวิธีการเลือกใช้คำช่วยหน้ากริยา “ได้” มาช่วยทดสอบ โดยคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาจะ

สามารถขยายโดยการเติมคำช่วยหน้ากริยาไว้ข้างหน้าได้ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องจะไม่สามารถเติมคำช่วยหน้ากริยาไว้ข้างหน้าได้อีก ในตัวอย่าง ดังนี้

คำกริยา “กรรณา” > คำแสดงการขอร้อง “กรรณา”

[+ เติมคำช่วยหน้ากริยา “ได้” ไว้ข้างหน้าได้] > [- เติมคำช่วยหน้ากริยา “ได้” ไว้ข้างหน้าได้]

(10) ท่านอธิบดีกรรณาช่วยพวกเราในคราววิกฤตนี้

ตัวอย่างที่ (10) คำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยา สามารถเติมคำช่วยหน้ากริยา “ได้” ไว้ข้างหลังได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ คือ “ท่านอธิบดี(ได้)กรรณาช่วยพวกเราในคราววิกฤตนี้” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่าคำบอกเนื้อความ คือ คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยายังคงคุณสมบัติของหมวดคำกริยาที่สามารถเติมคำขยายได้อยู่

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถในการเติมคำขยายไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11) กรรณาเข้าแถวให้เป็นระเบียบ ใกล้เคียงถึงเวลาของพิธีการแล้ว

ตัวอย่างที่ (11) คำว่า “กรรณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ไม่สามารถใช้คำช่วยหน้ากริยามาขยายได้ ประโยคใหม่ที่ได้จะเป็นประโยคที่ฟังแปลกหรือเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ คือ “*(ได้)กรรณาเข้าแถวให้เป็นระเบียบ ใกล้เคียงถึงเวลาของพิธีการแล้ว” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่าคำไวยากรณ์คือ คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำที่สามารถเติมคำขยายไป

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาเป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือเมื่อคำว่า “กรรณา” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขากรรณาฉันมาก จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “กรรณา” เป็นคำกริยาสามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ แต่เมื่อคำว่า “กรรณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายในตัวเองและไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. กรรณาอดรองเท้า จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “กรรณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏกับกริยาใน

ประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *กรุณา รongเท้า เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่างดังนี้

(12) คุณตากรุณาหลานๆ เป็นอย่างมาก

ตัวอย่างที่ (12) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้ มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “สงสารคิดช่วยเหลือให้พ้นทุกข์”

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(13) กรุณามาลงชื่อไว้ที่นี่ ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือค่ะ

ตัวอย่างที่ (13) คำว่า “กรุณา” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงของประโยคคำสั่ง “มาลงชื่อไว้ที่นี่” จะเห็นว่า คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏไป ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาวลีในประโยคคำสั่งเท่านั้น จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *กรุณาชื่อไว้ที่นี่

5.1.1.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

คำแสดงการขอร้อง “กรุณา” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “กรุณา” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกของหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “กรุณา” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(14) ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคินได้กรุณาเรา

ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน	ได้	<u>กรุณา</u>	เรา

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” กลายเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “กรุณา” ก็ยังคงเป็นคำกริยาอยู่ เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “กรุณา” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้นถือเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ดังนั้นคำว่า “กรุณา” ในระยะนี้จึงยังคงฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยคอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(15) คุณลุงกรุณาชวนเที่ยวพทยา

คุณลุง	<u>กรุณา</u>	ชวน	เที่ยว	พทยา

ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “กรุณา” จึงได้พัฒนา กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็น คำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(16) กรุณางดสูบบุหรี่

<u>กรุณา</u>	งด	สูบ	บุหรี่

5.1.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ขอ”

เมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว ก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension) กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (deategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “ขอ” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ในงานวิจัยนี้ ขอนำเสนอ 3 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1.1 กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ

คำกริยา “ขอ” มีความหมายว่า “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 171) จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายของความตั้งใจ ประธานในประโยคต้องกระทำกริยานั้นด้วยความตั้งใจ ดังนี้

(17) ผมอาจปลอมตัวเข้าไปเป็นแขกในงานและขอคุณเดินรำก็ได้

(18) เขาจะขอไปเที่ยวบ้านของผม

ตัวอย่างที่ (17) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายของความตั้งใจ คือ กริยาวลี “เดินรำ” ซึ่งผู้พูดจะกระทำกริยานี้ได้ต้องมีความตั้งใจที่จะกระทำก่อน ตัวอย่างที่ (18) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายของความตั้งใจ คือ กริยาวลี “ไปเที่ยว” จากตัวอย่างจะเห็นว่า ผู้พูดมีความอยากและแสดงความตั้งใจที่กระทำกริยานี้อย่างชัดเจน

ต่อมาเมื่อคำกริยา “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมาย จึงสามารถที่จะขยายปริบทในการปรากฏออกไปได้กว้างขึ้น คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยานั้นจะสูญเสียความหมายเดิมที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงไป จนมีความหมายกลางๆ หรือมี

ความหมายทั่วไปมากขึ้น ทำให้คำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่นั้นสามารถใช้ร่วมกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ที่มีความหมายได้หลากหลายมากขึ้นด้วย เช่น

- (19) ถนนฝั่งนี้ชำรุด ขอให้เดินฝั่งตรงข้าม
- (20) บริเวณนี้เป็นชั้นวางของ ขอให้นั่งบนเก้าอี้บริเวณลานกิจกรรม

ตัวอย่างที่ (19) และ (20) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถปรากฏกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น และเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาวลีที่แสดงความหมายของความตั้งใจ แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาวลีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป เช่น กริยาในตัวอย่างที่ (19) และ (20) ได้แก่ กริยา “เดิน” และ “นั่ง” ตามลำดับ กริยาวลีกลุ่มนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้โดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องแสดงความตั้งใจ

5.1.2.1.2 กระบวนการที่ความหมายจางลง

“ขอ” ที่เป็นคำกริยา

>

“ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

+ ความอยาก ความต้องการ
+ วิงวอน
+ แสดงความตั้งใจ

+/- ความอยาก ความต้องการ
- วิงวอน
- แสดงความตั้งใจ
+ สั่งอย่างสุภาพ

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการและความหมายของความอยาก ความต้องการที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

- (21) ผมยืนยันว่าผมไม่ผิด ยังไงก็ขอเรียกร้องความยุติธรรมจากศาล

ตัวอย่างที่ (21) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธาน หมายถึง “วิงวอนให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ” และคำว่า “ขอ” แสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ

อย่างชัดเจน ได้แก่ ความต้องการและลักษณะการวิงวอน จากตัวอย่าง ประธานในประโยคคือ “ผม” คิดว่าตัวเองไม่ได้มีความผิด จึงมีความต้องการที่จะวิงวอนจากศาลเพื่อให้ความยุติธรรมแก่เขา

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว ความหมายของการวิงวอนนั้นหายไป และความหมายของการแสดงความตั้งใจนั้นจางลง อีกทั้งยังมีความหมายของความต้องการเหลือเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(22) ถ้ามาถึงแล้วขอให้นั่งรอบริเวณนี้

ตัวอย่างที่ (22) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์ จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความจางไป ได้แก่ ความหมายของการวิงวอนที่ช่วยแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ คำแสดงการขอร้องไม่ได้มีลักษณะเหมือนคำกริยา กล่าวคือ คำว่า “ขอ” ได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน จึงกลายเป็นคำที่เติมลงไปหน้าประโยค คำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องให้มีความสุภาพมากขึ้น จากตัวอย่างเติมคำว่า “ขอ” ลงไปหน้าประโยคคำสั่ง “ให้นั่งรอบริเวณนี้” เพื่อแสดงการขอร้อง แต่ไม่ได้มีความหมายที่แสดงนัยของอาการวิงวอน

5.1.2.1.3 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายบอกเนื้อความ หมายถึง “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 171) จะใช้บอกอาการของประธานในประโยค เป็นคำที่ช่วยแสดงความหมายของความอยาก ความต้องการหรือลักษณะการวิงวอน ซึ่งเป็นความหมายในเชิงอารมณ์ความรู้สึกของประธานในประโยค รวมทั้งความหมายที่เป็นการขออนุญาตให้อีกฝ่ายหนึ่งขออนุญาตให้กระทำด้วย เช่น

(23) ด้วยความที่หิวมาก ฉันไม่ลังเลที่จะขอขนมเค้กชิ้นนั้นมาียดใส่ปาก

ตัวอย่างที่ (23) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธานในประโยคว่า กำลังพูดวิงวอนขอขนมเค้กชิ้นนั้นเนื่องจากหิว อีกทั้งในคำกริยา “ขอ” ยังมีความหมายที่แสดงความอยาก ความต้องการของประธาน คือ ด้วยความหิวจึงอยากและต้องการขนมเค้กมายั้บยังความหิวนั้น ซึ่งเป็นความหมายที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอย่างชัดเจน และเป็นการขออนุญาตเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งขออนุญาตให้อาขนมมายั้บใส่ปากได้

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาอยู่ นั่นคือ ความหมายแสดงความอยากความต้องการ แต่ไม่ได้แสดงความหมายของการวิงวอนหรืออ่อนวอนในเชิงอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจนอย่างเช่นคำกริยา คำว่า “ขอ” ที่เป็น

คำแสดงการขอร้องนี้ จึงกลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความต้องการของผู้พูดว่าจะขอให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้โดยมิได้มีเจตนาบีบบังคับ ไม่ได้มีลักษณะของการวิงวอนของประธานในประโยค และความหมายของการขออนุญาตเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งอนุญาตให้กระทำนั้นก็ได้จางไปด้วย เช่น

(24) **ขออย่าส่งเสียงดังรบกวนผู้ใช้บริการท่านอื่น**

ตัวอย่างที่ (24) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายของคำกริยาอยู่ ผู้ใช้ภาษาได้ตีความหมายของคำกริยาที่ยังคงหลงเหลืออยู่ คือ ความอยากความต้องการ มาใช้กับการขอร้องหรือการสั่งอย่างสุภาพ โดยมีได้แสดงความหมายของการวิงวอนหรืออ่อนน้อมในเชิงอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจนอย่างเช่นคำกริยา คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนี้กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความต้องการของผู้พูดว่าจะขอให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้โดยมิได้มีเจตนาบีบบังคับ จากตัวอย่าง ผู้พูดเพียงแสดงความต้องการให้ผู้ฟังอย่าส่งเสียงดังรบกวนผู้ใช้บริการท่านอื่น โดยไม่ได้มีความหมายในเชิงการวิงวอนอีกต่อไป

5.1.2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “ขอ” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้ ขอนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมและกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ขอ” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “ขอ”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “ขอ”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]

คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายอ้างถึงการกระทำของประธานในประโยค และสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(25) ผู้อำนวยการขอรับบริจาคเงินทุนสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า

ตัวอย่างที่ (25) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ บอกรกระทำของประธานคือ ผู้อำนวยการกล่าววิงวอนเพื่อรับบริจาคเงินจากสมาคมศิษย์เก่า และคำว่า “ขอ” สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์คือ “ผู้อำนวยการ(ไม่)ขอรับบริจาคเงินทุนสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า” หรือ “ผู้อำนวยการ(ไม่ได้)ขอรับบริจาคเงินทุนสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า”

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(26) เรียนสมาชิกทุกท่าน ขอให้ส่งวิทยานิพนธ์ด้วย

ตัวอย่างที่ (26) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่ช่วยเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “ให้ส่งวิทยานิพนธ์ด้วย” คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “*เรียนสมาชิกทุกท่าน (ไม่)ขอให้ส่งวิทยานิพนธ์ด้วย”

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเติมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาเป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือเมื่อคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขาขอขนม จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา สามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ หากจะไปจะทำให้เสียความ แต่เมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือไม่มีความหมายในตัวเอง และไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. ขอจงร่วมมือกับรัฐบาลนี้ จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏกับกริยาในประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏ

ร่วมกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *ขอกับรัฐบาลนี้ เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่าง ดังนี้

(27) ชาวนาขอเมล็ดข้าวพันธุ์ใหม่ หวังผลผลิตดีตลาดต่างประเทศ

ตัวอย่างที่ (27) คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้ มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ” ไม่สามารถละได้ หากละไป ประโยคใหม่ที่ได้จะผิดไวยากรณ์ เช่น *ชาวนาเมล็ดข้าวพันธุ์ใหม่ หวังผลผลิตดีตลาดต่างประเทศ

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(28) ขอจงช่วยร่วมมือกับรัฐบาลนี้เพื่อความเจริญของประเทศชาติด้วยเถิด

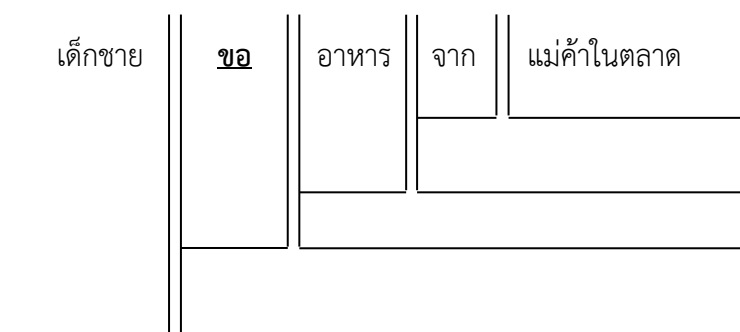
ตัวอย่างที่ (28) คำว่า “ขอ” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาของประโยคคำสั่ง “จงช่วยร่วมมือกับรัฐบาลนี้” จะเห็นว่าคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏ ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาวลีในประโยคคำสั่งเท่านั้น จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *ขอกับรัฐบาลนี้เพื่อความเจริญของประเทศชาติด้วยเถิด

5.1.2.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

คำแสดงการขอร้อง “ขอ” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ขอ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกของหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ขอ” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

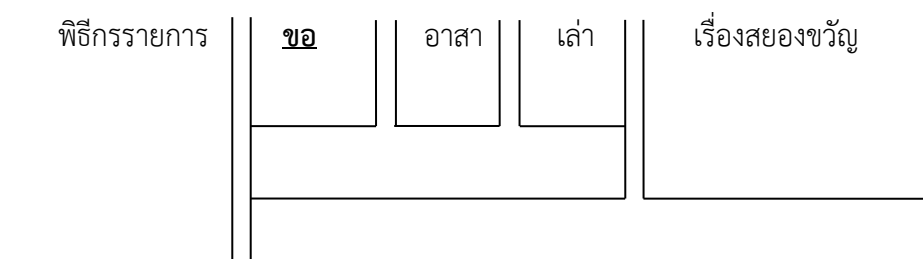
คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(29) เด็กชายขออาหารจากแม่ค้าในตลาด

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” กลายเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “ขอ” ก็ยังคงเป็นคำกริยาอยู่ เนื่องจากภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ขอ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้นถือเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ดังนั้นคำว่า “ขอ” ในระยะนี้จึงยังคงฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยคอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(30) พิธีกรรายการขออาสาเล่าเรื่องสองขวัญ

ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “ขอ” จึงได้พัฒนาขึ้นมาทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(31) **ขอ**อย่ารบกวนการนอนพักผ่อน

ขอ	อย่า	รบกวน	การนอนพักผ่อน

5.1.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ช่วย”

เมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension) และกระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “ช่วย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏและกระบวนการที่ความหมายจางลง มีรายละเอียดดังนี้

5.1.3.1.1 กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ

คำกริยา “ช่วย” มีความหมายว่า “ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 349) จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายที่เป็นการกระทำด้วยความเต็มใจ เช่น

(32) ปีน้าวุฒิเรียนจบ วุฒิจะช่วยดูแลแบ่งเบาทางนี้แทน

(33) ทั้งพระทั้งเณรช่วยเลี้ยงดูลูกแม่วัวด้วยความเมตตา

ตัวอย่างที่ (32) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลี แสดงความหมายของการกระทำด้วยความเต็มใจ คือ กริยาวลี “ดูแลแบ่งเบา” ประธานในประโยคมีความเต็มใจที่จะช่วยดูแลแบ่งเบาภาระของครอบครัว ตัวอย่างที่ (33) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายของการกระทำด้วยความเต็มใจ คือ กริยาวลี “เลี้ยงดู” ประธานในประโยคคือ พระและเณรต่างช่วยกันเลี้ยงดูแมวจรจัดด้วยความเมตตา ซึ่งการเลี้ยงดูเป็นกริยาที่มีความหมายของการกระทำด้วยความเต็มใจ

ต่อมาเมื่อคำกริยา “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลง ความหมายโดยสามารถที่จะขยายบริบทในการปรากฏออกไปได้กว้างขึ้น ซึ่งคำว่า “ช่วย” ที่เป็น คำกริยานั้นจะสูญเสียความหมายเดิมที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงไป จนมีความหมายกลางๆ หรือ มีความทั่วไปมากขึ้น ทำให้คำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่สามารถใช้ร่วมกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น และปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ที่มีความหมายได้หลากหลายมากขึ้นด้วย เช่น

(34) คุณคะ ช่วยเขยิบไปนั่งตรงนั้นก่อนนะคะ

(35) นิสิต ช่วยออกไปข้างนอกก่อนครับ

ตัวอย่างที่ (34) และ (35) คำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถปรากฏร่วมกับ คำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น และเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาวลีที่แสดงความหมายของ การกระทำด้วยความเต็มใจ เท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาวลีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป เช่น กริยาในตัวอย่างที่ (34) ได้แก่ กริยา “เขยิบ” “นั่ง” และตัวอย่างที่ (35) ได้แก่ กริยา “เดิน” “ออก” กริยาวลีกลุ่มนี้ไม่ได้แสดงถึงการกระทำอย่างเต็มใจของผู้ฟังในการช่วยเหลือ แต่เป็นกริยา พื้นฐานที่ทุกคนสามารถกระทำได้ในชีวิตประจำวันได้โดยไม่ลำบาก

5.1.3.1.2 กระบวนการที่ความหมายจางลง

“ช่วย” ที่เป็นคำกริยา	>	“ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง
<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 20px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p style="margin: 0;">+ ความพยายาม</p> <p style="margin: 0;">+ เสียสละ</p> <p style="margin: 0;">+ บุญคุณ</p> </div>		<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 20px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p style="margin: 0;">+/- ความพยายาม</p> <p style="margin: 0;">- เสียสละ</p> <p style="margin: 0;">- บุญคุณ</p> <p style="margin: 0;">+ สั่งอย่างสุภาพ</p> </div>

คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการและความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

(36) กองทัพส่งผู้คนศาสตราวุธและเสบียงอาหารมาช่วยฝ่ายไทยได้ทันเวลา

ตัวอย่างที่ (36) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธาน หมายถึง “ส่งเสริมให้สำเร็จประโยชน์” เป็นกริยาที่มีความหมายของความพยายามกระทำ คำว่า “ช่วย” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความเสียสละของผู้ที่ช่วยเหลือและผู้ที่ถูกช่วยเหลือมีบุญคุณแก่ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ จากตัวอย่าง กองทัพมีความเสียสละช่วยเหลือฝ่ายไทยการช่วยเหลือครั้งนั้นนับเป็นบุญคุณด้วย

ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวจางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(37) ช่วยกตกริ่งก่อนถึงป้ายด้วย

ตัวอย่างที่ (37) คำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความ ได้แก่ ความหมายบอกอาการและความหมายบอกอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นจางไป ไม่ได้มีลักษณะเหมือนคำกริยา กล่าวคือ เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายของความพยายาม ความเสียสละ และบุญคุณได้จางลง คำว่า “ช่วย” ได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน จึงกลายเป็นคำที่เติมลงไปหน้าประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องให้มีความสุภาพมากขึ้น จากตัวอย่างประโยคคำสั่งคือ “กตกริ่งก่อนถึงป้ายด้วย” คำว่า “ช่วย” ไม่ได้มีความหมายที่แสดงถึงความพยายามที่จะต้องกตกริ่งรถเมล์ ไม่ได้มีความหมายที่เป็นการเสียสละของผู้ฟังที่จะกตกริ่ง รวมทั้งไม่ได้มีความหมายของบุญคุณที่เกิดจากการช่วยกตกริ่ง แต่การกระทำเช่นนั้นถือเป็นผลประโยชน์ของผู้ฟังเอง

5.1.3.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “ช่วย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.1.3.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ช่วย” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “ช่วย”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “ช่วย”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]

คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายอ้างอิงถึงการกระทำของประธานในประโยค และสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(38) คนงานช่วยพ่อทาสีบ้าน

ตัวอย่างที่ (38) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาคือ บอกการกระทำของประธานคือ ช่วยทาสีบ้าน และคำว่า “ช่วย” สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์คือ “คนงาน(ไม่)ช่วยพ่อทาสีบ้าน” หรือ “คนงาน(ไม่ได้)ช่วยพ่อทาสีบ้าน”

ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(39) น้องเบลซา ช่วยอ้าปากกว้างๆ หมอจะฉีดยาฯ จะได้ไม่เจ็บมากนักคะ

ตัวอย่างที่ (39) คำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่ช่วยเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “อ้าปากกว้างๆ” คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “*น้องเบลซา ไม่ช่วยอ้าปากกว้างๆ หมอจะฉีดยาฯ จะได้ไม่เจ็บมากนักคะ”

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือ เมื่อคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขาช่วยฉัน จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา สามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ หากจะไปจะทำให้เสียความ แต่เมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายในตัวเอง และไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. ช่วยลงคะแนนโหวตด้วย จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏกับกริยาในประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *ช่วยคะแนนโหวตด้วย เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่างดังนี้

(40) เขาช่วยพ่อแม่เสมอ แม่พอกับแม่จะไม่เคยช่วยเขาก็ตาม

ตัวอย่างที่ (40) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “ส่งเสริมให้สำเร็จประโยชน์” ไม่สามารถละได้ หากจะไปประโยคใหม่ที่ได้จะผิดไวยากรณ์ เช่น *เขาพ่อแม่เสมอ แม่พอกับแม่จะไม่เคยเขาก็ตาม

ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(41) ช่วยปิดกวาดเช็ดถูห้องก่อนแขกจะมาด้วย

ตัวอย่างที่ (41) คำว่า “ช่วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงของประโยคคำสั่ง “ปิดกวาดเช็ดถูห้องก่อนแขกจะมาด้วย” จะเห็นว่าคำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏไป ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาในประโยคคำสั่งเท่านั้น

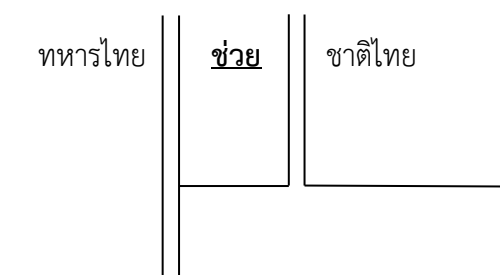
จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *ช่วยห้องก่อนแขก จะมาด้วย

5.1.3.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

คำแสดงการขอร้อง “ช่วย” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ช่วย” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกของหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ช่วย” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(42) ทหารไทยช่วยชาติไทย

ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” กลายเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “ช่วย” ก็ยังคงเป็นคำกริยาอยู่ เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ช่วย” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้นถือเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ดังนั้น คำว่า “ช่วย” ในระยะนี้จึงยังคงฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยคอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(43) นิติกรช่วยเจรจาต่อรองค่ารักษาโรงพยาบาลเอกชน

นิติกร	<u>ช่วย</u>	เจรจา	ต่อรอง	ค่ารักษาโรงพยาบาลเอกชน

ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “ช่วย” จึงได้พัฒนากลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็นคำช่วยหน้ากริยา เพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(44) ช่วยเจียบเสียงสักครู่

<u>ช่วย</u>	เจียบเสียง	สักครู่

5.1.4 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “เชิญ”

เมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการ

สูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.4.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “เชิญ” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลงและกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.1.4.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

“เชิญ” ที่เป็นคำกริยา	>	“เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 20px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>+ ชักชวน</p> <p>+ เคารพอ่อนน้อม</p> <p>+ ให้เกียรติ</p> </div>		<div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 20px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>- ชักชวน</p> <p>+/- เคารพอ่อนน้อม</p> <p>+/- ให้เกียรติ</p> <p>+ สั่งอย่างสุภาพ</p> </div>

คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการและความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

(45) เราจะเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมตรวจสอบสาเหตุเพลิงไหม้
ซานติก้าผับ

ตัวอย่างที่ (45) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธาน หมายถึง “ชักชวน” คำว่า “เชิญ” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติจากประธานในประโยค จากตัวอย่าง เนื่องจากคดีไม่มีความคืบหน้า ทางฝ่ายตำรวจจึงมีความปรารถนาที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศให้มาช่วย โดยเชิญมาด้วยความเคารพอ่อนน้อม อีกทั้งยังมีนัยของการให้เกียรติบุคคลดังกล่าวด้วย

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวข้างลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(46) **เชิญ**ออกไปข้างนอกก่อน ครูขอคุุชระสักครู่

ตัวอย่างที่ (46) คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์ จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความคือ ความหมายที่บอกอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นข้างไป ได้แก่ ความหมายของความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติ ซึ่งไม่ได้มีความหมายดังกล่าวชัดเจนเหมือนคำกริยา กล่าวคือ คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องไม่ได้มีความหมายของความเคารพอ่อนน้อม จากตัวอย่าง ผู้พูดไม่ต้องใช้ความเคารพอ่อนน้อมที่จะเชิญให้ผู้ฟังออกไปข้างนอกห้อง อีกทั้งความหมายที่เป็นการให้เกียรตินั้นก็ข้างลง จากตัวอย่าง การเชิญให้ออกไปข้างนอกเป็นมารยาทโดยทั่วไป ไม่ต้องใช้การให้เกียรติเหมือนกริยาตัวอื่นๆ เช่น “ขอ**เชิญ**มารับประทานอาหารที่บ้านผม” เป็นการให้เกียรติในฐานะแขก แต่เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จากความหมายให้เกียรติก็กลายเป็นความสุภาพแทน ดังนั้น จึงสามารถใช้คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องร่วมกับกริยาใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับกริยาที่เป็นการให้เกียรติทางสังคมเหมือนความหมายเดิม

5.1.4.1.2 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายบอกเนื้อความ หมายถึง “ชักชวน” จะใช้บอกอาการของประธานในประโยค เป็นคำที่ช่วยแสดงความหมายของความปรารถนา ความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติของประธานในประโยค ซึ่งเป็นความหมายในเชิงอารมณ์ความรู้สึกตามตัวอย่าง ดังนี้

(47) **เจ้า**บ่าว**เจ้า**สาว**เชิญ**เราไปเป็นสักขีพยานรัก

ตัวอย่างที่ (47) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธานในประโยคว่าปรารถนาขอให้เราไปร่วมเป็นสักขีพยานในงานแต่งงาน อีกทั้งในคำกริยา “เชิญ” ยังมีความหมายที่แสดงความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติด้วย จากตัวอย่าง การเชิญแขกมางาน ผู้เชิญต้องให้ความเคารพอ่อนน้อมและให้เกียรติแขกมาเป็นสักขีพยานในงานมงคลด้วย ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกอย่างชัดเจน

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาอยู่ กล่าวคือ ยังมีความหมายที่แสดงความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติอยู่ แต่มีลักษณะ

ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นการเคารพและความสุภาพโดยทั่วไป ซึ่งเป็นมารยาทพื้นฐานของการเข้าสังคม เช่น

(48) เชิญนั่งรถตรงนี้ก่อน เดี่ยวจะเรียกเข้าไปในห้องสัมภาษณ์ทีละคนนะคะ

ตัวอย่างที่ (48) คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายของคำกริยาอยู่ ผู้ใช้ภาษาได้ดึงความหมายของคำกริยาที่ยังคงหลงเหลืออยู่ คือ ความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติมาใช้กับการขอร้องหรือการสั่งอย่างสุภาพ โดยมีได้แสดงความหมายในเชิงอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจนอย่างเช่นคำกริยา แต่มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นการเคารพและการให้เกียรติโดยทั่วไป ซึ่งเป็นมารยาทพื้นฐานในการเข้าสังคม จากตัวอย่าง การเชิญให้นั่งเป็นการให้ความเคารพและให้เกียรติกับผู้อื่น ซึ่งเป็นมารยาทพื้นฐานที่ทุกคนพึงมีและควรปฏิบัติต่อกัน คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนี้กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความต้องการของผู้พูดว่า จะขอให้ผู้ฟังกระทำการใดสิ่งหนึ่งให้โดยมิได้มีเจตนาบีบบังคับ จากตัวอย่าง ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังนั่งรถตรงบริเวณนั้นก่อนที่จะเรียกเข้าห้องสัมภาษณ์ เป็นการแสดงความเคารพและให้เกียรติตามมารยาทพื้นฐานนั่นเอง

5.1.4.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “เชิญ” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมและกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.1.4.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “เชิญ” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “เชิญ”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “เชิญ”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” นำหน้าได้]

คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา มีความหมายอ้างถึงการกระทำของประธานในประโยค สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(49) ผู้หมวดผู้กองที่ย้ายมาใหม่เชิญทหารเกณฑ์อย่างพวกเราไปกินข้าว

ตัวอย่างที่ (49) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ บอกรการกระทำของประธานคือ แสดงการชักชวนอย่างให้เกียรติเพื่อขอให้ทหารเกณฑ์ไปกินข้าวร่วมกัน คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์คือ “ผู้หมวดผู้กองที่ย้ายมาใหม่(ไม่)เชิญทหารเกณฑ์อย่างพวกเราไปกินข้าว” หรือ “ผู้หมวดผู้กองที่ย้ายมาใหม่(ไม่ได้)เชิญทหารเกณฑ์อย่างพวกเราไปกินข้าว”

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(50) ก่อนจะทำการแสดงหน้าเวที เชิญเตรียมตัวอยู่ตรงนี้ก่อน

ตัวอย่างที่ (50) คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่เชิญเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “เตรียมตัวอยู่ตรงนี้ก่อน” คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “*ไม่เชิญเตรียมตัวอยู่ตรงนี้ก่อน” หรือ “*ไม่ได้เชิญเตรียมตัวอยู่ตรงนี้ก่อน”

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเติมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาเป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือเมื่อคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขาเชิญญาติผู้ใหญ่ จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยาสามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ หากจะไปจะทำให้เสียความ แต่เมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายในตัวเอง และไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. เชิญเลือกของได้ตามสบาย จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏร่วมกับกริยาในประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่

ปรากฏร่วมกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *เชิญของได้ตามสบาย เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่าง ดังนี้

(51) เจ้าภาพเชิญแขกทุกท่านอย่างเต็มใจ

ตัวอย่างที่ (51) คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “ชักชวน” ไม่สามารถละได้ หากละไปประโยคใหม่ที่ได้อาจผิดไวยากรณ์ เช่น *เจ้าภาพแขกทุกท่านอย่างเต็มใจ

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(52) เชิญเลือกดูรถได้ตามสบาย

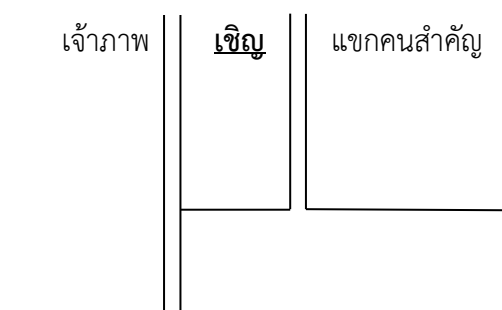
ตัวอย่างที่ (52) คำว่า “เชิญ” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงของประโยคคำสั่ง “เลือกดูรถได้ตามสบาย” จะเห็นว่าคำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏไป ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาวลีในประโยคคำสั่งเท่านั้น จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *เชิญรถได้ตามสบาย

5.1.4.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

คำแสดงการขอร้อง “เชิญ” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “เชิญ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกของหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำเชิญหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “เชิญ” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิดดังต่อไปนี้

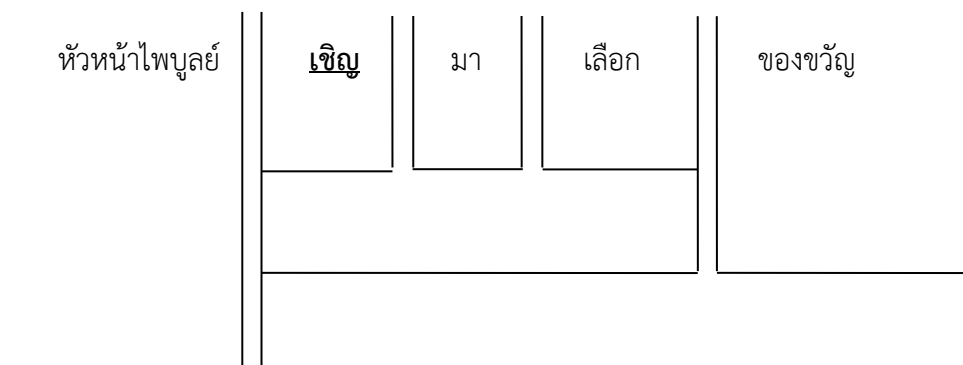
คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(53) เจ้าภาพเชิญแขกคนสำคัญ

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” กลายเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “เชิญ” ก็ยังคงเป็นคำกริยาอยู่ เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “เชิญ” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้นถือเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ดังนั้นคำว่า “เชิญ” ในระยะนี้จึงยังคงฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยคอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(54) หัวหน้าไฟบูลย์เชิญมาเลือกของขวัญ

ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “เชิญ” จึงได้พัฒนาปลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็นคำเชิญหน้ากริยาเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกระบุให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(55) **เชิญ**เดินออกไปนอกห้องเรียน

เชิญ	เดิน	ออก	ไป	นอก	ห้องเรียน

5.1.5 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “โปรด”

เมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.5.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “โปรด” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลงและกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.1.5.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

<u>“โปรด” ที่เป็นคำกริยา</u>	>	<u>“โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง</u>
$\left(\begin{array}{l} + \text{ ถูกใจ พอใจ} \\ + \text{ รัก เมตตา เอ็นดู} \end{array} \right)$		$\left(\begin{array}{l} +/- \text{ ถูกใจ พอใจ} \\ - \text{ รัก เมตตา เอ็นดู} \\ + \text{ สั่งอย่างสุภาพ} \end{array} \right)$

คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการและความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

(56) ลูกหมาสี่ขาตัวนั้น พ่อของฉันโปรดมากเชียวละ

ตัวอย่างที่ (56) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธาน หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจ” คำว่า “โปรด” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความชอบ ความเมตตาและเอ็นดูของประธานในประโยค จากตัวอย่าง พ่อชอบลูกหมาตัวสี่ขานั้นมาก ความชอบหรือถูกใจ ทั้งยังมีนัยของความเมตตาเอ็นดูด้วย

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวข้างลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(57) เพื่อความปลอดภัย โปรดยื่นเข้าแถวหลังแถบสีแดง

ตัวอย่างที่ (57) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์ จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความคือ ความหมายที่บอกอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นจางไป ได้แก่ ความหมายของความชอบ ความเมตตาและเอ็นดู ซึ่งไม่ได้มีความหมายดังกล่าวชัดเจนเหมือนคำกริยา กล่าวคือ จากตัวอย่าง ผู้ฟังกระทำกริยา “ยื่นเข้าแถว” โดยที่ไม่ได้มีนัยของความชอบหรือถูกใจในการกระทำนั้น อีกทั้งยังถือเป็นการกระทำโดยทั่วไป ซึ่งกระทำได้โดยไม่ต้องใช้ความเมตตาหรือเอ็นดู ความหมายดังกล่าวจึงจางไป ทำให้คำว่า “โปรด” ได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน จึงกลายเป็นคำที่เติมลงไปหน้าประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องให้มีความสุภาพมากขึ้น

5.1.5.1.2 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายบอกเนื้อความ หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจมาก” จะใช้บอกอาการของประธานในประโยค เป็นคำที่ช่วยแสดงความหมายของความชอบหรือพอใจของประธานในประโยค ซึ่งเป็นความหมายในเชิงอารมณ์ความรู้สึก ตามตัวอย่าง ดังนี้

(58) คุณตาคุณยายโปรดการแสดงโขนเป็นที่สุด

ตัวอย่างที่ (58) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา ใช้บอกอาการของประธานในประโยคว่าชอบและถูกใจมาก จากตัวอย่าง คุณตาและคุณยายชอบและถูกใจการแสดงโขนมาก ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของประธานในประโยคอย่างชัดเจน

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาอยู่ กล่าวคือ ยังมีความหมายที่เป็นความชอบและถูกใจ แต่มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปเหลือเพียงความหมายของความไม่รู้สีกข์ขัดเคืองเท่านั้น เช่น

(59) เขตชุมชน โปรดลดความความเร็ว

ตัวอย่างที่ (59) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายของคำกริยาอยู่ ผู้ใช้ภาษาได้ดึงความหมายของคำกริยาที่ยังคงหลงเหลืออยู่ คือ ความหมายของความไม่รู้สีกข์ขัดเคือง คำว่า “โปรด” กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความต้องการของผู้พูดว่าจะขอให้ผู้ฟังกระทำการใดสิ่งหนึ่งให้โดยมิได้มีเจตนาบีบบังคับ ระดับของความชอบหรือถูกใจในตัวคำว่า “โปรด” ได้ลดลงมาอยู่ในระดับของความไม่รู้สีกข์ขัดเคือง จากตัวอย่าง ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังไม่รู้สีกข์ขัดเคืองที่จะดำเนินการลดความเร็วของรถลง เนื่องจากกำลังแล่นอยู่ในเขตชุมชน ความหมายที่ยังคงเหลืออยู่นั้นทำให้ผู้ฟังไม่รู้สีกข์ถูกบังคับให้ช่วยเหลือ

5.1.5.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “โปรด” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.1.5.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “โปรด” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “โปรด”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “โปรด”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]

คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายอ้างอิงถึงการกระทำของประธานในประโยค และสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(60) อาสาสมัครโปรดแซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า

ตัวอย่างที่ (60) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ บอกการกระทำของประธานคือ รู้สึกชอบอาหารเหล่านั้น คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผูกไวยากรณ์คือ “อาสาสมัคร(ไม่)โปรดแซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า” หรือ “อาสาสมัคร(ไม่ได้)โปรดแซนด์วิชชีสรวมไปถึงพิซซ่า”

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(61) คุณครับ โปรดให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยครับ

ตัวอย่างที่ (61) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่ช่วยเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยครับ” คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผูกไวยากรณ์คือ “*คุณครับ (ไม่)โปรดให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยครับ” หรือ “คุณครับ (ไม่ได้)โปรดให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยครับ”

นอกจากนี้ ยังสามารถทดสอบการสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายของคำว่า “โปรด” ด้วยวิธีการเลือกใช้คำวิเศษณ์ “มาก” มาช่วยทดสอบ โดยคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาจะสามารถขยายโดยการเติมคำวิเศษณ์ไว้ข้างหลังได้ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องจะไม่สามารถเติมคำวิเศษณ์ไว้ข้างหลังเพื่อขยายได้อีก ในตัวอย่าง ดังนี้

<u>คำกริยา “โปรด”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “โปรด”</u>
[+ คำวิเศษณ์ “มาก” ขยายได้]	>	[- คำวิเศษณ์ “มาก” ขยายได้]

(62) หัวหน้าท่านโปรดกีฬากอล์ฟเป็นชีวิตจิตใจ

ตัวอย่างที่ (62) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา สามารถเติมคำวิเศษณ์ “มาก” ซึ่งเป็นส่วนขยายไว้ข้างหลังได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ คือ “หัวหน้าท่านโปรดกีฬากอล์ฟมาก” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่าคำบอกเนื้อความคือ คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยายังคงคุณสมบัติของหมวดคำที่สามารถเติมส่วนขยายได้อยู่

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(63) โปรดตรวจกระดาษคำถามและคำตอบก่อนลงมือทำ

ตัวอย่างที่ (63) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป จะใช้คำวิเศษณ์ “มาก” มาขยายไม่ได้ ประโยคใหม่ที่ได้จะเป็นประโยคที่ฟังแปลกหรือเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ คือ “*โปรดตรวจกระดาษคำถามและคำตอบมากก่อนลงมือทำ” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่า คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้คุณสมบัติของหมวดคำที่สามารถเติมส่วนขยายไป

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาเป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือเมื่อคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขาโปรดขนมปังหน้าหมู จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา สามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ หากละไปจะทำให้เสียความ แต่เมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายในตัวเอง และไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. โปรดเข้าแถวหน้าเสาธง จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏร่วมกับกริยาในประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏร่วมกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *โปรดหน้าเสาธง เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่างดังนี้

(64) คุณนายท่านโปรดการปลูกกล้วยไม้เป็นชีวิตจิตใจ

ตัวอย่างที่ (64) คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้ มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจ” ไม่สามารถละได้ หากละไป ประโยคใหม่ที่ได้จะฟังแปลกหรือผิดไวยากรณ์ เช่น *คุณนายท่านการปลูกกล้วยไม้เป็นชีวิตจิตใจ

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(65) มิงานก่อสร้าง โปรดหลีกเลี่ยงใช้เส้นทางอื่น

ตัวอย่างที่ (65) คำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดงความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงของประโยคคำสั่ง “หลีกเลี่ยงใช้เส้นทางอื่น” จะเห็นว่าคำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏไป ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาลิในประโยคคำสั่งเท่านั้น จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น *โปรดเส้นทางอื่น

5.1.5.2.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

คำแสดงการขอร้อง “โปรด” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “โปรด” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกของหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “โปรด” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาลิของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(68) อาสาสมัครโปรดขนมปังอบชีสและพิชซ่า

อาสาสมัคร	<u>โปรด</u>	ขนมปังอบชีสและพิชซ่า
-----------	-------------	----------------------

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” กลายเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “โปรด” ก็ยังคงเป็นคำกริยาอยู่ เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “โปรด” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง ซึ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้นถือเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ดังนั้นคำว่า “โปรด” ในระยะนี้จึงยังคงฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยคอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(69) พระคุณเจ้าโปรดให้จัดสวนหย่อมไม้ตัด

พระคุณเจ้า	<u>โปรด</u>	ให้	จัด	สวนหย่อมไม้ตัด
------------	-------------	-----	-----	----------------

ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “โปรด” จึงได้พัฒนากลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็นคำโปรดหน้ากริยา เพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “โปรด” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(70) โปรดไปเลือกตั้งในวันที่ 2

<u>โปรด</u>	ไป	เลือกตั้ง	ใน	วันที่ 2
-------------	----	-----------	----	----------

5.1.6 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “รบกวณ”

เมื่อคำว่า “รบกวณ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ (extension) และกระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.1.6.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “รบกวณ” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏและกระบวนการที่ความหมายจางลง มีรายละเอียดดังนี้

5.1.6.1.1 กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ

คำกริยา “รบกวณ” มีความหมายว่า “ทำให้รำคาญ, ทำให้เดือดร้อน” จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” ที่เกิดจากประธานของประโยค เช่น

(71) ขยะส่งกลิ่นเหม็นรุนแรง**รบกวณ**พื้นที่ชุมชน

(72) โทษที่ศรัทธาส่งเสียงดัง**รบกวณ**ตลอดเวลา

ตัวอย่างที่ (71) คำว่า “รบกวณ” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” ที่เกิดจากประธานในประโยค จากตัวอย่าง กริยาวลี “ส่งกลิ่นเหม็นรุนแรง” ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับพื้นที่ชุมชน โดยเกิดจากขยะซึ่งเป็นประธานในประโยค ตัวอย่างที่ (72) คำว่า “รบกวณ” เป็นคำกริยา ปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” ที่เกิดจากประธานในประโยค จากตัวอย่าง กริยาวลี “ส่งเสียงดัง” ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับคนที่ได้ยินเสียงดัง

ต่อมาเมื่อคำกริยา “รบกวณ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายโดยสามารถที่จะขยายปริบทในการปรากฏออกไปได้กว้างขึ้น คำว่า “รบกวณ” ที่เป็น

คำกริยานั้นจะสูญเสียความหมายเดิมที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงไป จนมีความหมายกลางๆ หรือมีความทั่วไปมากขึ้น ทำให้คำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่นั้นสามารถใช้ร่วมกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้นและปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ที่มีความหมายได้หลากหลายมากขึ้นด้วย เช่น

(73) รบกวนเซ็นชื่อในเอกสารสรุปการประชุมค่ะ

(74) รบกวนใส่รองเท้ากันลื่นเพื่อความปลอดภัยดีกว่านะคะ

ตัวอย่างที่ (73) และ (74) คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้อง สามารถปรากฏกับคำได้ในบริบทที่กว้างขึ้น และเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาสีแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” ที่เกิดจากประธานในประโยคเท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาสีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป เช่น กริยาในตัวอย่างที่ (73) และ (74) ได้แก่ กริยาสี “เซ็นชื่อ” และ “ใส่” ตามลำดับ ผู้ใช้ภาษาสามารถเข้าใจได้ว่า กริยาสีกลุ่มนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้โดยที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนใดๆ และถือเป็นกริยาพื้นฐานที่ทุกคนสามารถกระทำได้ในชีวิตประจำวัน

5.1.6.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

$$\begin{array}{ccc} \text{“รบกวน” ที่เป็นคำกริยา} & > & \text{“รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง} \\ \left(\begin{array}{c} + \text{ ทำให้เดือดร้อน} \end{array} \right) & & \left(\begin{array}{c} +/- \text{ ทำให้เดือดร้อน} \\ + \text{ สั่งอย่างสุภาพ} \end{array} \right) \end{array}$$

คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยาจะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่มาก ได้แก่ ความหมายที่บอกอาการและความหมายที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติ เช่น

(75) ป่าไม้ของเราถูกทำลายถูกรบกวนโดยฝีมือมนุษย์นี่เอง

ตัวอย่างที่ (75) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา หมายถึง “ทำให้รำคาญ ทำให้เดือดร้อน” เป็นความหมายที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความหมายของความเดือดร้อนและผลเสียหายที่ตามมา จากตัวอย่าง มนุษย์ทำลายป่าไม้ทำให้เกิดความเสียหายจนป่าไม้เหลือน้อย

ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวน” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวจางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(76) **รบกวน** เข้าไปนอนรอมอในห้องตรวจเบอร์ 2 นะคะ

ตัวอย่างที่ (76) คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้องช่วยแสดงความหมายทางไวยากรณ์ จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความ ได้แก่ ความหมายบอกอาการและความหมายบอกอารมณ์ ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นจางไป ไม่ได้มีลักษณะเหมือนคำกริยา กล่าวคือ เมื่อกลายเป็น คำแสดงการขอร้อง ความหมายของความเดือดร้อนและผลเสียหายที่ตามมาได้จางลง คำว่า “รบกวน” ได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน จึงกลายเป็นคำที่เติมลงไป หน้าประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องให้มีความสุขภาพมากขึ้น จากตัวอย่างประโยค คำสั่งคือ “เข้าไปนอนรอมอในห้องตรวจเบอร์ 2” คำว่า “รบกวน” ไม่ได้มีความหมายที่แสดงถึงความเดือดร้อนและผลเสียหายที่เกิดจากการเข้าไปนอนรอมอตรวจในห้องตรวจ แต่การกระทำเช่นนั้น ถือเป็นผลประโยชน์ของผู้ฟังเอง

5.1.6.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “รบกวน” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมและ กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.6.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “รบกวน” จากคำกริยามาเป็นคำแสดงการขอร้อง แล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมในลักษณะต่างๆ ดังนี้

คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยการเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ลงไปข้างหน้า ถ้าคำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติประจำหมวดคำคือ เป็นภาคแสดงของประธาน จะสามารถเติมคำปฏิเสธ “ไม่ได้” ไว้ข้างหน้าได้ ซึ่งคำปฏิเสธดังกล่าวถือเป็นส่วนขยาย (modifiers) คุณสมบัตินี้เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา เมื่อคำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป ดังนี้

<u>คำกริยา “รบกวน”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “รบกวน”</u>
[+ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]	>	[- คำปฏิเสธ “ไม่ได้” นำหน้าได้]

คำว่า “รบกวณ” เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายอ้างถึงการกระทำของประธานในประโยค และสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(77) เสียงประทัดรบกวณชาวบ้าน เสียงประทัดระเบิดหนวहुตั้งแต่คำถึงตีหนึ่ง

ตัวอย่างที่ (77) คำว่า “รบกวณ” เป็นคำกริยา มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ บอกรกระทำของประธานคือ เสียงนั้นทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนรำคาญ คำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำกริยาสามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “เสียงประทัด(ไม่)รบกวณชาวบ้าน” หรือ “เสียงประทัด(ไม่ได้)รบกวณชาวบ้าน”

ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวณ” ได้กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือ เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ เช่น

(78) รบกวณจัดการทำความสะอาดของบนโตะด้วย

ตัวอย่างที่ (78) คำว่า “รบกวณ” เป็นคำแสดงการขอร้อง เป็นคำที่มีหน้าที่ช่วยเสริมการขอร้องให้กับประโยคคำสั่ง “จัดการทำความสะอาดของบนโตะด้วย” คำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยาไป คือ ไม่สามารถเติมส่วนขยายคือ คำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” ไว้ข้างหลังได้ จากตัวอย่างประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์คือ “*(ไม่)รบกวณจัดการทำความสะอาดของบนโตะด้วย” หรือ “*(ไม่ได้)รบกวณจัดการทำความสะอาดของบนโตะด้วย”

นอกจากนี้ ยังสามารถทดสอบการสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายของคำว่า “รบกวณ” ด้วยวิธีการเลือกใช้คำวิเศษณ์ “มาก” มาช่วยทดสอบ โดยคำว่า “รบกวณ” ที่เป็นคำกริยาจะสามารถขยายโดยการเติมคำวิเศษณ์ไว้ข้างหลังได้ ในขณะที่คำแสดงการขอร้องจะไม่สามารถเติมคำวิเศษณ์ไว้ข้างหลังเพื่อขยายได้อีก ในตัวอย่าง ดังนี้

<u>คำกริยา “รบกวณ”</u>	>	<u>คำแสดงการขอร้อง “รบกวณ”</u>
[+ คำวิเศษณ์ “มาก” ขยายได้]	>	[- คำวิเศษณ์ “มาก” ขยายได้]

(79) ความหิว**รบกวน**พวกเราอยู่เสมอ

ตัวอย่างที่ (79) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา สามารถเติมคำวิเศษณ์ “มาก” ซึ่งเป็นส่วนขยายไว้ข้างหลังได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ คือ “ความหิว**รบกวน**พวกเรา**มาก**” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่าคำบอกเนื้อความคือ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยายังคงคุณสมบัติของหมวดคำที่สามารถเติมส่วนขยายได้อยู่

ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(80) **รบกวน**มารอรับช่อดอกไม้หน้างานนะครับ

ตัวอย่างที่ (80) คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ไม่สามารถใช้คำวิเศษณ์ “มาก” มาขยายได้ ประโยคใหม่ที่ได้จะเป็นประโยคที่ฟังแปลกหรือเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ คือ “***รบกวน**มารอรับช่อดอกไม้หน้างาน**มาก**นะครับ” จากประโยคใหม่ที่ได้แสดงให้เห็นว่าคำไวยากรณ์คือ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้คุณสมบัติของหมวดคำที่สามารถเติมส่วนขยายไป

กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมลักษณะต่อมา คือ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น กล่าวคือ เมื่อคำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยาปรากฏหน่วยเดียว จะมีความหมายในตัวเองและสามารถสื่อความหมายได้ เช่น ก. เขา**รบกวน**ฉันมาก จากประโยค ก. จะเห็นว่า คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยาสามารถปรากฏได้โดยไม่ต้องประกอบกับคำอื่นก็สื่อความหมายได้ หากจะไปจะทำให้เสียความ แต่เมื่อคำว่า “รบกวน” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป กล่าวคือ ไม่มีความหมายในตัวเอง และไม่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวเอง กลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ กล่าวคือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ และทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมายขอร้อง เช่น ข. **รบกวน**ซื้อขนมให้หน่อยด้วย จากประโยค ข. จะเห็นว่า คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้อง ต้องปรากฏร่วมกับกริยาในประโยคเท่านั้นจึงจะสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏร่วมกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น ***รบกวน**ขนมให้หน่อยด้วย เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมด้วยตัวอย่างดังนี้

(81) ช่วงคำคืน สื่อต่างๆ **รบกวน** การนอนหลับเป็นอย่างยิ่ง

ตัวอย่างที่ (81) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา เป็นคำที่มีอิสระทางวากยสัมพันธ์ สามารถปรากฏอย่างอิสระได้โดยไม่ต้องเกาะกับหน่วยอื่น โดยสามารถปรากฏเป็นกริยาเดี่ยวๆ ได้ มีความหมายในตัวเอง และสื่อความหมายได้ หมายถึง “ทำให้เดือนร้อน, ทำให้รำคาญ”

ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำอิสระไป โดยกลายเป็นคำที่ไม่สามารถปรากฏได้อย่างอิสระ ต้องมีเงื่อนไขในการปรากฏ คือ จะต้องปรากฏนำหน้าคำกริยาในประโยคคำสั่งเสมอ จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(82) **รบกวน** ลงมารับั้ตรจอตรถของเจ้านายคุณไปด้วย

ตัวอย่างที่ (82) คำว่า “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้อง กลายเป็นคำที่ช่วยแสดง ความหมาย “ขอร้อง” ให้กับประโยคคำสั่ง ทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อช่วยสื่อความหมาย ขอร้อง โดยปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียง “ลงมารับั้ตรจอตรถของเจ้านายคุณไปด้วย” จะเห็นว่าคำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องนั้นสูญเสียอิสระในการปรากฏไป ทำให้สามารถปรากฏในประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ นำหน้ากริยาวลีในประโยคคำสั่งเท่านั้น จึงจะสามารถสื่อความหมายได้ หากไม่ปรากฏกับคำกริยาจะสื่อความไม่ได้ เช่น ***รบกวน**รับั้ตรจอตรถของเจ้านายคุณไปด้วย

5.1.6.2.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

คำแสดงการขอร้อง “รบกวน” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเนื่องจากคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “รบกวน” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวน” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “รบกวน” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(83) น้ำมันหอมระเหย**รบกวน**ระบบฮอร์โมนเพศ

น้ำมันหอมระเหย	รบกวน	ระบบฮอร์โมนเพศ
----------------	--------------	----------------

ต่อมาด้วยโครงสร้างที่คำว่า “รบกวน” ปรากฏอยู่ติดกับนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมและทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคต่อมา เช่น

(84) ฉันท**รบกวน**คุณเดินตรงไปตามลูกศร

จากตัวอย่างที่ (84) คำว่า “คุณ” ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคแรก คือ “ฉันท**รบกวน**คุณ” และคำว่า “คุณ” ก็ยังทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคต่อมา คือ “คุณเดินตรงไปตามลูกศร” ต่อมาเมื่อเกิดการละนามวลี “ฉันท” และ “คุณ” จะได้ประโยคว่า “**รบกวน**เดินตรงไปตามลูกศร” คำว่า “รบกวน” จึงได้มาปรากฏติดกับกริยัตวิถิตมา จึงทำให้กลายเป็นคำกริยัตวิถิตหนึ่งในหน่วยสร้างกริยารี้อย “**รบกวน**เดินตรงไปตามลูกศร” ด้วยลักษณะเช่นนี้ คำว่า “รบกวน” จึงมีหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง จะเห็นได้ว่า โครงสร้างดังกล่าวและการที่กริยาเกิดเรียงต่อกันได้จึงเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้คำว่า “รบกวน” ซึ่งเดิมเป็นคำกริยาได้มาทำหน้าที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

เมื่อคำว่า “รบกวน” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “รบกวน” จึงได้พัฒนากลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่งหรือเป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ที่ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ซึ่งได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(85) **รบกวน**เดินตรงไปตามลูกศร

รบกวน	เดิน	ตรง	ไป	ตาม	ลูกศร
--------------	------	-----	----	-----	-------

5.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย”

5.2.1 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ด้วย”

เมื่อคำว่า “ด้วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาวิเศษณ์อยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “ด้วย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลงและกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

<u>“ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์</u>	>	<u>“ด้วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง</u>
<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> + การทำเพิ่ม </div>		<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> +/- การทำเพิ่ม + ความรู้สึกเล็กน้อย + สั่งอย่างสุภาพ </div>

คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์จะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่ ได้แก่ ความหมายบอกการรวมกริยา ความหมายบอกการเพิ่มกริยา ความหมายบอกการร่วมของกริยาหรือกริยาในทำนองเดียวกัน เช่น

(86) ท่านหญิงทับทรวงและท่านย่าวางลั่นยินดีไปกับเราด้วย

(87) นักลงทุนต้องระวัง ดูข้อมูลใกล้ชิดว่าเงินเข้ามาเร็วก็จะออกเร็วด้วย

(88) พิณทองไม่รักไม่ชอบและแสดงท่าที่รังเกียจนางแก้วด้วย

ตัวอย่างที่ (86) (87) และ (88) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ใช้บอกความหมายของกริยาในประโยค ได้แก่ ตัวอย่างที่ (86) คำว่า “ด้วย” ใช้บอกความหมายของการรวมกริยา ประธานทั้งสองคนคือ “ท่านหญิงทับทรวงและท่านย่าวัง” กระทำกริยาลิตัวเดียวกันคือ กริยาลิ “ยินดีไป” ตัวอย่างที่ (87) คำว่า “ด้วย” ใช้บอกความหมายของการเพิ่มกริยา ประธานในประโยคคือ “เงิน” กระทำกริยาสองตัวคือ กริยาลิ “เข้า” กับ “ออก” ตัวอย่างที่ (88) คำว่า “ด้วย” ใช้บอกความหมายการร่วมของกริยาหรือกริยาในทำนองเดียวกัน ประธานในประโยคคือ “พิณทอง” กระทำกริยาหลายๆ ตัวร่วมกันคือ กริยาลิ “ไม่รัก” “ไม่ชอบ” และ “รังเกียจ” กริยาลิแต่ละตัวมีลักษณะเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ เป็นความหมายของความไม่ชอบ

ต่อมาเมื่อคำว่า “ด้วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวข้างลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(89) อย่าลืมหาสมุดขอลายเซ็นไปด้วยนะ

(90) แม่หันมาหอมแก้มหนูแล้วพูดว่า ฝากดูแลยายด้วยนะกระต่าย

ตัวอย่างที่ (89) และ (90) คำว่า “ด้วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องทำให้เกิดความสุภาพมากขึ้น จากเดิมคำว่า “ด้วย” มีความหมายบอกลักษณะต่างๆ ของกริยาลิในประโยค เช่น การเพิ่มกริยา ความหมายนั้นได้จางลงเหลือเพียงความหมายบอกการทำเพิ่ม ซึ่งเป็นการเพิ่มของการกระทำโดยผู้ฟังต้องกระทำบางอย่างอยู่แล้ว ไม่รู้สึกรู้ว่าต้องทำอะไรใหม่ ซึ่งอาจจะมากเกินไปหรือทำให้เขาารู้สึกว่าทำเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องเพิ่มเข้ามาแทน จากตัวอย่างที่ (89) และ (90) คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” ใช้บอกการเพิ่มการกระทำที่เป็นการห้ามลืมหาสมุดขอลายเซ็นไป และใช้บอกการเพิ่มของการกระทำการฝากดูแลคุณยาย ตามลำดับ เพื่อเพิ่มความหมายการขอร้องไปยังผู้ฟังให้กระทำสิ่งเหล่านี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากที่ต้องกระทำอยู่แล้ว ได้แก่ ผู้ฟังต้องนำสมุดอื่นๆ ไปอยู่ แต่ให้เพิ่มสมุดขอลายเซ็นไปอีกหนึ่งเล่มและผู้ฟังต้องอยู่ดูแลอย่างอื่นอยู่แล้ว แต่เพิ่มการดูแลคุณยายเข้าไปอีกหนึ่งอย่างเท่านั้น

5.2.1.1.2 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ จะมีความหมายที่แสดงเนื้อความอยู่ ได้แก่ ความหมายบอกการเพิ่มกริยา ความหมายบอกการรวมกริยา ความหมายบอกการร่วมของกริยาหรือกริยาในทำนองเดียวกัน ตามตัวอย่าง ดังนี้

- (91) ยุงก็มีเยอะซ้ำยังดูเสียด้วย
- (92) เศรษฐกิจในไทยเริ่มชะลอตัว รวมถึงจีนและอินเดียด้วย
- (93) ถ้าเราควบคุมลมหายใจ คือ กายสังขารได้ ก็เป็นการควบคุมจิตใจด้วย

ตัวอย่างที่ (91) (92) และ (93) คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ใช้บอกความหมายของกริยาลีในประโยค ได้แก่ ตัวอย่างที่ (91) มีทั้งกริยาลี “มี” และกริยาลี “ดู” ซึ่งเป็นความหมายบอกการเพิ่มกริยา ตัวอย่างที่ (92) เศรษฐกิจของไทย จีนและอินเดียมีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งเป็นกริยาลีเดียวกันคือ “เริ่มชะลอตัว” ซึ่งเป็นความหมายบอกการรวมกริยา และตัวอย่างที่ (93) กริยาลี “ควบคุมลมหายใจ” และกริยาลี “ควบคุมจิตใจ” เป็นกริยาลีที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน ซึ่งเป็นความหมายบอกการร่วมของกริยา ตามลำดับ

ต่อมาเมื่อคำว่า “ด้วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์อยู่ กล่าวคือ ยังมีความหมายบอกการเพิ่มอยู่ แต่เป็นการเพิ่มของการกระทำ ซึ่งเป็นกริยาลีที่ผู้ฟังต้องกระทำอยู่แล้ว แต่กระทำบางอย่างเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น เช่น

- (94) ขณะเครื่องจักรทำงาน รั๊ดเข็มขัดให้แน่นๆ ด้วย เพื่อความปลอดภัย
- (95) วันนี้พี่ต้องไปหาหมอ ฝากดูร้านด้วย แล้วเจอกันตอนบ่ายๆ

ตัวอย่างที่ (94) และ (95) คำว่า “ด้วย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายของคำกริยาวิเศษณ์อยู่ ผู้ใช้ภาษาได้ดึงความหมายของคำกริยาที่ยังคงหลงเหลืออยู่ คือ ความหมายบอกการเพิ่ม มาใช้กับการขอร้องหรือการสั่งอย่างสุภาพ เป็นการเพิ่มการกระทำที่ผู้พูดต้องการขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้ฟังต้องกระทำอยู่แล้ว แต่เพียงกระทำตามที่ผู้พูดขอร้องเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น จากตัวอย่างที่ (94) ผู้ฟังอาจต้องทำงานกับเครื่องจักร ผู้พูดจึงขอร้องผู้ฟังให้เพิ่มการรัดเข็มขัดเข้าไปด้วยในขณะที่ทำงาน และตัวอย่างที่ (95) ผู้ฟังอาจต้องทำงานที่ร้านอยู่แล้ว ผู้พูดจึงขอร้องผู้ฟังให้ดูแลร้านแทนเจ้าของเพิ่มขึ้นมาด้วย

5.2.1.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “ด้วย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ คือ กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1.2.1 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยาวิเศษณ์ ต่อมาเมื่อคำว่า “ด้วย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่ง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ด้วย” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยขยายกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(96) รถสามล้อติดตั้งเครื่องเสียงและไฟประดับด้วย

รถสามล้อ	ติดตั้ง	เครื่องเสียง	และ	ไฟประดับ	<u>ด้วย</u>

ต่อมาเมื่อคำว่า “ด้วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “ด้วย” จึงได้พัฒนากลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่งเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “ด้วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกระบุให้เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีในประโยค ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกระบุใหม่ให้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ทำหน้าที่ขยายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้คำว่า “ด้วย” ได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(97) ฝากดูแลคุณพ่อด้วย

ฝาก	ดูแล	คุณพ่อ	<u>ด้วย</u>

5.2.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ที่”

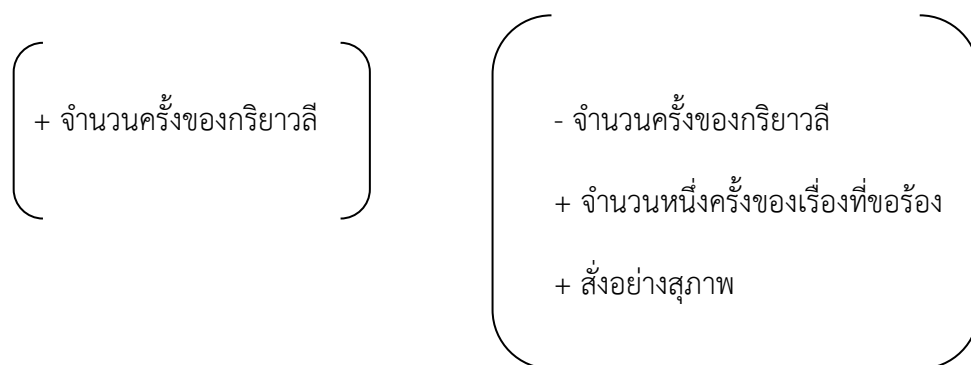
เมื่อคำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำลักษณนามอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (decategorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.2.2.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “ที่” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลงและกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.2.2.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

“ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม > “ที่” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง

คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม มีความหมายบอกจำนวนครั้งของกริยาวลี เช่น

(98) สงสัยจะมีของดี โคนแทงไปตั้งหลายที่ ยิ่งรอดมาได้

(99) เขามีท่าทางพิรุณ มองไปทางโน้นที่ทางนี้ที่ เหมือนกลัวใครเห็น

ตัวอย่างที่ (98) และ (99) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลีในประโยค ได้แก่ ตัวอย่างที่ (98) คำว่า “ที่” ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี “แทง” และตัวอย่างที่ (99) คำว่า “ที่” ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี “มอง”

ต่อมาเมื่อคำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายเดิมจางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(100) เก็บหมวกของฉันที่ โบนัสเป็นพันเลยนะ

(101) เอาผ้าไปลงเครื่องซักที่ ตอนนี่เหนื่อยจนเดินไม่ไหวละ

ตัวอย่างที่ (100) และ (101) คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้อง ใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายของการขอร้องทำให้เกิดความสุภาพมากขึ้น จากเดิมคำว่า “ที่” มีความหมายบอกจำนวนครั้งของกริยาวลี เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายนี้ได้จางลงเหลือเพียงความหมายบอกจำนวนครั้ง โดยเปลี่ยนเป็นการบอกจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องที่ขอร้อง และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องเพิ่มเข้ามาแทน จากตัวอย่างที่ (100) เป็นการขอร้องให้เก็บหมวกเพียงหนึ่งครั้ง และตัวอย่างที่ (101) เป็นการขอร้องให้เอาเสื้อผ้าไปซักให้เพียงหนึ่งครั้ง

5.2.2.1.2 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม มีความหมายบอกจำนวนครั้งของกริยาวลีในประโยค เช่น

(102) พี่ไปเมืองจันทน์มาตั้งหลายที่ แต่ไม่เคยไปเที่ยวน้ำตกนั้นเลย

ตัวอย่างที่ (102) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวลี “ไป”

ต่อมาเมื่อคำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำลักษณนามอยู่ กล่าวคือ ยังคงมีความหมายของการบอกจำนวนครั้งอยู่ แต่เป็นการบอกจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องที่ขอร้อง เช่น

(103) พาไปเลี้ยงข้าวที่ เดือนนี้ไม่มีเงินจริงๆ

ตัวอย่างที่ (103) คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายของคำลักษณนามอยู่ ผู้ใช้ภาษาได้ดึงความหมายของคำลักษณนามที่ยังคงหลงเหลืออยู่ กล่าวคือ จากเดิมที่ใช้บอกจำนวนของกริยาวลีมาเป็นใช้บอกจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องที่ขอร้อง ซึ่งเป็นการลดจำนวนของการขอร้องให้เหลือน้อยลงคือ มีจำนวนเพียงครั้งเดียว จากตัวอย่างผู้พูดใช้คำว่า “ที่” ช่วยแสดง

การขอร้องให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่น่าขำหรือเป็นเรื่องที่น่าอึดใจ การพาไปเลี้ยงข้าวนั้นมีจำนวนเพียงหนึ่งครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อย ไม่สร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากนัก

5.2.2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “ที่” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำและกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.2.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “ที่” จากคำลักษณนามมาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม ดังนี้

การสูญเสียสมาชิกที่อยู่ในหมวดคำทางไวยากรณ์เดียวกัน (loss of members belonging to the same paradigm) โดยสามารถทดสอบลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติดังกล่าวได้โดยการแทนที่ด้วยคำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกัน หากคำนั้นเป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกันจะแทนที่กันได้ แต่ถ้าคำใดเปลี่ยนไปทำหน้าที่อื่น ก็จะแทนที่ด้วยคำในหมวดคำเดียวกันไม่ได้ (Heine & Kuteva, 2007: 42)

คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม มีความสามารถในการมีคำที่อยู่ในหมวดคำลักษณนามด้วยกันมาแทนที่กันได้ แต่เมื่อคำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนามได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถดังกล่าวไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยใช้คำว่า “ครั้ง” ซึ่งอยู่ในหมวดคำลักษณนามเหมือนกันมาแทนที่ในตำแหน่งของคำว่า “ที่” ตามตัวอย่าง ดังนี้

(104) เกิดตัณหาขึ้นมาที่หนึ่ง ก็เป็นทุกข์โดยอัตโนมัติ

(105) ถนนชำรุดแบบนี้ เวลารถสวนกันแต่ละที่ อาจเกิดอุบัติเหตุได้

ตัวอย่างที่ (104) และ (105) คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม มีความสามารถในการมีคำที่อยู่ในหมวดคำลักษณนามด้วยกันมาแทนที่กันได้ โดยใช้คำว่า “ครั้ง” ซึ่งเป็นคำลักษณนามเหมือนกันมาเป็นคำ ประโยคใหม่ที่ได้คือ “เกิดตัณหาขึ้นมาครั้งหนึ่ง ก็เป็นทุกข์โดยอัตโนมัติ” และ “ถนนชำรุดแบบนี้ เวลารถสวนกันแต่ละครั้ง อาจเกิดอุบัติเหตุได้” ล้วนเป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์และยังคงมีความหมายหลักของประโยคคงเดิม

ต่อมาเมื่อคำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนามได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถในการใช้คำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมาแทนที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(106) หาเงินสร้างถนนเข้าหมู่บ้านที่ พวกเราเดือดร้อนมาหลายปีแล้ว

(107) เอาแกงจืดใส่ถ้วยที่ ส่วนอย่างอื่นใส่จานกระดาษแล้วกัน

ตัวอย่างที่ (106) และ (107) คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้สูญเสียความสามารถในการใช้คำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมาแทนที่ โดยไม่สามารถใช้คำว่า “ครั้ง” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมาแทนได้ เมื่อแทนที่จะได้ประโยคใหม่ว่า “*หาเงินสร้างถนนเข้าหมู่บ้านครั้ง พวกเราเดือดร้อนมาหลายปีแล้ว” และ “*แกงจืดใส่ถ้วยครั้ง ส่วนอย่างอื่นใส่จานกระดาษแล้วกัน” ซึ่งเป็นประโยคที่ฟังแปลก จากประโยคที่ได้ใหม่แสดงให้เห็นว่า คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติดังกล่าวไป

5.2.2.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

คำแสดงการขอร้อง “ที่” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำลักษณนาม ต่อมาเนื่องจากคำว่า “ที่” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่ง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ที่” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ทำหน้าที่อยู่ในภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยขยายกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(108) มันเข้ามาตบหัวผมหลายที่

มัน	เข้า	มา	ตบ	หัว	ผม	หลาย	<u>ที่</u>

ต่อมาเมื่อคำว่า “ที” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “ที” จึงได้พัฒนากลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่งเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “ที” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำลักษณนาม ทำหน้าที่บอกจำนวนครั้งของกริยาวิเศษณ์ในประโยค ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ทำหน้าที่ขยายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้คำว่า “ที” ได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(109) ตอบข้อข้องใจของหนู**ที**

ตอบ	ข้อข้องใจ	ของ	หนู	ที

5.2.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “หน้อย”

เมื่อคำว่า “หน้อย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำกริยาวิเศษณ์อยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องที่เกิดขึ้นใหม่ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง (semantic bleaching) และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม (persistence) และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม (de-categorialization) และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) มีรายละเอียดดังนี้

5.2.3.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์

ในกรณีของคำว่า “น้อย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลงและ กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม มีรายละเอียดดังนี้

5.2.3.1.1 กระบวนการที่ความหมายจางลง

$$\begin{array}{c} \text{“น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์} \\ \left(\begin{array}{c} + \text{ ปริมาณน้อยของกริยาวลี} \end{array} \right) \end{array} > \begin{array}{c} \text{“น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง} \\ \left(\begin{array}{c} - \text{ ปริมาณน้อยของกริยาวลี} \\ + \text{ ความเล็กน้อยของเรื่องที่ขอร้อง} \\ + \text{ สั่งอย่างสุภาพ} \end{array} \right) \end{array}$$

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ มีความหมายบอกปริมาณน้อยของกริยาวลีใน ประโยค เช่น

(110) กระเป๋าใบนี้เล็กและเก่าไปน้อย

(111) ถ้าคนมีเงินน้อย ญาติก็จะจัดงานศพให้มีสวดหลายคืน

ตัวอย่างที่ (110) และ (111) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ใช้บอกปริมาณน้อยของ กริยาวลีในประโยค ได้แก่ ตัวอย่างที่ (110) คำว่า “น้อย” ใช้บอกปริมาณน้อยของกริยาวลี “เล็กและเก่า” และตัวอย่างที่ (111) คำว่า “น้อย” ใช้บอกปริมาณน้อยของกริยาวลี “มีเงิน”

ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็น คำบอกเนื้อความดังกล่าวจางลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ ของคำแสดงการขอร้องมาแทน เช่น

(112) เร่งคนขับให้น้อย เจ้านายแกร็บไปประชุม

(113) ก้มหัวลงน้อย คนข้างหลังมองไม่เห็นครับ

ตัวอย่างที่ (112) และ (113) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ใช้เติมลงไปท้าย ประโยคคำสั่งเพื่อเพิ่มความหมายปริมาณน้อยของการขอร้องทำให้เกิดความสุภาพมากขึ้น จากเดิม

คำว่า “น้อย” มีความหมายบอกปริมาณน้อยของกริยาวลีในประโยค เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายนี้ได้จางลง เหลือเพียงความหมายบอกความเล็กน้อย โดยเปลี่ยนแปลงเป็นการบอกความเล็กน้อยของเรื่องที่ขอร้อง และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องคือ เป็นการสั่งอย่างสุภาพเพิ่มเข้ามาแทน จากตัวอย่างที่ (112) ใช้บอกความเล็กน้อยของการขอร้องให้คนขับเร่งความเร็วของรถ และตัวอย่างที่ (113) ใช้บอกความเล็กน้อยของการขอร้องให้กัมศิระชะลงเพื่อจะได้ไม่บังคนที่อยู่ข้างหลัง

5.2.3.1.2 กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ มีความหมายบอกปริมาณน้อยของกริยาวลีในประโยค เช่น

(114) แต่ปลาอีกพันธุ์หนึ่ง มันหายากกว่าเลยแพงน้อย ตัวละ 50 บาทครับ

(115) อาจจะไม่น้อยแต่ถ้ามีคนพุงก็ทำให้เราน้อยน้อยลง

ตัวอย่างที่ (114) และ (115) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ใช้บอกปริมาณน้อยของกริยาวลีในประโยค ได้แก่ กริยาวลี “แพง” และ “น้อย” ตามลำดับ

ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์อยู่ กล่าวคือ ยังคงมีความหมายของการบอกปริมาณน้อยอยู่ แต่เป็นการบอกปริมาณน้อยของเรื่องที่ขอร้อง เช่น

(116) ไปซื้อของหน้าปากซอยให้น้อย

(117) พ่อจำ พาหนูไปเที่ยวเขาดินน้อย

ตัวอย่างที่ (116) และ (117) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ยังคงเค้าความหมายที่เป็นปริมาณน้อยของคำกริยาวิเศษณ์อยู่ โดยผู้ใช้ภาษาได้ดึงความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ที่ยังคงหลงเหลืออยู่มาใช้กับการขอร้อง กล่าวคือ จากเดิมที่ใช้บอกปริมาณน้อยของกริยาวลีมาใช้บอกความเล็กน้อยของเรื่องที่ขอร้อง ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าการขอร้องเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่สร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากนัก จากตัวอย่างที่ (116) ผู้พูดใช้คำว่า “น้อย” ช่วยแสดงความเล็กน้อยของการขอร้องให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการไปซื้อของที่หน้าปากซอยเป็นเรื่องเล็กน้อย และจากตัวอย่างที่ (117) ผู้พูดใช้คำว่า “น้อย” ช่วยแสดงความเล็กน้อยของการขอร้องให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการพาไปเที่ยวเขาดินน้อยเป็นเรื่องเล็กน้อย

5.2.3.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์

ในกรณีของคำว่า “น้อย” ได้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะนำเสนอ 2 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมและกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.3.2.1 กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของคำว่า “น้อย” จากคำกริยาวิเศษณ์มาเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว พบว่าจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม การสูญเสียสมาชิกที่อยู่ในหมวดคำทางไวยากรณ์เดียวกัน เป็นลักษณะการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิมที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนจากคำกริยาวิเศษณ์ “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “น้อย”

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ จะมีความสามารถในการมีค่าที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมาแทนที่ได้ แต่เมื่อคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง จะสูญเสียความสามารถดังกล่าวไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยใช้คำว่า “มาก” (หมายถึง หลาย) ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์เหมือนกัน มาเป็นคำแทนหรือค่าที่ใช้อ้างถึงคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ตามตัวอย่างดังนี้

(118) เจอหนังสือหลายเล่มที่อยากได้แต่ควักกระเป๋า น้อย เพราะราคาค่อนข้างสูง

(119) เพราะพอนั่งใกล้คนขับ อาการเลहनัก น้อย หมอก็หนักใจไม่น้อย

ตัวอย่างที่ (118) และ (119) คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ สามารถใช้คำว่า “มาก” ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์เหมือนกัน มาเป็นคำแทนหรือค่าที่ใช้อ้างถึงคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้ ประโยคใหม่ที่ได้คือ “เจอหนังสือหลายเล่มที่อยากได้แต่ควักกระเป๋า มาก เพราะราคาค่อนข้างสูง” และ “เพราะพอนั่งใกล้คนขับ อาการเลहनัก มาก หมอก็หนักใจไม่น้อย” ล้วนเป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์และยังคงมีความหมายหลักของประโยคคงเดิม

ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง จะสูญเสียความสามารถที่จะมีค่าในหมวดคำเดียวกันมาแทนที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(120) ขอเชิญทางนี้ น้อย ท่านประธานมีเรื่องจะคุยด้วย

(121) พาฉันกลับบ้าน น้อย ขับรถกลับเองไม่ไหวแน่ๆ

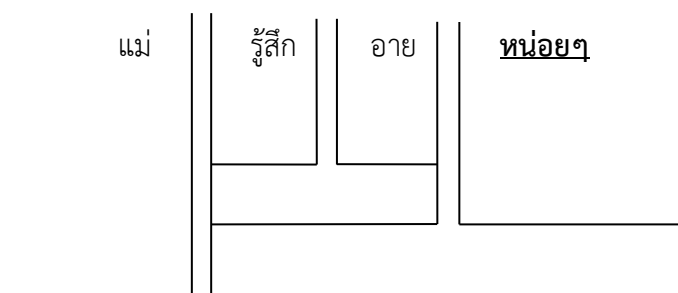
ตัวอย่างที่ (120) และ (121) คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้อง ไม่สามารถใช้คำว่า “มาก” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์มาแทนได้ เมื่อแทนที่จะได้ประโยคใหม่ว่า “*ขอเชิญทางนี้มาก ท่านประธานมีเรื่องจะคุยด้วย” และ “*พาดันกลับบ้านมาก ขับรถกลับเองไม่ไหวแน่ๆ” ซึ่งเป็นประโยคที่ฟังแปลก จากประโยคที่ได้ใหม่แสดงให้เห็นว่า คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้องได้สุญจนสมบัติดังกล่าวไป

5.2.3.2 กระบวนการวิเคราะห์ใหม่

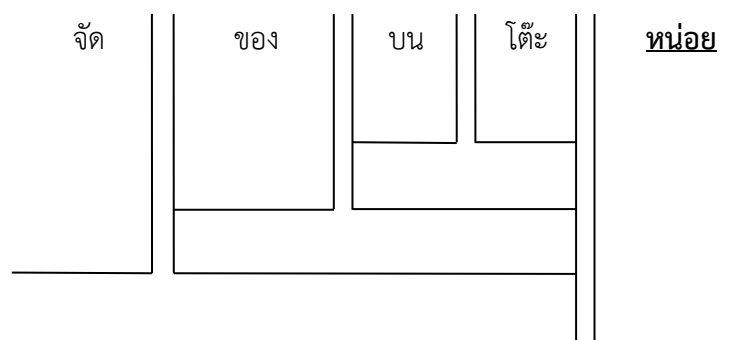
คำแสดงการขอร้อง “น้อย” เป็นคำที่ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ เริ่มจากเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยาวิเศษณ์ ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่ง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “น้อย” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น สามารถอธิบายด้วยการวิเคราะห์ส่วนประชิด ดังต่อไปนี้

คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่อยู่ในภาคแสดงของประโยคและมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลัก คือ หน่วยขยายกริยาวลีของประโยค สามารถวิเคราะห์ตามหลักของการวิเคราะห์ส่วนประชิดได้ดังตัวอย่าง ดังนี้

(122) แม่รู้สึกายน้อยๆ

ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง คำว่า “น้อย” จึงได้พัฒนา กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นคำที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่งเพื่อแสดงคำสั่งอย่างสุภาพ คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องจึงได้ผ่านการวิเคราะห์ใหม่ กล่าวคือ จากเดิมที่ถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่บอกปริมาณน้อยของกริยาวลีในประโยค ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง ทำหน้าที่ขยายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้คำว่า “น้อย” ได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(123) จัดของบนโต๊ะน้อย

5.3 ภาพรวมของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้อง

จากการวิเคราะห์ลักษณะทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ของคำแสดงการขอร้องที่มีรูปเดียวกับหมวดคำอื่นๆ เปรียบเทียบกับลักษณะสำคัญของกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม กระบวนการวิเคราะห์ใหม่ พบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์เหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงแบบทิศทางเดียว กล่าวคือ มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงแบบทางเดียว เริ่มจากเป็นคำบอกเนื้อความหรือคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย ได้แก่ คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณนาม แล้วกลายเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มากกว่า คือ คำแสดงการขอร้อง

ผู้วิจัยได้พบลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คำในหมวดคำต่างๆ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง โดยสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณนามที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นจะสามารถกลายเป็นคำแสดงการขอร้องได้ และเป็นการสนับสนุนว่า คำแสดงการขอร้องที่นำมาศึกษานั้น เป็นคำที่ผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์มาจากคำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณนาม

คำแสดงการขอร้องที่กลายมาจากคำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณนามนั้น ได้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม และได้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ ซึ่งกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์เหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ และคำลักษณนามซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นใหม่

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ และเสนอแนวทางการวิจัยที่ต่อเนื่องจากงานวิจัยนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ ศึกษาคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย และวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ผลการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

6.1.1 ศึกษาคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

ในภาษาไทยปัจจุบันมีคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง 9 คำ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

- 1) กลุ่มที่ปรากฏข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” และ
- 2) กลุ่มที่ปรากฏข้างท้าย ได้แก่ คำว่า “ด้วย” “ที” และ “หน่อย” ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า คำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องเหล่านี้มีความหมายประจำคำที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

- คำว่า “กรุณา” หมายถึง “สงสารคิดจะช่วยเหลือให้พ้นทุกข์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 70) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงความสงสาร

- คำว่า “ขอ” หมายถึง “พูดให้เขาให้สิ่งที่ต้องการ, วิงวอน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 171) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงการวิงวอน

- คำว่า “ช่วย” หมายถึง “ส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 349) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงการอนุเคราะห์

- คำว่า “เชิญ” หมายถึง “ถือ อุ่ม ชู หรือนำไปด้วยความเคารพ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 371) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงการชักชวน

- คำว่า “โปรด” หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจมาก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 721) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงความพอใจ

- คำว่า “รบกวน” หมายถึง “ทำให้รำคาญ, ทำให้เดือดร้อน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 924) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายการทำให้เดือดร้อน

- คำว่า “ด้วย” หมายถึง “คำแสดงกริยารวมหรือเพิ่ม, แสดงกริยาร่วมกันหรือในทำนองเดียวกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 396) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงการทำเพิ่ม

- คำว่า “ที” หมายถึง “ครั้ง, คราว, หน, ลักษณะนามบอกจำนวนครั้ง” (ราชบัณฑิตยสถาน 2546: 530) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงจำนวนน้อย

- คำว่า “หน่อย” หมายถึง “นิดหนึ่ง, น้อยหนึ่ง, ไม่มาก” (ราชบัณฑิตยสถาน 2546: 1242) จัดอยู่ในกลุ่มคำที่มีความหมายแสดงปริมาณน้อย

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า แม้คำเหล่านี้จะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือ เป็นคำที่ใช้แสดงการขอร้อง แต่คำเหล่านี้ก็ไม่ได้มีความหมายประจำคำที่เหมือนกัน แต่ละคำก็มีความหมายประจำคำที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความหมายข้างต้นของคำทั้งหมดถือเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่เอื้อให้ผู้ใช้ภาษานำคำเหล่านี้ไปใช้ช่วยเสริมการขอร้อง ความหมายที่ผู้วิจัยคาดว่าจะ เป็นแหล่งกำเนิดของ คำแสดงการขอร้องมี 9 ความหมาย ได้แก่

- 1) ความหมายแสดงความสงสาร
- 2) ความหมายแสดงการวิงวอน
- 3) ความหมายแสดงความอนุเคราะห์
- 4) ความหมายแสดงการชักชวน
- 5) ความหมายแสดงความพอใจ
- 6) ความหมายการทำให้เดือดร้อน
- 7) ความหมายแสดงการทำเพิ่ม
- 8) ความหมายแสดงจำนวนหนึ่งครั้ง
- 9) ความหมายแสดงปริมาณน้อย

6.1.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคำที่ผู้วิจัยศึกษาทั้ง 9 คำ ล้วนเป็นปัจจัยทางภาษา ได้แก่ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์และปัจจัยทางอรรถศาสตร์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยที่ทำให้คำเหล่านี้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ได้แก่ (1) ปัจจัยทางความหมายของคำ เช่น ความหมายแสดงการอนุเคราะห์ ความหมายแสดงการชักชวน ความหมายแสดงปริมาณน้อย เป็นต้น (2) ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ (3) ปัจจัยอุปลักษณะ และ (4) ปัจจัยนามนัย มีรายละเอียดดังนี้

6.1.2.1 ปัจจัยทางความหมายของคำ

ปัจจัยทางอรรถศาสตร์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่มีอยู่ในตัวคำ 9 คำ ซึ่งความหมายประจำคำของแต่ละคำนั้นช่วยกระตุ้นให้ผู้ใช้ภาษานำคำเหล่านี้มาใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง ได้แก่

- คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ ความหมายของความสงสารที่จะช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องมีลักษณะเป็นการขอความสงสารจากผู้ฟังเพื่อให้ช่วยเหลือผู้พูด ความหมายของคำนี้เลือกโดยผู้พูด ในขณะเดียวกันก็เป็นภาระหน้าที่ของผู้ฟังที่จะต้องกระทำการช่วยเหลือ ความหมายของความสงสารนั้นทำให้ประโยคคำสั่งนั้นฟังดูนุ่มนวลขึ้นและน่าจะเป็นความหมายที่ทำให้การขอร้องครั้งนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ได้

- คำว่า “ขอ” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การวิงวอนให้เขาให้สิ่งที่เราต้องการ ซึ่งเป็นความหมายโดยตรงของการขอร้องอยู่แล้ว กล่าวคือ การขอร้องก็เหมือนการวิงวอนให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการบางสิ่งตามที่ต้องการโดยไม่บีบบังคับ ความหมายของคำนี้เลือกโดยผู้พูด ในขณะเดียวกันก็เป็นภาระหน้าที่ของผู้ฟังที่จะต้องกระทำการช่วยเหลือ ความหมายเด่นของคำว่า “ขอ” คือ ความหมายของการวิงวอน ได้เข้ามาช่วยเสริมในประโยคคำสั่งเพื่อทำให้ประโยคคำสั่งนั้นฟังดูนุ่มนวลขึ้น

- คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การอนุเคราะห์ผู้อื่นเพื่อให้สำเร็จ ผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องกับการอนุเคราะห์ถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน เมื่อเกิดการขอร้องแล้วย่อมมีการอนุเคราะห์เพื่อให้สำเร็จประโยชน์เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมา ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้พูดเลือกคำว่า “ช่วย” มาใช้เป็นคำช่วยในประโยคคำสั่งเพื่อแสดงการขอร้องให้ผู้ฟังนั้นกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการหรืออนุเคราะห์ให้เกิดความสำเร็จ

- คำว่า “เชิญ” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การชักชวน มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ผู้พูดอาจจะใช้การพูดในลักษณะการพูดเชิงชักชวนของผู้พูดก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ฟังคล้อยตามหรือเห็นด้วยไปกับการช่วยเหลือในเรื่องที่ขอร้อง ครั้งนั้นๆ นอกจากนี้คำว่า “เชิญ” ก็ยังแฝงความหมายของความสุขภาพ โดยเป็นการให้สิทธิการตัดสินใจแก่ผู้ฟังว่าจะช่วยเหลือหรือไม่ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการขอร้อง ทั้งยังแสดงถึงการที่ผู้พูดให้เกียรติผู้ฟัง นอกจากนี้ คำว่า “เชิญ” ยังมีความแตกต่างจากคำอื่นๆ กล่าวคือ ใช้คำนี้เมื่อผู้พูดขอร้องในเรื่องที่เป็นประโยชน์หรือเป็นไปตามความต้องการของผู้ฟัง เช่น “เชิญนั่ง” “เชิญหยิบ” เป็นต้น

- คำว่า “โปรด” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ ความหมายของความพอใจ มีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดจะขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ผู้พูดต้องทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกไม่ขัดเคืองในการขอร้องของผู้พูดจึงจะทำให้ผู้ฟังช่วยเหลือในเรื่องที่ขอร้อง นอกจากนี้คำว่า “โปรด” ก็ยังแฝงความหมายของความเมตตา ซึ่งอาจเป็นความหมายที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ฟังช่วยเหลือได้ ทั้งยังเป็นการให้เกียรติผู้ฟังว่าเป็นบุคคลที่มีอำนาจหรือฐานะเหนือกว่าและแสดงถึงความนอบน้อมต่อตัวผู้ฟังอีกด้วย

- คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยา มีความหมายเด่นคือ การทำให้รำคาญหรือเดือดร้อน มีความเกี่ยวข้องกับขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องก็คือการไปทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนหรือรำคาญ ความหมายของคำกริยา “รบกวน” เด่นในการสื่อความหมายถึงการทำให้ผู้ฟังเดือดร้อน ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายในระดับบรรพทศาศตร์ ซึ่งน่าจะเป็นความหมายที่เกิดขึ้นก่อน คำนี้อาจมีความหมายโดยนัยว่าผู้พูดกำลังขอความช่วยเหลือจากผู้ฟังให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงทำให้ผู้พูดได้นำความหมายโดยนัยของคำว่า “รบกวน” นี้มาใช้ในบริบทที่เป็นการขอร้อง คำว่า “รบกวน” จึงได้ขยายความหมายและเพิ่มหน้าที่กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ผู้วิจัยเห็นว่าความหมายของคำว่า “รบกวน มี” ความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ หากผู้พูดจะขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนไปได้ เมื่อเกิดการขอร้องขึ้นผู้ฟังก็ย่อมต้องเดือดร้อนหรือรำคาญตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การเลือกใช้ความหมายดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเนื่องจาก ผู้พูดรับรู้และตระหนักว่าผู้ฟังอาจต้องได้รับความเดือดร้อนจากการขอร้องครั้งนั้นของผู้พูด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความเกรงใจที่จะต้องทำให้ผู้ฟังเดือดร้อน

- คำว่า “ด้วย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ช่วยแสดงความหมายรวมหรือเพิ่มของกริยา ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความหมายการเพิ่มของกริยานั้นน่าจะเป็นความหมายสำคัญที่ช่วยเอื้อให้คำว่า “ด้วย” เกิดการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาวิเศษณ์ไปเป็นคำแสดงการขอร้อง เนื่องจากความหมายการเพิ่มของกริยามีความสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ สิ่งที่ผู้พูดขอร้องนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังจะต้องทำอยู่แล้วหรือเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้ฟังต้องทำอยู่แล้ว เพียงแต่ผู้ฟังทำเพิ่มไปอีกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

- คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ใช้บอกจำนวนครั้งของกริยาวิลี จะเห็นว่า คำว่า “ที่” ใช้แสดงจำนวนเพียง “หนึ่ง” ครั้งนั้นจะบอกจำนวนที่น้อยที่สุด ซึ่งเป็นความหมายเด่นของคำว่า “ที่” ผู้วิจัยจึงจัดให้คำว่า “ที่” เป็นคำที่อยู่ในประเภทความหมายแสดงจำนวนน้อย เนื่องจากคำว่า “ที่” มีจุดเด่นทางความหมายในเรื่องการแสดงความหมายของกริยาวิลี จึงทำให้ผู้พูดได้เลือกคำว่า “ที่” มาใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเสริมให้เกิดความหมายแสดงจำนวนน้อยของการขอร้อง การใช้ความหมายของคำว่า “ที่” อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า ผู้พูดขอร้องให้ผู้ฟังช่วยเหลือเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยและไม่เป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากนัก

- คำว่า “น้อย” เป็นคำวิเศษณ์ ซึ่งเด่นในเรื่องความหมายบอกปริมาณน้อย เนื่องจากจุดเด่นในเรื่องความหมายแสดงปริมาณน้อยของคำว่า “น้อย” จึงทำให้ผู้พูดได้เลือกคำว่า “น้อย” มาใช้เติมลงไปท้ายประโยคคำสั่งเพื่อเสริมให้เกิดความหมายแสดงปริมาณน้อยของการขอร้องครั้งนั้นๆ ความหมายของคำว่า “น้อย” ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่า การช่วยเหลือตามที่ขอร้องเป็นเรื่องเล็กน้อยและไม่เป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากจนเกินไป

6.1.2.2 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์

ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างประโยคในภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาในประโยคนั้นสามารถเกิดเรียงต่อกันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำเชื่อม หรือที่เรียกว่า “หน่วยสร้างกริยาเรียง” โครงสร้างประโยคขอร้องที่มีคำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” เป็นคำแสดงการขอร้องน่าจะพัฒนามาจากโครงสร้างของประโยคที่มีคำเหล่านี้เป็นคำกริยาหลักปรากฏหน้าคำกริยาตัวอื่นๆ เรียงต่อกันในประโยค เช่น

ตัวอย่างคำว่า “กรุณา”

- (1) ต้องดูเหตุการณ์ก่อนว่าฝ่ายค้านจะกรุณาต่อสภามากน้อยแค่ไหน
- (2) อายุท่านก็มากแล้วแต่อาจารย์ก็กรุณาอ่านผลงานของเราจนจบ
- (3) กรุณาส่งความเห็นหรือความต้องการต่างๆ มาตามที่อยู่ข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ (1) คำว่า “กรุณา” เป็นคำกริยากรรมคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (2) คำว่า “กรุณา” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้างกริยาเรียง “กรุณาอ่าน” และปรากฏร่วมกับนามวลี “อาจารย์” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำกริยา “กรุณาอ่าน” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างของประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “กรุณา” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นดังตัวอย่างที่ (3) คำว่า “กรุณา” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้ากริยาในประโยคคำสั่ง “ส่งความเห็นหรือความต้องการต่างๆ

มาตามที่อยู่ข้างล่างนี้” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ ประโยคดังกล่าวไม่มีประธานของประโยคเป็นประโยคขอร้องที่ผู้พูดกล่าวขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังสังเกตเห็นหรือความต้องการให้ โดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “กรุณา” ซึ่งเป็นคำกริยาได้กลายมาเป็น คำช่วยหน้ากริยาเพื่อแสดงการขอร้องนั่นเอง

ตัวอย่างคำว่า “ช่วย”

- (4) มาตรการที่พึงปวงล้วนช่วยชีวิตมนุษย์ในทะเล
- (5) ประชาชนธรรมดาช่วยจับกุมผู้กระทำผิดที่หมายจับระบุไว้
- (6) สุริยฉาย ช่วยตัดสินใจให้เราด้วยนะ เราจะคอยคำตอบ

ตัวอย่างที่ (4) คำว่า “ช่วย” เป็นคำกริยากรรมคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้ คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (5) คำว่า “ช่วย” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในหน่วยสร้าง กริยาเรียง “ช่วยจับกุม” และปรากฏร่วมกับนามวลี “ประชาชน” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานผู้กระทำ กริยา “ช่วยจับกุม” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างของประโยคบอกเล่าดังกล่าว จึงทำให้คำว่า “ช่วย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นดังตัวอย่างที่ (6) คำว่า “ช่วย” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้ากริยาในประโยคคำสั่ง “ตัดสินใจให้เราด้วยนะ” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการช่วยร้องอย่างสุภาพ ประโยคดังกล่าวไม่มีประธานของประโยคเป็นประโยค ขอร้องที่ผู้พูดกล่าวขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังตัดสินใจให้โดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาแสดงการช่วยร้องนั่นเอง

ตัวอย่างคำว่า “รบกวน”

- (7) สุนัขของผมรบกวนเขา
- (8) เราเข้าไปนั่งรบกวนเจ้าของบ้านอยู่หลายนาที่จึงลากลับ
- (9) รบกวนลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ

ตัวอย่างที่ (7) คำว่า “รบกวน” เป็นคำกริยาคำเดียวในประโยค เมื่อภาษาไทยอนุญาตให้ คำกริยาเกิดเรียงต่อกันได้ดังตัวอย่างที่ (8) คำว่า “รบกวน” จึงปรากฏเป็นคำกริยาตัวหนึ่งใน หน่วยสร้างกริยาเรียง “เข้าไปนั่งรบกวน” และปรากฏร่วมกับนามวลี “เรา” ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน ผู้กระทำกริยา “เข้าไปนั่งรบกวน” ของประโยคบอกเล่านั้น ต่อมาด้วยโครงสร้างกริยาเรียงของ ประโยคบอกเล่าดังกล่าวจึงทำให้คำว่า “รบกวน” ปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำช่วยหน้ากริยา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ถูกลดการเน้นความสำคัญลงไป การเน้นความสำคัญจึงย้ายไปอยู่ที่กริยาตัวถัดมา

เมื่อไม่มีการเน้นในตำแหน่งดังกล่าวจึงช่วยเอื้อให้คำว่า “รบกวน” ได้กลายมาเป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น และกลายเป็นคำที่ช่วยแสดงการขอร้องดังตัวอย่างที่ (9) คำว่า “รบกวน” กลายเป็นคำที่เติมไว้ข้างหน้าประโยคคำสั่ง “ลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปด้วยค่ะ” เพื่อช่วยแสดงความหมายที่เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ ผู้พูดกล่าวขอร้องให้ผู้ฟังลงมารับบัตรจอดรถที่ฝากไว้กลับไปโดยไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับ ลักษณะเช่นนี้จึงทำให้คำว่า “รบกวน” ได้กลายเป็นคำช่วยหน้ากริยาแสดงการขอร้อง

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยวากยสัมพันธ์ที่เป็นโครงสร้างลักษณนาม ในภาษาไทยอนุญาตให้คำลักษณนามสามารถปรากฏหลังหรืออยู่ติดกับคำกริยาได้โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดโครงสร้างประโยคไร้คำบอกจำนวน โดยผู้ใช้ภาษาสามารถเข้าใจได้ว่า หากไม่มีการระบุคำบอกจำนวนในประโยคก็หมายความว่า ประโยคนั้นต้องการแสดงจำนวนเพียงหนึ่งครั้งหรืออาจกล่าวได้ว่า คำว่า “ที่” ได้กลายเป็นคำที่รวบทั้งความหมายของการบอกจำนวน “หนึ่ง” ครั้งและความหมายที่เป็นคำลักษณนามเข้าไปไว้ในคำๆ เดียว

นอกจากนี้ ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเนื่องจากคำว่า “ด้วย” “ที่” และ “หน่อย” ล้วนเป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายกริยาในประโยค เช่น ประโยค “สวยและสวยด้วย” คำว่า “ด้วย” ทำหน้าที่ขยายกริยา “สวย” และ “สวย” ว่ามีกริยาเพิ่มขึ้น และประโยค “ไปมาตั้งหลายที่” คำว่า “ที่” ทำหน้าที่ขยายกริยา “ไป” ว่าไปมาหลายครั้ง เป็นต้น การที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่ขยายกริยามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการขอร้อง กล่าวคือ การขอร้องเป็นเรื่องของการกระทำจึงเกี่ยวข้องกับคำกริยาในประโยค ดังนั้น การที่คำเหล่านี้ทำหน้าที่ขยายกริยาจึงเป็นปัจจัยทางวากยสัมพันธ์ที่ช่วยเอื้อให้คำเหล่านี้เปลี่ยนแปลงจากคำที่มีหน้าที่ขยายกริยากลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง

6.1.2.3 ปัจจัยอุปลักษณ

ปัจจัยอุปลักษณทำให้เกิดการถ่ายโอนทางความหมายจากคำบอกเนื้อความที่มีความเป็นรูปธรรมมาเป็นคำไวยากรณ์ที่แสดงความหมายบอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และมีลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงจากวงความหมายที่มีความเป็นรูปธรรมมากกว่าไปสู่วงความหมายที่มีความเป็นนามธรรมมากกว่า ลักษณะสำคัญคือ จะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่ง ระดับของความเป็นรูปธรรมจากมากไปน้อย ได้แก่

มนุษย์ > วัตถุ > กิจกรรม > พื้นที่ > เวลา > คุณสมบัติหรือลักษณนามธรรม

ตัวอย่างคำว่า “ขอ”

คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยากับคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีความแตกต่างกัน โดยมีอุปลักษณะเป็นปัจจัยกระตุ้น กล่าวคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องจากสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยาและคำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ แม้ทั้งสองคำจะอยู่คนละกลุ่มความหมายกันแต่ก็สามารถทำความเข้าใจทั้ง 2 ความหมายนี้ผ่านลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ข้ามขอบเขตกันจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำกริยา จะใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า ได้แก่ สิ่งมีชีวิต วัตถุหรือต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จะใช้บอกความต้องการครอบครองในสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ได้แก่ กิจกรรม โดยคำว่า “ขอ” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าทั้งสิ่งมีชีวิต วัตถุ สิ่งของ หรือแม้แต่กิจกรรมการช่วยเหลือ ถือเป็นสิ่งที่เหมือนกันในแง่ที่มีความต้องการเพื่อครอบครองได้เช่นเดียวกัน มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีกวงความหมายหนึ่ง

ตัวอย่างคำว่า “น้อย”

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยามีพิเศษกับคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง มีความแตกต่างกัน โดยมีอุปลักษณะเป็นปัจจัยกระตุ้น กล่าวคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องจากสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ระหว่างคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยามีพิเศษและคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้องได้ แม้ทั้งสองคำจะอยู่คนละกลุ่มความหมายกันแต่ก็สามารถทำความเข้าใจทั้ง 2 ความหมายนี้ผ่านลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ข้ามขอบเขตกันจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยามีพิเศษ จะบอกปริมาณของสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า ได้แก่ พื้นที่ สภาพ ระยะทาง และขนาด ต่อมาเมื่อคำว่า “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จะใช้บอกปริมาณของสิ่งที่เป็นรูปธรรมน้อยกว่า ได้แก่ กิจกรรม เช่น การช่วยเหลือ หรือเวลา สิ่งที่เหมือนกันระหว่างคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำวิเศษณ์กับคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง คือ สามารถบอกปริมาณได้เช่นเดียวกัน มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบความหมายแบบข้ามจากวงความหมายหนึ่งไปอีกวงความหมายหนึ่ง

6.1.2.4 ปัจจัยนามนัย

ปัจจัยนามนัย เป็นการเชื่อมโยงความหมายภายในแวดวงความหมาย (semantic domain) เดียวกัน โดยการอ้างถึงส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วนำเอาส่วนนั้นมาแทนความหมายทั้งหมด ลักษณะของนามนัยที่เกี่ยวข้องคือ นามนัยโดยอาศัยปริบท เป็นการขยายความหมายของคำโดยการใช้ความรู้ในตัวคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการขอร้องมาใช้แทนเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

ตัวอย่างคำว่า “รบกวน”

เหตุการณ์การขอร้องประกอบไปด้วยฉากเหตุการณ์ย่อยๆ หลายฉาก ฉากหนึ่งในนั้นก็คือฉากเหตุการณ์ที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญ คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำกริยา มีความหมายว่า “ทำให้เดือดร้อน, ทำให้รำคาญ” ซึ่งความหมายนี้ตรงกับฉากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงสามารถใช้ความหมายนี้ในการเชื่อมโยงเข้ากับฉากเหตุการณ์ที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญได้ ความหมายของคำกริยา “รบกวน” จึงได้ถูกเลือกให้มาใช้แทนและครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด การทำให้เดือดร้อนหรือรำคาญก็คือผลกระทบที่เกิดจากการถูกรบกวนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันการขอร้องก็แฝงความหมายของการที่ผู้ฟังกระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ผู้พูดขอร้อง ซึ่งเรื่องที่ขอร้องนั้นอาจส่งผลกระทบให้ผู้ฟังเกิดความเดือดร้อนหรือรำคาญได้ ส่งผลให้คำว่า “รบกวน” มีหน้าที่ใหม่เป็นคำแสดงการขอร้อง

6.1.3 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องในภาษาไทย

เมื่อคำที่ผู้วิจัยศึกษาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้วก็ยังมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับคำที่เป็นแหล่งเดิมอยู่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำบอกเนื้อความซึ่งเป็นแหล่งเดิมกับคำแสดงการขอร้องซึ่งเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ Heine และ Kuteva (2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์คำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษาทั้งหมด แต่หากการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษานั้นมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจากแนวคิดของ Heine และ Kuteva (2007) ผู้วิจัยก็จะใช้แนวคิดของนักภาษาศาสตร์ท่านอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องกันมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำที่ศึกษาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง และกระบวนการคงเค้าความหมายเดิม และ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า กระบวนการที่ทำให้คำเหล่านี้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการจางลงทางความหมาย มีรายละเอียดดังนี้

6.1.3.1 คำกริยา “กรุณา” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “กรุณา”

คำกริยา “กรุณา” มีความหมายว่า “ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์” จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมายที่เป็นความมีน้ำใจและความมีเมตตาของประธานในประโยค ต่อมาเมื่อคำกริยา “กรุณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมาย จึงสามารถที่จะขยายบริบทในการปรากฏออกไปได้กว้างขึ้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาวลีที่แสดงความหมายที่เป็นความมีน้ำใจและความมีเมตตาเท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาวลีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป นอกจากนี้คำกริยา “กรุณา” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความเสียสละของผู้ที่ช่วยเหลือและเป็นบุญคุณแก่ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวลงลงหรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน

คำกริยา “กรุณา” สามารถเติมคำวิเศษณ์ “มาก” ซึ่งเป็นส่วนขยายไว้ข้างหลังได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ ยังคงคุณสมบัติของหมวดคำกริยาที่สามารถเติมส่วนขยายได้อยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” ที่เป็นคำกริยาได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจะสูญเสียความสามารถในการเติมส่วนขยายไป ไม่สามารถนำคำช่วยหน้ากริยา “ได้” มาขยายข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้จะเป็นประโยคที่ฟังแปลกหรือเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ นอกจากนี้จากเดิมที่คำกริยา “กรุณา” เป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “กรุณา” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกแต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “กรุณา” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างหน้ากริยาในประโยคคำสั่งหรือทำหน้าที่เป็นคำช่วยหน้ากริยาที่แสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “กรุณา” จึงได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “กรุณา” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “กรุณา” ได้แก่ กระบวนการขยายบริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.2 คำกริยา “ขอ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ขอ”

คำกริยา “ขอ” มีความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความต้องการและลักษณะการวิงวอน ต่อมาเมื่อคำว่า “ขอ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความจางลง คือ ความหมายของลักษณะการวิงวอน อีกทั้งยังมี

ความหมายของความต้องการเหลือเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของ คำแสดงการขอร้องมาแทน นอกจากนี้ก็ยังคงเค้าความหมายเดิมที่เป็นคำกริยาอยู่ คือ ความอยาก ความต้องการ แต่ไม่ได้แสดงความหมายของการวิงวอนหรืออ้อนวอนในเชิงอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจน อย่างเช่นคำกริยา

คำกริยา “ขอ” มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ สามารถนำ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ แต่คำว่า “ขอ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ นอกจากนี้จากเดิมที่คำกริยา “ขอ” เป็นหน่วยประกอบหลัก ของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ขอ” จึงปรากฏเป็น กริยาตัวแรกแต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมากลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยค เท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “ขอ” กลายเป็น คำแสดงการขอร้อง “ขอ” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะหใหม่

6.1.3.3 คำกริยา “ช่วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ช่วย”

คำกริยา “ช่วย” จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาลีแสดงความหมายที่เป็น การกระทำด้วยความเต็มใจของประธานในประโยค ต่อมาเมื่อคำกริยา “ช่วย” ได้กลายเป็น คำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายจึงสามารถที่จะขยายบริบทในการปรากฏ ออกไปได้กว้างขึ้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาลีที่แสดงความหมายที่เป็นการกระทำ ด้วยความเต็มใจเท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาลีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป นอกจากนี้คำกริยา “ช่วย” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความเสียสละของผู้ที่ช่วยเหลือและเป็นบุญคุณแก่ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความดังกล่าวจางลง หรือมีความหมายเดิมเพียงบางส่วนและได้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน

คำกริยา “ช่วย” มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ สามารถนำ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ แต่คำว่า “ช่วย” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำ คำปฏิเสธ “ไม่ได้” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ นอกจากนี้จากเดิมที่คำกริยา “ช่วย” เป็นหน่วยประกอบ

หลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ช่วย” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกแต่ก็ยังคงถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “ช่วย” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ช่วย” จึงได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “ช่วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ช่วย” ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.4 คำกริยา “เชิญ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “เชิญ”

คำกริยา “เชิญ” มีความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ การชักชวน ความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติจากประธานในประโยค ต่อมาเมื่อคำว่า “เชิญ” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว จะมีความหมายที่เป็นคำบอกเนื้อความจางลง ยังคงเป็นความหมายของการชักชวนอยู่ แต่ความเคารพอ่อนน้อมและการให้เกียรติได้จางไป กลายมามีความหมายที่เป็นการเคารพและความสุภาพแทน

คำกริยา “เชิญ” มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ แต่คำว่า “เชิญ” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำคำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ นอกจากนี้จากเดิมที่คำกริยา “เชิญ” เป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “ใคร่” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแต่ก็ยังคงถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมากลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “เชิญ” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “เชิญ” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.5 คำกริยา “โปรด” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “โปรด”

คำกริยา “โปรด” หมายถึง “ถูกใจหรือพอใจมาก” คำว่า “โปรด” ยังแสดงถึงความหมายที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างชัดเจน ได้แก่ ความชอบ ความเมตตาและเอ็นดูของประธานในประโยค แต่เมื่อคำว่า “โปรด” เป็นคำแสดงการขอร้อง จึงทำให้ความหมายที่เป็นเนื้อความคือ

ความหมายที่บอกอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคตินั้นจางไป ได้แก่ ความหมายของความชอบ ความเมตตาและเอ็นดู ซึ่งไม่ได้มีความหมายดังกล่าวชัดเจนเหมือนคำกริยา คงเหลือเพียงความหมาย ที่แสดงความรู้สึกที่ไม่ชัดเจนเท่านั้น

จากเดิมที่คำกริยา “โปรด” เป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อ คำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “โปรด” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกแต่ก็ยังถือว่าเป็น หน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “โปรด” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จึงได้ กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “โปรด” กลายเป็น คำแสดงการขอร้อง “โปรด” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมาย เดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะหใหม่

6.1.3.6 คำกริยา “รบกวน” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “รบกวน”

คำกริยา “รบกวน” จะปรากฏในบริบทที่จำกัด คือ บริบทที่มีกริยาวลีแสดงความหมาย เกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” ที่เกิดจากประธานในประโยค ต่อมาเมื่อคำกริยา “รบกวน” ได้กลายเป็น คำแสดงการขอร้องแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายจึงสามารถที่จะขยายบริบทในการปรากฏ ออกไปได้กว้างขึ้น ไม่ได้จำกัดว่าต้องปรากฏในบริบทที่มีกริยาวลีที่แสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเดือดร้อน” เท่านั้น แต่สามารถปรากฏได้กับบริบทที่มีกริยาวลีแสดงกริยาอาการต่างๆ ไป นอกจากนี้คำกริยา “รบกวน” ยังมีความหมายของความเดือดร้อนและผลเสียหายที่ตามมา ต่อมาเมื่อ คำว่า “รบกวน” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องแล้ว ความหมายของความเดือดร้อนและผลเสียหาย ที่ตามมาได้จางลง และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องมาแทน

คำกริยา “รบกวน” มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะประจำหมวดคำของคำกริยา คือ สามารถนำ คำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ ประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์ แต่คำว่า “รบกวน” ที่เป็นคำแสดงการขอร้อง ก็ได้สูญเสียคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำกริยาไป คือ ไม่สามารถนำ คำปฏิเสธ “ไม่(ได้)” มาเติมไว้ข้างหน้าได้ นอกจากนี้จากเดิมที่คำกริยา “รบกวน” เป็นหน่วยประกอบ หลักของประโยคคือ คำกริยา ต่อมาเมื่อคำกริยาสามารถเกิดเรียงต่อกันได้ คำว่า “รบกวน” จึงปรากฏเป็นกริยาตัวแรกแต่ก็ยังถือว่าเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคอยู่ ต่อมาเมื่อคำว่า “รบกวน” ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้องจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “รบกวน” ได้กลาย มาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยองค์ประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยา “ช่วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ช่วย” ได้แก่ กระบวนการขยายปริบทการปรากฏ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.7 คำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ด้วย”

คำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” ใช้บอกความหมายของการรวมกริยา ความหมายของการเพิ่มกริยา และความหมายการร่วมของกริยาหรือกริยาในทำนองเดียวกัน เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายเหล่านี้ได้จางลง เหลือเพียงความหมายบอกการเพิ่ม ซึ่งเป็นการเพิ่มของการกระทำโดยผู้ฟังต้องกระทำบางอย่างอยู่แล้ว แต่กระทำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องเพิ่มเข้ามาแทน

จากเดิมคำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” เป็นหน่วยประกอบหลักของประโยคคือ คำกริยาวิเศษณ์ ต่อมาเมื่อคำว่า “ด้วย” ได้กลายมามีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น โดยกลายเป็นคำแสดงการขอร้องที่เติมไว้ข้างท้ายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คำว่า “ด้วย” ได้กลายมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำกริยาวิเศษณ์ “ด้วย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ด้วย” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.8 คำลักษณนาม “ที่” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “ที่”

คำลักษณนาม “ที่” มีความหมายบอกจำนวนครั้งของกริยาลี เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายนี้ได้จางลง เหลือเพียงความหมายบอกจำนวนครั้ง โดยเปลี่ยนแปลงเป็นการบอกจำนวนหนึ่งครั้งของเรื่องที่ขอร้อง และมีความหมายทางไวยากรณ์ของคำแสดงการขอร้องเพิ่มเข้ามาแทน

คำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม มีความสามารถในการมีคำที่อยู่ในหมวดคำลักษณนามด้วยกันมาแทนที่ได้ แต่เมื่อคำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนามได้กลายมาเป็นคำแสดงการขอร้อง จะสูญเสียความสามารถดังกล่าวไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยใช้คำว่า “ครั้ง” ซึ่งเป็นคำลักษณนามเหมือนกับคำว่า “ที่” (หมายถึง คราว, หน, ที่) มาเป็นคำแทนคำว่า “ที่” ที่เป็นคำลักษณนาม หากแทนที่แล้วได้ประโยคที่ถูกไวยากรณ์และยังคงมีความหมายหลักของประโยคคงเดิมแสดงว่ายังมีคุณสมบัติของหมวดคำเดิมอยู่ แต่คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้อง จะสูญเสียความสามารถในการใช้คำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมาแทนที่ไป โดยไม่สามารถใช้คำว่า “ครั้ง” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในหมวดคำเดียวกันมา

แทนได้ เมื่อแทนที่ จะได้ประโยคใหม่ซึ่งเป็นประโยคที่ฟังแปลก จากประโยคที่ได้ใหม่แสดงให้เห็นว่า คำว่า “ที่” เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติดังกล่าวไป

จากเดิมที่คำว่า “ที่” เป็นคำลักษณนาม ทำหน้าที่บอกจำนวนครั้งของกริยาวลีในประโยค ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็น คำแสดงการขอร้อง ทำหน้าที่ขยายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้คำว่า “ที่” ที่เป็น คำแสดงการขอร้องได้ลดฐานะลงมาเป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำลักษณนาม “ที่” กลายเป็น คำแสดงการขอร้อง “ที่” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.1.3.9 คำวิเศษณ์ “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “น้อย”

คำวิเศษณ์ “น้อย” มีความหมายบอกปริมาณน้อยของกริยาวลี/นามวลีในประโยค เมื่อกลายเป็นคำแสดงการขอร้อง ความหมายนี้ได้จางลง เหลือเพียงความหมายบอกปริมาณน้อย โดยเปลี่ยนแปลงเป็นการบอกความเล็กน้อยของเรื่องที่ขอร้อง และมีความหมายทางไวยากรณ์ของ คำแสดงการขอร้องคือ เป็นการสั่งอย่างสุภาพเพิ่มเข้ามาแทน

คำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ จะมีความสามารถในการมีค่าที่อยู่ในหมวดคำเดียวกัน มาแทนที่ได้ แต่เมื่อคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ได้กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จะสูญเสียความสามารถดังกล่าวไป ผู้วิจัยจะทดสอบโดยใช้คำว่า “มาก” (หมายถึง หลาย) ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์เหมือนกัน มาเป็นคำแทนหรือคำที่ใช้อ้างถึงคำว่า “น้อย” ที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ หากแทนที่ได้ และมีประโยคใหม่ที่ได้เป็นประโยคที่ถูกไวยากรณ์และยังคงมีความหมายหลักของประโยคคงเดิมแสดงยังมีคุณสมบัติของคำกริยาวิเศษณ์อยู่ ในขณะที่คำว่า “น้อย” เป็น คำแสดงการขอร้อง ไม่สามารถใช้คำว่า “มาก” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในหมวดคำกริยาวิเศษณ์มาแทนได้ เมื่อแทนที่จะได้ประโยคใหม่ที่เป็นประโยคที่ฟังแปลก จากประโยคที่ได้ใหม่แสดงให้เห็นว่า คำว่า “น้อย” เป็นคำแสดงการขอร้องได้สูญเสียคุณสมบัติดังกล่าวไป

จากเดิมที่คำว่า “น้อย” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่บอกปริมาณน้อยของกริยาวลีใน ประโยค ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยประกอบหลักของประโยค ต่อมาได้ถูกวิเคราะห์ใหม่ให้กลายเป็น คำแสดงการขอร้อง ทำหน้าที่ขยายประโยคคำสั่งทั้งประโยค จึงทำให้คำว่า “น้อย” ได้ลดฐานะลงมา เป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยประกอบหลักของประโยคเท่านั้น

กระบวนการที่อยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงจากคำวิเศษณ์ “น้อย” กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง “น้อย” ได้แก่ กระบวนการที่ความหมายจางลง กระบวนการคงเค้าความหมายเดิม กระบวนการสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำเดิม และกระบวนการวิเคราะห์ใหม่

6.2 อภิปรายผล

นอกจากผลสรุปข้างต้นในการศึกษาคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง ตลอดจนปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้เกิดคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาคำแสดงการขอร้องในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์อีก 6 ประเด็น ดังนี้

6.2.1 ในกลุ่มคำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษา 9 คำนี้ พบว่ามีที่มาจากหลายหมวดคำ และหลายกลุ่มความหมาย

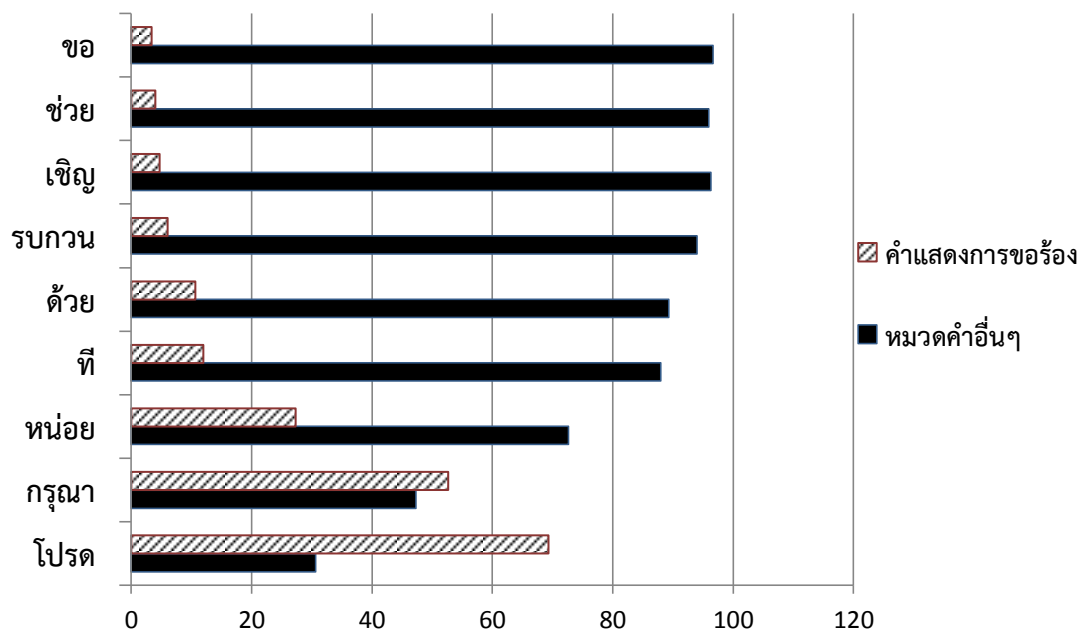
คำแสดงการขอร้องที่ผู้วิจัยศึกษามีที่มาจาก 3 หมวดคำ ได้แก่ 1) หมวดคำกริยา ได้แก่ คำว่า “กรุณา” “ขอ” “ช่วย” “เชิญ” “โปรด” และ “รบกวน” 2) หมวดคำกริยาวิเศษณ์ ได้แก่ คำว่า “ด้วย” และ “น้อย” และ 3) หมวดคำลักษณนาม ได้แก่ คำว่า “ที่” ผู้วิจัยเห็นว่าที่มาจากหลายหมวดคำนี้ สะท้อนให้เห็นการเลือกใช้คำที่หลากหลายของผู้ใช้ภาษาเพื่อนำมาใช้เป็นคำเสริมช่วยในการขอร้อง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นรูปแบบต่างๆ ของการใช้คำในการขอร้องด้วย เช่น การใช้คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกมาโน้มน้าวหรือส่งเสริมให้ผู้ฟังคล้อยตามและช่วยเหลือตามที่ขอร้อง การใช้คำวิเศษณ์หรือคำลักษณนาม ซึ่งเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับปริมาณหรือจำนวนมาเสริมเพื่อชี้ให้เห็นว่าเรื่องที่ขอร้องเป็นเรื่องเล็กน้อย เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มความหมายของคำที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องได้เป็น 6 กลุ่มความหมายได้ 1) กลุ่มความหมายที่แสดงความรู้สึก ได้แก่ คำว่า “กรุณา” และ “โปรด” 2) กลุ่มความหมายแสดงการอนุเคราะห์ ได้แก่ คำว่า “ขอ” และ “ช่วย” 3) กลุ่มความหมายแสดงการชักชวน ได้แก่ คำว่า “เชิญ” 4) กลุ่มความหมายแสดงการทำให้เดือดร้อน ได้แก่ คำว่า “รบกวน” 5) กลุ่มความหมายแสดงการทำให้เพิ่ม ได้แก่ คำว่า “ด้วย” และ 6) กลุ่มความหมายแสดงปริมาณน้อย ได้แก่ คำว่า “ที่” และ “น้อย”

6.2.2 คำแสดงการขอร้องแต่ละคำมีความถี่ในการปรากฏใช้แตกต่างกัน

ผู้วิจัยพบว่าคำที่ศึกษาทั้ง 9 คำ แต่ละคำมีการปรากฏในภาษาด้วยความถี่ที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ คำบางคำปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่สูงมาก ในขณะที่คำบางคำปรากฏเป็นคำแสดงการขอร้องด้วยความถี่น้อย

แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบปริมาณคำแสดงการขอร้องและหมวดคำอื่นๆ

ผู้วิจัยพบว่า มีคำแสดงการขอร้อง 2 คำ ได้แก่ คำว่า “โปรด” และ “กรุณา” ที่ปรากฏใน ความถี่มากกว่าคำรูปเดียวกันที่เป็นคำบอกเนื้อความ เช่น คำว่า “โปรด” ปรากฏใช้เป็น คำแสดงการขอร้องร้อยละ 69.33 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยาร้อยละ 30.67 คำว่า “กรุณา” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องร้อยละ 52.67 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยาร้อยละ 47.33 ทั้งนี้ เป็นเพราะทั้งสองคำเริ่มมีการกลายเป็นคำแสดงการขอร้องอย่างสมบูรณ์ จึงทำให้สองคำนี้ สามารถปรากฏเดี่ยวๆ ในประโยคคำสั่งได้ เป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์มาก จึงไม่จำเป็นต้องอาศัย การช่วยเสริมจากคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ ทั้งยังส่งผลให้ทั้งสองคำนี้มีความถี่ในการปรากฏที่สูง มากกว่าคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พบว่า ยังมีคำแสดงการขอร้องที่ปรากฏในความถี่น้อยกว่าคำ รูปเดียวกันที่เป็นแหล่งคำเดิม เช่น คำว่า “รบกวน” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้องร้อยละ 6 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยามากถึงร้อยละ 94 คำว่า “ด้วย” ปรากฏใช้เป็นคำแสดงการขอร้อง ร้อยละ 10.66 ในขณะที่ปรากฏใช้เป็นคำกริยาวิเศษณ์มากถึงร้อยละ 89.34 ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้คำ แสดงการขอร้องเหล่านี้ปรากฏในความถี่น้อย เนื่องจากคำแสดงการขอร้องในกลุ่มนี้เป็นคำที่เพิ่งเริ่ม กลายเป็นคำแสดงการขอร้อง จึงไม่มีความสามารถที่จะปรากฏเดี่ยวๆ ในประโยคคำสั่งได้ จำเป็น จะต้องอาศัยคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ มาช่วยเสริมเพื่อให้เกิดความหมายขอร้องในประโยคคำสั่ง ถือได้ว่าเป็นคำที่มีความเป็นไวยากรณ์น้อย จึงส่งผลให้คำแสดงการขอร้องกลุ่มนี้มีความถี่ในการ ปรากฏในปริมาณที่น้อยกว่าคำแสดงการขอร้องคำอื่นๆ

6.2.3 ความหมายของคำกริยาที่นำมาใช้เป็นคำแสดงการขอร้องสะท้อนจากเหตุการณ์ที่หลากหลายของการขอร้อง

ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยนามนัยโดยอาศัยปริบท เป็นการให้ความหมายที่มีอยู่ในตัวของคำกริยามาเชื่อมโยงกับฉากเหตุการณ์ต่างๆ ของการขอร้องและเลือกความหมายนั้นมาใช้ครอบคลุมเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด ซึ่งความหมายของคำกริยาที่ผู้วิจัยศึกษามี 6 ความหมาย ความหมายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เหตุการณ์การขอร้องประกอบด้วยฉากเหตุการณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ ความหมายของคำว่า “กรุณา” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่ผู้ฟังเมตตาสงสารและช่วยเหลือตามที่ถูกขอร้อง ความหมายของคำว่า “ขอ” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่ผู้พูดแสดงความต้องการที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งช่วยเหลือ ความหมายของคำว่า “ช่วย” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่ผู้พูดกระทำการช่วยเหลือ ความหมายของคำว่า “เชิญ” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวชักชวนผู้ฟังให้ช่วยเหลือตามที่ขอร้อง ความหมายของคำว่า “โปรด” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่ผู้ฟังมีความพอใจที่จะช่วยเหลือ และความหมายของคำว่า “รบกวน” ทำให้เห็นฉากเหตุการณ์ที่การขอร้องอาจทำให้ผู้ฟังเดือดร้อนหรือรำคาญ ฉากเหตุการณ์เหล่านี้เมื่อประกอบกันจะทำให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์การขอร้องทั้งหมด

6.2.4 การใช้คำแสดงการขอร้องสามารถอธิบายได้ในเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์

ผู้วิจัยพบว่า การเลือกใช้คำแสดงการขอร้องที่หลากหลายนั้นมีความสัมพันธ์กับความสุขภาพในเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ กล่าวคือ การขอร้องเป็นการคุกคามหน้าทางลบของผู้ฟัง ซึ่งเป็นหน้าที่ต้องการเป็นอิสระมีความเป็นส่วนตัวไม่ต้องการให้ใครรบกวนหรือก้าวก่าย (Brown & Levinson, 1987) การขอร้องเป็นการกระทำที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเอื้อประโยชน์บางอย่างแก่ผู้พูด การกระทำดังกล่าวจึงอาจเป็นการรบกวน หรือทำให้ผู้ฟังลำบากใจที่ต้องเลือกว่าจะตอบรับหรือไม่ ขณะเดียวกันผู้พูดก็ต้องลดความสามารถของตัวเองลง เนื่องจากต้องเอาตัวเองไปขอความช่วยเหลือพึ่งพาจากผู้ฟัง และอาจถูกผู้ฟังปฏิเสธได้ ดังนั้นจึงน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้พูดแต่ละคนแสดงการขอร้องแตกต่างกันออกไปเพื่อสร้างความสุขภาพต่อผู้ฟัง การขอร้องนั้นมีโอกาสเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ถูกขอร้องไม่พอใจ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้พูด และผู้พูดเองก็อาจเสียหน้าที่ต้องพึ่งผู้อื่นหรือถูกปฏิเสธการขอร้อง ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้พูดจะต้องเลือกใช้ภาษาเพื่อสร้างความสุขภาพในการขอร้องและช่วยลดภาวะความกดดันแก่คู่สนทนา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการใช้คำแสดงการขอร้องในภาษาไทย ซึ่งการใช้คำแสดงการขอร้องในแต่ละคำก็จะนำไปสู่ความหมายในเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น

การใช้คำแสดงการขอร้อง “เชิญ” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายแสดงการชักชวน ซึ่งการชักชวนถือเป็นลักษณะที่ผู้พูดให้สิทธิ์ในการตัดสินใจแก่ผู้ที่ถูกชักชวน โดยมีได้แสดงเจตนาบีบบังคับให้ต้องกระทำ ถือเป็นกรให้ทางเลือกแก่คู่สนทนาว่า จะตอบรับหรือปฏิเสธการขอร้องครั้งนั้นก็ได้

การใช้คำแสดงการขอร้อง “ด้วย” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายแสดงการทำให้เพิ่ม การเพิ่มของการกระทำนั้น ชี้ให้เห็นว่าผู้ฟังต้องกระทำสิ่งนั้นอยู่แล้ว แต่กระทำบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น ถือเป็นวิธีการในการเลือกใช้คำเพื่อลดความรุนแรงของการขอร้องและเพื่อสื่อความว่าการขอร้องนั้นไม่ได้เป็นภาระหรือสร้างความลำบากให้แก่ผู้ฟังมากเกินไป

การใช้คำแสดงการขอร้อง “ที” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายแสดงจำนวนหนึ่ง การใช้วิธีบอกจำนวนที่น้อยที่สุด จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการขอร้องครั้งนั้นมีจำนวนน้อยมาก และอาจช่วยเหลือได้โดยที่ไม่ลำบากหรือเดือดร้อนมากนัก

6.2.5 การใช้คำแสดงการขอร้องสะท้อนวัฒนธรรมไทย

การศึกษาที่มาของคำแสดงการขอร้องพบว่า การใช้คำแสดงการขอร้องที่หลากหลายนี้ช่วยสะท้อนวัฒนธรรมของคนไทย เนื่องจากวัฒนธรรมไทยเน้นเรื่องความเกรงใจ ความสุภาพ และความอาวุโส ดังนั้นการใช้ถ้อยคำในภาษาไทยจึงต้องคำนึงถึงของความเกรงใจ ความสุภาพ และความอาวุโสด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำเป็นต้องแสดงการขอร้องต่อผู้อื่น คนไทยจะไม่นิยมขอร้องด้วยถ้อยคำที่เป็นการสั่งอย่างตรงไปตรงมา แต่จะใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายของการขอร้อง จึงทำให้ในภาษาไทยมีถ้อยคำในการแสดงการขอร้องที่หลากหลาย โดยการใช้ถ้อยคำดังกล่าวแปรไปตามบริบท ได้แก่ ระดับความสุภาพในการขอร้อง และเรื่องที่ขอร้อง เช่น คำแสดงการขอร้อง “กรุณา” เป็นคำที่แสดงถึงการให้เกียรติยกย่องผู้ฟัง ความมีบุญคุณและความเสียสละของผู้ฟัง คำแสดงการขอร้อง “โปรด” เป็นคำที่แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้ฟัง และให้อำนาจแก่ผู้ฟัง คำแสดงการขอร้อง “เชิญ” เป็นคำที่แสดงถึงการให้เกียรติผู้ฟัง รวมทั้งให้สิทธิ์การตัดสินใจแก่ผู้ฟัง ตัวอย่างการใช้คำแสดงการขอร้องเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ขอร้องให้ความสำคัญกับความเกรงใจ ความสุภาพ และความอาวุโสเป็นสำคัญ

6.2.6 การศึกษาที่มาของคำแสดงการขอร้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้สอนการใช้ภาษาไทยได้

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาที่มาของคำแสดงการขอร้องทั้ง 9 คำ การศึกษาที่มาของคำแสดงการขอร้องเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้สอนการใช้ภาษาไทยได้ โดยเฉพาะการสอนการใช้ภาษาไทยให้กับชาวต่างชาติ กล่าวคือ หากผู้สอนเข้าใจที่มาของคำแสดงการขอร้องก็สามารถที่จะอธิบายที่มาและการใช้คำแสดงการขอร้องเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง และสามารถทำให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจได้ว่า เหตุใดในภาษาไทยจึงมีคำที่ใช้ในการขอร้องจำนวนมาก แต่ละคำมีที่มาจากแหล่งใด รวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถนำคำแสดงการขอร้องเหล่านี้ไปใช้ในการขอร้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวอย่างการใช้คำแสดงการขอร้อง นิสิตชาวต่างชาติต้องการขอร้องให้อาจารย์ตรวจแก้ งานให้ นิสิตควรเลือกคำว่า “กรุณา” หรือ “โปรด” มาใช้ในการขอร้อง เนื่องจากทั้งสองคำมีที่มาจาก ความหมายแสดงความเมตตากรุณา ทั้งยังเป็นการให้เกียรติและแสดงความนอบน้อม ซึ่งเหมาะสมกับ บริบทที่นิสิตจะขอร้องอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลที่มีสถานะสูงกว่า เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ ดังต่อไปนี้

6.3.1 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลที่เป็นคำคำเดียว แต่จากการศึกษาข้อมูลที่เป็น การขอร้องพบว่า มีคำแสดงการขอร้องที่เป็นกลุ่มคำและวลิตายตัวด้วย เช่น “ได้ไหม” “ได้หรือเปล่า” ซึ่งคำเหล่านี้ก็มีพัฒนาการที่น่าสนใจและสามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไปได้

6.3.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคำแสดงการขอร้องตามแนวคิดการกลายเป็น คำไวยากรณ์ โดยศึกษาข้อมูลภาษาเฉพาะสมัย ผู้สนใจอาจนำกลุ่มคำนี้ไปศึกษาต่อในส่วน ของพัฒนาการของคำ โดยอาจใช้ข้อมูลภาษาเชิงประวัติเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของ คำแสดงการขอร้องเหล่านี้ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรในข้อมูลแต่ละสมัย ทั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดในส่วนของ ข้อมูลที่เป็นภาษาในการสนทนาโต้ตอบ ผู้สนใจอาจจะใช้ข้อมูลในสมัยที่มีการบันทึกข้อมูลที่เป็นภาษา ในการสนทนาโต้ตอบแล้ว เช่น ในรัชกาลที่ 5 ซึ่งอาจแสดงให้เห็นพัฒนาการของคำที่ศึกษา อย่างกว้างขวางชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.3.3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคำแสดงการขอร้องเฉพาะในภาษาไทย จึงน่าสนใจศึกษา คำแสดงการขอร้องในเชิงเปรียบเทียบกับภาษาอื่นๆ เช่น ในภาษาอังกฤษมีคำที่ใช้แสดงการขอร้อง คือ คำว่า “please” หมายถึง “ทำให้พอใจ” หรือในภาษาฝรั่งเศส คือ คำว่า “S'il vous plait” (If you please) หมายถึง “ถ้าคุณพอใจ” เป็นต้น โดยน่าสนใจศึกษาต่อไปว่า คำแสดงการขอร้องใน ภาษาอื่นเป็นแบบใด มีที่มาอย่างไร และมีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกับคำแสดงการขอร้องใน ภาษาไทยอย่างไร ซึ่งอาจจะทำให้เห็นลักษณะที่เป็นสากลในการใช้คำแสดงการขอร้องของภาษาได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาจบัณฑิต วงศ์ศรี. 2547. เครือข่ายความหมายของคำว่า “ออก” ในภาษาไทย: การศึกษาแนว
อรรถศาสตร์ปริชาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา. 2549. หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย. ใน อมรา ประสิทธิ์
รัฐสินธุ์, บรรณาธิการ. หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในภาษาไทย, 66-165. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัสดาว อินทรทัศน์. 2539. กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์
ดุขฎิบัณฑิตภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชย์ หิรัญรัตน์. 2550. การศึกษาความหมายของคำว่า “เอา” ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัชย์ หิรัญรัตน์. 2554. การกลายเป็นคำไวยากรณ์ไปสู่คำบ่งชี้ทางวจนปฏิบัติศาสตร์ของคำว่า เอา ใน
ภาษาไทย. วารสารอักษรศาสตร์, ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2554 (หน้า 100
- 131). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. 2538. การศึกษามโนทัศน์ของคำว่า เข้า. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต ภาควิชา
ภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. 2553. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตาม
แนววจนปฏิบัติศาสตร์. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นววรรณ พันธุเมธา. 2527ข. การใช้ภาษา 2. กรุงเทพฯ: พลพันธุ์การพิมพ์.
- นววรรณ พันธุเมธา. 2544. คลังคำ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- นววรรณ พันธุเมธา. 2553. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นันทริยา ลำเจียกเทศ. 2539. คำไวยากรณ์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชในภาษาไทยล้านนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม. 2549. การศึกษาความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม. 2549. ความสุภาพในวัจนกรรมการขอร้องในภาษาไทย. ในกฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (บรรณาธิการ), พลวัตของภาษาไทยปัจจุบัน, หน้า 263-286. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยภรณ์ ออบแพทย์. 2552. อุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะวัลย์ วิรุฬหชัยพงษ์. 2543. โครงสร้างและกลวิธีการขอร้องในภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน : การศึกษาวัจนปฏิบัติศาสตร์เปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นกาญจน์ วัชรปาณ. 2548. “อยาก” : การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. 2543. แบบลักษณะภาษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ บำรุงสุข. 2515. คำหลายหน้าที่ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญศิริ วงศ์วิภานนท์. 2545. ความหมาย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพทยา มีสัจย์. 2540. การศึกษาคำช่วยหน้ากริยาที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. “TNC: THAI NATIONAL CORPUS ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://ling.arts.chula.ac.th/tnc2/> สืบค้น วันที่ 15-25 มกราคม 2555.

- มิ่งมิตร ศรีประสิทธิ์. 2546. การศึกษาเชิงประวัติของคำว่า แล้ว อยู่ อยู่แล้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น.
- ราตรี แจ่มนิยม. 2546. การศึกษาคำบุพพทที่กลายมาจากคำกริยาในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งอรุณ ทีฆชอุณหเถียร. 2545. อนิยมสรรพนามและปลุจฉาสรรพนาม: การศึกษาเชิงประวัติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิจิตรนั ภาณุพงศ์. 2538. โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิภาส โปธิแพทย์. 2542. หน่วยสร้างการีตแบบวิเคราะห์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาส โปธิแพทย์. 2554. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2201866 วิวัฒนาการของภาษาไทย.
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาส โปธิแพทย์, ม.ป.ป. กระบวนการเกิดคำใหม่ในภาษาไทย (lexicalization in Thai). ม.ป.ท.: ม.
ป.พ. (เอกสารยังไม่ได้ตีพิมพ์)
- สุจริตลักษณ์ ตีผดุง. 2548. ขอ...หน่อย, ขอ...ด้วย, ช่วย...ที. รวมบทความวิชาการภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท (หน้า 49-58). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- สุจริตลักษณ์ ตีผดุง, และสุขุมาวดี ขำหิรัญ. 2548. รายงานการวิจัยการขอร้องและการปฏิเสธคำ
ขอร้องในภาษาไทย. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจริตลักษณ์ ตีผดุง. 2549. วัจนกรรมการขอร้องกับการแปล. ในกฤษดาวรรณ หงส์ถาวรณมและ
จันทิมา เอี่ยมานนท์ (บรรณาธิการ), พลวัตของภาษาไทยปัจจุบัน, หน้า 235-262.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุนัดดา วิริยา. 2544. การศึกษาการขอร้องในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ. 2551. “ยัง” การศึกษาเชิงประวัติ . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ. 2555. พัฒนาการของคำว่า “เป็น” ในภาษาไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม วโรตม์สิขิตต์. 2556. ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2546. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ภาษาอังกฤษ

- Brinton, L J and E C Traugott. 2005. Lexicalization and language change. Cambridge : Cambridge University Press.
- Brown, P. and Levinson, S. 1987. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bybee, Joan L. 1985. Morphology : A study of the relation between meaning and form. Amsterdam: John Benjamin Publishing Company.
- Bybee J., Perkins R., and Pagliuca W. 1994. The evolution of grammar : tense, aspect, and modality in the languages of the world. Chicago : University of Chicago Press.
- Chancharu, Naruadol. 2009. The polyfunctionality of the word form /tɯŋ/ in Thai. Master's Thesis, faculty of Arts Program in Linguistics, chulalongkorn University.
- Heine, B., Claudi, and Hünnemeyer, F. 1991. Grammaticalization: A conceptual Framework. Chicago: Chicago University press.

- Heine, B., and Kuteva, T. 2002. World lexicon of grammaticalization. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heine, B., and Kuteva, T. 2007. The genesis of grammar: a reconstruction. Oxford: Oxford University Press.
- Hopper and Traugott. 2003. Grammaticalization . Cambridge : Cambridge University Press.
- Hopper, P. J. 1991. On some principles of grammaticalization, In E.C. Traugott and B. Heine (eds.), Approach to grammaticalization, Vol. 1, pp. 17-35. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.
- Hopper, P. J., and Traugott, E. 1993. Grammaticalization. Cambridge: Cambridge University Press.
- Khahua, J. 2003. A study of speech act patterns of requests in Thai society. Master's Thesis, faculty of Graduate studies, Mahidol University.
- Kullavanijaya, Pranee. 2002. A Historical study of /thii/ in Thai. In Anthony Diller, and Jerold A. Edmondson (eds.), The Tai-Kadai Languages, 1-28. London: Routledge Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. 1980. Metaphor we live by. Chicago and London: University of Chicago Press.
- Lakoff, R.T. 1973. The logic of politeness; Or, minding your P's and Q's. Papers from the Ninth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society, pp.292-305. Chicago: Chicago Linguistic Society.
- Meillet, Antoine. 1912. L' evolution des forms grammaticales. *Scientia* 12.23: 6. Reprinted in Meillet, A. 1921-36. Linguistique historique et linguistique générale1: 130-148.
- Peterson, Elizabeth. 2008. Pressure to please: the case of English and politeness in Finland. In Vergaro, C. (Eds.), Dynamics of language contact in the twenty first century, p. 161-177. 2. 1 ed. Perugia, Italy: Guerra Edizioni.

Riemer, N. 2005. The Semantics of Polysemy: Reading Meaning Meaning in English and Warlpiri. Berlin: Mouton de Gruyter.

Thepkanjana, Kingkarn. 1986. Serial verb constructions in Thai. Doctoral dissertation, Department of Linguistics, The University of Michigan.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนพวรรณ เมืองแก้ว เกิดเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 ที่จังหวัดพัทลุง สำเร็จ การศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต จากภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2552 จากนั้นในปีการศึกษา 2553 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในระหว่าง การศึกษา ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนา มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ สำหรับนิสิต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2556